ဂန္ထဝင်ရခိုင်ဝေါဟာရ(၂၁၀၀)

ဦးထွန်းအောင်ကျော်

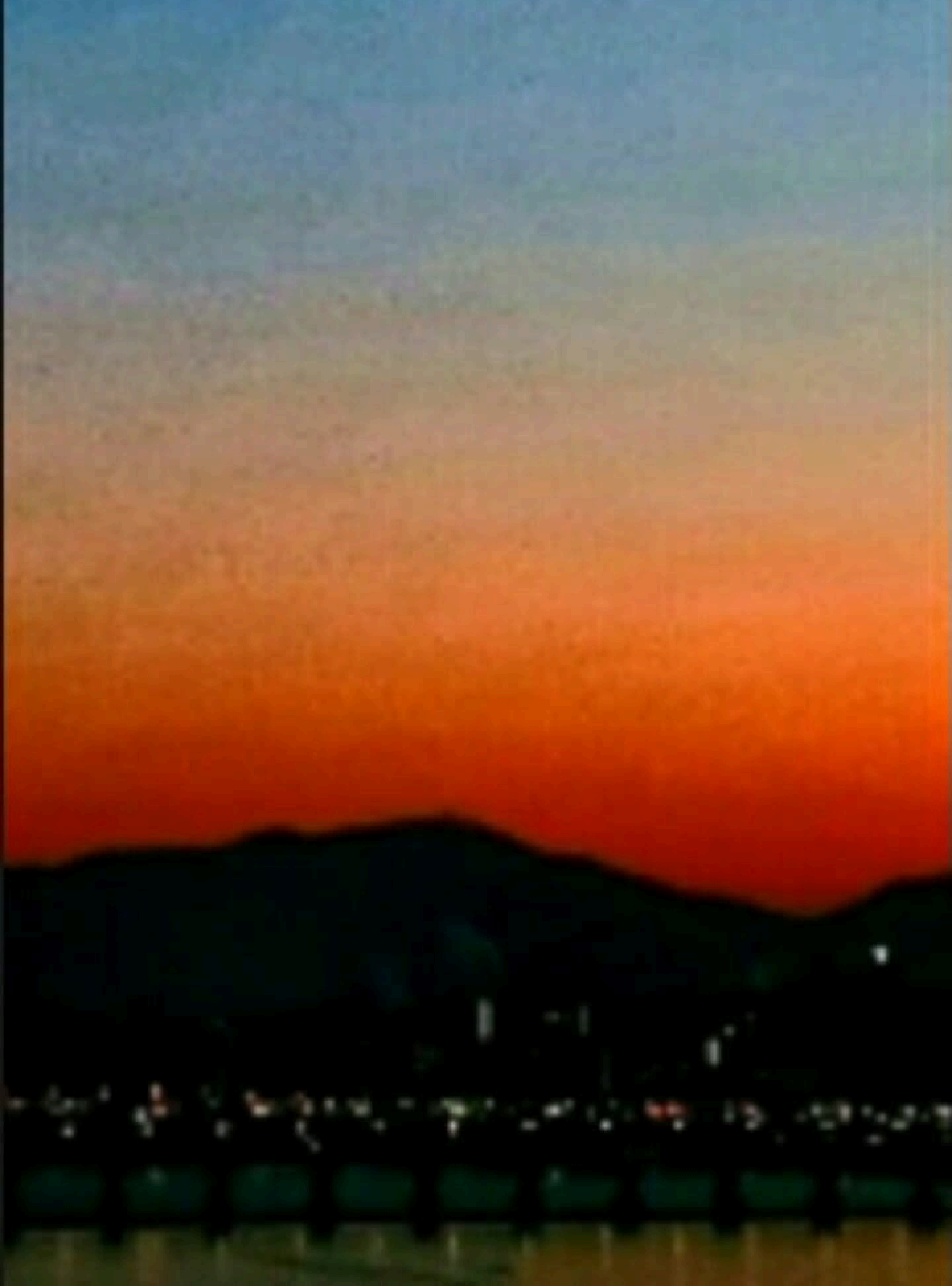

က–(က)(ဝက်ခြံ) ဆင်နောက်ကုန်းမှာ ပစ္စည်းတင်ဖို့ လုပ်ထား ရေခြိုင့် (ခ) နွားဂါရီမှာ နွားတပ်သည် *(ဂါရီကို နွား က ထားလိုက် ထမင်း စားပြီးကေ ခရီးလားကတ်မေ)*

ကခုံးမွှီကခုံးမွှား–မထင်မရှားမြင်ရသော။

ကချီကချွတ်–မသပ်မရပ်ဖြစ်သော/မသေမချာသော*(အေကောင် ကချီက ချွတ် လုပ်လာပြန်ဗျာလ်)*

ကစပ်တကွန်–ချစ်လို့စ'ရေပုံနန့် အဟုတ်လုပ်သော *(ကစပ်တကွန် နန့် ငါ့ သမီးကို နမ်းလား ခရေ)*

ကဇီတိုက်– (ကလိထိုး) ခါး/လက်ကတီး တိကို လက်ညှိုးနန့် ထိုးလို့ ရယ် အောင်လုပ်သည်။

ကဓိုင်ကဓိုင်– ဦးတည်ချက် တိတိကျကျမရှိဘဲ လမ်းလျှောက် လားခြင်း *(ကဓိုင်ကဓိုင် လားနိန်ရေ)*

ကတက်–(တုံးမောင်း)အတွင်းက အခေါင်း ထွင်းထားပြီးကေ အသံမြည် အောင် ခေါက်ရရေ သစ်တုံး *(ဘုန်းကြီးကျောင်းက ကတက် ခေါက် နိန် ဗျာလ် တရားနာလားဖို့ ထွက်လာကတ်ဖိ)*

(ကတက်လုပ်နည်း– ထိပ်ဝတစ်ပြန် အနားခံ၊ ငါးပြန်အသား အလယ်ထား ၊ ဘေးထု ခေါင်ပါး အဝီးကြား)

ကတုတ်ပက်– လယ် ခရုအကြီးတစ်မျိုး။

ကတောင်း–(ရေတကောင်း) လိုင်ပင်းရှည် အဝကျိုင်း မြေ ရီအိုးချေ *(ရီ တစ်ကတောင်း ယူခ)*

က'တောင်း–(ရေနံဆီမီးတုတ်)သံပုံးကို ဘေးတစ်ဖက် ဖွင့်ပြီးကေ ရနံဆီ မီးခွက် ထည့်သုံးရရေ လမ်းပြမီးဒုတ်။

ကထားကရား–(ကိုးရိုးကားရား)*(ကထားကရား လုပ်လာပြန်ဗျာလ်)*

ကထိုက်ကရိုက်–မဟုတ်မမှန်နိုင်သောစကား/လုပ်ရပ်*(အေကလေငါ့ကို ကထိုက်ကရိုက် လာမပြောကေ့ ငါ့သိပြီးသား)*

ကနပြင်–အိမ်ကြမ်းပြင်နန့်တဆက်တည်းထိုးထားရေဒန်ခံ*(နိန်စစုပ်ဝင်နိန် ဗျာလ် ကနပြင်မှာထိုင်လို့ ဓာလင်ကို မျှော်နိန်သိလေ)*

ကနား–(နီး)ဝါးအခေါက်ကရရေနီး*(ကနားပြတ်ကေ အနာရင်းတတ်တေ တိန်ကျာရည် ထည့်)*

ကနိန့်သေ့–(ရေသီးသည်)လိုင်ခြောင်း အသက်ရှုပ္ပန်ထဲရီဝင်လို့ခြောင်း ဆိုးခြင်း။

ကပိုင်သား–(မခမ)ရိုင်းအရပ် ပြားပြင်တိမှာ ပေါက်တတ်တေ သစ်မာပင် စောက်မျိုး*(မဆီမဆိုင် ကပိုင်သားကို ဒါးနန့်ရိုင် ကာတခု)*

က’ပျက်–(ကပြား)ဗန္ဒတ်/ မျိုးစပ်ထားသော/ မျိုးမသန့်သော*(အေသူက ရခိုင်နန့် တရုပ် က’ပျက်ရာ)*

ကမကျထမကျ–အစီအစိုင်မကျ–မရှင်းမလင်းပြောဆို/ လုပ်ကိုင်သော။

ကယားကယူ–ထမိီမနိုင်အကျီမနိုင်ဖြင့် *(အရေးကြီးရေ ဆိုလို့ကယား ကယူ ပြီးပါလတ်တေ ဇာဖြစ်လေပြော)*

ကယုကယင်–ကြကြင်နနာ/ ယုယုယယဖြင့်။

ကရင်နီ–အကြီးအကဲ*(ဒက်ကရင်နီ=စာတိုက်အရာရှိ /သဘော်ကရင်နီ = သဘော် ကပ္ပတိန်)*

ကရှိကရာ–အသေးအမွှား ပစ္စည်းချေတိ/ လူအချေတိ အများအပြား။

ကလက္ကက်–(ရေကြက်)ရီပြင် မြက်ဖေါင်တိမှာ နိန်ထိုင် ပေါက်ပွါး တတ်တေ ရီကြက်။

ကလကောင်မျှော–(ပက်လက်ရေကူးခြင်း) ထလန်းဂါးလှန် ရီကူးသည်။

ကလမဇော်–(အလွန်ရှုပ်နေသော)အလွန် ရှုပ်ထွီးနိန်ရေ ပြဿနာ *(မင်းရို့ ပြဿနာက ကလမဇော်ပိုင်ရာ ရှင်းလီရှုတ်လီ ဖြစ်နိန်ဗျာလ်)*

ကလဝိမ–မိန်းမပျက်။

ကလိန်စွပ်–(တစ်တီတူးငှက်)လယ်ကန်းသင်း တိမှာနိန်ထိုင်ပေါက် ပွါး တတ်တေ ငှက်ချေ တစ်မျိုး။

ကလေဝရ–(လေလွင့်နေသူ)ရွှင့်ဖြာသတ်လို့ နိန်ရေလူစား။

ကလိန့်မေ–(မိန့်ကလေး)မိန်းမချေ*(အေကလိန့်မေ ယောကျာ်းတိ ကြား မှာ ဇာလုပ်နိန်လေ လားလီအိမ်ကို)*

ကဝတ်လှည့်–လုံခြုံရေးကင်းလှည့်သည်။

က'သားငါးရာ–လူပေါင်းစုံ*(အလူျရာမနား ကသားငါးရာ လာဖို့ဗျာလ်)*
ကာစိ–(သေးငယ်သော)ငယ်သော*(အောကာစိချေကကောင်းသေးရေကာ)*
ကာစောင်းတင်–ရန်လိုရေပုံစံနန့်ထမီအနားစ' ကိုမ'ကိုင်ထားသည်။
ကာနာ–မသန်စွမ်းသော*(ခြီကာနာ လက်ကာ နာနန့် ခိုင်းလိုက်ကေ ပျာ လာ ကျကွဲလခ ဗျာလ်)*
ကာနံကုဏ္ဍရ–အဓိပ္ပါယ် မရှိသောစကား *(လူကြီးတိ စကားကောင်းပြော နိန်ကတ်တေ နိန်ရာမှာ ကာနံကုဏ္ဍရ လာပြော မနိန်ကေ့ဝေး)*
ကာပြန်–(က)မိဘ/ဆရာသမား/ကျေးဇူးရှင် တို့အားဆန့်ကျင် ပြစ်မှားသည်(ခ)တန်ပြန်သည်။
ကာမိတ်–အကျႌလက်ရှည်*(ဘုန်းကြီးကျောင်းကိုလိုက်ဖို့ဆိုကေအားလုံး ကာမိတ် အကျႌဝတ်လာလတ် ကတ်)*
ကာရီ–(တမံ) တစ်ဖက်ပိတ် ဆည်ထားသော ရီအင်းချေ/ရိုင်မဝင်အောင် ပိတ်ထားရေ တာရိုး။
ကာလနာတိုက်–အလွန်လျှင်မြန်စွာသီဆုံးသည်/ပျောက်ကွယ်လားသည် *(ထမင်းချေတစ်ဆုပ်တောင် ကောင်းကောင်းမစားနိုင်အောင် အပြင်း လိုနိန်လာ နင်နန့်လားရစွာ ကာလနာ တိုက်တိုက်လို့)*
ကာလာ–အသားအလွန်မဲသော။
ကာသိန်ဝတ်–(အဝတ်ကိုလုံခြုံစွာဝတ်သည်) အဝတ်ကိုခြီဖျား လက်ဖျား ဖုံးအောင်ထိ လုံလုံခြုံခြုံ ဝတ်ထားသည်။
ကားတင်–ခြီလက်တိ ကိုချိုင်နှောင် ပြီးကေအမြင့် မှာ တင်ထားသည်။
ကားရီကားရား–ကိုးရိုးကားရား*(ကားရီကားရား လာလုပ်နိန်ရေ)*
ကုလားခြောက်ခြောက်–(ဖြဲခြောက်ခြင်း)သတ္တိမရှိဘဲ ကြောက်ဖို့ လား လို့ ခြောက်ကြည့်သည်(မျောက်ခြောက်ခြောက်သည်)
ကုလားတရုပ်–(ရှိန်းခို)ရှားဓောင်းလက်ပတ်ပင်က ရရေ ဆီးခါး။
ကုလားပဇီနွှားပဇီ–မဟုတ်ကြောင်းငြင်းသည်*(နင်ရို့ ပစ္စည်း ပျောက်စွာ ကို ငါ့ကိုရာ တခု ချနိန်ရေကာ ကုလားပဇီနွှားပဇီ)*
ကင်စီပရာ–(စွပ်ကျယ်)ယောက်ျား အထဲဝတ်အကျီ *(ထိုးအကျႌ)*

ကင်သာ–(ကြေးပြား) (က)ကြေးဗက်ကာ (ခ)ကြေးပြား(ဖဝ–သား)အလီး။
ကင်းစကြူး–(ပိုးစုံးကြူး)ညည့်အခါ အရောက်ထွက်တေ ပိုးချေတစ်မျိုး။
ကင်းထူ–(ထူသော)(က)အသားထူသောဝါး(ခ)သင်ပြလို့နားမလည်သူ။
ကင်းပိတ်–(အပိတ်)အခေါင်း လုံးဝမပါသောဝါး /အလွန်သန်မာလူ။
ကင်းပွန်းကိုင်–(ခေါင်းလျှော်မင်္ဂလာပြုခြင်း)မကောင်းမှုဘေးဒဏ်ဆိုးတိ
က လွတ်ဖို့ ရိုးရာအလိုက် ခေါင်းဆီးမင်္ဂလာပြုသည်။
ကင်းပွန်းသင့်–အချေမွီးခန်း/မသာအိမ်စရေမသန့်ရှင်းလို့ဆိုရေ နိန်ရာ
ကိုလားမိလို့ ညစ်နွမ်း ယုတ်နိမ့်လားသည် *(ရိုးရာအယူအဆတမျိုး)*
ကတ်ကျိုက်–(ကတ်ကျေး) အသွားနှစ်ဘက်ပါ ဖြတ်တောက် ကရိယာ။
ကတ္တားခြား–သူ့ကဏ္ဍ ကိုယ့်ကဏ္ဍ တာဝန်ပိုင်းခြားပီးသည်။
ကတ္တရုံလီ–(မြောက်ပြန်လေ) အနောက်မြောက်လီအီး။
ကန်–(နေရာဆုံ့)နိန်ရာအလုံလောက်ရှိသော*(လောင်းထဲမှာ ထည့်ဖို့ဆိုကေ
အရာလေ့ စပါး လေးငါးဆယ်လောက် ကန်သိယင့်)*
ကန်ကောက်–ဒူးနောက်ပိုင်း။
ကန်ထောက်–အိမ်/ တဲတိကိုမပြိုလဲရအောင်ထောက်ထားရေဒေါက်တိုင်။
ကန်ဒုကန်ဒါ–(ဈေးဦးပေါက်)(က)တစ်ရက်အတွင်း ပထမဆုံး အကြိမ်
စျီးရောင်းရခြင်း *(ကန်ဒုကန်ဒါတောင် မကျသိ ဒါဒေါင် မပီးနိုင်ပါ)*
(ခ)ကံကောင်ခြင်း*(ကန်ဒုကန်ဒါရီကန်နားမှာဆီးပင်တစ်ပင်တွိခီရေ)*
ကန်ဖါချေ–(အတန်ငယ်)*(မဟာမုနိကို ရောက်ဖို့ ကန်ဖါချေ လိုသိရေ)*
ကန့်သရီ–(သံဖြူဆရာ)သံဖြူတတ်ဆရာ /သံပုံးသွပ်ပုံးများ ပြုပြင်သူ။
ကန်း–(က)မျက်စိကွယ်သည်(ခ)နောက်ထပ်မသီးမပွင့်နိုင်ဖြစ်လားသည်
(လက်သဲနဲ့ ဆိတ်လိုက်လို့ ဂမုံးပင်ကန်း လားခရေ)
ကန်းကျင်ဆီ–(ကညင်ဆီ) ကန်းကျင်ပင်ကရရေအဆီ *(မီးထွန်းရသည်)*
ကန်းထီကန်းထိုက်–(တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်) တတိုက်ဆဆိုင် *(ငဆငယာ
လားနိန်ယင့်ပင်း ကန်းထီ ကန်းထိုက် ဖေချာ ကောက်ရ လာရေ)*
ကပ်ခံ–ကြောက်လို့/အကျိုးမျှော်ကိုးလို့ အောက်ကျခံပေါင်းသင်းသည်။
ကပ္ပဓာ–(ပတ္တာ) တန်းခါးကိုလှည့်လို့ရအောင်တပ်ထားရေ ဆုံလည်။

ကပ္ပနာတောက်–(ကပ်ဖဲကစားသည်)သစ်သားကပ်ဖဲ ကစပ်သည်။
ကပ်ပလီဥ/ကပ္ပလီဥ–အစိမ်းစားဥ/လွမ်းစာဥ။
ကပ်မကျ–မယှဉ်ပြိုင်နိုင်သော*(ယင်းကလိန့်မေ ကိုမင်းရို့ကပ်လို့ မကျ)*
ကမ်းထောင့်–မြစ်ကမ်းပါးအမြင့်*(ဆင်းရဲကေနန်းကျကမ်းထောင့်ယောင်)*
ကမ်းပိုင်–(ငါးအင်း)ငါးမွေးစပ်ဖို့အတွက်ရီပိတ်လှောင်ထားရေ တာတမံ။
ကမ္ဘာလောက်–အလွန်ကြီး/အလွန်များသော*(ကမ္ဘာလောက် ချစ်တယ်)*
ကံနဲ့ကံ–ကံအားလျော်စွာ *(ကံနန့်ကံ ဘုတ် မြုတ်စွာက လွတ်လာရေ)*
ကံကောက်–(တံကောက်ကွေး) ဒူးဆစ် နောက်ပိုင်း/အတွင်းပိုင်။
ကုတ်ကလောင်ငှက်–(ငှက်ပျင်း)မြေကြီးမှာ ဝပ်နိန်တတ်တေငှက်။
ကုန်နပ်ကေ–(ကုန်အသေးအမွှား)ဝန်နပ်ကေ/ထွေလီကလာရောင်းကုန်။
ကုန်ပုတ်–(ကမူ)ကုန်းမြင့်မြင့်ချေ/တောင်ကမူ အနိမ့်ချေ။
ကုန်ပုပ်–(အရောင်းထိုင်းကုန်)(က)ရောင်းမထွက်တေကုန်(ခ)အပျိုကြီး။
ကုန်းရီခြစ်–အလွန်မွဲသောသူ*(ကုန်းရီခြစ်က ငါ့သမီးကိုကြိုက်လာ–ထွီ)*
ကုန်းချီကုန်းချောင်း–မရဲတရဲ လုပ်နိန်သော *(ကုန်းချီကုန်းချောင်း လုပ်မနိန်ကေ့ အထဲကိုဝင်လတ်)*
ကုန်းချင်းစီ–အများအပြား*(ကန်မှာရီခန်းရေမှာ ငါးတိကုန်းချင်းစီနိန်ရေ)*
ကုန်းဖြီ–(ယက်မ) အိမ်မှာ ပုန်းလျှား အထက်က ထပ်တင်ရရေ တန်း။
ကုပ်ကုပ်စ–မနာလို သဝန်တိုစိတ်။
ကိုက်–(ရွှေဘော်)(က)သစ်သားကိုအချော တိုက်ရရေကရိယာ/ရဘော် (ခ)စာရင်းတွက် အဖြေ မှန်သည် *(စာရင်း ကိုက် ယင့်လား)*
ကိုက်တိုက်–(ရွှေဘော်ထိုးသည်) သစ်တိကို အချောတိုက်သည်။
ကိုင်–(က)ခြင်းကြားအကြမ်း(*ငပိ/ဆားကိုင်*) (ခ)လက်ဖြင့်ကိုင်သည် (ဂ)(ငွေတိုးယူသည်)အတိုးဖြင့်ဖေချာကြိုတင်ယူသည်*(မြီကိုင်သည်/ဒါဒေါင်ကိုင်သည်/စပါးကိုင်သည်)* (ဃ)ဆိုဆုံးမစကားကို လိုက်နာသည်*(ငါ့စကားကို မကိုင်ကေ နင်ရို့ အားလုံး ဒုက္ခရောက်လိမ့်မယ်)*
ကိုင်သားမရ–(သုံးစားမရသူ)အသုံးမကျသော*(အေသူက ကိုင်သားမရ)*
ကိုယ်ခင်ပါး–အသက်လောက်ချစ်သူ*(ငန်းတော်ရှည်သား ကိုယ်ခင်ပါး)*

ကိုယ်တက်–ခန္ဓာကိုယ် ကြီးထွားလာခြင်း *(အေသူ ကိုယ်တက်လာရေ)*
ကိုယ်ပြည့်–ကိုယ်ဝန်ရှိသည် *(ကိုယ်ပြည့်နန့် ဇာဖြစ်လို့ ရီခပ်နိန်လေဂု)*
ကိုယ်မရ–ခန္ဓာကိုယ်မဖွံ့ဖြိုးသော *(အေသူဇာလောက်စားစား ကိုယ်မရ)*
ကိုယ်ရီခြုံ–အယောင်ဆောင်သည်။
ကိုယ်ရေသစ်–(ရေပတ်တိုက်) ရီမချိုးဘဲ ကိုယ်လက် သန့်ရှင်းသည်။ *(နိန်မကောင်းကေ ရီမချိုးကေ့ ရီပူချေနန့် ကိုယ်ရေသစ် ပလိုက်)*
ကိုယ်ဟိန်– ခန္ဓာအပူငွေ့*(အချေ ကိုယ်ဟိန်တက်နိန်ရေ ဆီးတိုက်ရဖို့)*
ကိုယ်ဟိန်သတ်–(အရှိန်သတ်)တစ်ခုလုပ်နိန်ရာမှအရှိန်လျှော့လိုက်သည်
ကွန်–(ဟန်လုပ်)ရှက်ကွန်ဆောင်သည်/ လားကွန်ဆောင်သည်
ကွန်ပါကိုက်–စရွေးကိုက်/ အတိအကျဖြစ်သော။
ကောက်ကရမင်းကျ–ရမိရရာ ပြောခြင်း *(အေဘုန်းကြီး တရားဟောစွာ ကောက်ကရမင်းကျ ကာ)*
ကောက်စရီ–(ဗေဒါ)ရီကန်မျက်နှာပြင်ရို့မှာ ပေါက်တတ်တေအပင်ချေ)
ကောက်လတ်–သက်လတ်စပါးမျိုး။
ကောက်လိုင်စိုင်း–ဆန်စပါး ပြတ်တေ ရာသီ *(ဆန်ဟောင်း အကုန်နန့် ကောက်သစ် မပေါ်ခင်စပ်ကြား)*
ကောက်ရိုးခွီ–(ရိုးပြတ်) ရိတ်ပြီးလို့ကျန်ခရေ စပါးပင် အရင်းပိုင်း။
ကျကူးရိပါ–လုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုကြောင့်နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဖြစ်သည်။
ကျကျိနယ်–(က)(လုံးထွေးနေသော)*(ကျကျိနယ် နိန်ကတ်လာ တစ်နားကေ ရန်ဖြစ်ကတ်ဖို့)* (ခ)လက်ဖြင့်ကောင်းစွာနယ်သည်။
ကျကျက်ရိုက်–ဆူညံစွာ*(ကျကျက်ရိုက် မနိန်ကေ့ ပါပါအိပ်နိန်ရေထော)*
ကျကျိတ်လိပ်–လူမသိ အောင်လျို့ဝှက် သိမ်းထားသည်*(ရှိရေ ဖေချာကို လူမသိအောင် ခါးမှာ ကျကျိတ်လိပ် ထားရေ)*
ကျမ္မိန့်–(ကျည်ပွေ့)ဆန်/ ဆီးဝါးထောင်းရေသစ်သား/ ကျောက်ချောင်း။
ကျလားလား–ကြွားကြွားဝင့်ဝင့် လမ်းသလားနိန်သည် *(ဒါးတစ်ချောင်း နန့်ကျလားလား နိန်ရေ သတိထားကတ်)*
ကျာပစ်–(မျက်စပစ်ပြသည်)ယောကျာ်းချေတိကို မျက်စိပိတ်ပြ သည်။

ကျာလာပလာ–(ချလပတ်လည်နေသည်) ခဲခဲမွှိနိန်သော ။
ကျားကန်–အိမ်(သို့)လုပ်ငန်းပြိုလဲမလားအောင်ထိမ်းကန်ပီးထားသည်။
ကျိ–(က)အရည်ဖြင့်ချောနိန်ခြင်း (ခ)ချွဲချွဲပျစ်ပျစ်စကားပြောသည်။
ကျိပီကျိပက်–ချွဲပျစ်ပျစ်*(အရှက်မရှိ ကျိပီကျိပက် လာပြောမနိန်ကေ့)*
ကျီ–(က)စပါးသိုလှောင်အခန်း*(စပါးကျီ)*(ခ)ကျေနပ်သည်*(ပစ္စည်းပြန်ရ ကေကျီဗျာလ်)*(ဂ)ပြီးပြတ်သည်*(မင်းကို ပီးရဖို့ဖေချာကျီ ဗျာလ်နန်း)*
ကျီရောင်ဘာရောင်–(ဆူညံစွာ) ဆဆူညညံစကားပြောသည်။
ကျီး–လိုင်ခြောင်းထဲက ညှော့လို့အသံစစူးနန့်ဟောသည်။
ကျီးကုလား–(ကြက်တူရွေး)လယ်တိမှာ ကျတတ်တေ မောင်ညိုငှေ။
ကျီးထောက်–ခြီထောက်နိမ့်မြင့် လမ်းလျှောက်သော။
ကျီးနင်း–ကျီးထောက်။
ကျီးမိတ်ဆွေ–(ငှက်တော်)အမဲရောင် မတုံးနှစ်ခွနန့်ငှက်ချေတစ်မျိုး။
ကျီးအူ–(ဥသြငှက်)ဝေါငှက်*(သျှစ်သောင်းတောင်တော–ဥသြကျီးအူ––)*
ကျေ–သတ္တိရှိသော*(ကျေရေကောင်ထွက်တစ်ကောင်ချင်း သတ်ကတ်မေ)*
ကျင်–ရခိုင်ရိုးရာ နပန်းအားကစား။
ကျင်(က)ပယ်သည်*(ယင်းစွာကိုတရွာလုံးကျင်ထားရေ)*(ခ)သားမပေါက် နိုင်သောကြက်ဥ(ဂ)ရီနန့်အကြမ်းဆီးသည် *(ရီနန့်ကျင်ပလိုက်)*
ကျင်း–ဖြေရှင်းပြီးသည်/ဆောင်ရွက်ပြီးသည်*(ပြဿနာက ရှင်းမကျင်း)*
ကျန်း–မာနီသော*(မင်းမုန့်က ကျန်းနိန်ဗျာလ် ဓာခါကပင် ဝယ်ခလေ)*
ကျန်းတောင့်ခရော်–တောင့်တင်းနိန်သော/တောင့်တောင့်ကြီးဖြစ်သော။
ကျပ်တီးဆိုက်–အကျဉ်းအကျပ်တွိရသည်။
ကျပ်ပေါက်–ကျိတ်ပေါက်/လက်ကတီးကြားမှာ အကျိတ်ပေါက်သည်။
ကွာနက်–(ကလော်တုတ်ခြင်း)မိန်းနန့်သီးနန့် ရိုင်စိုင်းစွာဆဲသည်။
ကွာယာ–(မသန်စွမ်းသော)ခြီလက်မသန်စွမ်းသူ*(ခြီလက်ကွာယာ)*
ကွမ်းကြုတ်–(ကွမ်းအစ်)ကွမ်း–ဆီးထုံးစရေပစ္စည်းတိ ထည့်ထားရေဗူး။
ကွမ်းဖုံ–(ဘိန်းပျစ်) ကွမ်းရွက် အမျှင်ချေတိကို ဘိန်းနန့်နယ်ပြီး မီးကင်ထားရေ ပြောင်းနန့် ရှုရရေ ဘိန်းပျစ်။

ကွမ်းလင်ပင်–(ရွက်လှပင်) အိမ်လုံး ချမ်းသာပင်။
ကျိတ်–(က)မာကျစ်သော*(ကင်းခွန်းရွက်လှော်ထားစွာကျိတ်နိန်ရေထော)*
(ခ)(လိမ်ထား) ခြီထောက်နန့်လိမ်ထားသော *(ခြီလိမ် ကျိတ်ထားရေ)*
(ဂ)(ကြိတ်ထားသော) *(တက်ကို ကျိတ်လို့ကျိတ်လို့ လှော်ထားကတ်)*
ကျိတ်ကျက်ခတ်–ကြပ်ကြပ်သိပ်သိပ်နန့်လားနိန်ကတ်သော*(ဘုရားပွဲမှာ လူတိ ကျိတ်ကျက်ခတ် နိန်ရေ)*
ကျိတ်ပေါက်–ကျပ်ပေါက်/ လက်ကတီးကြားမှာ အကျိတ်ပေါက်သည်။
ကျိန်း–ဗေဒင်သဘော အရပြစ်နိုင်ခြေ *(ငါထီပေါက်ဖို့ ကျိန်း ရှိရေ)*
ကျိန်းကျီ–(ကျိန်းပြယ်)*(ဖေချာကောက်ရလို့ ထီပေါက်ကျိန်းကျီလားရေ)*
ကျုပ်နစ်–(ရှုံ့နှစ်)*(ရီကြီးလို့တစ်အိမ်လုံး ကျုပ်နစ်တင်ကျန်လိုက်တေ)*
ကျုပ်ဖွတ်ဖွတ်–(ရှုံ့အလူးလူး)မြေပျော့တိ အလူးလူးဖြစ်သော*(ကျုပ်ဖွတ် ဖွတ် နန့် အိမ်ကိုတက် မလာ ကတ်ကေ့ ရီအယင် ချိုးခီကတ်)*
ကျိုင်–(က)အုပ်စု(*ကုလားတစ်ကျိုင်*) (ခ)(ထုံကျဉ်)သွီးမလျှောက်လို့ဖြစ်တေ ဝေဒနာ *(ခြီကျိုင်ရေ)*
ကျိုင်တောက်–(ကျဉ်တောက်)ရီ/ ပစ္စည်းထည့်ရေတစ်ဖက်ပွင့်ဝါးဆစ်။
ကျိုင်းခတ် (က)(ဂျမ်းတုံးတိုက်)စိုက်ခင်း မှာမြေစိုင်ခဲတိကို ညက်အောင် ကျိုင်းဖြင့်တိုက်သည် (ခ) အားလုံးစုံကို အညီအမျှ သတ်မှတ်သည် *(ငမွဲလေ့ ကျောင်းစရိတ်ငါးထောင် သူဌေးလည်း ငါးထောင် အားလုံး ကျိုင်းခတ် ကောက်ဖို့ဆိုကေ ငမွဲတိ ဒုက္ခရောက်ကတ်ပါဖို့)*
ကျွဲပက်ခုံးခံ–အသားမာတက်သည်။
ကျွန်းသား–(တောသား)ကျေးရွာသူရွာသားတိ*(ကျွန်သား/မြို့သား)*
ကျွီး–လိုင်ခြောင်းညည့်လို့ အကျယ်ကြီးဟောသည် *(ကြောက်အား လန့် အားနန့်ကျွီးပလိုက်တေ)*
ကွန်ချာတိုင်–အလယ်ဗဟိုတိုင်/ ပင်မတိုင် *(နွားတိကို ကွန်ချာတိုင် ချိုင်)*
ကွန်ဆိုးမ–(ကံဆိုးမ/ မိန်းမရှင်)ကံအကြောင်း မလှရေမိန်းမ။
ကွပ်စူး–(သံစူး)တောင်းတိ/ ပယိန့်တိအနားကွပ်ရာမှာ သုံးရေ သံစူးချေ။
ကွမ်ဆောင်–ဟန်ဆောင်သည်*(အခုမှ ကြောက် ကွမ်ဆောင် နိန်လာ)*

ကျေးဇူးသရစ်–ကျေးဇူးရှင်ကို ပြစ်မှားသည်။
ကျေးဟက်–(တံချူ)သစ်သီးရူးဖို့ အဖျားမှာနှစ်ခွလုပ်ထားရေဝါးအရှည်။
ကျော်ဗျ–အစားအစာကြော်ရေ အဝကကားနန့်အိုး (ဒယ်အိုး)
ကျေးမလီ –(အရှေ့လေအေး) အရှိဘက်က ထရေ လီအီး။
ကျေးလိုက်ငွေပါ–(အတွက်အချက်စံနစ်)အတွက်အချက်စံနစ်။
ကျောက်–(က)ခြီနန့်ကန်သည်(ခ)ကျောက်မျက်(ဂ)ကျောက်ရောဂါ။
ကျောက်ကိုက်–သင်္ဘောကျောက်ဟက် ရီအောက်မြေပြင်မှာ ငြိနိန်သည်။
ကျောက်ဖြူချေ–(ရေကျောက်) ရီကျောက်ရောဂါ/ ပဲသန္တာ။
ကျောက်မရာ–(ကျောက်ပေါက်မာ)ကျောက်ပေါက် မျက်နှာမှ အနာရာ။
ကျောက်ရှူး–ကျောက်ရောဂါဖြစ်လို့ ရှူးလားသူ။
ကျောက်ရိုး–(အတိတ်တဘောင်)နှောင်ဖြစ်လာဖို့စွာတိကို ရီးသား ထား ရေဟောစာတမ်း*(သာသနာနှစ်တဝက်မှာ မင်းကောင်းတစ်ဆက်ပေါ် လတ္တံ့။ထိုအခါတွင် အောက်သမတစ်စုံ ဆန်တစ်ဒွံလည်းဖြစ်လတ္တံ့)*
ကျောက်သား–(ကျောက်တုံး)ငရုပ်ကြိတ်/ ဆီးကြိတ်တေကျောက်လုံး။
ကျောက်ဟက်–(ကျောက်ဆူး)သင်္ဘောတိ ရီထဲမှာ ရှိ ပါမလားအောင် ရီ အောက် ချထားရေကရိယာ။
ကြကြင်မြည်–ညညီးညူညူ*(ဖေချာချေ တစ်သောင်းပီးဖို့စွာကို ကြကြင် မြည် နိန်ရေထော)*
ကြာကလပ်တင်–ဖုန်းကြီး အလောင်း ကလပ်တင်လို့ ပူဇော်ထားသည်။
ကြုံ–(က)ကြုံကြိုက်(ခ)ခန္ဓာပိန်သော *(အေသူကကောင်း ကြုံပါရေကာ)*
ကြက်ချခုပ်–(က)ကြက်အဆီဗူး (ခ)စကားကကောင်း များရေလူ။
ကြက်ချီး(က)မရင့်ဘဲအခြောက်လှမ်းထားရေကွမ်းသီး(ခ)အတုအယောင်။
ကြက်ချီးတန်း–(ဝလုံးတန်း)အချေတိကျီး စုထားရေနိန်ရာ/ ဝချေတန်း။
ကြက်ချီးရန်–(ရေနံချေး)သစ်ဝါးတိ တာရှည်ခံအောင်သုတ်ပီးရေရန်ချီး။
ကြက်စာကောက်– အသေးစိတ်ချောသတ်/ အပြီးသတ်လုပ်ကိုင်သည်။
ကြက်တက်မော–အံ့ဩမိန့်မောလားခြင်း *(သင်္ဘောမှောက်တေ သတင်း ကြား စွာနန့် အကျွန် ကြက်တက်မော လား ပါရေ)*

ကြက်တက်ရည်–မျက်နှာပြင်မှာဖုံးနိန်ရေအဆီရည် *(ထုံးကြက်တက်ရည်)*
ကြက်တက်လင်း–(မိုးစင်စင်လင်း) လုံးဝ မအိပ်ရဘဲမိုးလင်းသည်။
ကြက်တွန့်တက်–(က)ကြိုးကို အကျစ်လွန်လို့ထုံးလားသည်(ခ)အလွန်လိမ်တတ်ဝါတတ်သည် *(လိမ်စွာဝါစွာမှာဆိုကြက်တွန့်ပါတက်တေ)*
ကြက်နားအုပ်–(ခေါင်အုပ်)ခေါင်မိုးကို အုန်းနှက် မိုးပြီးရေခါ လီထလို့ မလန်ရအောင်ဝါးထရံ ကြားကြားချေ ရက်လို့ဖိအုပ်ထားသည်။
ကြက်မတွန်ရာ–သုသာန်တစပြင်။
ကြက်ယက်ပေါ်–(တိုင်အခြေပေါ်)အိမ်တိုင် အောက်ခြီ တိမှာ မြေထဲမြုပ်နိန်ရေအပိုင်းဆွီးလို့စားလားခြင်း*(အိမ်တိုင်ကက်ယက်ပေါ်နိန်ဗျာလ်)*
ကြက်ရခိုး–(လင်းမြွေ)ကြက်ဥ ခိုးစားတတ်တေမြွီ *(လင်းမြွီတစ်မျိုး)*
ကြက်ဝတင်း–(ကြက်ဝပ်ကျင်း)ကြက်မ ဥအုဖို့ ပြင်ထားရေ အသိုက်။
ကြက်သိန်းထ–ချမ်းလို့/ကြောက်လို့ အရီပြားမှာ အဖုချေတိထသည်။
ကြင်–(က)(အနာပြည်ကိုက်ခြင်း)ဒဏ်ရာမှာ ပြည်နဲ့တင်းနိန်လို့တစိတ်စိတ် နန့်ကိုက်သည် *(နာခြင်းနန့်ကိုက်ခြင်း ကြား အခြေအနေ)* (ခ)ကိုယ်ဝန်ကြင်သည်။
ကြင့်–(က)ပြည့်ကြပ်ခြင်း*(ဝမ်းကြင့်နိန်ဗျာလ် နောက်ထပ်မကျွေးပါကေ့)* (ခ)ဂြေသီသီနိန်ခြင်း *(အမ်းနေသည်) (နှစ်ယောက်ပူး လက်ပူးလက်ကြပ်ဖမ်းမိကေ မင်းဇာပြောချင်သိလေ ကြင့်နိန်ဗျာလ်မလား)*
ကြင်း–ပြန့်ကြဲနိန်သော *(အခန်းထဲမှာလဲ အားလုံး ကြင်းလို့ကာ)*
ကြတ်လိုက်–(ဖါးဥတက်)ချွေးကြောင့်အဝတ်အကျႌအမဲစက်ပေါ်သည်။
ကြန့်–(ကြမ်း) ကြကြမ်းကြီးဖြစ်နိန်ခြင်း*(ထမင်းစားလို့မကောင်းလျှာကလဲ ကြန့်နိန်ရေကား)*
ကြပ်စင်–(ကြပ်ခိုးစင်)မီးဖို အထက်မှာ ဆင်ထားရေ ကြပ်ခိုးခံရေစင်။
ကြပ်တိုက်–မီးဖြင့်ကင်သည် မီးခိုးမှိုင်းခံကင်သည်။
ကြွက်ကျဟာ–ဆီးပင်တမျိုး(ကြိတ်မှန်ပင်**)**
ကြွက်တက်–ခန္ဓာကိုယ်ကြွက်သားတိနာရေဝေဒနာ။
ကြွက်ထက်–အိမ်ဦးခန်း*(အာဂန္တုတိကို ကြွက်ထက်မှာ အိပ်ခိုင်းလိုက်)*

ကြိုးကြိုးကြဲကြဲ–(ကြိုးစားပန်းစား) ကြိုင်းလို့တွားလို့*(နိန်စရာ မရှိလို့ အိမ်ချေတစ်ဆောင် ကြိုးကြိုးကြဲကြဲ ဆောက်ထားစွာ)*

ကြိုင်–(က)ကြည်လင်သည်*(ရီ ကြိုင်နိန်သည်)*(ခ)(မွေးရနံ့) အလွန် မွှီးသည် *(ချရပွင့်နံ့ကြိုင် နိန်ရေ)*

ကြိုင်း–(က)(ညီးသည်)ဝေဒနာကြောင့်တိုးတိုးညိန်းသည်*(ထွီးမောင်တစ်ယောက် ငှက်ဖျားထလို့ တစ်ညည့်လုံးကြိုင်းနိန်ရေ)*(ခ) တိုတောင်းရေအချိန်*(တကြိုင်းရာ တောလည် ထွက်တေကျားကိုက်ခံရ ဗျာလ်)*

ကြိုင်းလို့တွားလို့–ခက်ခက်ခဲခဲ*(မင်းကို ဘွဲ့ရစီချင်လို့ကြိုင်းလို့ တွားလို့ ကောလိပ်ပို့ ခစွာ ဆလယာသတ်လို့ မနိန်လီကေ့)*

ကြဲတဲကြောင်တောင်–လူမြင်သူမြင်*(ကြဲတဲကြောင်တောင်ပင်လုရေကာ)*

ကြဲစီကြဲစေး–(စပ်ဖြဲဖြဲ) ပြောစကားကို ဂရုတစိုက် နားမထောင်ဘဲ နန့်ယောင်ကား ခံနိန်သော။

ကြုတ်–(ခြစ်မိရာ)တစ်ခုခုနန့်ခြစ်မိရေအစင်းရာ*(အရီပြားကြုတ်လားရေ)*

ကြုတ်ကျောက်–(ကြိုထိုး)လိုင်ခြောင်းကတဂိဂိအသံမြည်လီထွက်သည်။

ကြိုး– အားရဝမ်းသာ လုပ်ဆောင်သည် /စားသည်*(အာဂန္တုမလာကေ ကြက်သားတစ်အိုး ငါရို့ကြိုး ပလိုက်ကတ်ဖို့ဗျာလ်)* (ခ)ချိုင်ကြိုး (ဂ)အသံအကျယ်ကြီးမြည်သည်(မိုးကြိုးရေ/ ဆိုင်းတီးစွာ ကြိုးပါရေ)

ကြိုးကြာဥ–(ချဉ်သောဥ)အလွန်ချိုင်ရေငှက်ဥ(တင်စားခြင်း)

ကြေးဇေးပျက်–(ပြန်မပြောနားမထောင်)ပြောသမျှရယ်လို့နားထောင်နိန်ပြီးမလိုက်နာသူ။

ကြော်– အများသိအောင်ကျယ်လောင်စွာဟောသည်*(ကြွေးကြော်သည်)*

ကြော်ဗျ–(ဒယ်အိုး)ဆီကြော်ရေ အဝကားကား ဒိုင်အိုးချေ။

ကြောင့်ကြ–(တွေးပူသည်)ရှိရေးကို တွက်ဆပူပင်သည်*(မမရို့ မှာယင်းလောက်ထိ ကြောင့်ကြမနိန်ပါကေ့ မမ သားချေ ပြန်လာလိမ့်မယ်)*

ကြောင်ချီး–အလွန်ပြသနာရှာရေ / များရေလူ ။

(ခ)

ခကျင်းရှည်–(ခါးရှည်သူ)ခါးကြောအရှည်နန့်လူ။

ခ'စပ်–(ခယ)အောက်ကျခံလို့နိန်ထိုင်လုပ်ကိုင်နိန်သည်*(မိဘက သားတိ သမိန်း တိကို ခစပ်နိန်ဖို့ မလို)*

ခတို–(အုန်းခွံရေမှုတ်)အုန်းသီးမာလာခွံမှာလက်ကိုင်တပ်ထားရေရီမှုတ်။

ခနုံးတိုက်–(ခလုတ်တိုက်)လမ်းလျှောက်ယင့်ပင်းခြီထောက် တစ်ခုခုနန့်ကိုအက်မိသည်။

ခပစာတိုက်–(ကျိန်ဆဲ)စားသမျှ အဆိပ်ဖြစ်အောင် ကျိန်ဆဲ သည်။

ခပတာ–မဆိုင်လူဝင်မပါဖို့အန္တရာယ်သတိပီးစကား *(ခပတာကား ခပတာ မဆိုင်ရေလူ မကပ်ကေ့)*

ခပေါင်းခတ်–(ခြေဖြင့်ဝိုက်ကန်သည်) ခြီဖြင့်ဝိုက်လို့ကျောက်သည်။

ခဖေါသွပ်–ပေါတောတော ဖြစ်သော*(အေသူ ခဖေါသီ ခဖေါသွတ်ကား)*

ခမူးဒီခမူးတက်–(ခပ်မူးမူး) အရက် မူးမူး ချေနန့် *(ခမူးဒီခမူးတက် နန့် အပျိုမချေကို လက်ဖျားဆွဲရေ)*

ခမောင်းပင်–(ပျဉ်းမပင်)သစ်မာပင်တစ်မျိုး။

ခမည်းသင့်–မကျန်မာလို့ယတြာချေပီးဖို့ တစ်ခုခုလိုနိန်သည်။

ခမည်းပီး–ကျန်းမာလာအောင်တစ်ခုခုယတြာလက်ဆောင်ပီးရေအလေ့။

ခယောက်–(ပုဆိုး) ဒယော/ခတောင်း *(မယား နှစ်ယောက်ရှင် အပူဝင် လင်မှာခယောက် အပေါက်ပေါက် --)*

ခရာဝ–(အော်လံ)အသံပိုကျယ်အောင်အဝကကားလုပ်ထားပီးရေအပိုင်း။

ခလိမ်ထိုး–(ခြေဖြင့်ချိတ်ဆွဲသည်) ကျင်ကိုင်ရာမှာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ခြီထောက်ဖြင့် ချိတ်ဆွဲသည် (ခ)ရန်ဖြစ်အောင် သွီးထိုးပီးသည်။

ခုချင်း–တစ်ခုတစ်ခုချင်း*(ဆားတသိုက်နန့်ငါးတသိုက်ခုချင်းဖကတ်မေ)*

ခုနစ်ရီတစ်ရီမစပ်–လုံးဝအဆက်အစပ်မရှိသော*(မင်းရို့ကိစ္စမှာငါ့ကိုဇာဖို့ဆွဲထည့် လေ ခုနစ်ရီတရီမစပ်)*

ခုံတောက်(ဖိုခနောက်)ဟင်းအိုးတည်ဖို့သုံးပွင့်ဆိုင်ပြင်ထားရေကျောက်ခဲ

ခဲခတ်–အလကား/အသုံးမကျ*(ဘုတ်တစင်းထောင်ခီရေ ခဲခတ်စီးရေ လူများလို့ မြီကျလားရေ)*

ခဲမကျီ–အလွန်မကျေမနပ်ဖြစ်သော*(မင်းကိုတစ်သက်လုံး အခဲမကျီဝေး)*

ခဲဝါ–(ခွေးအ)မြေတွင်းတူး နိန်တတ်တေ တောခွီးတစ်မျိုး။
ခံသာပန်သာ–ခံနိုင်ရည်ရှိရေ ပမာဏ*(ခံသာပန်သာ ကျရေ)*
ခင်စိုင်း(တောအစ)တောနန့်ကွင်းအစပ်*(ခင်စိုင်းကဂျီဟောက်သံကြားရေ)*
ခတ်ကျောက်သီး–(က) လက်ကိုင် ပိုင်ပြား နန့်ခတ်လို့ ကစပ်ရရေ နှစ်ဘက်ချွန် သစ်ချောင်းအတိုချေ (ခ)အလွန်ကျစ်လစ်သန်မာသူ။
ခတ်တက်–(လှော်တက်ရှည်)ရပ်စောက်ရပ်လို့လှော်ရရေ သမ္ဗာန်တက်။
ခတ်တင်–(အလောင်းပြင်)လူသီအလောင်းကိုကုတင်မှာတင်ထားသည်။
ခပ်–အရည်တခုခုကိုခွက်ဖြင့် ကျုံးယူသည်။
ခပ်စက်ခံ–(ပေးစာကမ်းစာစားသည်)သူများ ပီးစာကမ်းစာ မျှော်ကိုးစားသောက်သည်*(သူများဘက်မှာ ခပ်စက်ခံမနိန်ကေ့ နင်လေ့ကြိုးစား)*
ခုံးတိုင်–အလယ်တိုင် *(ကျွဲတိကို ခုံးတိုင်မှာ ချိုင်လို့ လှည့်ခိုင်း ရရေ)*
ခုပ်–(ထောင်ချောက်)ကြက်/ငှက်တိကိုထောင်ဖမ်းရေ ထောင်ချောက်။
ခုပ်တိန်–(မြေတွင်းတူးငါးထောင်ချောက်)
ခုပ်ပိ–(ဂျပု)အရပ်ပုသော*(လူ က ခုပ်ပိချေ ကြိုက်ခီရေ မမက လံဘား)*
ချခရော်ပြန်–ဝမ်းထိုးမှေက်ခုံ ဖြစ်သည် *(ရဖို့လားလို့ ချဲဒိုင်ကိုင်ခီရေမှာ ချခရော်ပြန် လားခယင့်)*
ချခေါင်းကျ–အလွန်ပိန်ရှုံ့လားသော*(ငါ တစ်ညည့်လုံး ဝမ်းလားနိန်လို့ ချခေါင်းကျ နိန်ဗျာလ်)*
ချချိုးချေ–ဟင်းချက်ရာမှာ အရည်ကို အချိုဓါတ်များများချက်ထားခြင်း။
ချဒုံချေ–အမွှေးမပေါက်သေးသောကြက်ငှက်ပေါက်စ/လူမွီးစချေ။
ချတောက်လက်ခတ်–လက်မကျ ခြီမကျလုပ်ရသော *(အလှူမှာထမင်းကျွေး တာဝန်ယူရစွာ–တစ်မိုးထလုံး ချတောက်လက်ခတ် နန့်)*
ချထုပ်ပေါ်–(အလိမ်ပေါ်)ဖုံးထားစွာတိပေါ်လားသည်/အလိမ်ပေါ်သည်
ချနဲဟပ် –(ကလေးအနှီး) မွီးစအချေအတွက် သုံးရေအဝတ်ချာ/အဟပ်။
ချပင်းပစ်–စားသမျှ ညာဏ်မဖြစ် မစင် ဖြစ်လားသော။
ချပေါက်းဝမ်းသန်–(ချပင်းပစ်)အစားအစာကိုမဝတမ်း စားခြင်း/စားသလောက် အား မဖြစ်ဘဲ ဝမ်းရာပူလာခြင်း။

ချဖိုက်–ဝမ်းအောက်ပိုင်း*(ချဖိုက် အကြီးမသန်နန့်မင်းမယား လာနိန်ရေ)*
ချဖေါင်သာ–(အိမ်သာ) အညစ်အကြေးစွန့်ရာနိန်ရာ/ အိမ်သာ။
ချမကျ–တွက်ဆမရသော*(အေဖေသာတိကို ဇာမှာပင်သုံးပစ်ခလေဆိုစွာ အကျွန် ချလို့ပင်မကျ ပါကာ အဖသေ)*
ချရားပွင့်–(ခရေပွင့်)ကကောင်းမွှီးရေ ပန်းပွင့်ချောတစ်မျိုး။
ချလာပုတ်–ရေမြောင်းပုတ်/ ရီပုတ်။
ချလင်ဖြူ–(ဗလာစာရွက်)မျိုင်းကြောင်း မပါ သောဗလာစာရွက် အဖြူ။
ချလုံးသလုံး–အရောရောဖြစ်သော *(အကျီ်ဳတိကို ထမီဆိုးတိနန့် ချလုံး သလုံး ထည့်လာရေ)*
ချလောင်းချလာ–(ကပြောင်ကပြန်) ရုပ်ထွီးအောင်လုပ်သည်*(ရှင်းနိန်စွာ ကို ပိုရှုပ်လားအောင် ချလောင်းချလာ လုပ်မပစ် ပါကေ့)*
ချဲ–ဘေးဖယ်ထားသည်*(ယင်းသူ့ကိုသုံးမရလို့ချဲထားကတ်ပါရေ /ချဲဖဲ)*
ချင်–ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်သည်*(စားချင်/သောက်ချင်/လုပ်ချင်/စိတ်ပါသည်)*
ချင်ဆီ–စိတ်ရှိတိုင်း *(မင်းရို့ခေတ်မှာ မင်းရို့ချင်ဆီ လုပ်ကတ်လီဖိ)*
ချပ်–ချိတ်ဆွဲထားသည်*(လူ ကရာ စာတစ်လုံးမတတ် အိပ်မှာဖေါင်တိန် နှစ်လက်ပြူး ချပ်လို့)*
ချိတ်ချွတ်–အလွဲလွဲအချော်ချော်ဖြစ်သော*(ခိုင်းလိုက်ကေချိတ်ချွတ်ဗျာလ်)*
ချီးတန်းသွယ်–(ချတန်းသွယ်)ပြီးပြတ်ခြင်းမရှိ/ အမျှင်တန်းကျန်နိန်သော။
ချွတ်–(က)ခွါချသည်(*ဒယောကိုချွတ်သည်*) (ခ)အားလုံးခြုံ ၍ဝယ်သည် *(အရီးမှာပါရေ ငါးကိုအားလုံးအကျွန်ချွတ်လိုက်မေ ချွတ်ရီးပြောပါ)* (ဂ)ဂုဏ်သိက္ခာကျအောင်လုပ်သည်*(သူ့ကို ဝိုင်း ချွတ်နိန်ကတ်တေ)*
ချွန်း–(ကမြင်း)သူများ မလုပ်သင့်လို့မလုပ်စွာကို စမ်းလုပ်ခြင်း *(အေသူ ကကောင်းချွန်းရေမလုပ်ကောင်းလုပ်ကောင်းသချိုင်းမှာတဆီခေါ်ရေ)*
ချိုင်–(က)(ခုတ်သည်)ဒါးနန့်ခွပ်သည် *(အိမ်မှာအုပ်နိန်ရေ သရက်ကိုင်း တိကိုချိုင်ပလိုက်ကတ်)*(ခ)ကြိုးနန့်ချည်သည်(ဂ)ခြား၍/ ခြား၍ဖြစ် သော*(ငှက်ဖျားဖြစ်လို့ အခုရက်ချိုင် ဖျားနိန်ပါရေ)* (င)ချဉ်သော။
ခြကျိတ်–(လူကောင်မထွားသော)အသက်ကြီးပြီး လူကောင်မကြီးရေလူ။

ခြာ–ခြားသည် *(စစ်တွေမှာ လျှစ်စစ်မီး တစ်ရက်ခြာ စီရာ လာရေလတ်)*
ခြက်မာကြောခြင်း *(ကြက်ယက်ဟင်း လော်ချေ ခြက် နိန်ရေထော)*
ခြင်–ချိန်တွယ်သည်*(အကျွန့်ဖို့ ပုဇွန်တစ်သိုက် ခြင်ပီးပါ)* (ခ)ပိုးမွှား။
ခြင်ကန်–အိမ်မှာအခေါင်မိုးဖို့ပြင်ထားရေသစ် /ဝါးတန်း အပြင်အဆင်။
ခြစ်လို့ခြာလို့–(ကြိုးကြိုးကုတ်ကုတ်) မရှိရေအထဲက ကြိုးစား ပမ်းစား
(အေသားချေ တစ်ယောက်ကို ခြစ်လို့ခြာလို့ ရှင်ပြုလိုက်တေ)
ခြည်ဝင်–(အုန်သီးထဲကအဆံ) အုန်းသီးအထဲက အဖြူလုံးချေ။
ခြုပ်မစီ–လင် မိသားစုအိမ်ကို မယားလိုက်နိန်ရခြင်း*(သမက်စီကြည့်ပါ)*
ခြုပ်မဆွဲ–(ယမ်းမီးခြစ်)သစ်သားမဆွဲ/ ယမ်းမဆွဲ။
ခြူ–(က)အနေ့အယုက်ဖြစ်သည် *(နင်ပါစွာ ကကောင်းခြူရေ လားချင်စွာ မလားရ)*(ခ)ရှုပ်ထွေးသည်*(အချေ လုပ်လိုက်စွာ ခြည်ခင်အားလုံး ခြူလားခဗျာလ်)* (ဂ)အများအပြား*(ဥပမာဝဲအလွန်ပေါက်သူ=ဝဲခြူ)*
ခြူခြီခြူခြာ–ရှုပ်ရှုပ်ရက်ရက်ဖြစ်သော။
ခြူဆောင်း–ပွရောင်းနီသော*(ဆံပင်ခြူဆောင်း နန့်အကောင်)*
ခြီချ–(ငါးယင်းကာ)မော်များတွင်ရီတက်ချိန်လမုံ့ကာလို့ငါးရှာသည်
(လမုံ့ပိတ်ရာ ခြီချရာ ငါးရှာခေါ် မတော် သည့်ခိုက် လုကြင်သွယ်မေမလိုက်ကေ့ ငါးနန့်မတူ ငတောက်တူ ငရုစူးကေ အီးလိမ့်မေ–)
ခြီ–(မှုသည်)သင့်တင့်အောင်မှုဝီသည်*(မုန့်ချေတဆိချေရှိစွာကို အားလုံးကို ခြီ လို့ပီးလိုက်တေ)*
ခြီ–(က)(ခြေ)ခထောက်(ခ)အမှုန့်လုပ်သည်(ဂ)နှစ်သက်/ ကျေနပ်သည်
(အေနိန့်ထမင်းစားလို့ကကောင်းခြီရေ/မလေးရှားမှာနိန်လို့မခြီပါ)
ခြီကာသိန်–ဒယော(ပုဆိုး)ကိုခြီမျက်စိ ဖုံးအောင်ထိ အရှည်ဝတ်သော။
ခြီကြွပီး–(ခြေကြွပေး)ကုသခနှင့်မဆိုင်ဆီးသမားကြွရောက်လာခပီးရငွေ
ခြီဖျားသိန်–(ခြေမျက်စိဖုံး)ခြီမျက်စိဖုံးအောင်ထိဒယောအရှည်ဝတ်ခြင်း။
ခြီးခြောင်း–(ပုလွေ) ပုလ္လီ *(အသံကောင်း ခြီးခြောင်းဝယ်ခ ရှီးတန်က)*
ခြီကျင်–(ခြေလျင်)ကုန်းကြောင်း/ ခြီထောက်ဖြင့်လမ်းလျှောက်သည်။
ခြင့်–(ဗိုက်ရစ်နာသည်)ဝမ်းတဆိကေခဲသည်*(ဝမ်းခြင့်ကေ ဆီးသောက်)*

ခြည်ခင်စွပ်(ငှက်)–ကြိုးကြာငှက်တစ်မျိုး။
ခြွ–စိတ်ကြီးဝင်သည်*(လယ်ဆယ်ချိုင်းရှိလို့ ယင်းစွာ ကကောင်းခြွနီရေ)*
ခြိပ်ပေါက်–(ချိပ်ပေါက်)ခြိပ်ပင်အစီးနန့်ဓါတ်မတည့်လို့အထုထသည်။
ခြီထိုး–အချင်းချင်းအထင်အမြင်လွဲအောင်ပြောဆိုသည်*(လင်မယားကြား ရန်ဖြစ်အောင် လားလို့ခြီထိုး မပီးကတ်ကေ့)*
ခြီလိမ်ကျိုတ်–ခြီထောက်ဖြင့်လိမ်ဆွဲသည်*(ကျင်ကိုင်ခြင်းမှ)*
ခွိုးကတက်–(ဖိနပ်ချွတ်)အိမ်အတက်ဖိနပ်ချွတ်စင်။
ခွပ်(က)ပိုင်းဖြတ်သည်(*ထင်းခွပ်သည်)(လေယဉ်ပျံ လက်မှတ်တစ်ရွက် ခွပ် ထားလိုက်–ရှေးအသုံး)* (ခ) ပန်းထိမ်ဆရာ လက်ဝတ် ရတနာ ပြု လုပ်သည်*(ဥပမာ –ပန်းထိမ်ခွပ်သည်)* (ဂ)ကြက်ခွပ်သည်။
ခေါခွက်–(သရဲစာခွက်)တဆီသရဲ အစာကျွေး ရေ နီးခွက်။
ခေါစာပစ်–လူနာအတွက် စုန်းစာဖုတ်စာ ကျွေးသည်။
ခေါစာထမင်း–(သေသူအတွက်ထမင်းထုပ်)လူသီ အတွက်ထမင်းထုပ်။
ခေါဘဏီ–(က)မရီတွက်နိုင်အောင်များသော*(အဘာလေပြောလီ ပိုလီ ခေါဘဏီဆိုရေ ပိုင်ဗျာလ် ရှိလို့ပင်မဆုံးနိုင်ကာ)(ခ)ဝါးအလုံးတစ် သောင်းပုံကို အခေါဘဏီပမာဏလူတိတက်နင်းလားကေ ဖုံထောင်း ထောင်းထလားနိုင်ရေအရီအတွက်(စာအသုံး)*(ဂ)သင်္ချာအရီအတွက် *(တစ်အခေါဘဏီသည်= ၁'၀၀၀'၀၀၀'၀၀၀'၀၀၀) ရီတွက်ပုံမှာ (ခု၊ ဆယ်၊ ရာ၊ ထောင်၊ သောင်း၊ သိန်း၊ သန်း၊ ကောဋိ၊ ပကောဋိ၊ ကောဋိပကောဋိ၊ နာဟုတ၊ နိန္နာဟုတ၊ ခေါဘဏီ ၊ ဗိန္ဒု ၊ အဗ္ဗုဒ္ဒ နိယဗ္ဗုဒ္ဒ ၊အဟဟ ၊ အဘဘ ၊ အဋဋ ၊ သောဂန္ဓိက ၊ ဥပ္ပလ္လ၊ ကုမုဒ်၊ ပဒုမ်၊ ကဌာန် ၊မဟာကဌာန် ၊ အသင်္ချေယျ–* ပါဠိမှ*)*
ခေါင်စင်းအိမ်–လမ်းဘေး ကိုဘေးသတ်ထားလို့ အလျားလိုက်အိမ်မျိုး။
ခေါင်ဘုတ်အုပ်–(ခေါင်ချုပ်)အိမ်ခေါင်မိုးနှစ်ခြမ်းကို ထိပ်ဆုံးအဆက်နိန် ရာမှာအုပ်စပ်ပီးသည်။
ခေါင်းဒုတ်ကာ–ရာသီတပါတ်လည် အခစား စာရင်းငှါးလုပ်သည်*(မိုးဦး လယ်ထွန်ချိန်ကစပြီးကေ စပါးပွဲချိန်ထင်းခွီပြီးချိန်ထိလုပ်ပီးရသည်)*

ခေါင်းရိုင်–ခေါင်ထဲမှာ ခမူးမူး ချေဖြစ်နိန်သော *(ပါပါဂေါင်းရိုင် နိန်လို့ သွီးဆီး တဆိကေယူပီးကတ်)*

ခေါ်တောင်း–စိမ်ခေါ်သည် *(အိမ်ထဲကခေါ်တောင်းမနိန်ကေ့ သတ္တိရှိ ကေ ထွက်လတ်)*

ချောက်–ပြည့်မနိန်သော *(ချချောက်ရာသိ အများကြီး ကန်သိရေ)*

ချောက်ချောက်ချေ–အလွယ်ကာသားချေနန့် *(မင်းပိုင်အကောင် လောက်ကို ချောက်ချောက်ချေ နိုင်ရေမှတ် ထား)*

ချောက်သားကျ–လင်ကောင် မပေါ်ဘဲ အချေမွီးသည်။

ချောင်ကျ–ပိန်ကြုံနိန်သည် *(မင်းမျက်နှာ ချောင်ကျနိန်ရေကာ)*

ချောင်းကျ–အခိပ္ပါယ်မရှိဖြစ်လားသည် *(မင်းပြောလားရေ စကားအတိုင်း ဆိုကေ ဘုရားဟောတရား အားလုံး ချောင်းကျ လားဖို့ကာ)*

ချောင်းကျမြောင်းကျ–ခက်ခက်ခဲခဲစွန့်စွန့်စားစား *(နင်ရို့ရွာ လာရစွာ ချောင်းကျ မြောင်းကျ နန့်)*

(ဂ)

ဂဏန်းပေါ်–ပြဿနာပေါ်သည်(အေသူ *လားလီရာမှာ ဂဏန်းပေါ် ရေ)*

ဂယိုင်သီး–(မာလာကာသီး) အစိမ်းစားရရေ သစ်သီးတစ်မျိုး။

ဂရောင်–သိုးမွှီးခြည် *(အဘောင်းရှင် ချမ်းကေဂရောင်အကျႌဝတ်ထားပါ)*

ဂလိမ့်ဂလည်–စကားကို တစ်ဘက်တစ်မျိုး လားလို့ပြောသည်။

ဂဟာဓာ–ကံကြမ္မာ *(အေနှစ်မှာ အေသူ ကကောင်း ဂဟာဓာ ထ နိန်ရေ)*

ဂါကပါ–(မိမိထံမှပါသွားသည်)အမြတ်မရဘဲမိမိထံမှပြန်ပီးလိုက်ရသည် *(နိုင်ဖို့လားလို့ ဘောလုံးပွဲ စပ်ခီပါရေ ဂါကပါ လခယင့်)*

ဂါပိ–(ပျော့သော) (က)အလွန်ပျှသော *(ထမင်းက ဂါပိရာ စားလို့ပင်က မရ)* (ခ)အလွန်အိုသော။

ဂါရာ–ရဲစခန်း *(အခုပြောနိန်ကေလေ့ အပိုရာဂါရာကိုရောက်မှ ရှင်းကတ်)*

ဂါရီကျ–အလွန်ဆင်းရဲသော/မထနိုင်မထိုင်နိုင် အလွန်အိုသော။

ဂါလံ–အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော *(သရက်သီးချေ တစ်လုံး စားချင်စွာနန့် ဂါလံ ထိ တက်ရလာ အကိုင်းမသေ ကျိုးကျမယ်)*

ဂါဝန်–အင်္ဂလိမ်မ ဇာဂရာ။
ဂတ်–ဂါရာ/ရဲစခန်း။
ဂတ်ဗိ–(ဂါဘိ)(က)အလွန်ပျှသော*(ထမင်းဂတ်ဗိ)* (ခ)အလွန်အား နည်းသော*(ဝါကြီးမ ဂတ်ဗိမ)*
ဂန်ဒကောက်–ယင်းချက်စားရရေ နွယ်ပင်ချေတစ်မျိုး။
ဂန်ဒုတ်ကနွယ်–ဂန်ဒဂေါက်နွယ် အပင်။
ဂန့်ဒရေ /ဂန့်ဒရီ–ချောင်နားဟင်း။
ဂန္ဓမူလိုက်–နားထိုင်းသည်/နားပင်းသည်*(အေကောင်မငါခေါ်စွာမကြား ဂန္ဓမူလိုက် နိန်ဗျာလ်လာ)*
ဂုံဘီလာ–အခွံလုံးဝ မပါအောင်ခွါထားသော (ကွမ်းသီး/အုန်းသီး)
ဂုံးစား–အိပ်ပျော်လားသည်/သတိမိန့်လားသည်/လုပ်ငန်းဖြားစား လားသည်/သီဆုံးသည်။
ဂုံးတိုက်–(သွေးထိုးသည်) သွီးထိုး စကားပြောသည်။
ဂိုင်–(ဒိုး)ပစ်မှတ်ကိုပစ်ဖို့သုံးရရေဒိုးလက်/ဗက်ကာ/သရီကွင်းစသည်။
ဂိုင်ညာ–(လူအလူန)ထုံအသောလူ*(မင်းခိုင်းလိုက်တေ လူက ဂိုင်ညာရာ)*
ဂုတ်ကျ–(က)(ဇက်ကျိုး)အားလုံးအရှုံးပီးလိုက်ရသည်*(အိမ်ကထွက်းလခ ခါတော့ခါ သူဌေးဖြစ်မှ ပြန်လာဖို့ဆို အခု ဂုတ်ကျလို့ ပြန်လာရေ)* (ခ)ပက်ခုံးအထိဖြစ်သော*(ဆံပင်ဂုတ်ကျ)*
ဂိုးဏ်းကျောက်–ရတနာသုံးပါးကို ပြစ်မှားမိ၍ ဘေးဒဏ်သင့်သည်။
ဂူတာလိုက်–(ထူပိန်းလိုက်)အနာကြောင့် လက်ချောင်းခြီချောင်း ထိပ်တိရမ်းနိန်သည်/ထူပိန်းနိန်ခြင်း။
ဂူရာကျိုင်–(လူအုပ်) လူမျိုးစုံ အစုံ ပါရေ လူသာမန် လူအုပ်။
ဂျာဝ–သချႋင်း*(ဘိန်စားဝေါခိုင် မာလက ဖြစ်လို့ဂျာဝ ကိုရောက်လား ခဗျာလ်)*
ဂျိဂ္ဂျတ်–ဆင်ခြီများသော*(မင်း ဂျိဂ္ဂျတ် များနိန်လို့ ငါရို့ရဖို့ဆန် သူများ ဘက် ရောက်လားခဗျာလ်)*
ဂျီကိုင်–(ငယ်မူပြန်)အသက်ကြီးပြီးအချေစိတ်ဝင်သည်/စိတ်လျော့သည်

ဂျီထောင်ကြောင်ကျ–(ယုန်ထောင်ကြောင်မိ)

ဂျီဝိဂျိုဝါ–(နဝေတိန်တောင်)ကြောင်တိကြောင်တောင်ဖြစ်သော။

ဂျင်လိပ်–(ကင်းလိပ်ချော) ပုတ်သွင်မျိုး/ဖွတ်မျိုးတွားလား သတ္တဝါချေ။

ဂြဂြွမ်းဆာ–(ဆူညံစွာ)ဆဆူညညံ *(ဘီသျှတ္တရာမ နှစ်ယောက် ဂြဂြွမ်း ဆာလို့ ရန်ဖြစ်နိန်ကတ်ယင့်)*

ဂြာအိုကျ–အလွန်အို /အလွန်ဟောင်းသော /အလွန်အသက်ကြီးသော။

ဂြင်တိုက်ဒုံး–မြေပြင်လွှတ် စက်သီးတပ် ဖုန်းကြီးပုံမှာ ပူဇော်ရေ ဒုံးသီး။

ဂြင်း–(ခရင်း) ရီအောက်သစ်တုံး/သံပြားတိမှာ တွယ်ကတ်နိန်တတ်တေ ရိုင် ခရုချေတစ်မျိုး။

ဂြင်းကိုက်–(ဂျီးကိုက်)ခွါမရအောင် တွဲကပ်နိန်သော/တွဲကပ် နိန်သည်။

ဂြင်းချိုး–(ကပ်စီးနဲ)အလွန်ဖေချာနမြောရေလူ*(ယင်း ဂြင်းချိုးကျ ဘက်က အလှူခံလို့ တစ်ပြားလေ့ မရ)*

ဂြစ်ချေ (က)ခရုချေတစ်မျိုး (ခ) ကိုယ်ခန္ဓာသေးညှက်တေ မိန်းမ။

ဂြိုးညှင်း–(ညှင်းပြောက်)ရင်ဖတ်မှာပေါက်တတ်တေအဖြူပြောက်ချေတိ။

ဂြုတ်–စားစရာ သခွါးသီး ပဒကာသီး အုန်းသီးရို့ကို အမျှင်မျှင် ချေဖြစ် အောင်ခြစ်တေကရိယာ*(သခွါးသီးကို ဂြုတ်နန့်ခြစ်လိုက်)*

ဂြုတ်ကျောက်– (ကြို့ထိုးသည်) လိုင်ခြောင်းက တဂိဂိ အသံမြည်လို့ လီထွက်တေ ဝေဒနာဖြစ်သည်။

ဝွက်–သီးသန့်ထားရေ ကျွဲနွားစားကျက်။

ဝွက်ပေါ်–(ပြဿနာတက်)ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်လာသည်။

ဝွင်တိုက်–(ပွဲချင်းပြီး)*(အုံးပင်ကပြုတ် ကျစွာ ဝွင်တိုက် သီလား ရေ)*

ဝွင်းမ–(ချီးထိုးပိုးအမဲ)အမဲရောင် အတောင်မာ ချီးထိုးပိုး။

ဝွင်းသာဦး–အသုံးမကျရေလူ/ကျပ်မပြည့်ရေလူ။

ဝွတ်ရီ–(က)(အလကားလူ)အရီကျွတ်နိန်ရေသတ္တဝါပိုင် အကောင်မျိုး/ အစွမ်းအစမရှိရေလူ(ခ)တခုလေ့ဖြစ်မြောက်အောင်မလုပ် နိုင်သော။

ဂေါရီဂေါရာ–အပျိုပေါက်လူပျိုပေါက်*(----ဂေါရီအရွယ်ရောက်ခါစ)*

ဂေါရော်ပြန်–(ဝွမ်းထိုးမှောက်ခုံဖြစ်သည်)

ဂေါရော်မရှိသာရာမရှိ–(အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်သော) အိမ်ရာမရှိသော*(ဂေါရော် မရှိ သာရာမရှိရေလူက စကားကို ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပြောနိန်ရေ)*
ဂေါင်းတာ–(ကုန်းတွင်ပိုင်း)ဥယျာဉ်တခု၏ မြစ်ချောင်းနန့်ဝီးရေအပိုင်း။
ဂျောက်ဂျက်ခတ်–(က)လှုတ်ခတ်နီသော*(ရီအိုး ဂျောက်ဂျက်ခတ်နိန်ရေ)* (ခ)ပြာရာခတ်သည်*(လင်နန့်သားကြားမှာ ဂျောက်ဂျက်ခတ်နိန်ရေ)*
ဂြေသီသီ–မငြင်းနိုင်လောက်အောင်ဖြစ်သည်*(ခိုးလာရေဘုရားရုပ်တိနန့် ထက်ပက်တွိနိန်ကေ ဇာပြောနိုင်ပါဖို့သိလဲဂြေသီသီနိန် ပါနှင့်ရာ)*
ဂြေးမ–(လယ်ဂဏန်း)ရီအစပ်ကုန်းထက်မှာတွင်းတူးနိန်ရေ ဂဏန်းချေ။
ဂြောက်–(အောက်)အဆောက်အဦးတစ်ခု၏အောက်ဘက် *(အိမ်ဂြောက်)*

(င)

င–(လောက်သည်)လုံလောက်သည်*(ရှိရေမုန့်ကိုတဆိကေစီပင်ဖြစ်ဖြစ် လူတိုင်းကို င'အောင် ပီးရဖို့)*
ငကံသား–ရိုင်သဲပြင်တိမှာနိန်တတ်တ ငါးချေတစ်မျိုး။
ငကံသားယှက်ခံ–ပွတ်တိုက်ပါများလို့ အသားမာ တက်သည်။
ငဝေါက်–အတိအကျညွှန်ပြလျှက် *(င့ါကို လက်ညိုးငဝေါက် ထိုးလို့ပင် ပြော နိန်ရေကာ)*
ငစိသာရ–အလွန်နှမြောတတ်သူ*(အလျှူမှာဆိုကေ ငစိသာရ အရက်ဝိုင်း မှာဆိုကေ ဇောတိက)*
ငစီ–(မျက်ပေါက်းကျဉ်းသူ)မျက်လုံးပေါက်ကျိုင်းသူ။
ငစင်း–(အပေါ်ယံလုပ်တတ်သူ) (က)ရီမျက်နှာပြင်မှာခေါင်းပေါ်ကူးတတ် တေငါးမျိုး (ခ)အပြင်ပေါ်ရီ လုပ်ကိုင်တတ်တေလူ။
ငဆယော–(အကျိုးမရှိ လျှောက်သွားနေခြင်း)အကျိုးမရှိလား လာနိန်ထိုင် ခြင်း*(နင် ယင်းပိုင် ငဆယော လား နိန်လို့ထမင်း စားရဖို့လား)*
ငဆမာ–(ငါးဆားနယ်)မပုတ်သိုးရအောင် ဆားနန့်နယ်ထားရေ ငါး။
ငတိန်း–(ငါးမြစ်ခြင်း) ရီကန်တိမှာ ရီနက်ပိုင်းမှာ နိန်တတ်တေ ပါးစပ် ပေါက် ကျိုင်းကျိုင်းနန့်ငါးကြီးမျိုး။
ငပထုံး–(ငါးလင်ပန်း) မြစ်ချောင်းတိ မှာနိန်တတ်တေ ငစွယ်ပိုင်ငါးမျိုး။

ငပြဲသွင်–ပြားပြားဝိုင်းဝိုင်း ရိုင်ငါးတစ်မျိုး (ဘိသျှတ္တရာ)
ငမန်း–(လူအ)ပါးနပ်မှုမရှိရေလူ*(ကျွန်းသားငမန်း–စသည်)*
ငယောင်းဖလာ–ဂလန့်တိုက်/ဆန့်ကျင်လုပ်သည်*(အေသူရို့ အကောင်း ပြောကေ ငယောင်းဖလာစီ လုပ်တေကာ)*
ငလဝါ–(ငါးသေးငါးနုတ်)(က)ငါးအငယ်ချေ *(ရှီးက ငလဝါချေ တစ် ဆယ်သားလောက်ဝယ်ခ)* (ခ) ကြောက်အောင် လိမ်၍ ခြောက်ပြော သည် *(ငိုမနိန်ကေ့ ကျားသား ငလဝါ လာကိုက် လိမ့်မယ်)*
ငါးခံ–အိမ်ဆောက်တေခါပုန်းလျှား(ယက်မ)ကိုတိုင်မှာမြဲအောင် အောက် က တိုင်ကိုကပ်လို့ ဒေါက်ခံပီးသည်။
ငါးငတ်–မိန်းမတိ ဖင်ပေါ်နိန်စွာကို သွယ်ဝိုက်လို့သတိပီးပြောရေစကား။ *(အဘာလေ အေနိန့်ခါ ငါရို့ အားလုံး ငါးငတ် ကတ်ဖို့ထော)*
ငါးပေါက်–(ငါးကို ပေါက်၍မျှားသည်) ရီမျက်နှာပြင်ထက်မှာ ငါးစာကို တဆတ်ဆတ် လှုပ်ပီးပြီးကေ ငါးကြီးမျှားသည်။
ငါးပိုင်းကမ်းတင်–လက်စမသတ်/ထိုမရောက် ဒေမရောက် ဖြစ်သော။
ငါးဗျာရီ–(ခေါင်းရွက်ငါးစိမ်းသည်) ရွာရိုးလျှောက်လို့ ငါးရောင်းသူ။
ငင်–(က)ဆွဲယူသည်*(ရီငင်သည်)* (ခ) ဆွဲဆန့်သည် *(ခြည်ငင်သည်)* (ဂ)အသက်ထွက်ဖို့ဝေဒနာ ခံစားနိန်ရသည်*(ကျိန်းတောင်လက်ယာ ဗူးပင်ရွာက ဇါရဲဘ–ဇါရဲဘ သင်းစင် စဖိုထောင့်မှာ အသက်ငင်–)*
ငန်တရည်–(ငန်ကျိုကျို) အခြားအရသာမရှိဘဲ ဆားငံမှုသာ ရှိသော။
ငန်းဆုံးတိုက်–လုပ်ငန်းကို တဆက်တည်း အပြီးအပြတ် လုပ်ကိုင်သည်။
ငန်းလိုက်–(ငန်းဖမ်း)အဖျားကြီးပြီးကေဗရမ်းဗတာ ပြောနိန်သည်*(ဖျားနိန် ကေ အုန်းသီး အရည်ကိုမသောက် လီကေ့ ငန်းလိုက်တတ်တေ)*
ငြက်–စူးတူးတူးဖြစ်သည်–*အစူးမြက်လို့လိုင်ခြောင်းငြငြက်ချေဖြစ်နိန်ရေ*
ငုတ်စုတ်–(မအိပ်မနေ) မအိပ်ဘဲနိန်သော*(နင်လာဖို့ဆိုလို့ တညည့်လုံး ငုတ်စုပ် ထိုင်စောင့်နိန်စွာဒေ)*
ငြိမ့်ချ–(ငါးခြုံချ) ချောင်းကမ်းစ တိမှာ ငါးဖမ်းဖို့ ငါးတိ လာနိန်အောင် သစ်ခက်သစ်ခေါင်းတိနန့် ခြုံလုပ်ပီးထားခြင်း။

ငြွာ–(ငြော်)ရန်လိုသည် *(နင်စကားပြောကေ ကကောင်းပင် ငြွာရေကာ)*
ငိုက်ကျာ–(ငပျင်း)အလွန်ပျင်းရိသူ*(ဘိန်းစားပိုင် ငိုက်ကျာသတ်နိန်လာ)*
ငေါက်–(က)(ဟောက်) အသံမာမာ နန့်ဆူပူပြောသည် *(ငါ့ကို လာလို့ ငေါက် မနိန်ကေ့)*(ခ)အာနိသင် ပြင်းသော*(နင်ပီးရေ ရမ်းဗြဲဆီးလိပ် ကကောင်းငေါက်တေ/အရက်ငေါက်တေ)* (ဂ)ထောင်နိန်သည်။
ငေါင်း–အချိန်လွန်သည်/အရွယ်လွန်သည် *(အညင်းသီးအငေါင်း /လင်လေ့မရ အငေါင်းမ)*
ငြောင့်–(က)ဆူး(ချောင်ထဲက ငြောင်းစူးလာရေ(ခ)စူးတူးတူးချေ ဖြစ်နိန်သည် *(မျက်စိထဲမှာ ငြောင့် တောင့်တောင့်ချေ ဖြစ်နိန်ရေ)*

(စ)

စကမိန်းမရ–(သတိလစ်နေသည်)ဝေဒနာကြောင့်(သို့)အကြောက်လွန်လို့ စကား မပြောနိုင်ဖြစ်သည်။
စကုန်–အစွမ်းကုန်ဖြစ်သော*(နင့်အတွက်ငါစကုန် လုပ်ပီးလိုက်စွာဗျာလ်)*
စကားကုန်–ပြောဖို့စကားတိကိုအပြီးအပြတ် ပြောထားခြင်း။
စကားကျွံ–စကားလွန်သည်*(ခြီကျွံကေ နှုတ်ရရေ စကားကျွံကေနှုတ်မရ)*
စကားစွန်း–စကားလွန်ကျွန်လားသည်*(အဖေသေ စကားစွန်းထားဗျာလ် လေ သူ့သားနန့် သမီးချေကို နစပ်လိုက်ဖိ)*
စကားထိုး–(က)မသင့်မတင့်ဖြစ်အောင် စကားအားဖြင့်ရန်တိုက်ပီးသည် (ခ)စကားနှိုက်ခြင်း။
စကားရာ–မသေမချာ ထင်မြင်ချက် ကိုပြောရေခါ သုံးရေ နောက်ဆက် *(ဘအေး တယောက်လေ့ ဂျပန်ကို ရောက်နိန်ရေ စကားရာ)*
စကားပူး–ပြဿနာ ရှင်းလားအောင်ကာယကံရှင်နှစ်ယောက်ကို မျက်နှာချင်းဆိုင် ပြောစီသည်။
စကားဖီးသင့်–(စကားမှား၍ပြဿနာရှင်းရသည်) မပြောသင့်ရေ စကားတိ ကိုပြောမိလို့ နောက် ဆက်တွဲ ပြသနာ ရှင်းရခြင်း။
စကားမျောက်–မပြာသင့်သောစကားကို မဆင်မခြင်ပြောသည်။
စကားယင့်–စကားကို အသံရှည်ဆွဲလို့ ပြောသည်။

စကားရောခ်–စကားလမ်းကြောင်းလွှဲသည်*(အခုမှ စကရော ခ်မနိန်ကေ့)*
စကားအက်–(စကားပြော အဆင်မပြေဖြစ်သည်) စကားပြော ကပ်စွာမှာ မပြေမလည်ဖြစ် ကြသည်/အငြင်းပွားရန်ဖြစ်ကြခြင်း။
စကားအိုး–အလွန်စကားများသော*(တနဂ်နွေသနွေလည်းဆိုး စကားအိုး)*
စခန်းကြီး–ကိန်းကြီးခန်းကြီးလုပ်တတ်သော။
စခွမ်းဆန်–ဆန်အကြမ်း(ကောက်ညင်း/အင်းပုတ်ဆန်မှအပဆန်အားလုံး)
စငုတ်ကျ–(စားနေကျ)ခူးစားနိန်ကျသစ်ပင်/စားနိန်ကျအိမ်ဖြစ်သော*(ယင်း ကလေတိ အကျွန်ရို့အိမ်မှာ စငုတ်ကျ လာနိန်စားနိန် ကတ်စွာရာ)*
စနက်ခံ–ကြာကြာအစားခံသော*(ဆန်တစ်ရိုင် အခုထက်ထိမကုန်သိလား ကကောင်းပင် စနက်ခံ ရေကာ)*
စပါးခါဆန်ခါ–လုံးဝကုန်စင်အောင်လုပ်သည်*(တစ်ယောက်လေ့ အိမ်ထဲ မှာ မနိန်စီကေ့ အားလုံးကို စပါးခါဆန်ခါ ခါထုတ်ပလိုက်)*
စဖို–မီးဖို*(စဖိုမှာ မီးမကျန်စီကေ့ မီးလောင်တတ်တေ)*
စဖိုထောင့်–မီးဖိုချောင်။
စဖြာ–(တလဘာ) တူရွင်း အပြားကြီး။
စမ–အင်းကွက်/ဂမ္ဘီရပညာနန့်စီရင်ထားရေ အင်းကွက်။
စမျို့ကပ်–(ညို့သူ ဖမ်းစားထားသည်) ထွက်မလားနိုင် အောင်/ခွဲမလား နိုင် အောင်ဆွဲဆောင် ထားသည် *(စပါးကြီး ပိုင် စမျို့ကပ်ထားရေ)*
စမြင်းထ–(ဝမ်းချုပ်သည်)အစာမကြေ/ဝမ်းချုပ်သော။
စမုတ်–(နားထင်)နားရွက်ထိပ် နန့်နဖူးကြားနိန်ရာ*(ခေါင်းကိုက် နိန်ကေ စမုတ်ကို ပရုပ်ဆီ ပွတ်လိုက်)*
စရေးဒန်–(မပေးမနေရပေးရခြင်း) မပီးမနိန်ရ သတ်မှတ်တောင်းခံသော *(နင်ရို့ အလှူခံစွာက စေတနာပေါက်လား စရေးဒန်လာ)*
စလင်း–(သလင်း)အရောင်မရှိဘဲကြိုင်နိန်ရေ သဘာဝတွင်းထွက်မျိုး။
စာပဇိ–ကောက်လတ်စပါးတစ်မျိုး။
စာထိုး–မျက်နှာတွင်ဆေးမှင်ထိုးခြင်း။
စာအုနာ–(သွေးစုနာ) ခေါင်းမှာပေါက်တေသွီးစုနာ။

စာနာ–(က)(တရားစာနာ:ထောင်သည်)တစ်ဦးက တရားစာကိုဖတ်ပြပြီး အများက ရှိသေစွာနား‌ထောင်သည် (ခ)ကိုယ်ချင်းစာသည်။

စားသားကျ–(စားချင်စဖွယ်ဖြစ်သော)စားကောင်းထမန်း အစားအစာ။

စိ–(စေ့)အသီမပိတ်ဘဲ တေ့ရုံပိတ်ထားသည် *(တန်းခါးကို စိထားလိုက်)*

စိကုပ်–(စေ့စပ်)ဖေချာကို စိစိစပ်စပ်သုံးသည် *(စိစိကုပ်ကုပ် သုံးမှ ရရေ ဖေချာနန့် လောက်ကတ်ဖို့)*

စိကေတစ်ဇွေ–နည်းနည်း ပါးပါးချေ *(အချင်းချင်း ဆိကေတဇွေ ချေလေ့ သီးခံကတ် ရဖို့)*

စိခြားစိခြား–(အလီလီအခါခါ) တစ်ဆိကေတစ်ဆိကေစီ အခါအခါလုပ်သော *(ဖေသာချေတစ်သိန်း ရဖို့ရှိစွာ သုံးရာစီ ငါးရာစီ စိခြားစိခြား လာပီးနိန်ကေ ဓာလုပ်လို့ရဖို့လဲ)*

စိတည့်–တည့်တည့် *(အေကနိန် စိတည့်လားလီ ရွာကိုရောက်လိမ့်မယ်)*

စိသားကိုက်–တိတိကျကျဖြစ်သော*(အေလက်သမားဆရာလုပ်ကေ အားလုံး စိသားကိုက် ပျာလ်)*

စီးတိုင်းရင်းတိုင်း–အရင်းအတိုင်း /ဝယ်ရင်းစျီးအတိုင်းဖြစ်သော။

စူလာမကျီ–(ပွေးကိုင်းပင်)ပွီးကိုင်းရွက်။

စူလီကရာ–တိုလီမုတ်စ*(စူလီကရာချေတိ ဆောင်းတုံထဲမှာ ရှိလီယင့်)*

စက်ထ–(ဒေါသထွက်)ဒေါသထွက်နိန်သည်။

စက်ရှင်–စက်ရှင်တရားသူကြီး။

စင်–(က)(သေသည်)သီလွန်သည်(ခ)ပြောင်စင်သည်။

စင်း–ပက်လက်/မှောက်ခုံလဲကျ နိန်သော *(ချက်ဖါးကို ကွဲခတ် ပခစွာ စင်း ကျန်လိုက်တေ)*

စင်းပုန်း–အိမ်ကြမ်းအခင်းအဖြစ်သုံးသောကွမ်းသီးပင်/အုန်းပင် ခွဲခြမ်း။

စစ်ဘာရီ–စစ်ပုလိပ်။

စပ်–(က)အလောင်းအစားလုပ်သည်*(ဘေးလုံးပွဲ စပ်သည်)* (ခ)ပူလောင်သည်–*ငရုပ်သီးစပ်သည်* (ဂ)ဆက်စပ်သည်(ဂ)ဆက်ဆံပေါင်းသင်းသည် *(ယင်းကလိန့်မေနန့် ငါရို့နန့် စပ်ပင်လေ့မစပ်)*

စံ–(က)စံစားသည်(ထီးနန်းစံ/နတ်ရွာစံ)(ခ)နေးကွေးသည် (အစားစံရေ)
စံကျောင်း/စံချိန်–ဖုန်းကြီးပျံအလောင်းပူဇော်ထားသော ယာယီကျောင်း။
စံဂိုး–(စကော)ဆန်ပြာရေဗန်း။
စန့်–(သေသည်) *(ရောဂါကျလို့ငါ့ကြက် အားလုံးစန့်လားခဗျာလ်)*
စန့်ကြော–(လူပျင်း)အလုပ်မရှိ အကိုင်မရှိ လျှောက်လားနိန်ရေ လူမျိုး။
စန်းကိုင်–(မှင်စာဖမ်းစား)မြေတွင်းမှာနိန်ရေ တဆီ/မှင်စာဖမ်းစားသည်။
စပ်ပီစပ်ပက်–(က)(စကားကို ချွဲချွဲပျစ်ပျစ်ပြောခြင်း)မဟုတ်မမှန်ကျိုပီ ကျိုပက်ပြောသော (ခ)ရီ တဆိကေရှိနေသော*(ရီ စပ်ပီစပ်ပက် နန့်)*
စပ်လောင်း–(စပ်လှေ)ပျိုင်တိနန့် စပ်ထားရေလောင်း။
စပ်သနီ–အသီးအရွက်စုံ အစိမ်းသုတ် *(ခရမ်းချိုင်သီး စပ်သနီ)*
စမ်းဖီစမ်းဖတ်–မသေမချာစွပ်စွဲခြင်း*(စမ်းဖီစမ်းဖတ် လာမပြောကေ့)*
စမ်းမတွိ–မတတ်နိုင်သော/မဖြစ်နိုင်သော/မယှဉ်ပြိုင်နိုင်သော။
စိန့်ညင်း–(ဂုံမင်း) ဟင်းချက်စားရရေ ပဒကြောနန့်တူရေ အပင်တစ်မျိုး။
စိတ်တချင်–စိတ်ရှိတိုင်း *(ငါ စိတ်တချင်လုပ်လိုက်ရကေ သီဖို့ဗျာလ်ဒေ)*
စုတ်ဖွါးသီး–(လိုင်းချီးသီး) အခွံမှာ စူးချောတိပါရေ အသီးချောတစ်မျိုး။
စုတ်ပက်–ညစ်ပတ်သော*(အေသူ ကကောင်းစုတ်ပက်တေ ရီပင်ကမချိုး)*
စိုးတိုက်–(က)(ရှူးတိုက်) ခွီးကို ကိုက်အောင် အိမ်ရှင်က အသံပီးသည်။ (ခ)ရန်ဖြစ်အောင်မြှောက်ပီးသည် *(စိုးတိုက် ပီးတိုင်း ကိုက်ရဖို့လား)*
စုံဖက်–(ထိမ်းမြား)သင့်မြတ်သည်/လက်ထပ်ပီးစားလိုက်သည်။
စုန့်ဖက်–(စွပ်စွဲသည်)ယောကျ်ား တစ်ယောက် နှင့်မိန့်မ တစ်ယောက်ကို ဖေါက်ပြန်နိန်ကြောင်း သံသယဖြင့် စွပ်စွဲသည်*(ယင်း ကလိန့်မေကို စေတနာသသန့်နန့်လုပ်ပီးနိန်စွာရာ ငါနန့် မစုန့်ဖက်ကတ်ကေ့)*
စုန်းကျ–(အငန်းမရ) ငငန်းတက်လို့စားသော *(ထမင်းတဆုပ်ကို အအီး ချချမ်း စားပါမောင်ချေ နင့်စွာက စုန်းကျကျ လို့ကာ)*
စုပ်ကရုတ်–လုံးဝပျောက်ကွယ်လားသော*(စုပ်ကရုတ် မြုပ်လားလီယင့်)*
စိုင်–(က)(လွင့်စဉ်သည်)အဝီးကိုရှင့်လားသည်*(လပြည့်အောင် တစ်ကောင် ဓာကိုပင် စိုင်လားခလေ)* (ခ)တောတိရစ္ဆာန်မျိုး။

စိုင်တိခတ်–(စတိနည်း)ရိုးရာနည်းဖြင့် ကုသခြင်း*(ဥပမာ–မျက်စိနာကေ မျက်စိကို ဆန်စိသုံးစိ နန့် အသက် အို့တို့ပြီး ကေ လက္ခယ်ညည့် သန်းခေါင်အချိန် နောက်ပြန်ပစ်လီ ပျောက်ယင့်)*

စိုင်သီး–(အရိုင်းသီးနှံ)အလေ့ကျ သီးနိန်ကပ်တေ သဘာဝအသီးအနှံတိ။

စိမ့်–(အအေးလွန်ကဲသောနေရာ) အအီးလွန်ကဲသည်/လွန်ကဲရေနိန်ရာ။

စိမ့်ကိုင်/ဇိမ့်ကိုင်–(အအေးလွန် ရောဂါရသည်) အအီးဓါတ် လွန်ကဲရေ နိန်ရာ /အစိုဓါတ် များရေနိန် ရာတိမှာ နိန်ထိုင်လို့ ရောဂါရသည်။

စွပ်တာ–(ဆွယ်တာ) *(မေမေမှာ ချမ်းကေ စွပ်တာအကျႌ ဝတ်ထားပါ)*

စွပ်တာပိုက်–ရုပ်ချင်းအလွန်တူသော*(အေညီအမ အရုပ်တူရေလား ဆို ကေမှာ စွပ်တာပိုက် ကား)*

စွပ်ပီစွပ်ပက်–(က) အဓိပ္ပါယ်မရှိသောစကား (ခ)ရီတဆိကေ ရှိနိန်ခြင်း *(ရီစွပ်ပီစွပ်ပက်နန့် လမ်းလျှောက်ရစွာ မလွယ်ပါကာ)*

စွန်ပုတ်–သိန်းငှက် *(စွန်ပုတ်ဝါ– စွန်ပုတ်သစ်ခေါင်း – ဝင်လီယင့်)*

စိတ်ကူးဆတ်–(စိတ်ထွက်သည်)*(ငါ စိတ်ကူးဆတ် လာဗျာလ်ကား)*

စိတ်ဆာ–(စိတ်နာ)စိတ်ထဲမှအလွန်နာကျင်ခြင်း/စိတ်နာသည်။

စိတ်ဆတ်–စိတ်တို စိတ်မြန်သော*(အေသူ ကကောင်း စိတ်ဆတ်တေ)*

စိတ်နိန်မြင့်–ဘဝင်မြင့်သည်။

စိတ်ပေါက်–(စိတ်ထွက်)ဒေါသထွက်သည်။

စိတ်မွိ–(စိတ်ရှုပ်ထွေး)စိတ်ရှုပ်ထွေးနိန်သော။

စိတ်ဝပ်–(နေသားကျသော)စိတ်နိန်သားတကျဖြစ်သည်*(အေရွာ မှာနိန်ရာ နိန်ရရေ အကျွန် စိတ်မဝပ်ပါ)*

စိတ်သီလက်သီ–(စိတ်အေးလက်အေး)အီးအီးဆီးဆီး *(နာရီချေ တစ်လုံး ကို စိတ်သီလက်သီ ပြင်နိန် ရေပင်)*

စိန်မနီ–မှန်မီးအိမ်က မှန်ပြောင်း။

စိန်သီး–(အကျႌကြယ်သီး)ရွှေ ငွေ ရတနာတိနန့်လုပ်ထားရေ နှစ်ဘက် မှိုပွင့်ပါ အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ (အိုင်)ပုံရှိရေအကျႌ ကြယ်သီး*(စိန်သီးကို အကျႌမှာအသီတပ်မထားပါ လိုခါမှတပ်ပါရေ)*

စိန့်–(စဥ့်)မြေအိုးကို ရီမဝင်နိုင်အောင်/လှအောင်သုတ်ပီးရေ ချော်ရည်။
စိမ့်ကိုင်–(အအေး လွန်နာ) အီးလွန်းရေ နိန်ရာ/အစိုဓါတ် များရေနိန်ရာ တိမှာ အနိန်ကြာလို့ ရောဂါရသည်(ဇိမ့်ကိုင်)
စိမ်းဖတ်ရင်ဖတ်–လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်ဖြစ်သော*(အေမှာ သေတိုက်ချေကို စိမ်းဖတ်ရင်ဖတ် ချက်ထားရေကား ထမင်းစား လားလီကတ်)*
စွာ–(က)ဖင်ပိုင်း*(ပစ္စည်းတိကို စွာတပြန် ခေါင်းတပြန်စီထည့်လို့ စီပါ)* (ခ)မိန်းမအင်္ဂါဇာတ် (ဂ)ရန်လိုသည်*(အေသူ ကကောင်း စွာရေ)* (ဃ)ပိုင်ဆိုင်မှုပြစကားနောက်ဆက်*(အေစာအုပ်က မောင်ဖြူ စွာရာ)*
စွာပြန်ခေါင်းပြန်–ကပြောင်းကပြန်လုပ်ခြင်း–ပြောခြင်း။
စွာရကာမော်ရကာ–(မလေးမခန့်) ရွံ့ကီရွံ့ကား မလေးမစားအပြုအမူ။
စွံ–(က)လူကြိုက်များသည်(ခ)ရောင်းပြီးဖြစ်သော*(အိမ်စွံလားခဗျာလ်)*
စွက်–(က)ပါဝင်ပါတ်သက်သည်*(ငါရို့ကိစ္စမှာမင်းရို့တိ ဝင်မစွက်ကေ့)* (ခ)လောင်းကိုတက်အတိုနန့် ဆဆတ်ချေ အလျင်လော့်သည်*(တက်ကို စွက်ထားကတ်)* (ဂ)လယ်ကွက်*(လယ်တစ်စွက်)*
စွပ်ကရာ–(ပေါက်ကရ)ကျမိကျရာဖြစ်သော*(စွပ်ကရာ လာပြောမနိန်ကေ့ ဒေမှာ မင်းထက် သိရေလူတိ ကျီးဗျာလ်)*
စွန်–(က)လင်းယုန်တစ်မျိုး(ဂ)လီတင်းခွန်။
စွယ်ရောင်ပြ–မိမိမှာအစွမ်းအစရှိကြောင်း သိအောင်ပြသည်*(လူချင်းအတူတူ ယင်းသူ စွယ်ရောင်ပြတိုင်း ကြောက်နိန်ရဖို့လား)*
စေတီစ–ကြီးကျယ်စွာ စပြီးနောက်ပိုင်းအဖျားရှူးလားသော*(အလုပ်တစ်ခု လုပ်ကေ စေတီစ မစရ အစအဆုံးကြိုးစားကတ်ရဖို့ အဖျားရှူးမလားရ)*
စေ့– နိုပ်ကြည်သီး *(ငါ့အင်္ကျီမှာ စေ့ တပ်ထားရေ)*
စေးပေါက်–(ဝါးကြမ်းခင်း) အပြားဖြစ်အောင် ခွဲဖြန့်ထားရေ ဝါး။
စေးဖေါက်သီး–ပုံမှန်မဟုတ်လို့စားမကောင်းရေအသီး။
စောင်းခပ်မြောင်းခပ်–(စောင်းပြော)မကြားတကြားမကောင်းပြောသည်။
စောင်းပြော(ယောင်းပြော)–တိုက်ရိုက်မဟုတ်ဘဲကြားသိလီအောင် ကဲ့ရဲ့စကားပြောသည်။

စောင်းသတ်–ဂလန့်ကျသော*(မင်းနန့်ပြောကေ စောင်းသတ်ကျီးဖျာလ်)*

(ဆ)

ဆကြွီ–(က)(ကြေမွ) ကြီမွနိန်သည် (ခ)(လူတေလေ) သောက်သောက် စားစား ရွှင့်ပြာသတ်နိန်ရေလူစား။

ဆဆီမျှောင်–(သရဲပူး)သရဲတစ်ဆီ ပူးသည်။

ဆတ်ဆတ်ကြွတ်ကြွတ်–(ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ်)ဆွဆွကြွကြွ*(အလုပ်ကို ဆတ်ဆတ်ကြွတ်ကြွတ် လုပ်ကတ် ပျိုင်းမနိန်ကတ်ကေ့)*

ဆဆွယယင်–သွက်သွက်လက်လက်*(ဆွဆွယင်ယင် လားကတ် နောက် ကျကေ သဘော် မီဖို့မဟုတ်)*

ဆဆောင်းမြင့်–စီးပွါးအားလုံး ပြိုလဲလားသည်*(မောင်ခိုင် ချဲဒိုင်ကိုင်လို့ ရှိသမျှ ဆဆောင်းမြင့် လားခရေ)*

ဆပွတ်သတ်–(လေလွင့်)မလုပ်မကိုင်ရွှင့်ပြာသတ်နိန်သည်။

ဆမားကလိန်း(Smuggling) – မှောင်ခိုကုန်ကူးခြင်း။

ဆလယာ–(အခိပ္ပါယ်မရှိလျှောက်သွားနေသော)မလုပ်မကိုင် ဦးတည်ချက် မရှိ လျှောက်လားနိန်သော/ လားနိန်ရေလူ။

ဆလားပေါ်–ပြဿနာအကြီးအကျယ်ဖြစ်သည်*(သကြိန်ခါအရက် မူးပနာ လျှောက်လို့ လည်ကလည် ဆလားပေါ်လို့တော့ မလာကတ်ကေ့)*

ဆလျားသတ်–(ဆလယာသတ်)မလုပ်မကိုင် ငဆငယာ လားနိန်သည်။

ဆလီခြုံ–(က)(ခရာတော) အရွက်မှာ အစူးတိပါရေ ရိုင်ချောင်းစ တိမှာ ပေါက်တေအပင်ချေ(ခ)**ရှုပ်**ထွေးနိန်သော*(မင်းရို့တိလုပ်ထားစွာတိက ဆလီခြုံ ပိုင်ရာ ရှုတ်နိန်ရေ)*

ဆအိုးကျ (Soldier) – စစ်သား

ဆာ–(က)အစာစားချင်သည်(ဝမ်းဆာ) (ခ)မသန့်စွမ်းသော *(ခြီထောက် တစ်ဖက် ဆာနိန်ရေ)* (ဂ) ပူပူလောင်လောင် ခံစားမှု *(မီးလောင်လို့ အသားတိ ဆာနိန်ရေ)*(ဃ)အသုတ်*(အောက္ခမ်းသီး တစ်ဆာ သိမ်းပြီး ကေ မင်းကို လာခေါ်မယ်)* (င)နာကြည်းခြင်း *(စိတ်ဆာရေ)*

ဆာဒါ–(အခမဲ့)အလကားအပိုပီးသော*(ဆာဒါ ဟင်းရည်တစ် ခွက်ပီးပါ)*

ဆာဝါပွဲ–(လုပ်ပွဲ)အားကစပ်ပြိုင်ပွဲမှာ တဘက်နန့်တဘက် နားလည်မှုနန့် လုပ်ပွဲကစပ်သည်*(အကျောင်သန်နှစ်ယောက် နားလည်မှုနန့်တိုင်ပင် ပနာ ကိုင်နိန်ကတ်တေ ဆာဝါပွဲ ဖြစ်လို့ပယ်ရေ ပြန်ကိုင်ရဖို့)*
ဆားငို–လီထုအစိုဓါတ်ကြောင့် ဆား အရည်ပျို့ခြင်း။
ဆားမရရီမရ–(အကျိုးမရှိသော)အဓိပ္ပါယ်မရှိ/ အကျိုးမရှိ/ ပေါ့ပျက်ပျက်။
ဆားမြက်–(ဆားလေးသော)ဆားတဆိကေချေများသော။
ဆိဆောက်ကရောက်–(ပေါက်တတ်ကရ)ဗန်းဒီးကာရ *(စိတ်ညစ်နိန် ရေ အထဲ ဆိဆောက်ကရောက် လာပြော မနိန်ကေ့)*
ဆိပျောင်း–(ခေါင်းလိမ်းဆီ)ဗယ်ဆလိန် *(ဆံပင်မှာဆီပျောင်းပွတ်ခကတ်)*
ဆိမန်း–(က)ဝေဒနာပျောက်အောင်မန္တန်ဖြင့်စီရင်ထားရေဆီ (ခ)ဓမ်းပွတ် (cement)*(အုတ်ထရံ ကို ဆီမန်းကိုင်ရဖို့)* (ဘိလပ်မြေ)
ဆီးခပ်–ပြောသမျှ နာခံအောင်စီရင်ထားသောဆီးကိုလျှို့ဝှက်တိုက်ကျွေး သည်*(ယင်းလောက်ဂွတ်ဂွတ် အိုဝါကြီးကို ကြိုက်တေဆိုကေ အေ ကလိန့်မေ ဆီးခပ် ခံထားရဗျာလ်ဟာန်)*
ဆီးဆုံး–ပြုပြင်လို့ဆုံးမလို့မရသော *(ယင်းသူ့ကို ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် လက်လွှတ် ထားလိုက်ပျာလ် ဆီးဆုံး နိန်ဗျာလ်)*
ဆီးတင်–(ဆေးထည့်သည်) အနာမှာဆီးထည့်သည်/ ဆီး ကုသည်။
ဆီးမဲကြီး–(ဆေးမဲကြီး)ရခိုင်ရိုးရာအိမ်တွင်း သက်စောင့်ဆီးတစ်မျိုး။
ဆီးလိုက်–(ဆေးလိုက်)ဆီးကုလို့ အကျိုးပီးသော*(အေဆရာ ကကောင်း ဆီးလိုက်တေသူတိုက်ကေ လွှစာမှုန့် တိုက်ကေလေ့ ပျောက်တေ)*
ဆက်–(က)ဆက်စပ်သည်(ခ)ခေါ်ပြောဆက်ဆံသည်*(ဘုမနန့်ငါမဆက်)*
ဆင်ခေါင်းလီ–(အရှေ့မြောက်လေ)အရှိမြောက်ဘက်အရပ်က ထရေလီ။
ဆင်ဖဲ–ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရေဖဲ/ အကွက်ဆင်ထားရေ အစီအစိုင်။
ဆင်ဝလောက်မုန့်–(မုန့်ကျွဲသဲမျိုး)ဆန်နန့်လုပ်ထားရေမုန့်အပျှတစ်မျိုး။
ဆင်ဝင်–အိမ်ရှိပိုင်းက အိမ်ဂြောက်အမြင့်ကြီး။
ဆတ်–(က)သွက်လက်သည်*(အလုပ်ဆတ်တေ)*(ခ) ကြွတ်ဆတ် *(ကုဏ္ဍို ကိုင်းဆတ်တေ မနင်းခီကေ့ ကျိုးကျလိမ်မယ်)*(ခ)တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုး။

ဆတ်ကျ–အလုည့်စားခံရသည် *(ယင်းသူ့ရို့ကတွိချင်ရေဆိုလို့ လားခီစွာ ဆတ်ကျလာရေ)*

ဆတ်ကျာသတ်–(ကြိမ်ဒဏ်ပေး) ကြိမ်တုတ်နန့်သတ်လို့ ဒဏ်ပီးသည်။

ဆံဖျားညီ–အနိမ့်အမြင့်ညီသော။

ဆန်ကုန်မြေလီး–(ဆန်ကုန်မြေလေး)လုံးဝအသုံးမကျသူ။

ဆန်ခွက်ကြည့်–လူနာ ကျန်းမာလာအောင် ဆန်ခွက်နိမိတ်ကိုကောက်၍ နတ်ပဟောသည် *(လူနာကို နတ်ကောင်းမ'နန့် ဆန်ခွက် တချက် ကြည့်ကတ်မေ)*

ဆန်ဖျားသီး–တစ်ရာသီမှာ နောက်ဆုံးမှ ရင့်မှည့်သော အသီး။

ဆန်ရီကြုတ်–(ဆန်လုံးညို) ဖြူဖွီး နီနီအောင် မဖွတ်ဘဲ *အရီကြုတ်ရုံချေ ဖွတ်ထားရေ* ဆန်။

ဆန်ရိုင်–(ယိုင်ပတ်)ထရံကြားနန့်ဖျာပတ်လို့အသီတည်ထားရေဆန်ပုတ်။

ဆယ်စုံပေါက်ကျ–ဆယ်ခါတစ်ခါ/ဆယ်ယောက်တစ်ယောက်ဖြစ်သော။

ဆွ–သွက်လက်သည်*(အေကလေ အလုပ် ကကောင်းဆွရေ)* (ခ)မြေကြီး ကိုပေါက်တူးနန့်ဖွသည်*(အေနိန့် ငရုပ်ခင်းဆွစောင် လားကတ်ရဖို့)*

ဆွီး–(က)(ဆွေးမြေ့)ခိုင်မာမှုမရှိ*(မင်းဒယောကဆွီးနိန်ဗျာလ်)*(ခ)ပါးနပ် မှုမရှိသော*(အေသူကကောင်းဆွီးရေ–အဆွီးရာ)* (ဂ)ညှံ့ဖျင်းသော။

ဆွဲကြိုးချ–ကိုယ့်လိုင်ပင်းမှာ ကြို့ကွင်းစွပ်လို့ သီကြောင်းကြံသည်။

ဆွဲတလား–ဖုန်းကြီးပျံမှာ စက်သီးတပ်ပြီးကေ တစ်ဘက်တစ်ဖွဲ့စီ ဆွဲလို့ ပူဇော်ရရေ တလား။

ဆိတ်စ–ဆီးအိမ်အစပ်*(ဆိတ်စကို အားနန့်ကျောက်သတ်ပလိုက်မှ အကျွန့် ကို လူဆိုး လွှတ်ပစ်ခ ပါရေ)*

ဆိတ်ဆွ–(မခံချင်အောင် သွားသွားစသည်)မာန်ပါအောင် မခံချင်အောင် စသည် *(အချေကို ဆိတ်ဆွ မနိန်ခီကေ့)*

ဆိတ်ဆီဆိတ်ဆွ–မထိတထိလုပ်သော

ဆိတ်လိုင်း(Sick-line)–(ဆေးရုံ)လူနာတန်းလျား /ဆီးရုံ။

ဆိပ်ခုံ–(ဆိပ်ကမ်း)ချောင်းကန်းနားက လောင်းဆိပ်/ဘုတ်ဆိပ်။

ဆို–(က)အိမ်ထောင်ဘက်စပ်သည်*(လင်ချာဆိုသည်/မယားချာဆိုသည်)* (ခ)ဘုန်းကြီးဝါဆိုသည်(ဂ)မိန်းခွန်း နောက်ဆက်စကား*(ဘိုန်းစား မောင်ဖြူ ဘုန်းကြီးဝတ် လားရေဆို)* (ဂ)သာခြင်းဆိုသည်။

ဆိုဝါ(နောက်ဆက်)–အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို တဆင့်စကားအရ ပြန်ပြော ခြင်း *(ဘဖြူ မယားခိုးလားရေ ဆိုဝါ)*

ဆုံးချင်း–အစကအဆုံးထိ *(အေ မြောင်းတစ်ပိုင်းကို မင်းရို့ နှစ်ယောက် ဆုံးချင်း တူးကတ်ရဖို့)*

ဆိုင်း–(က)အရွယ်အစား *(ထို ဆိုင်းကကောင်းနန့်ကလေ အကျွန့်သား ပါယေ)*(ခ)အသက်အရွယ်*(ယင်သူ့သားနန့်အကျွန့်သား တစ်ဆိုင်း တည်းပါဗျာလ်)*(ဂ)ကြိုးနန့်တွဲထားသည်(ဃ)ယာယီရပ်ထားသည် *(ဘောလုံးပွဲကို ဆိုင်းထားလိုက်)* (င)ဒူရိယာတီးဝိုင်း။

ဆောက်–(က)ဆောက်လုပ်သည် (ခ)ဟင်းအိုးငါးအိုးတိကို ပူအောင်ပြန် တည်သည်*(ငါးအိုးကိုဆောက်လိုက်အုံးသိ)* (ဂ)လက်သမားဆောက်။

ဆောင်းတုံ–(ထင်းရှူးသေတ္တာ)တိုက်တာအကြမ်းစား။

ဆောင်းပါး–လူကြုံပြီးသည် /လူကြုံ ပြီးသောပစ္စည်း *(အခင်ကြီး မြို့ကို လားဖို့ ဆိုကေ အထုပ်တစ်ထုပ် ဆောင်းပါး ထည့်လိုက်ပါ မေ)*

ဆောင်းပွန်း–ဆောင်း အအီးဒဏ်ကြောင့် အရေပြားတိ ကွဲအက်သည်။

ဆောင်းမိရ–(အအေးမိနှာစေး) နှာစီးခြောင်းဆိုး ရောဂါ ဖြစ်သည်။

(ဇ)

ဇက–ထိုမရောက်ဒေမရောက်*(လူကြီးအကျႌနန့်လဲမတန် အချေအကျႌ နန့်လဲမရ ဇကဖြစ်နိန်ရေ)*

ဇကာ–ပိုင်နက်နယ်မြေ *(ကိုယ့် ဇကာ မှာကိုယ် အိမ်ဆောက် ကတ်ပါ)*

ဇကာကြီး–ကိုယ့်ကိုကိုယ်အထင်ကြီးနိန်သော*(အေသူနန့်စကား ပြောရစွာ ကကောင်း ဇကာကြီးရေ)*

ဇကိုင်းပါး–(လူသေဆိပ်ကမ်း)လူသီကောင်တင်/ချ ရေဆိပ်ကမ်း။

ဇခြို –ရှုတ်ထွေးရေပြဿနာ *(မင်းရို့လင်မယား ဇခြို မှာ ငါမပါနိုင်ဝေး)*

ဇဂတိ–လက်ကတီးကြား။

ဖဒုံး–အစွမ်းအစမရှိသော။
ဖရ–(အရှုံး–အမြတ်မရှိသော)ပီးလိုက်ရစွာနန့် ပြန်ရစွာ တူညီနိန်ခြင်း။
ဖ'ရှိ– လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ရှိသည်။
ဖရိုင်ပီး–(စရံပေးသည်)အရောင်းအဝယ် သေချာအောင်ကျသင့်ရေဖေချာ တချို့ တဝက်ကြိုတင်ပီးသည်။
ဖရိုင်သတ်–(စရံပေးသည်)
ဖလီသတ် –တောင်း/ဖျာ/ကြမ်းခင်းရို့ကို ခိုင်အောင် အနားကွပ်သည်။
ဖဝဲမရဖဝါမရ–(တုန်လှုပ်ချောက်ခြားစွာ) ကြောက်လွန်း အားကြီးပြီးကေ ဇာလုပ်လို့ လုပ်ရမှန်း မသိဖြစ်သော *(ကျားနန့် တွိလို့ အကျွန်လေ့ ဖဝဲမရ ဖဝါမရ ထွက်ပြီး ပါလတ်တေ)*
ဇာဂရာ–(ဂါဝန်တို) မိန်းမချေတိ ဝတ်တေ အင်္ကလိပ်မဂါဝန်။
ဇာတိနာ–မွီးရာကပင်ပါလာရေအကျင့်(ဆိုး)*(မိန်းမ အလှပချေ မြင်တိုင်း ကြိုက်စွာ ယင်းသူ့မှာ ဇာတိနာ ရာ)*
ဇာနား–ဇာပန်း ဖေါ်ထားရေ အနားသတ်အဝတ်စ။
ဇာပတိရှစ်သောင်း–အလွန်ကြာညောင်းရေကာလက/ကမ္ဘာဦးကာလက ဖြစ်သော*(ဇာပတိရှစ်သောင်းက ကိစ္စတိကို ပြေမနိန်ကေ့ဖိ)*
ဇာဝီ–ဝက်အူ။
ဇီတည့်ခံ–ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းသည်*(ဒါးမြဆိုတိုင်း ထွက်ပြီးဖို့မလို ဇီတည့်ခံ ကတ်မေ လာကတ် အားလုံးသူ)*
ဇီးတည်–သန္ဓေတည်သည်။
ဇူလီယာ–အများကြိုက်ဖြစ်သော/လူကြိုက်များသော/ကျော်ကြားသော။
ဇင်ခံ–(လသာဆောင်)အိမ်ရှိမှာညစာသား နားနိန်ဖို့ ဆောက်ထားရေစင် အနိမ့်ချေ *(ဇင်ခံချေမှာ ထိုင်လို့ ဇာလုပ်နိန်ကတ်တေ)*
ဇင်းခံ–(လမ်း)လူလားဖို့ဆည်ဖို့ထားရေလမ်း *(ရွာဇင်းခံကို နွားဝင်နိန် ရေလတ် လမ်းပျက်ဖို့သိ)*
ဇမ်းခြင်း–ယောကျ်ားနန့်မိန်းမချေရို့ကာရန်နန့်အပျိုလူပျိုစကား အပြန် အလှန်ပြောခြင်း/ပြောပုံအခြင်း။

ဖမ်းပွတ်–(က)(ဘိလပ်မြေ) အင်္ဂနိန်/ဆီမန်း*(အိမ်ကြမ်းပြင်ကို ဖမ်းပွတ် ကိုင်နိန်ပါလာ ဘကြီး)* (ခ)ဆန်ကြမ်း တစ်မျိုး။

ဖိမ့်ကိုင်(စိမ့်ကိုင်)–(အအေးလွန်ဝေဒနာ)အီးလွန်းရေနိန်ရာ/ရီခါတ်(အစို ခါတ်)များလွန်းရေချမ်းစိမ့်ရေနိန်ရာတိမှာအိနိန်ကြာလို့လူများရောဂါ ရသည်/သစ်ပင်ပန်းပင် များမကြီးထွားခြင်း *(အရီးမှာ အစ ကပင် မီးယပ်ချမ်း ရှိနိန်စွာ ကွမ်းသီးခြင်း ထဲမှာ တဆောင်းလုံး လားနိန် ခီကေ ဖိမ့်ကိုင် ပါဖို့နှင့်ရာ)*

ဖိုင်းပြတ်–လူလား လူလာပြတ်သော။

ဖေတောက်–လက်တောက်ခုံတောက်သည်။

ဖောရိတ်ကေ–(အဆော့သန်သောကလေး)ကကောင်းသဲရေလူလည်ချေ။

ဖောရီ–(နှစ်ထပ်ဝါးထရံ)ဝါးနန့်ရက်ထားရေ နှစ်ထပ်ထရံ။

ဖောင်းထ–အနားစောင်းဖြစ်နိန်သည်။

(ဈ)

ဈီးကိုက်–(ဈေးကိုက်)ကိုယ်လိုချင်ရေ ဈီးနန့်ရသည်။

ဈီးခက်–(ဈေးကြီး)ဈီးကြီးသော။

ဈီးစကား–(ဈေးစကား) ကုန်ဈီးနှုန်း အကြောင်း ဈီးမှာပြော ရေစကားစုံ (ခ)အရောင်းအဝယ်ကိစ္စ စကား။

ဈီးတန်–(ဈေးသက်သာ)ပုံမှန်ရောင်းဈီးထက်လျှော့နဲသည် *(ဈီးတန်လို့ ငါးတစ်ပိဿာ ဝယ်လာရေ)*

ဈီးတောက်–(ဈေးတီးခေါက်)ဈီးမှန် သိရအောင် စုံစမ်းမီးမြန်းသည်။

ဈီးပြု–(ဈေးဝယ်) ဈီးထဲက စားစရာ သောက်စရာလားဝယ်သည်။

ဈီးပြတ်–(ဈေးဆစ်)ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို လျှော့ခိုင်းသည်*(ဈီးမပြတ်ဘဲ နန့် တောင်းတိုင်း ပီးလို့ဝယ်ခလာ)*

ဈီးပွဲ–(ဈေးသိမ်း)ဈီးအချိန်ပြီးလို့လူတိပြန်လားခြင်း*(ဈီးပွဲမှာ ငမွဲလာရေ)*

(ည)

ညက/ညစာက–(မနေ့က) *(ညကသိ မြင်ခသီရေ အခု မရှိလိုက်ဗျာလ်)*

ညစာ/ညစာသား–မွန်းလွဲ(၄)နာရီလောက်က နိန်ဝင်ချိန်ထိ ကာလ။

ညမင်းပြောင်–(က)(အပျိုဟိုင်း / လူပျိုဟိုင်း) အိမ်ထောင်မကျဘဲ သီရေ လူပျို / အပျို *(သူရို့ သီကေ နောက်ဘဝမှာ ယင်းပိုင် မဖြစ်အောင် ညမင်းရုပ်ချေတစ်ခု ခေါင်းထဲမှာ ထည့်ပီးရရေ အလေ့ရှိပါရေ)* (ခ)(လင်ကွာမနှင့်ညားသောလူပျို)မင်းကျွန်မနန့်ရရေလူပျို*(လင်ကွာမ ကိုရာရ ခီတတ်လာ ညမင်းပြောင် အိမ်ကိုမတက်ကေ့)*

ညလင်တင်–(လေလံတင်) စျီးပြိုင် ရောင်းဖို့ခေါ်သည် *(ထိုမှာ အိမ်တစ် ဆောင် ညလင်တင် ဖို့လတ်)*

ညင်–(က)အားအင်ကုန်ခမ်းသည်*(လမ်းလျှောက်ရ အားကြီးလို့ ညင်နိန် ဗျာလ်)* (ခ)ဝမ်းဆာသည် *(ဝမ်းညင်နိန်ဗျာလ်)*

ညီအေးမ–(ညီအစ်မ)တစ်မိဖ တည်းကမွီးရေ သမီးအကြီးနန့်အငယ်။

ညိတ်ပေါင်း–ပျော့ပျောင်းသော*(ဘင်းထမ်းညိတ်ပေါင်းထမ်းလို့ကောင်း)*

ညိမ်း–(ညီးငွေ့)နောက်ထပ်မစားချင်/ မပြောချင်လောက်အောင်ဖြစ်သည် *(ပေါ်စခရမ်းသီး နပ်ချင်းညိမ်း/ သူနန့်စကားပြောဖို့စွာကို ညိမ်းရေ)*

ညှာစိမ်း–သစ်ခွတစ်မျိုး *(ရွှေတူ–ငွေတူ–ကြွက်နား–ညှာစိမ်း)*

ညှက်–(က)ကိုယ်လုံးသေးငယ်သော*(ခန္ဓာညှက်တေ)*(ခ)ပိုဆိုးလာသည် *(လောကမှာမရှိစွာထက်မသိစွာညှက်တေ/ အဖထက်သားကပိုညှက်)*

ညှင်း–(က)ရင်ဘတ်မှာ ပေါက်တေ အဖြူစက်ချေတိ (ခ)နှိပ်စက်သည် (*အကောင်ကို ညှင်းပလိုက်ကတ်)* (ဂ)အရှည်လိုက် ဖြတ်သည် *(လက်ခွါငါးကို ပပါးချေ ညှင်းပလိုက်)*

ညှည့်–(က)အပြင်ထွက်အောင်အသက်အောင့်ဖိညှပ်ပီးသည် *(အချေ အ လျှင်မွီးအောင် ညှည့်ပီး–ညှည့်ပီး)* (ခ)(ငုံ့သည်) အရှည်အဖတ်ခွဲ ထုတ်သည် *(ထမင်းအိုးအရှည် ညှည့်သည်)*(ဂ)အကျပ်ကိုင်တောင်း ဆိုသည် *(ပြန်ပေးဆွဲ လို့ ဖေချာ ညှည့်နိန်ရေ)*

ညွန့်–(က)ပျော့ပျောင်းသည်*(ထိုမှာနင့်သမီးချေ ကစွာ ညွန့်နိန်ယင့်ထော)* (ခ)အလွန်များ/ ကျိတ်ကျက်ခတ်နိန်သော*(တကွင်းလုံး လူတကာ့လူ ညွန့်နိန်ရေ / ရွှေတိဝတ်ထားစွာညွန့်နိန်ရေ)*(ခ)အကောင်းဆုံးထဲက ဖြစ်သော *(ငါ့ရွှေက ပစ္စည်းကောင်းလာ ဆိုစွာမှာ ညွန့်နိန်ယင့်)*

ညော–(နုံးချိနေသည်)လန်းလန်းဆန်းဆန်း မဟုတ်/ နိုန်ထိုင်မကောင်းချင်ဖြစ်သည်။

ညောင်မျို–အခြားသစ်ပင်တစ်ပင်ကို ညောင်ပင်က မျိုလားခြင်း။

ညောင်ရီအိုး–ဘုရားပန်းအိုး။

ညှေ့–မီးကူးသည် *(မီးညှေ့သည်)*

(တ)

တကူ–(လှေဝမ်းဒေါက်)လောင်းဝမ်းထဲမှာ တပ်ထားရေ ပစောက်ပုံဒေါက် *(လောင်းကို တက်ကေ ဝမ်းပျိုင်ကို မနင်းကေ့ တကူကိုနင်းကတ်)*

တကျွ–တပြန်တခါ *(နောက်တကျွ သကြား ရောက်တေခါ မင်းယူလိုက်)*

တခရှိ–အမျိုးတူတစ်အုပ်စု *(ကုလားတခရှိ / အချေတခရှိ / မိန်းမတခရှိ)*

တခါရုံထူး–တကြိမ်တစ်ခါမျှ *(မလာဖူး / မရောက်ဖူး / မကြားဖူးစသည်)* *(မောင်ကြီးရှင်က နမအိမ်ကို တစ်ခါရုံထူး မလာဖူးပါ)*

တခုပိုင်လေ့–(ဘယ်လိုမှ) ဇာပိုင်နည်းနန့်မှ မဖြစ်နိုင်သော *(တခုပိုင်လေ့ ပြောပြလို့မရ စကားကို တခုပိုင်လေ့ နားမထောင်ကတ်)*

တဂရို/ တဂူရှီ–(တဆွေမျိုးလုံး)တဆွီတစ်မျိုးလုံး *(မင်းရို့ တဂရှီလုံး ခေါ်လာကေလေ့ မကြောက်သိ)*

တဂါနီ–(၁၂–တောင်ဝါးနန့်)စတုရန်းငါးဆယ် လယ်မြေဧရိယာ။

တစူးထိုး–(တဇောက်ကန်း)စိတ်ထင်တိုင်း ထလုပ်တတ်ခြင်း *(အို ရခိုင်သားရို့ တစူးထိုး မလုပ်ပါ ကေ့ တဆိကေ စိုင်းစားပါကတ်)*

တဆိကိုင်–(သရဲပူးသည်)

တဆတ်ဆတ်–ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန် *(ရောဂါတဆတ်ဆတ် ကောင်းလာရေ)*

တတိ–အပိုအလိုမရှိသော/ အတိအကျဖြစ်သော။

တတို့ချေ–ဝဝတုတ်တုတ် *(ထိုမှာ ကလေချေတစ်ယောက် တတို့ချေနန့်)*

တတားချေ–တစ်ခုခုဖြစ်ခါနီးနီး *(သဘော်နှစ်စင်း အက်မိဖို့ တတားချေရာလိုရေ / ချောင်းထဲကို လူးကျဖို့ တတားချေရာလိုရေ)*

တတက်ကပ်–အလွန်နီးကပ်စာ *(ငါ့အနားမှာ တတက်ကပ်လို့လာ မထိုင်ကေ့ ချွေးစိုနံ့ရေ)*

တတိတ်ချေ–(တိုးတိုးတိတ်တိတ်) မသိမကြား အောင်လုပ်ခြင်း *(ဆရာတော် တရားထိုင်နိန်ရေ စကားမများကေ့ တတိတ်ချေ နိန်ကတ်)*

တပျင်း–(က)ပျော်သလောက်*(မင်းငါရို့အိမ်မှာတပျင်းနိန်ခ)*(ခ)စိတ်ကြေနပ်သည် *(တပျင်း သတ်ပလိုက်တေ/တပျင်း စားလို့ကောင်းရေ)*

တပြပြ–အများမြင်အောင်/ သိအောင်တသိန်းတမန် လုပ်ပြနိန်ခြင်း။

တပြားမူခွဲ–(ငွေနဲနဲပါးပါး) ဖေချာ တဆိကေတဗွေချေ *(လမ်း စရိတ်ချေ တပြားမူခွဲ ပီးလိုက်ပါအုံးသိ)*

တပိုင်းတပွါ–မပြီးမစီး/ ငါးပိုင်းကမ်းတင်*(အလုပ်ကို ပြီးအောင်လုပ်ကတ် တပိုင်း တပွါထားမပစ်ခကေ့)*

တပိုင်းတလန်း–လက်စမသတ်ဘဲ*(တပိုင်းတလန်းနန့် ထားခပြန်ဗျာလ်)*

တပိုင်းသီ–အလွန်လိုချင်ဆန္ဒပြင်းပြသော*(လိုချင်စွာ တပိုင်းသီနိန်ရေ)*

တဖက်ကာသား–လက်တဖက်တည်းဖြင့် *(လူကြီးတိကို ရိုရိုသေသေ ပီး တစ်ဖက်ကာသား နန့် မပီးရ)*

တဖက်လှည့်–(က)အခြားတနည်း *(အေနည်းနန့် မရကေ တစ်ဖက်လှည့် လို့ လုပ်ကြည့်ကတ်မေ)*(ခ)လှည့်စားသည်*(ယင်း ကလိန့်မေချေကို တစ်ဖက်လှည့်နန့် ပါအောင် ခေါ်ခကတ်)*

တဖြုတ်ကောင်း–(ခဏတာကောင်းခြင်း)အစ တစ်ချက်ချေကောင်းခြင်း။

တဗွေချေ–(နဲနဲလေး)တဆိကေချေ *(ချောင်းထဲကို ပြုတ်ကျဖို့တစ်ဗွေချေ ရာလိုရေ ငါဆွဲထားလိုက်လို့ဒေ)*

တမနိ(ကာလ)–(တမြန်မနေ့)လွန်ခရေ တစ်ရက်ခြားက။

တမာကူ–(ဆေးရှုအိုး)ကုလားလူမျိုးတိဆီးရှူရေ /ဂြင်ဇာရှူရေ မြေပန်းတူ *(ကုလားဘာဘူ တမာဂူ အသာယူ လို့သောက်)*

တမန်းသား–မြေသား*(လယ်ထွန်ကေ တမန်းသားကိုသနပ်ခါး အနှစ်ကျ အောင် ထွန်ရရေ)*

တမွတ်ချင်း–ကျွမ်းကျင်သည်*(မင်း ရခိုင်ဖြစ်ပြီးကေ ရခိုင်စကားမတတ် လား ထိုမှာ ပြင်သစ်မတစ်ယောက် ရခိုင်စကားတမွတ်ချင်း ပြောနိန် ယင့်ထော နားထောင်ခလိုက်ကတ်)*

တရဂူ–အဆစ်ရှည် ဝါးကြီးတစ်မျိုး *(တရဂူ/မတေး/ခယင်/ကြသောင်း)*
တရာ့တစ်ဘာသာ–လူမျိုးစုံ အဆင့်အတန်းစုံ*(အလှူဆိုကေ တစ်ရာ့တစ် ဘာသာ လာဖို့နှင့်ရာ)*
တလင်း–စပါးသိမ်းဖို့အတွက် ပြုပြင်ထားရေ မြေပြင်ညီ။
တလင်းချင်း–လင်းလင်းရှင်းရှင်း*(မီးတလင်းချင်းနန့် ထမင်းချက်နိန်ရေ)*
တလိုင်း–အချိန်ကာလတစ်ခု*(အခုတလိုင်း ကကောင်း မိုးရွာရေ)*
တလိုင်းက–(တလောက)မကြာသိရေကာလ*(တလိုင်းကသိ ရန်ဖြစ်တေ)*
တဝီတဝက်–အချို့အဝက်*(လယ် တဝီတဝက် လောက်တော့ ကျဗျာလ်)*
တသိန်းတမန်–(တမင်တကာ)ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လုပ်သော*(အကျွန့်ကို အေကလေချေ တသိန်းတမန် ဝင်အက် လားခပါရေ)*
တအီးအီး–ဖြည်းဖြည်း *(ရောဂါ တစ်အီးအီးနန့် ကောင်းလား လိမ့်မယ်)*
တာတီယာ–ကုလားမသာဆိုင်း။
တာငင်–ပိုင်နက်နယ်မြေသတ်မှတ်သည်။
တာယက်–နွား/ ခွီးတိမြေကိုခြီနန့်ယက်ပြီးမိမိပိုင်မြေဖြစ်ကြောင်းပြသည်
တူရသိန်/ တူဝသိန်ပင်–(ကုလားပင်စိမ်း)နှုန်းကြီး/ ကုလားနတ်နှုန်းပင်။
တက္ကရာဇ်–(ဘုရားလှေကားထစ်)ဘုရားကုန်းအတက် အုတ်လှေကြထစ်။
တက်ချလက်ချ–လုပ်ပုံကိုင်ပုံ*(တက်ချလက်ချညီမှအားလုံးအောင်မြင်ဖို့)*
တက်ခြင်း–(လှေလှော်နည်း)ပြိုင်လောင်းလှော်ပုံ နည်းစံနစ်။
တက်စား–အစား*(ငါကြောင့်ပျာလာကွဲလခရေတစ်ချပ်တက်စားပီးလိုက်)*
တက်သီးခေါက်–(တောက်ခေါက်)လျှာနန့်အာကိုသုံးပြီးကေတောက်လို့ အသံထွက်ကာ မကြေနပ် ကြောင်းပြသည်။
တင်ဖြုတ်–(ဦးရည်)ပေါင်းအိုးက ဦးဆုံးကျလာရေ မီးတောက်အရက်။
တင်း–(သတ္တိရှိသော)*(ကိုင်းမင်းရို့ထဲက တင်း ရေအကောင်ထွက်လတ်)*
တင်းကျိတ်–(ဒင်းကျီးငှက်)ရီအေက်ငှတ်လို့ငါးရှာစားတတ်တေငှက်မျိုး။
တင်းခံ–အလျှော့မပီးဘဲ တောင့်ခံထားသည်။
တင်းခွန်–(တံခွန်)ဘုရာကျောင်းကန်တိမှာ လွှင့်ထားရေလုံးလုံးရှည်ရှည် အလံတစ်မျိုး *(ကြက်လျှာ ဒက်စွန် တင်းခွန် လိပ်လက် ––––)*

တင်းထိန်–အခန်ဆီး ကလကာ *(ချေမွီးခန်းကို တင်းထိမ်ကာထားလိုက်)*
တင်းပုတ်–ငုတ်တိုင်ကိုမြေကြီးထဲခတ်သွင်းရေသစ်သားတုတ်/ဘောတူ။
တင်းပုတ်စိုက်–နွားကိုအဝီးကြီး မလားနိုင်အောင် လန်ထားဖို့ ကြိုးချိုင်ဖို့ တိုင်ငုတ်စိုက်သည်။
တစ်ခရွီ–အမျိုးတူတစ်အုပ်စု*(မိန်းမ တစ်ခရွီ လာနိန်ရေ ရီလောင်းရဖို့)*
တစ်ခတ်–(ငွေအကြွေ)အနိမ့်ဆုံးတန်ဖိုးရှိရေ ဖေချာအကြွီ *(မင်း ကိုပီးဖို့ ငါ့မှာ ဖေချာတစ်ခတ် လေ့မရှိ)*
တစ်ချိုင်း–(က)(တစ်ချဉ်း)တိရိစ္ဆာန် နှစ်ကောင်တစ်တွဲ (ခ)မြေဝါးရှစ်ရာ ဧရိယာရှိလယ်မြေ *(လယ်တစ်ချိုင်း= ၆.၈၀ ဧက)*
တစ်ဂါနီ–လယ်မြေ ဝါးငါးဆယ်။
***ရခိုင်ရို့မှာ လယ်ကိုဝါးနန့်ခြင်ပါရေ–ဝါးတစ်ပြန်ရေ(၁၂)တောင် ရှိပါရေ။ဝါးအပြန် (၈၀၀)စတုရန်းရှိကေ လယ်တစ်ချိုင်း လို့ခေါ်ပါရေ။ အကြမ်းအားဖြင့် (၆.၈)ဧကေ လို့သိရပါရေ။
တစ်ငန်း–တာဝန်ကျရေ အလှျားလိုက် လုပ်ကွက်*(အဲ့ လယ်တစ်ငန်း ကို နင်ရို့အဖွဲ့က တာဝန်ယူ)*
တစ်ဆာ–တစ်သုတ်*(အဲ့ ငရုပ်သီးတစ်ဆာ ခူးပြီးကေ ယာသိမ်းဗျာလ်)*
တစ်တိုင်–တစ်စု/တစ်ဖွဲ့။
တစ်တိုင်သား–ဘက်တစ်ဘက်/အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့*(တစ်တိုင်သား ထမင်းချက် နိန်ကေ အခြားတစ်တိုင် သားက ရီခပ်ကတ်ရဖို့)*
တစ်ပွဲတင်–တစ်ပွဲနိုင်ခြင်း*(တပွဲတင်ကြောင်မလင် ပတ်စာထိုးဂြိုးမလင်)*
တစ်ဖုံ–(က)ငှက်ဖျားဆီးတစ်ဖုံ(ခ)ဖဲတစ်ဖုံ(ဂ)အခြားတစ်နည်း *(ယင်းသူရို့ကလေ့တစ်ဖုံဗျာလ်/အဲနည်းနန့်မရတနည်းတစ်ဖုံလုပ်ကတ်ရဖို့)*
တစ်ဖွါးဆူ–ရီဆူရုံချက်ထားသော*(ငါးကို တဖွါးဆူဆိုကေ စားလို့ရရေ)*
တစ်မသုန်–တစ်ရာသီ*(တချက်ချေ ဆိုပြီးကေ လားခစွာ တစ်မသုန်ကုန်မှ ပြန်လာရေ)*
တစ်မောင်း–အချိန်အတွယ် (၂၅–ပိဿာ)
တစ်ရှား–တစ်ချပ်*(နောက်ဖေးအတွက် ထရံတစ်ရှား ထပ်လို့ရက်ရဖို့သိ)*

တစ်လက်ကျ–အလိမ်ခံလိုက်ရသည်*(အလုပ် ရဖို့ဆိုလို့လားခီရေ ပွဲစား ဘက်မှာ တစ်လက်ကျ လာရေ)*

တစ်သိုက်–လေးဆယ်သားအလီးချိန်*(ငါရို့အချေခါက ငါးတစ်သိုက်ကို ဒင်္ဂါးတစ်ပြား ရာကျရေ)*

တစ်ဟုတ်–အသက်တအောင့်/ အစွမ်းကုန်တစ်ခေါက်ပြီးခြင်း*(ငါကတစ် ဟုတ်တည်းနန့် တစ်မိုင် ပြီးနိုင်ရေ)*

တည်ကျင်–(က)(တည်ကြက်) အခြားကြက်တိကို မျှားဖမ်းဖို့ မွီးစပ်ထားရေ ကြက်လိမ်မာ (ခ)လူဒလံ။

တည်ခံ–ရင်ဆိုင်ဖို့အသင့်ပြင်ထားသည်*(ယင်းသူရို့ပုံစံကမျောက်ခြောက် ခြောက် နိန်စွာရာ တည်ခံကေ ရှိကိုမတိုးဝံ့)*

တည်းအပ်–(တွယ်ချိတ်)အဝတ်စနှစ်ခုကို တွဲထားရေ ဂျိတ်ချေ။

တံစူးဝါး–(လူသေအတွက်သုံးသောဝါး)လူသီကောင်ကိုမီးသင်္ဂြိုလ်ရေခါ အလောင်းကြွလာကေ ထိုးပီးရရေ ဝါးလုံးရှည်။

တံရှင်–(ရေတံခွန်)တောင်စောင်းအမြင့်က ရီတိကျနိန်ရေ နိန်ရာ။

တံရှင်ထ–(တံလျှပ်ထ)လီအပူရှိန်ကြောင့် ပြလကောင်တိမှာလီထုတညီး ညီးဖြစ်နိန်ခြင်း။

တန်းချ–(က)အသစ်စက်စက် ဖြစ်သော*(မင်းရို့ပိုင် လီဘေးအထည်ဝတ် တေအကောင်မဟုတ် တန်းချမှ ဝတ်တေ)* (ခ) ငါးမျှားသည်။

တန်းစက်–(တံစက်မိတ်) အိမ်ခေါင်မိုးကအစွန်းဖျား ရီကျရေနိန်ရာ။

တန်းစွယ်–(တံစဥ်)စပါးရိတ်/ မြက်ရိတ်ရာမှာ သုံးရရေအသွားပါကရိယာ။

တန်းဆစ်–(က)မျက်နှာမှာ ပေါက်တေမှည့်နက် (ခ)လွှသွီးရေသုံးမြောင့် ကျားလျှာချေ။

တန်းဆစ်နား–(မှဲ့နက်ပေါက်)မျက်နှာတွင်အမဲစက်ချေတိ ပေါက်သည်။

တန်းဆောက်–(တံစဥ်း)သံကိုစားရေကျားလျှာ*(လွှတုံးကေ တန်းဆောက် နန့်သွီးရပါရေ)*

တန်းဆောင်–(ဆောင်းတန်း)ဘုရာတက်လမ်းတိ/ ကျောင်းဝင်လမ်း တိကို မိုးထားရေ လမ်းအမိုး*(ဘုရားတန်းဆောင် များမြောင်ဆီမီး-----)*

တန်းတင်–(က)မတ်စောက်သော(ခ)(ရေတံခွန်) တောင်စောင်း ထက်က ရိုလုံးကြီးများကျနိန်သောနိန်ရာ။

တန်းတောက်–(ရေသရောက်) အိမ်ခေါင်မိုး အနားစွန်းမှာ မိုးရီ ဆင်းဖို့ တပ်ပီးထားရေ မြောင်းချေ။

တန်းတောင်–(တံတောင်ဆစ်)*(နောက်ကုံးကို တန်းတောင်နန့် ထိုးပီးပါ)*

တန်းပျင်း–(ရေကပြင်)အိမ်နန့် တဆက်ထဲ ဆောက်ထားရေ ရီသုံးခန်း။

တန်းသုံး–ဆန်ခြင်ရေခါတောင်းမျက်နှာပြင်ကိုတိုက်ပီးရေ တုတ်ချောင်း။

တန်းသုံးတိုက်–(က)စပါးကိုတောင်းနန့်ခြင်ရေခါမပိုရအောင်တောင်းဝကို တုတ်နှင့် တိုက်ညှိချသည်/အပိုအလိုမရှိသော/အတိအကျဖြစ်သော (ခ)အညီအမျှ *(ရွာစရိတ်ကို ဆင်းရဲချမ်းသာ မရွီး အားလုံး အတူတူ တန်းသုံးတိုက် ကောက်ရဖို့)*

တန်းသိန်–(က)(သီတံ) ငါး/ပန်းရို့ကိုတန်းစီထိုးရေကြိုး (ခ)မကြေမနပ်ဖြင့် လက်ခံ လိုက်ရခြင်း *(ချီးထားရေ ဒင်္ဂါးအားလုံးပြန်မရ ကေလေ့ ရစ္စာလောက်နန့်တန်းသိန်လိုက်ပါဖိ) (အရက်ဆိုကေ တစ်ပုလင်းနန့် မတန်းသိန် နှစ်ပုလင်းနန့် မတန်းသိန် အလုပ်ဆိုကေရာ မလုပ်ချင်)*

တပ်–(က)တပ်ဆင်သည် (ခ)စစ်တပ် (ဂ)ခြံစီးရိုး*(ခေတ်မကောင်းရေခါ အိမ်ကို လုံအောင် တပ် ကာထားကတ်)*

တုံ့စပ်–သံသယဖြင့် မိန်းမ တစ်ယောက်နန့်ယောကျာ်း တစ်ယောက်ကို ပေါက်ပြန်နိန် ကြောင်းစွပ်စွဲခြင်းသည်။

တုံးဖြစ်–ဝေဒနာကြောင့်မိန့်မျောနေသည်*(ဆီးသမား အယင်ခေါ်ခီကတ် အေမှာ လူနာ တုံးဖြစ်နိန်ဗျလ်)*

တုတ်သား–(အစို့)မြေကြီးထဲမှထွက်ခါစ ဝါးပင်/နပျောပင်တုတ်။

တိန်–လုံခြုံသော/အလိမ်မပေါ်နိုင်သော*(လိမ်ရေဆိုကေ တိန်အောင်လိမ် ရဖို့ မပေါ်စီကေ့)*

တိန်း–(တိတ်ဆိတ်)နှုတ်ဆိတ်နိန်သည်*(ပြောချင်စွာကိုပြောကတ်ပါတိန်းလို့ မနိန်ကတ်ပါကေ့ နောက်မှ အခြင်း မပြောကတ်ပါကေ့ကား)*

တွ–(မြူ)ချစ်လို့စသည်*(နင့်ရောက်မကိုလားလို့တွနိန်လာအဆဲခံချင်လို့)*

တွာ–(ပါးပါးလှီးသည်)*(ကြက်သွန်ကို ပြိတ်ပြိတ်ချေ တွာထားလိုက်ကတ်)*
တွား–လေးဘက်ထောက်လားသည် *(ထိုင်တတ်တေ တွားတတ်တေ––)*
တွက်–(က)ဂဏန်းတွက်(ခ)ထည့်စိုင်းစားသည်*(ငါ့ကိုထည့်မတွက်ကေ့)*
တွက်ကတ်–မိမိအကျိုးအထူးတွက်ချက်တတ်သည်*(ဖေချာချေ တရာကိုးဆယ်ကို တွက်ကတ် မနိန်ကတ်ကေ့ဖိ)*
တွက်စိကျ–(တွက်ကပ်)အလွန်သေသေချာချာတွက်ချက်လုပ်ကိုင်သည်။
တွက်ဆမကျီ–ရင်ထုမနာဖြစ်ခြင်း*(သမီးချေ အေပိုင်ဖြစ်လားစွာ အကျွန်တွက်ဆမကျီပါ မမ)*
တွင်–ပြီးမြောက်သည်*(စက်နန့် လယ်ထွန်လို့ ကကောင်းအလုပ်တွင်ရေ)*
တွင်းစာပစ်–(သေသင့်သူ)သီလားဖို့ကောင်းသူ*(တွင်းစာပစ်မ တစ်သက်လုံး မိဘစကား နားမထောင်ခ ခုမှငိုနိန်လာ)*
တွင်းဆုံးကျ–တစ်ဘဝလုံး/ သီဆုံးရေအထိဖြစ်သော*(ယင်းသူ့အကျင့်ကို တစ်ခုပိုင်လေ့ ပြုပြင်လို့မရ တွင်းဆုံးကျ ပါလီဖို့ဗျာလ်)*
တွန်းဆီးပစ်–(က)(တံတွေးထွေး)လျှာရည်ထွီးပစ်သည် (ခ)ကဲ့ရဲ့အပြစ်တင်သည်*(နင်ရို့အနိန်အထိုင်မတတ်လို့ တွန်းဆီးပစ်နိန်ကတ်ပျာလ်)*
တုတ်–(က)ဆူဖြိုးသည်*(ဝဝတုတ်တုတ်ချေ)*(ခ)နှင်ထုတ်ခြင်း/ လားခြင်း*(ပြောစကားနားမထောင်ကေ မင်း အိမ်မှာလေ့ မနိန်ကေ့ဖိ တုတ်ဖိ)*
တိုလို့ယိုလို့–မဝံ့မရဲဖြစ်သည် *(လူရှိမှာ တိုလို့ယိုလို့လုပ်မနိန်ကေ့)*
တို့–(က)လက်နန့်ထိသည်(ခ)ဝဖြိုးသော*(ခွီးချေတစ်ကောင် တို့နိန်ရေ)*
တိုး–(က)(တွန်း)ရွှီလားအောင်အားနန့်ဖယ်သည်(ခ)ပိုများလာသည်။
တိတ်တာက်ခတ်–(မျက်စိပေကလပ်လုပ်သည်)မျက်စိ ပိတ်လိုက်ဖွင့်လိုက်လုပ်ခြင်း*(မျက်စိတိတ်တာက်ခတ်နိန်လာ တစ်ခုလေ့မပြောနိုင်ဗျာလ်)*
တိုင်(ကြိ)–(က)တိုင်ကြားသည်(ခ)တူညီသည်*(ပြိုင်လောင်းနှစ်စင်းဦးတူတိုင်နိန်ရေ)* (ဂ)ရပ်တန့်သည် *(ဖြားတိုင်သည်)*
တိုင်း–(က)တိုင်းထွာသည်(ခ)တည်ငြိမ်သော*(အေကလိန့်မေကကောင်းတိုင်းရေ မစ ခီကေ့)*
တိုင်းလို့တာလို့–စီစစ်တွက်ချက်လုပ်သည် *(တိုင်းလို့တာလို့သုံးကတ်)*

တိုင်းလို့ထွာလို့–(က)တွက်ချက်၍(ခ)ရိုင်းစိုင်းစွာဆဲဆိုခြင်း။
တိုက်ဆွီး–(တိုက်ဆွေး)ရောင်းမထွက်တောကုန်ပစ္စည်း /အပျိုဟိုင်းကြီး။
တိုက်တာ–သစ်သား/ သံပြားနန့် စပ်ထားရေ အဖုံးပါလေးထောင့် ပုံး။
တိုက်ပြော–(တိုင်ပြောသည်) အဖြစ်အပျက် တစ်ခုခုကို အခြားလူတိ သိအောင်လားပြောသည် *(နင်ရို့အရက်ခိုး သောက် စွာကို ဘာဘာကို ငါ တိုက်ပြောခီဖို့)*
တေလူး–ထိမ်းကျောင်းရခက်သော(နွား)/မိသားစုတစ်ခုအထဲက မဟုတ်မခံ ရန်လိုတတ်သော(သား)*(ငါ့မှာ သားတစ်ကောင် တေလူးပါရေ ယင်းသူ့ ပြဿနာကို အမြဲတန်း လိုက်ရှင်းနိန် ရရေ)*
တော့မိ–(တွေ့မိ)မျက်နှာချင်းဆိုင် ဆုံတွေ့မိသည်*(အေသူက တော့မိကေပင် ဖေချာ ချီးရေဗျာလ်)*
တေး–(က)အသီမချိုင်နှောင်ခင် ယာယီတွဲထားသည်*(ကြိုးနန့်တေးထား လိုက်)* (ခ)ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်
တဲတုတ် –(ဒီးဒုတ်)ဇီးကွက်အကြီးမျိုး ။
တောက–(တံလျှပ်ထ)နီပူရှိန်ကြောင့် လီပူတိ တညီးညီးလှုပ်ရှားနိန်ခြင်း။
တောရှုံးကြက်–အိမ်မှာကျယ်ပြီး လူတောမတိုးသူ။
တောအူ–(ဥညှင့်)ဝေါငှက်/ ကျီးအူ။
တော်–(က)ထူးချွန်ထက်မြက်သော*(အေစွာချေကကောင်းတော်ပါရေကာ ငါးဘာသာဂုဏ်ထူးပါရေလတ်)*(ခ)မှန်တိုင်း*(ရှိုးရှိုးလီထရေ မှတ်လို့ သရက်သီး ကောက်စောင် လားခီပါရေ တော်လိုက် စွာရာ မလား)* (ဂ)လက်သုံးဘုံဘိုင်*(ပုံးထဲက ရန်ံဆီကို တော်နန့်စုတ်ထုတ် လိုက်)*
တောက်–(က)လက်ဖျားနန့်ဆတ်ကနဲ ခေါက်သည်(ခ)အစာအဆိပ်ဖြစ်သည်*(အညင်းသီးတောက်တေ/မှိုတောက်တေ)* (ဂ)ကပ်ဖဲကစပ်သည် *(ကပ္ပနာတောက်တေ)*(ဃ)စပီးသည်*(ရန်ဖြစ်အောင်တောက်ပီးမနိန်ကေ့)* (င)အဖြေမှန်ရအောင်စပီးသည်*(မဝယ်ခင်စျီးတချက်တောက်ကြည့်လိုက်)*
တောက်ကျာ–မှူဆလင်ကုလား သံပုရာခွံ ဝထုပ်။
တောက်ကျာငှက်–သစ်ပင်ကိုနှတ်သီးနန့်ပေါက်လို့အစာရှာရေငှက်။

တောက်ချီးကျ–လုံးဝမလိုလားသော *(ယင်းသူနန့် စကားပြောရဖို့စွာကို အကျွန် ကကောင်း တောက်ချီးကျပါရေ)*

တောက်ချီးခါ–အမြည်းညှိုနိန်သည်*(အေသူတောက်ချီးခါလို့ ကျီးနိန်ရေ)*

တောက်ဆတ်–ဒေါသကြီးသော/စိန်တိုသော *(မလုပ်ခီကေ့ ယင်းကောင် စိတ်က တောက်ဆတ်ယေ)*

တောက်ပီး–စကားအားဖြင့်စိတ်ကိုဆွပီးသည် /အကောင်းပြောရေပုံစံနန့် ရန်တိုက်သည်*(အချင်းချင်း ရန်ဖြစ်အောင် တောက်ပီး မနိန်ပါကေ့)*

တောက်တူလက်–ကွမ်းသီး အခိုင်တစ်ခိုင်၏ အခက်အလက်များ။

တောက်လယာ–လည်စည်းအဝတ်*(တောက်လယာ လိုင်မှာပတ်လို့–)*

တောင်ကျော်(ငါး)–ငရုံနန့်တူသောငါးငယ်တစ်မျိုး(ငါးပနော်)

တောင်ကျော်ပိုက်–(က)ကျင်ကိုင်ရာမှာ မိမိကိုယ်ကိုနောက်ပြန်လှန် ချပြီး ပြိုင်ဘက်ကို အနိုင်ယူသည်/ခြင်း (ခ)အစ်မကြီး အစ်မလတ်ရို့ အိမ်ထောင် မပြုမီ အငယ်မလင်ယူလားသည်*(ညက မထွီးဖြူလင် နောက်လိုက်ပြီး လားခရေလတ် တောင်ကျော်ပိုက် လားခရေမနားယေ)*

တောင်ကြောင်းယောင်–(ခြေလျှင်သွားသည်) *(မော်တော် ကားမမီလိုက်လို့စိတ်ညစ်မနိန်ကေ့အသာအသာတောင်ကြောင်းယောင်ကတ်မယ်)*

တောင်စိုင်ရီမရ–အကျိုးမရှိသော*(တောင်စိုင်ရီမရမပြောကေ့လိုရင်းပြော)*

တောင်ဇီးဗရနန်း–ဦးတည်ချက်မရှိဘဲဘန်းဇီးကာရလုပ်သော/ ပြောခြင်း။

တောင်တလောင်မောင်တလောင်–တွဲလီတွဲလောင်း။

တောင်ထောင်ထောင်–ထီးထီးမားမားဖြစ်သော*(ငါ့ရှိက လာလို့ရပ်မနိန်ကေ့ပေ့ တခုလေ့ မမြင်ရဖျာလ် တောင်ထောင်ထောင်လို့ကာတခု)*

တောင်ထိုးရကျ–ဦးတည်ချက်မရှိ/အစီအစိုင်မကျသော*(တောင်ထိုးရကျ ပြောမနိန်ကေ့ မင်း ဇာကိုဆိုလိုစွာလေ ပြော)*

တောင်မွိ–လမ်းလျှောက်ဒုတ်။

တောင်ပုံကန်းသင်း–အများအပြား*(စျီးမှာ ငါးသလောက်တက်တေဆိုစွာမှာ တောင်ပုံကန်းသင်း)*

တောင်း–(က)မိမိကိုပီးဖို့ပြောဆိုသည် (ခ)ဝါးခြင်းတောင်း။

တောင်းကျိုင်–(ကရင်နီကောင်)ဖင်မှာ အဆိပ်စူးပါရေ ခါချိုင်ကောင်မျိုး။
တောင်းခြင်ငါးခြောက်–အပေါ်စားငါးခြောက်များ။
တောင်းမှက်–တောင်းစားသည် *(တောင်းတတ် မှက်တတ် သူတော်မြတ် မပီးပါလို သဝန်တို)*

(ထ)

ထ–ဒေါသဖြင့်သောင်းကျန်းနိန်သည် *(အေသူကကောင်း ထနိန်ရေ)*
ထမစိခြောက်–ထမင်းလုံးတစ်ဆီခြောက်သည် *(အိမ်မက်ဆိုး မက်သည်)*
ထမနာလိုက်–(အဆာလွန်ဝေဒနာ)ဝမ်းအဆာလွန်လို့ခြီလက်တုန်သည်။
ထမင်းချိုင်း–(က)ထမင်းအကျန်(ခ)ကကောင်းအီးရေလူ *(အေကလေ က ထမင်းချိုင်းခဲ ပိုင်ပင် အီးရေကာ)*
ထလန်းကားလံ–ပိုးလိုးပက်လက် လန်သည်။
ထီ–ကြောက်သည် *(အေသူတစ်လေ့မထီကားယင်းခွီးကိုက်တတ်တေနန်း)*
ထီး–(က)အပေါက်ကိုတခုခုထည့်လို့ပိတ်ဆို့သည် *(လောင်းအပေါက်ကို ဒုံနှာ နန့်ထီးလိုက်)* (ခ)နိန်ပူမိုးရွာရေအခါ ဆောင်းရေအဆောင်း။
ထု–(က)ပြင်းစွာရိုက်နှက်သည် (*တူနဲ့ထုသည်*) (ခ)အဖုထွက်သည်။
ထူး–(က) ခြီထောက်နှစ်ချောင်း ကိုတွဲချိုင်ထားရေ ကြိုး *(ခြီထောက် ကို ထူးခတ်သည်)*(ခ)(ရေယိုပေါက်)ရီကန်ရို့/ကန်းသင်းရို့က ရီယိုပေါက် *(ထူးခေါင်းက ရီထွက်နိန်ရေ)* (ဂ)ရိုးရိုးမဟုတ်သော။
ထူးခေါင်း–ကန်းသင်း /ရီကန်ဘောင်ရို့က ရီယိုပေါက်။
ထက်စိ–(အတိအကျဖြစ်သော)ခန့်မှန်းသည့်အတိုင်း အတိအကျဖြစ်လာသည် *(ငါပြောစွာ ထက်စိ ဗျာလ်)*
ထက်စိပက်စိ–အတိအကျဖြစ်ခြင်း *(ငါ ပြောကေလွဲရေမရှိ ထက်စိပက်စိ)*
ထက်ပက်–မထင်ဘဲတွိဆုံသည် *(အေကလေကို မတွိချင်ဆိုပါမှလမ်းမှာ ထက်ပက်ရာ တွိနိန်ဗျာလ် ချိန်ထားထားလို့)*
ထင့်–(က)တစ်ခုခုနန့်ငြိနိန်သည် *(ခုံကို အားနန့် မဆွဲကေ့ တန်းခါးနန့် ထင့်နိန်ရေ)*(ခ)စိတ်ထဲမှာမသူဒရူဖြစ်နိန်ခြင်း *(စိတ်ထဲမှာထင့်နိန်ရေ)* (ဂ)ခုနှိမ်သည် *(မင်းရဖို့ဖေသာကို ငါရဖို့စပါး နန့် ထင့်ပလိုက်ဖိ)*

ထစ်–(က)အထစ်ထစ်လုပ်သည် (ခ)အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သော*(လှကြားထစ်)*
ထပ်–(က)ပျစ်ခဲသည်*(ထမင်းရည်ထပ်နိန်ဗျာလ်)* (ခ)ဆင့်သည်*(ပျာလာ တိကို ထပ်ထားလိုက်)*
ထပ်လီသချီး–(အလွန်ကပ်စီးနဲသူ) ကကောင်းဖေချာ ကပ်သောလူ။
ထမ်းပိုး–(တံပိုး)နွားနှစ်ကောင်ကိုလည်ဂုတ်မှာ ခွတပ်ပီးရရေ ဆိုင်းတုံး။
ထုံ–(က)ထိခိုက်မှုမရှိသော / တုန့်ပြန်မှုမရှိသော *(ခြီထောက် ထုံနိန်ရေ)* (ခ)ဂရုစိုက်သည် အလီး အနက်ထားသည် *(အေကလေ ဓာလောက် ပင် ပြောပြော ထုံပင်ကမထုံ)*
ထိုးကြန်း–ဆန့်ကျင်လုပ်ပြသည် *(ပြောပြကေ ပိုဆိုးလာရေ ပိုလုပ်ပြရေ အေကလေ ထိုးကြန်းကား)*
ထိုးချီထိုးချဲ့–မထိတထိလုပ်သော။
ထိုးအကျုံ–(စွပ်ကျယ်) ကင်စီပရာ။
ထုတ်–(က)အပြင်ကိုပို့သည်(ခ)အိမ်ဆောက်တေခါ ခိုင်မာအောင် တပ်ဆင် ပီးရရေ သစ်သားတန်း (ထုတ်/ ယောက်/ ခြင်ကန်)
ထုတ်မှာသတ်ယောက်မှာသတ်–အခက်အခဲ ဒုက္ခအများကြီး တွိရသည်။
ထွီး–(က)လုံးရှုပ်နိန်သည်*(ခြည်ခင်ထွီးနိန်ရေ/ပြသနာရှင်းမရလို့ထွီးနိန်ကတ်တေ)*(ခ)အငယ်ဆုံး ဖြစ်သော *(သမိန်းထွီးချေ /မထွီးဖြူ)*
ထွီးလားပလား–(လုံးထွေးရစ်ပတ်)ထွီးလုံးရစ်ပတ်ဖြစ်သော။
ထွီးအိုး–(ထွေးခံ)ကွမ်းသွီး/ တွန်းဆီး ထွီးရေခွက်။
ထွင့်ထွင့်ငတ်ငတ်–အထွင့်တမြတ်ဖြစ်သော*(လူနာက ရှောက်သီး လက်သုတ် ကိုရာ ထွင့်ထွင့်ငတ်ငတ် စားချင်ရေလတ်)*
ထွတ်–(နှိုက်)အကြိုအကြားထဲ ကတ်ကတ်သတ်သတ် နှိုက်ထုတ်သည်။ *(ပျိုင်ကြား က ဝက်အူချေကို ရအောင်တချက် ထွတ်လိုက်)*
ထွတ်ထုတ်–(မြင်းဖု)ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပကိုထွက်တတ်သောအသားပိုအလုံး။
ထွတ်ထွတ်ကြီ–(ကြေမွနေသော)ညက်ညက်ကြီသည်။
ထိပ်ကျင်း–ပက်ပက်စက်စက်အပြောအဆိုခံရသည် *(အပြောအဆိုခံရလို့ အေမှာ ထိပ်ကျင်းနိန်ဗျာလ်)*

ထိုင်း–(ထုံအသော)လီးလံသော/ ထုံအသော*(အလုပ်ထိုင်း/ညာဏ်ထိုင်း)*
ထောညက်ပြန်–(ဖွတ်ဖွတ်ညက်ညက်ကြေသည်)ဖွဖွတ်ကြီသည် *(အချေ တိ သေးပလိုက်လို့ ငရုပ်ခြင်း ထွားညက်ပြန် လခဗျာလ်)*
ထွေလီကလာ–အသေးအမွှားချေတိ /အရေးမကြီးသော။

(ဒ)

ဒုံးကျ–လက်လွတ်ခြီလွတ် ကျခြင်း/စစုံးမြုပ်ခြင်း *(ပိတောက်သားနန့် ပြိုင်လောင်းလုပ်ကေ မြုတ်တေဆိုကေ ပြန်ပေါ်ဖို့မရှိ ဒုံးကျ ဗျာလ်)*
ဒပျက်ဆိုး–(ဒါးဟောင်း)သံချီးတက်လို့ ပစ်ထားရေ ဒါးဟောင်း။
ဒပြုတ်သီး–(သပြုသီး) ချက်စားရရေ အသီးတစ်မျိုး။
ဒရဂါ–ဦးစီးခေါင်းဆောင်။
ဒရဇီ– စက်ခြုပ်သမ။
ဒရပြေ–အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော/ဒလဟောဖြစ်သော*(ဒဏ်ရာက သွီးတိ ဒရပြေ ထွက်နိန်ရေ ဆီးရုံကို အပြင်းပို့ရဖို့)*
ဒရဲဒရင်း–မကြောက်မလန့်*(လုပ်ကေဒရဲဒရင်းလုပ် ကြောက်မနိန်ကေ့)*
ဒရင်း/ဒရင်းစည်–(Drum) (ဆီပီပါပုံး)
ဒရောင်ကျ–(သရေကျသည်)*(အေနိန့်ဘောလုံးပွဲ ဒရောင်ကျလားခရေ)*
ဒရောင်းဆရောင်း–ဖြစ်ချင်ရာဖြစ် တစူးထိုး လုပ်ခြင်း။
ဒလာ–ပွဲစား။
ဒလိမ့်ထိုး–ဆီတဆိကေနန့် ဒိုင်အိုးမှာ လိုမ့်လို့ချက်သည် *(ရှင်ပြု ပွဲမှာ သင်းပေါင်းထိုး ဒလိမ့်ထိုးနန့် စားခရရေ)*
ဒဝေးတိုက်–မဆိုင်ရေလူ ဝင်မပါကတ်ဖို့ သတိပီးခြင်း။
ဒါကျီကျ–(ကြွေးအလွန်များသည်)ပီးစရာအကြွေး အများကြီး ရှိနိန်သော *(အကြွေးဒါကျီ ဆပ်မကျီ)*
ဒါဒါ–အဖီးရှင်၏မိခင်ဖခင်(*မိဘ–အဖိုးအဘောင်–အဖီး–အဒါ*) *(သတင်းရှီ သောက် မိုးရှီသောက် အဒါရှင်မှာ လင်သုံးယောက်)*
ဒါဒေါင်–(အကြွေးဖြစ်သော)လက်ငင်းမဟုတ်သော *(ကံဒုကံဒါ တောင် မကျသိ ဒါဒေါင် မရောင်းနိုင် ပါ)*

ဒါသီကျ–အမြဲတန်းပုံသီကျ*(မြို့ကအာဂန္တုလာတိုင်းငါရို့အိမ်မှာဒါသီကျ ထမင်းကျွေးရဖို့လို့ ဓာဥပဒေမှာ ရှိလေ)*

ဒါးက–(ဒါးရေးပြ) ဒါးခွပ်/ဒါးကိုင် ကျွမ်းကျင်ကြောင်း ကစပ်ပြသည်။

ဒါးခွီး–ဒါးသစ်သားလက်ကိုင်ထိပ်မှာ မကွဲအောင်တပ်ပီးရေ သံကွင်း။

ဒါးချောင်–(ဒါးအမြီး) ဒါးကို လက်ကိုင်ရိုးတပ်ရရေ ဒါး မတုံးပိုင်း။

ဒါးစာ–(က)သစ်ပင်ကိုခွပ်ရလွယ်အောင် ကျယ်ကျယ်ချေ အပိုခွပ်ပီးရရေ အပိုင်း(ခ)သူများကိုယ်စားအခြားတစ်ယောက်တာဝန်ယူသည်/ဒုက္ခရောက်သည် *(ဒါးစာခံသည်)*

ဒါးဆီးတင်–(မီးတင်)ဒါးကို သံသား မာလာအောင် မီးသားတင်သည်။

ဒါးဆောက်–ဒါး၏လက်ကိုင်အရိုး။

ဒါးပြတ်–(ဒါးရှ) ဒါးဒဏ်ရာ ရသည်။

ဒါးသ–ဒါးဟောင်းကိုပန်းဘဲမှာ ပြင်သည်/ဒါးကိုထက်အောင်သွီးသည်။

ဒါးသွီး–(ဒါးသွေး) ဒါးကိုထက်အောင် ကျောက်နန့်ပွတ်သည်။

ဒုရေးသုရေး–(အရေးပေါ်ကိစ္စ)သာရေနာရေး ကိစ္စ။

ဒက်–စာတိုက်။

ဒက်ကရင်နီ–စာတိုက်အရာရှိ။

ဒက်ခေါင်း–စာတိုက်ပုံး။

ဒက်ဂေါင်း–စာတိုက်သုံး တံဆိပ်ခေါင်း။

ဒက်စွန်–သုံးထောင့်အလံချေ*(ကြက်လျှာ ဒက်စွန် တင်းခွန်လိပ်လက်...)*

ဒက်ဆင့်–(ထမင်းချိုင့်)အဆင့်ဆင့် ထပ်ထားလို့ရရေ ထမင်းဒုံချေ။

ဒက်တင်–ဆရာဝန်။

ဒက်ထိ–အတိအကျ*(ဘောလုံးပွဲက ငါပြောရေအတိုင်း ဒက်ထိဗျာလ်)*

ဒက်ရိဒက်ကျ–(လက်လုပ်လက်စား)ထမင်းတစ်နပ်အတွက် ရရာအလုပ် မျိုးစုံလုပ်စားခြင်း*(ငါ့မှာလယ်မရှိချောင်းမရှိနန့်အခုပိုင်ဒက်ရိဒက်ကျ လုပ်စား နိန်ရရေဗျာလ်)*

ဒက်ဝတ်–နတ်ဝတ်တန်းဆာ/မင်းဝတ်တန်းဆာ။

ဒင့်ကျိုး–(ဒန်းကျွဲ)မိုးဦးကျပေါက်တေအရွက်ကိုလှော်စားရရေအပင်ချေ။

ဒဏ်သီ–ဒဏ်ရာ/ဝေဒနာလုံးဝကင်းစင်ပြီး ပကတိ ကျန်းမာ လာသည် *(အနာရောဂါ ကတော့ ကောင်းလားဗျာလ် ဒဏ်သီဖို့ လိုသိရေ)*

ဒဏ်ခံ–(က)အပြစ်ပီးခံရသည်(ခ)(အနစ်နာခံသည်)သားသမီးဒဏ်ကိုခံရေ။

ဒန်ခံ–(ကွပ်ပြစ်) အိမ်ရှိ မြေပြင်မှာ ဆောက်ထားရေ စင်နိမ့်ချေ *(ဒန်ခံမှာ လ'ပ တပြင်ချင်းနန့် အဖန်ရေ သောက်နိန် ကတ်တေ)*

ဒန်သီ–အမြဲတန်း*(ဘုန်းကြီးကျောင်းအာရုဏ်ဆွမ်းကို ကျွန်တော့်တာဝန် ဒန်သီ မှတ်ထားလိုက်)*

ဒန့်–ကုလားပဲခြမ်း/မြင်းစားပဲခြမ်း။

ဒန်း–(ဒန်းကြီးရွက်)ဒဏ်ရာမှာ အရွက်ကိုအုံပီးရရေ ဆီးဘက်ဝင်အပင်။

ဒုဗလကိုင်းသတ်–ကိုးရိုးကားရား/ကန့်လီကန့်လန့်လုပ်ခြင်း။

ဒုံ–(က)(ဇလုံ)ပစ္စည်းထည့်ရေ ခွက်ကြီး (ခ)မြစ်ချောင်းများ၏ ရီအလွန် နက်တေ နိန်ရာ*(ဒုံတိ မှာ ငါးကြီးတိ နိန်ရေ)*

ဒုံ**ခေါင်း**–(က)(မြစ်တစ်ခု၏နက်သောနေရာ) အလွန်နက်တေ ရီနက်ချိုင့် (ခ)မိန်းမရှင်/ပြည်တန်ဆာမ *(ဒုံခေါင်းမနန့်စကားပြောနိန်လာ)*

ဒုံ**ဂျာ**–(လယ်ဂဏန်း)လယ်ကန်းသင်း တိမှာ နိန်တတ်တေ ဂဏန်းချေ။

ဒုံဇောက်–(ချောက်)မြေညီကနိန်ရုတ်တရက်နိမ့်ဆင်းလားသော မြေပြင်။

ဒုံနာ–(က)(ပွေးညက်/ကတ္တရာ)လောင်းဖာရာမှာသုံးရေ သစ်ပင်ကထွက် တေအစီးတစ်မျိုး*(လောင်းပေါက်ကိုဒုံနာနန့်ထီးလိုက်)* (ခ)ကတ္တရာ (လမ်းကိုတာရှည်ခံအောင် ဒုံနာ ခင်းရဖို့ /ဒုံနာလမ်း)

ဒုံး(လူမျိုး)–တံငါမျိုး *(ဒုံးးနန့်သဂျ်ိ ဟာရီတစ်မျိုး––)*

ဒုံးခြင်း–ဘုန်းကြီးပျံ အလောင်းကို တလားမှာတင်လို့က'ရေ က'နည်း သီဆိုရရေအခြင်း။

ဒုံးဘီဒုံးပေါင်း–အကောင်ကြီးပြီးကေ အနှစ်မရှိသော/လူနုံ။

ဒုံးတိုက်–ဖုန်းကြီးပျံအား ဒုံးသီးဖြင့်ပူဇော်သည်။

ဒုံးပေါင်းဆောက်–(က) ရိုကို မှောက်လို့လဲနိန်သည် (ခ)လုပ်ငန်းတိပြို ပျက်လားသည်*(ဆန်လုပ်ခီစွာမှာ အားလုံးဒုံးပေါင်းဆောက်လခရေ)*

ဒုံးငေါင်း–ကိုးရိုးကားရား ကလန်ကလားဖြစ်သော*(အဖိုးဒုံးငေါင်း ––)*

ဒုံးယိမ်း–ဖုန်းကြီးပျံမှာ လူငယ်ချေတိကရေ ယိမ်းအက။
ဒုတ်–မြစ်ချောင်းထဲမှာ ငါးထောင်ဖမ်းရေ အသွားတစ်ဘက်တပ် မြှုံး။
ဒုတ်ထိုးဖာထမ်း–အိမ်ရာအခြေတကျမရှိ အိပ်တစ်လုံးနန့်လားနိန်ရေလူ။
ဒုတ်ထောက်–(သက်ကြီးရွယ်အို) ဝါကြီး /ဝါကြီးမ။
ဒုတ်ပယိန့်–(အသွားတပ်အဝကျဉ်းတောင်းငယ်)ရီထဲဆင်းလို့ငါးဖမ်းရေ ခါ ငါးအရှင်တိပြန်မထွက်နိုင်အောင် အသွားတပ်ထားရေ တောင်း။
ဒုတ်မီမြုပ်သီ–အပင်ပန်း အနစ်နာခံ၍ *(အခင်ရို့အိမ်မှာ ကျွန်တော် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဒုတ်သီမြုပ်သီ ခံလုပ်ပီးခ ပါရေ)*
ဒုတ်သတ်–အကောင်းပကတိမဟုတ်သော*(မင်းနာရီက ဒုတ်သတ် ရာ)*
ဒုန်းကလား–သံနှုတ်ကရိယာ/ သံဖြတ်ကရိယာ (ပလာယာ)
ဒိုးလက်–ဒူးထိပ်က အဝိုင်းပြား (ဂုံညင်း)
ဒိုင်အိုး–(ဒယ်အိုး) အဝကား အိုးကြီး။
ဒွါဒရာ–နတ်ဝတ်/မင်းဝတ် တန်းဆာ။
ဒွါရ–အပေါက်/ အာရုံခံ(နား–နှာခေါင်း–မျက်စိ–စသည်ဒွါရများ)
ဒွါး–(က)(စဥ့်အိုးကြီး)အဝကျယ်စိမ့်အိုးကြီး (ခ)အများကြီး ကန်သော/ *(အေသူ ဒွါးရာကာ အရက်သောက်စွာ ဝရေမရို)*
ဒိုင်းစင်–ပစ္စည်းတိတင်ဖို့ အိမ်ခေါင်မိုးနန့်ကပ်လို့ ဆင်ထားရေ စင်။
ဒွေးချ–(ကြိုးဆွဲချ) လိုင်ပင်းမှာ ကြိုးကွင်းစွပ်လို့ သီကြောင်းကြဲသည်။
ဒေါဗလာ–အလုံးကြီးသော*(ချိုချင်ကေ ဒေါဗလာသကြား ထည့်လိုက်)*
ဒေါရမောရ–အားနန့်မာန်နန့် *(စကားကို ဒေါရမောရ ပြောနိန်ရေ)*
ဒေါက်–(က)အရပ်အမြင့်*(အေကလိန့်မေ ကကောင်း ဒေါက်မြင့်ရေကာ)* (ခ)အာနိသင်ပြင်းသော*(အင်္ဂလိပ် ဆီးတိ ကကောင်း ဒေါက် ရှိရေ)*
ဒေါက်ကရောက် –ကုလားအကတစ်မျိုး /ကုလား မသာအက။
ဒေါက်တင်–သင်္ဘောကို ပြုပြင်ရန် လွန်းတင် ၍ပြင်ဆင်သည်။
ဒေါက်ချာ–ရသေ့တိ ဆောင်းရေ သရီ ခေါင်းဆောင်း။
ဒေါင်ချာလိုက်–(ချာလပတ်ယမ်း) ခဲခဲမွှိပါသော*(သမီး သုံးယောက် နန့် ဒေါင်ချာလိုက်နိန်ရေ)*

ဒေါင်ဆင်–အဝတ်သစ်တိနန့်အလှဆုံးဆင်ထားသည်*(ကကောင်း ဒေါင်ဆင်လို့ လာရေကာ ဇာကို သမက်တက် ပွဲစားလားဖို့လဲ)*
ဒေါင်ဒမာ–ငါးသလောက်တူငါးမျိုး။
ဒေါင်သမာ–စပါး/ဆန်ပုံထားဖို့ ပြေပြင်မှာခင်းထားရေ ဝါးကြမ်းပြင်။
ဒေါင့်ချရာသီး–သခွါးမွှီးသီး။
ဒေါင်းရန်(ငှက်)–လင်းယုန်ငှက်/ ဝံလက်။
ဒေါင်းလန်း–(ရှေးခေတ်သုံး လင်ပန်းကြီး)မိသားစု အားလုံးဝိုင်းစားရရေ ထမင်းစား ပျာလာကြီး*(နှီးလောင်ပွန်းကြီး)*
ဒေါ်လာခွက်–(လည်ဆွဲ) လိုင်ပင်းမှာ အလှဆွဲရေ ရွှေခွက်/ ငွေခွက်။

(ဓ)

ဓမ္မသောက–သဘောထားချင်းဆန့်ကျင်သည်*(ယင်းသူနန့်ငါနန့်ကဓမ္မသော ကကျန်နိန်ရေ တခုပိုင်လေ့ မတည့်နိုင်)*
ဓါတ်ကျ–(အာရုံကျ) တစ်စုံတခုကို ထပ်လို့ထပ်လို့လုပ်သည်/ တနိန်ရာရာကိုထပ်လို့ထပ်လို့လားသည်/ စားစရာတစ်ခုကိုထပ်လို့ထပ်လို့ကျွေးသည်/ စားသည်။
ဓါတ်ခိုင်–ဝမ်းအလွန်ချုပ်ခြင်း။
ဓါတ်ချုပ်–ဝမ်းချုပ်ခြင်း။
ဓါတ်စက်–ဓါတ်ပြားထည့်လို့ ဖွင့်ရရေတေးခြင်းဖွင့်စက်(စက်တေးခြင်း)
ဓါတ်ဆရာ–ဓါတ်သင့်သည့်အစားအစာများ ကျွေးခြင်းဖြင့်ဆီးဝါးမပါဘဲ ရောဂါ ကုသသည့် ဆီးသမား။
ဓါတ်တောက်–(က)(လက်နှိပ်မီး)ဓါတ်ခဲသုံး ဓါတ်မီး (ခ)ဗုဒ္ဓဓါတ်တော်များမှ ရောင်ခြည်ထွက်ခြင်း။
ဓါတ်ပျက်–ဝမ်းပျက်ခြင်း/ တဆိကေတဆိကေနန့် ဝမ်းအမြဲ လားနိန်ခြင်း။
ဓါတ်ပေါက်(က)အဖျားလူနာ သုံးရက်အတွင်းဝမ်းလား သည်(ခ)အရိပ်ကျသည်/ သဘောပေါက်သည်။
ဓါတ်မဆွဲ–(ဓါတ်မီးခြစ်) ဓါတ်ဆီထည့်သုံးရရေ မီးဆွဲ။
ဓါတ်မှန်အိမ်–(အောက်လင်းမီး) ရန့်ဆီထည့် လီထိုး ထွန်းရရေမီးအိမ်။

ဓါတ်ရိုက်–လိုအင်ဆန္ဒများအတိုင်းဖြစ်အောင်ဂမ္ဘီရပညာဖြင့် စီရင်သည်။
ဓါတ်ရိုက်ကျ–အတိအကျ *(ဖေချာ ခိုးရေလူကို ဓါတ်ရိုက်ကျ ပြောလိုက်ရကေ ချလူးအောင်)*
ဓါတ်လိုက်–လျှပ်စစ်ကာရန်းလိုက်ခြင်း။
ဓါတ်သိ–တဘက်လူ၏ အကျင့်/အတွင်းရေးကို သိရေလူ။
ဓါတ်အိုးနှိုက်–လျှပ်စစ်နည်းဖြင့် အတုလုပ်သည်။

(န)

န–အလွန်ရိုးအ'သည် *(မင်းကလေ့ ကကောင်းပင်လေ့ န'ပါရေကာ ကိုယ့်ကို လိမ်နိန်လို့ လိမ်မှန်းမသိ)*
နကျေ–(နားထင်) နားရွက်နှင့်မျက်စိ ကြားဧရိယာ *(နကျေကို သနပ်နန့် တေ့ထားရေ)*
နကြောစိမ့်–ကြားရုံနန့်ကြောက်သည် *(သံကိုးမောင်းလို့ကြားရုံနန့်ရန်သူ တိ နကြောစိမ့် ရေလတ်)*
နခေါင်းငို–(အမြဲတန်းညီးညူနိန်သည်) *(မင်းကို အလုပ်ကပင်မခိုင်းရသိ နခေါင်း က ငိုနိန်ဗျာလ်)*
န'ဂျာ–(လူန)အ'ရေ ညံ့ရေလူ *(န'ဂျာရာ လိမ်လို့ လိမ်မှန်းတောင် မသိ)*
နဂျောက်ကျ–(နေပြောက်ထိုး)ခေါင်မိုးက ကျော်လို့အိမ်အမိုး အောက်ထိ နီရောင်ခြည်ထိုး ကျနိန်ခြင်း။
နစပ်–(လက်ထပ်ပေးသည်) ပီးစားသည်/လက်ထပ် ထိမ်းမြားသည် *(သူရို့ချင်း ကြိုက်နိန်ကပ်တေဆိုကေ နစပ် ပီးလိုက်ကတ်မေ)*
နဆီယို–ကြားရသောစကား/အသံကိုအလွန်သဘောကျ နှစ်သက်သည်။
နတင်းခတ်–(မကြားတကြားပြောသည်) မသိမသာဖြင့် ကြားလီ သိလီ အောင်ပြောသည် *(ဟေးကောင်မ ငါ့ကိုလာလို့ နတင်းခတ်မနိန်ကေ့ နင့်လင်ပိုင်ကောင်မျိုး ငါရို့ကယူဖို့မဆိုကေ့ ထမီတောင် မဖွပ်ခိုင်း)*
နန်း–အလွန့်အလွန် *(ငယ်ရေဆိုစွာမှာ နန်းမှုန့်စိချေရာ/လှရေဆိုစွာမှာ နန်း နတ်သမီးရှုံးရေ)*
န'နွား –(နွားလိုပေါတောတောအကောင်) ပေါတောတောလူ။

နနွင်းဖူး–(လူလိမ်)အလွန်လိမ်တတ် ဝါတတ်သောလူ။
နနောင်း–(က)(မြဲမြဲစွာ)*(ကြိမ်သားဒုတ်ကိုနနောင်းကိုင်–)*(ခ)အားရပါးရ
ကျသည် *(ရခိုင်အကဆိုကေ စည်သံကြားရမှ နနောင်းကျရေ)*
နဗက်–ကြိမ်ပင်ခွဲခြမ်း *(ဝါဖေါင်ကို မပြိုရအောင် နဘက်နန့် ချိုင်ရရေ)*
နဘအုပ်–(ထမီအထက်ဆင့်)ထမီအထက်နားမှာဆက်တပ်ထားရေ အဝတ်။
နဘယံ–အနားစွန်း *(တောင်နဘယံမှာ ဘုရားတစ်ဆူထော)*
နဘက်–(နားကွင်း)မမချေတိ နားမှာပန်ရေ နားကွင်း။
နဘန်–(သီးကင်း)အပွင့်ကနိန် အသီးကင်းဖြစ်ခါစသီးနုံ *(မှင်းဂို ချိုင်ပြင်း
မညင်းနဘန် သရက်တံ)*
နရဘံပူ–ဒုက္ခရောက်လမ်းရှာသည်*(အေသူကကောင်း နရဘံပူနိန်ရေကား
ဒုက္ခရောက်ဖို့ မြင်နိန်လို့ နင့်ကို ဟန့်နိန်ရစွာ)*
နရမ်း–အနားစွန်း။
နရမ်းလန်–အနားတိစုတ်ပြတ်နိန်ခြင်း*(မင်းဒယော နရမ်း လန်နိန်ဗျာလ်)*
နရုပ်–(နွားနှာခေါင်းချုပ်) တလင်း လယ်ရေခါ နွားတိကို စပါး/အစာ
မစားနိုင်အောင် ပါးစကိုပိတ်ထားရေ အစွပ်။
နရောင်–နခေါင်း အဖျားပိုင်း *(ခွီးမှာ နရောင် ကြောင်မှာနဖူး လူမှာဒူး–
ဆောင်းခါမီးလှုံကေ ပူရေနိန်ရာ)*
နရောင်ကုတ်–(နှာခေါင်းရှုံ့)မနှိုက်သက်ကြောင်းနာခေါင်းရှုံ့ ပြသည်။
နမိန့်နမော–(နေမိနေရာ)မိန့်မောသီသတ်*(ကင်းစုံ့ကေ နမိနမောမနိန်ရ)*
နဝင်ဒရှူး–(နေဝင်ရီသရော)နိန်ဝင်ခါစမှောင်ခါစအချိန်*(နဝင်ဒရှူးအိမ်နား
ကို တတိတ်ချေကပ်ကေ သူခိုးဟန်)*
နသန်းနဝါ–မသေချာသော သတင်းသန့်သန့်ကြားသည်*(မင်းနန့်မလှမေ
ရို့ကြိုက်နိန် ကတ်တေလို့ နသန်းနဝါ ကြားနိန် ရေကာ)*
နာကူအိုး–အဝကျယ် မြေအိုး။
နာကြီးကျ–နာတာရှည် ရောဂါရသည် (*ငါ့အိမ်က ကြက်ကိုခိုးစား လား
ကတ်တေ နာကြီးကျတိ)*
နာနည်းရ–အနာတရဖြစ်သည်/ဒဏ်ရာ ရသည်။

နာလာ–(ရေနုတ်မြောင်း)ရှိမြောင်းချေ *(နာလာက ရီတိမဆင်းလို့ ချလာ ပုတ်စို နံနိန်ရေ)*

နာဝါ–(က) မြစ်ကြီးတိ/ပင်လယ်တိမှာလားရေ ရွက်တပ် လောင်းကြီး။ (ခ)ငပေါ *(ဇာပိုင်လုပ်လို့ ဖြစ်ဖို့လဲ ခိုင်းလိုက်တေလူက နာဝါရာ)*

နိန်ပစ်ကျ–(အသားကျသည်)လက်ရှိနိန်ရာမှာ အသားတကျဖြစ်နိန်သည် *(မြို့ရောက်ခါစက မပျော်ကေလေ့ အခုတော့ခါနိန်ပစ်ကျ နိန်ဗျာလ်)*

နိန်မိနိန်ရာ–နမိန့်နမော/ပပေါ့ဆဆ ကြုံရာတွင် နိန်ထိုင်သော။

နီသားကျ–(က) နပစ်ကျ/လက်ရှိနိန်ရာမှာ နိန်လို့အဆင်ပြေ နိန်ပြီးဖြစ်သည် (ခ)နိန်ကောင်းထမန်း နိန်ရာ။

နွားပတ်စား–လုံးဝအသုံးမကျ /အလွဲလွဲလုပ်တေလူ။

နံ–(က)အနံ့နံသည် (ခ)တတ်ကျွမ်းသည် *(ကွန်ပျူတာကို မနံဘဲ မလုပ်ကေ့လဝေ ပျက်ယက်လားမေ)*

နံနှိပ်–ကိုယ်နန့်ဆန့်ကျင်ဘက် လူတိကို ခေါင်းထောင်မလာနိုင်အောင် ဂမ္ဘီရ ပညာ ဖြင့် စီရင်သည်။

နံယောင်–စိုက်ခင်း/ဥယျာဉ်/ဘေးနားတစ်လျှောက်ဖြစ်သော။

နင်းဖတ်စာ–(က)လူအများလား ရေလမ်းကြောင်း (ခ) လူတိုင်းဘက်မှာ အနိုင်ကျင့် ခံရသော။

နင့်စိုင်ထီး–ရာသက်ပန် ရှောင်ကြည်သော*(အရာတစ်ခါ နင့်စိုင်ထီးစပါး ကုန်ကူး မလားပါဗျာလ်)*

နတ်နာ့–ပြောသမျှ ယုံရေလူပေါ။

နတ်ပြင်းခတ်–(အလောသုံး ဆယ်ဖြစ်သော)အလွန် အလျှင်လိုနိန်သော *(အဖသေ နတ်ပြင်းခတ် နိန် စွာနန့် သနပ်ခါး တောင်မနီး ခ'ရတေ ကြာကေ ခါးမှာ ထမီတောင် ပါဖို့မဟုတ်)*

နတ်ရှင်–ထိမ်းသိမ်းလို့ မနိုင်ရေလူ*(အေကလေ ကို အဂုနက မြင်လိုက်သိယင့် အဂုပျောက် လားခဗျာလ် နတ်ရှင် ကာတစ်ကောင်)*

နတ်သောက်–အလိုအလျှာက်အရည်လျော့လား/ခမ်းလားသောအုန်းသီး။

နတ်သမီးခါးကြိုး–(ငန်းတော်ကြား)အဝါတစ်ရစ် အပြူတစ်ရစ်ရှိရေ မြွီ။

နတ်သတ်–သဘာဝအလျှောက်သီလားရေသစ်ပင်*(ကရမက်ဆိုကေ နတ်သတ် မှန်ိုးရေ လတ်)*

နန့်ယောင်ကား–(နောက်ပြောင်တတ်သူ)*(ဆရာကြီးကိုရာတခု လားလို့ အေသူ နန့်ယောင်ကား ခံနိန်ရေထော အားနာကောင်းထမန်း)*

နန့်နီနန့်နန့်–နန့်ယောင်ကားခံလို့ လုပ်သည်။

နန်းတက်–(က)ထီးနန်းရယူခြင်း(ခ)ထိခိုက်၍ ယောကျ်ားဝှေးတက်ခြင်း။

နပ်–(က)ထမင်းဟင်း ကောင်းစွာကျက်သည်*(ထမင်းကကောင်းမနပ်သိ)* (ခ)လူတစ်ယောက်ကို ကစပ်တေသဘောနန့်လှည့်ဖြားသည် *(ငါက နပ် လိုက်စွာကို အဟုတ်ထင်လို့ လားပြောနိန်ရေ)*

နပ်ကျီ–(က)ရရစားစား *(အလုပ်ရှားကလို့ ရရာအလုပ်ကို ထမင်းတနပ်စားရဖို့ နပ်ကျီလုပ်စားနိန်ရရေ)*(ခ)တစ်ခါစားလုပ်သော*(အဝေ မင်း လုပ်လားခစွာက နပ်ကျီရာ ရေရှည်အတွက်စိုင်းစား ရဖို့)*

နံ့ု–ကိုယ်ရှိပြားရောဂါ(နံ့ုနာ)

နုံးချင်း–တစ်ယောက်ထည်း/ လုံးချင်း။

နိုပ်–ဘုန်းကံနိမ့် လားသည် *(ယောကျ်ားချေ ဆိုကေ ထမီတန်း အောက် မဝင်ရ နိုပ်တတ်တေ)*

နို့သက်ခံ–အသနားခံ ၍နိန်သည်/ အခွင့်အရေးမျှော်ကိုး၍ နိန်ထိုင်သည် *(လူဆိုးလူဗာလ တိဘက်မှာတော့ခါ နို့သက်ခံလို့ မနိန်နိုင် ဝေး)*

နို့မြက်–မိခင်မှာနောက်ကိုယ်ဝန်ရှိလို့ နို့စို့အချေ နို့ဖြတ်လိုက်ရသည်။

နီး–ပစ္စည်းချိုင်ဖို့ အတွက်ဝါးကို ပပါးချေလွှာထားရေ ဝါးအလွှာ။

နှင်း–(က)ဆီးနှင်း(ခ)ဖေချာ/ အဖိုးတန်ရတနာ/ အဖိုးတန်ပစ္စည်းတိပီး လို့သမီးကိုတောင်းသည်*(ငါ့သမီးကို လိုချင်ကေရှေ ငါးဆယ်သား နှင်းရဖို့)*

နှစ်ဘက်ကာသား–လက်နှစ်ဘက်နန့်*(လူကြီးကို လက်နှစ်ဘက်ကာသား နန့်ပီးရရေ)*

နှုတ်ကျက်–(အာဂုံဆောင်သည်) အလွတ်ရအောင်ကျက်ထားသော။

နှုတ်ဆွ–စကားပြောသွက်လက်သည်*(ဆရာမီးကေ နှုတ်ဆွဆွနန့်ဖြေလီ)*

နပ်ပစ်ခံ–လူတကာဘက်မှာကဲ့ရဲ့ခံရသည်*(မင်းက သူတပါး သားမယား ကို ကျူးလွန် ခီကေ လူတိုင်း ဘက်မှာ နပ်ပစ် ခံရရေနှင့်ရာ)*
နပ်သီးတန်–(ကြိုးကွင်ထပ်ချဉ်နည်း)ကြိုကွင်းနှစ်ထပ်ချိုင်နည်း။
နမ်း–(က)ဆီထွက်တေအစိချေတစ်မျိုး (ခ)ရှုးအသော*(အေကလေ တစ် ကောင် ကကောင်းပင် နမ်းရေကာ /အရှုးအနမ်း)*
နှန်း–(က)တုပြိုင်သည်/အတုယူသည်*(မောင်ဖြူလုပ်တေ အနှန်းနင်လေ့ လုပ်ကြည့်ပါလား)*(ခ)ငါးချက်စွာမှာထည့်ရေ အနံ့ပြင်းရေအပင်ချေ တစ်မျိုး(ပင်စိမ်း) (ဂ)တန်ဖိုး /အတိုင်းအတာ /အရေအတွက်သတ် မှတ်ချက်*(လူတစ်ယောက်ကို ဖေချာ တစ်ရာနှုန်း ပီးလိုက်)*
နပ်–(က)နှာခေါင်းက ထွက်တေပျစ်ချွဲ အရည်(ခ)ရက်ကန်း ခြည်မျှင်။
နပ်ချီးတန်း–(သူငယ်တန်း) အချေတိကိုစာ စ'တင်သင်ကြားရေအဆင့်/ အစကနိန် သင်ကြားခြင်း။
နှိမ်း–(လိမ်းကျံသည်)မျက်နှာမှာ ကျိုင်သည် *(သနပ်ခါး နှိမ်းသည်)*
နွဲ့–(က)(အခွံလဲသည်)ဂဏန်း/ပဟပ်/မြွေ ရို့အရီခွံလှယ်ခြင်း(ခ)လီမှုတ် ဒူရိယာ(နဲ့)
နွားစားသရက်–အလေ့ကျပေါက်နိန်ရေအပေါ်စားသရက်/သရက်သီး။
နော်နော်သီး– စားရသောသစ်သီးတစ်မျိုး။
နော်ရာအိုး–(နှုတ်သီးရှည်ကရားတစ်မျိုး) ကုလားမတိ သန့်ရှင်းရေး အ တွက်သုံးရေ နသွီးရှည်ရီဘဲ။
နော်ရောင်–အသုံးမကျရေလူ*(အားကိုးရဖို့လားလို့လင်တစ်ကောင် ယူခီ ပါရေ နော်ရောင် နန့်ကျရေ)*
နောက်ဖေးလား–(ဝမ်းသွားသည်)ချဖေါင်သာတက် /ဝမ်းလားသည်။

(ပ)

ပကာ–(အကာ)သစ်တုံးတစ်တုံးကခွဲထုတ်ထားရေ အပြင်ပိုင်း အကာ။
ပကားရပ်–(ခြေကားရားရပ်သည်)ခြီကားလို့ရပ်သည်။
ပကျောက်ကျ–(အပြစ်တင်ခံရသည်)အပြစ်တင်ခံရ/အဆဲအဆိုခံ ရသည် *(အကောင်လုပ်ပီးလို့ အကောင်းမကျ မျက်နှာမရ ပကျောက်ကျ)*

ပခပ်နခပ်–(ကပျာကရာ)ပရှူးနရှူး/ကဗျာကရာ*(ထမင်း တစ်လုပ်နှစ်လုပ် ပခပ်နခပ် စားလိုက်မေ လမ်းမှာစားဖို့ အချိန်မရ)*

ပချဲ့နချဲ့–(ပျစ်ပျစ်နှစ်နှစ်)အပိုအဆာပါထည့်လို့ အခြင်းပြောသော။

ပချိတ်–ပါးအောက်ပိုင်း အရိုးနိန်ရာ*(ပချိတ်ကို ထိုးပလိုက်စွာ မိတ်ရိုးပါ ကျိုးလားခရေ)*

ပခွပ်–(က)ရွဲ့စောင်းနိန်ရေအသီး (ခ)ပါးမှာ ဒဏ်ရာအနာရွတ် ရှိရေလူ။

ပဂန်ဒရ–(လိပ်ခေါင်း)စအိုအူကျရေရောဂါ*(ပဂန်ဒရ မောင်တူ တစ်ညည့် တည်းမှာအပြင်းယူ မောင်တူမိလေ မယားလေ ထပါဖိလေ----)*

ပဂေး–အထိပ်အခေါင် *(အေရှာမှာ ဆိုကေ အေကလိန့်မေ ပဂေးဗျာလ်)*

ပငြေအုံ–(သစ်ဆွဲပျား) သစ်ပင်တိ/အိမ်တိမှာ တွဲလောင်း အိမ်ချေဖွဲ့လို့ နိန်တတ်တေ ပျားချေတစ်မျိုး။

ပဂျင်း–(ကက)(ငါးပူတင်း) အန္တရာယ် တွိကေ ဗူးချေတိပါရေ ဝမ်းကို ပူပလိုက်တတ်တေ ရီငန် မြစ်ငါးချေ တစ်မျိုး (ခ) သွားခေါ်ရေလူ။

ပ’စား–အထူးအခွင့်အရီးပီးသည် *(စာမီးပွဲ ကပ်နိန်လို့ ပ’စားပီးထားစွာ)*

ပဆိတ်ပစ်–(ကြွေအံပစ်) ကြွီပစ်တန်း ကစပ်သည်။

ပဈာယန–(လောကဝတ်)စိတ်ပါပါ မပါပါတဘက်သားကိုဖေါ်ဖေါ်ရွေရွေ ပြုမူဆက်ဆံခြင်း*(ရခိုင်သားတိမှာ ပဈာယနလုပ်ဖို့က မတတ်ကတ်)*

ပဓိကိုက်–ဒေါသဖြင့် အောက်နခွမ်းကို ကိုက်ထားသည်။

ပဈောင်–(က)ပါးအောက်ပိုင်း (ခ)ဈာပုံဈာနည်း *(ပဈောင်လဲမောင်းမောင် လာဖို့ဆို ပြီးကေ မလာပါကာ)*

ပဓိုင်း–(ပုစဉ်း) တောင်ပံနှစ်စုံနဲ့ ပျံတတ်တေ ပိုးကောင်ချေ။

ပတကိုးသိန်း–အလွန်များပြားသော *(ဆန်လှူဖို့ ဆိုလို့ ပတ ကိုးသိန်း လာလိုက်ကတ်တေ လူတိဆိုစွာမှာ ဆန်တောင် ပြတ်လခရေ)*

ပတုံး–(က)ပန်းဝတ်ရည်စုတ်တေပျားမဲ (ခ)(အမြီး)မတုံး*(နွားပတုံး)*

ပတူးမှုတ်–ကျွဲဂြို /ဝါးပြောင်း/ပိုက်စသည်ရို့ကို (ပ၈) ပါးစပ်မှာတေ့ပြီး ကျယ်လောင်စွာမှုတ်သည်*(မြစ်ဆိပ်က ပတူးမှုတ်သံကြားရေ ကုတို့ လောင်း ထွက်ဖို့ဗျာလ် အယင်လုပ်ကတ်)*

ပဒကြော–(ပဒဲကော)ဟင်းရည်ကြိုရာမှာထည့်ရေ ဆီးဘက်ဝင်အပင်ချေ။
ပဒရီ–အရှက်လုံရုံဝတ်ထားရေခါးဝတ်*(မင်း စကားပြောနိန်စွာက ဖင်နန့် ပဒရီ လွဲနိန်ရေ ပိုင်ကာ)*
ပဒရပ်–(မတ်မတ်ရပ်သည်) ရပ်စောက်ရပ်သည်။
ပဒေါကြော်–ပျော်ရွှင် ကျယ်လေင်စွာ သံပြိုင် ကြွေးကြော်သံ *(သံတရာ ပြိုင်လောင်း အလံရလို့ ပဒေါကြော်ကြော်ပနာ ပြန်လားကတ်ယင့်)*
ပဒေါင်း–(ဖူးတောင်း)ဖူးသီးအခွံနန့်လုပ်ထားရေရီဖူး(ခ) နွာဂါရီစက်သီးက(မဏ္ဍိုင်)နားတောင်း။
ပပစ်နနစ်–သေသေချာချာ/ ဂရုတစိုက်/ အားရပါးရ*(ထမင်းကို ပပစ်နနစ် စားကတ် ထမင်းစားယင့်ပင်း သေးမနိန်ကေ့)*
ပပါး–(ဆွံ့အနားမကြားသူ)မွီးရာပါနားမကြားလို့စကားမပြောနိုင်သူ။
ပပိတ်သသိပ်–သေသေသပ်သပ် *(အေကလိန့်မေချေ ကကောင်း ပပိတ် သသိပ် နိန်တတ်တေ မမ သားနန့်နစပ်ရဖို့)*
ပပန်း–(ပိုးနသန်ကောင်)ခြီထောက်အများကြီးနန့်ကင်းပိုင် အကောင်။
ပဘက်ပျို–(အရက်အလွန် မူးနေခြင်း)လမ်းမလျှောက်နိုင်အောင် အရက်ယာဇ်နိန်သည်*(အဘက်ကြီးပျိုပနာ အိမ်ကို လာလည်ရေ)*
ပဘိယို–အလွန်ပျော့သော/ အလွန်အိုသော။
ပယိန့်–(လက်ဆွဲခြင်းငယ်) ပစ္စည်းထည့်ရေ လက်ဆွဲ ခြင်းတောင်းချေ *(ရှီးပယိန့်ထဲမှာ ကြက်သွန်တိ ငရုပ်သီးတိ ကျန်ရှိလီဖို့သိ)*
ပရပိုက်ခေါက်–(ခ)ရွှေအစင်(၁၆–ပဲရည်) (ခ)သတ္တုအစင်။
ပရံလူ–(လူစိမ်း)သွီးသားတော်စပ်ခြင်းမရှိသူ*(အမျိုးသားချင်း သွီးကွဲကေ ပရံလူ ဝင်လာဖို့ဒေ)*
ပရဲထိုး–(မျက်နှာတွင်စုတ်ဆေးထိုးသည်)မျက်နှာမှာ ဆီးရောင်စုံ တိနန့် အကွက်ဖေါ်မှင်ထိုး အလှ ဆင်သည် (ချင်းရိုးရာဓလေ့တစ်ခု)
ပရှုးနရှုး–ကဗျာကရာ(*ငါ့ကိုတချက်ချေစောင့် ထမင်းချေ တလုပ်နှစ်လုပ် ပရှုးနရှုး စားပလိုက်မယ် လမ်းမှာ စားနိန်ဖို့မရ)*
ပပရောင်–မလုပ်မကိုင် ထိုင်နိန်သည် *(ပပရောင်လို့ရာ ထိုင်နိန်ရေကာ)*

ပ'လို့–(ကျော့လို့)ပပစ်နနစ်ကျကျနန*(ဒန်ခံချေမှာ ကကောင်း ပ'လို့ပင် ထိုင်နိန်ပါရေကာ သျှစ်သောင်းပွဲကို မလားပါလာ)*

ပလီကိုင်–ပြိုင်ပွဲဒိုင်လူကြီး။

ပလီပလာ–(ပလူ)မိတ်လိုက်ဖို့တွင်းကထွက်လာရေ ခြကောင်တိ။

ပလောင်ဖေါက်–(ဖောင်ဖောင်ဖေါက်)ဝါးပိုက်ချေနန့် လုပ်ထားရေအချေတိ ကစပ်တေ သေနပ်ဖေါက်သည်။

ပလူး–ရင်းနီးမှုရအောင် ကျကျိနယ်လို့ကျကျိပပက် လားပြောနိန်သည်။

ပသိပီး–(ဆုတောင်ပေးသည်)ပဇ(ပါးစပ်)ဖြင့်ဆုတောင်းပီးသည် *(သီလ ရှင်မကို ဆန်လှူရေ လေ ပသိ အရှည်ကြီး ပီးပါအုံးသိ)*

ပဟပ်ပွင့်–ကြိုးမျှင်ထွက်တေ အပင်ချေကပွင့်ရေ အပွင့် (ဂုံလျှော်ပွင့်)

ပါကျ–(က)ခွင့်ပြုချက်ရသည် *(ပွဲကဖို့ ပါကျဗျာလ်)* (ခ)မတတ်သာလို့ ဝန်ခံ လိုက်ရခြင်း/ တိုးလျှိုးတောင်းပန်လိုက်ရသည်*(ယင်းသူကောင်း ကောင်းကြီးကျယ်နိန်စွာ ဆရာကြီးနန့်တွိမှပါကျ လားခရေ)*

ပါခံ–ခွင့်ပြုချက်တောင်းသည်*(ဓာတ်ကဖို့ဆိုကေ ဂါရာမှာ ပါခံခီကတ်)*

ပါချေ–(က)ပဆိတ်(ကြွေ)ကစပ်ရာမှာနှစ်ကွက်ထဲ ရှိရခွင့်ရရေ ကျကွက် (ခ)လူကြီးနဲ့ပူး တွဲပါ လာရေ အချေ /လူရာမဝင်သိရေ အချေတိ။

ပါဒ–အပြီးသတ်မဟုတ်သိရေ ဝါကျအပိုင်း/ လုပ်ငန်းကဏ္ဍတစ်ကန့်။

ပါနိဝါလာ–(က)(ရေသည်ကုလား)ရီလိုက်ပို့ရေလူ (ခ)ရီရောထားသော *(နင့်နွားနို့က ပါနိဝါလာ ရာ)*

ပါရ–ခွင့်ပြုချက်ရသည်*(ဘုရာပွဲလုပ်ဖို့ ပါရလာရေ)*

ပါရာ–(က)(ကြွေကစားကွက်)ကြွေစိအားလုံးလန်နိန်လို့ဆယ့်နှစ်ကွက် ရှိရရေ ပဆိတ်ကွက်(ခ)အရှုံး ကြီးရှုံးခြင်း *(အားလုံး ပါရာ ကျလာရေ /အားလုံး ပက်လက်လန် လားခရေ)*

ပါး(ကြီ)–(က)ကမ်းကပ်သည်(*ဘုတ်ကို ဓာနားမှာပါးရဖို့လဲ*)(ခ)ပါးနပ်သည်*(အေကလေချေ ကကောင်းပါးရေ)(ဂ)ပါးပြင်(ပါးမှာသနပ်ခါး တိနှိမ်းထားရေ)*(ဃ)မထူသော*(ကြက်သွန်ကိုပါးနိန်အောင်လှီးလိုက်)* (င)မဝီးသော*(သျှစ်သောင်းဘုရားနန့်ထုက္ကန့်သိမ်အပါး ချေပါရာ)*

ပိစိကလောင်–အလွန်ငယ်သော*(ဝက်အူ ပိစိကလောင်ချေတစ်လုံးထော)*
ပိညောင်–ပိစိကလောင်ချေ/ အငယ့်ချေ။
ပိထိုင်–နိမ့်သော/ ပုသော*(အိမ်ချေတစ်လုံးပိထိုင်ချေဆောက်ထားရေကာ)*
ပိဘိ–(အလွန်)နနံ့း*(အိမ်တစ်ဆောင်ပိဘိအငယ့်ချေရာ ဆောက်ထားရေ)*
ပု–(ပြေးသည်)အပြင်းထွက်ပြီးသည် *(ကြက်ခိုးဖို့ လားခီစွာ အိမ်ရှင်နန့် တွိလို့ ပုပါလတ်ကတ် တေ)*
ပုဆိုး–(စောင်)အချမ်းလုံအောင်/ လုံခြုံအောင်ခြုံရရေ ခြုံထည်။
ပုလဲ–(က)မုတ်ကောင်က ရရေ အဖြူရောင်ရတနာ (ခ)မိတ်သလင်ပင်။
ပုလဲဆုံး–(ဝမ်းရေဆာ)မွီးရကျိုးမနပ်သော *(နင့်ကိုမွီးရစွာ ပုလဲဆုံးပါရေ)*
ပုလဲပေါက်–(အပြောက်ပြောက်)အစက် အပြောက်ချေတိနန့် ဖြစ်သော။
ပို–(က)ပိုမို(ခ)တစ်တောင်း/ တစ်ပုံးစသည်–*ထမ်းညက်တစ်ပို ဆီးရွက်ပို* (ဂ)ငှက်ထောင် ဖမ်းရေ ကျော့ကွင်း*(ငှက်ကို ပိုနန့်ထောင်ဖမ်းသည်)*
ပိုထောင်–ငှက်များကို ကွင်းလျှောကြိုးကွင်းနန့် ထောင်ဖမ်းသည်။
ပိုး–(က)ပိုးခြည်(ခ)ပိုးပန်းသည်(ဂ)ကျောမှာထပ်တင်သည်(ဃ)ပိုးမွှား။
ပိုးဇော်ဂျီ–(နကျယ်ကောင်)ပင့်ကူတိကိုဖမ်းစားတတ်တေ ပျံနိုင်ရေပိုးချေ။
ပဲခွီး–အရပ်ပုရေလူ (*လူကပဲခွီး ပြောကေ ကြကြီးကျကျယ်)*
ပက်ကြု– တစ်ခုခုကြောင့် လန့်လားရေခါ လပြာမရှင့် အောင်ပြောရရေ စကား (ရင်ဖတ်ကိုလက်နန့်ဖိလို့ –––– *ဖျို့–ပက်ကြု)*
ပက္ခ–လတစ်လ၏ (၁၅)ရက်တစ်ကန့်–လဆန်း(၁)ရက်မှ (၁၅)ရက်ထိ လဆန်းပက္ခ–လဆုတ်(၁) မှ (၁၅) လဆုတ်ပက္ခ *(ရခိုင်– ပက္ခဒိန်)*
ပက်ခုံး–(ပခုံး)လူတစ်ယောက်၏ ဦးခေါင်းတစ်ဘက်တစ်ချက်ရှိ လက်မောင်းရင်း အထက်ပိုင်း *(ပက်ခုံး နှစ်ဘက်ကြား ခေါင်းပေါက်)*
ပက်ခွပ်–(ရွဲ့စောင်းနေသော)ယွေ့နိန်စောင်းနိန်သောအသီး *(မင်းသရက်သီးက ပက်ခွပ်ရာ စားလို့ပင် ကောင်းဖို့မဟုတ်)*
ပင်(ကြီ)–အဆုတ်ရောဂါကြောင့်လိုင်ခြောင်းမှတရှိုးရှိုးမြည်သည်*(ပင်နာ)*
ပင်လယ်ပင်စွပ်–(ဝင်ကစွပ်)ပင်လယ်နားတိမှာ သူများခရှုခွံတိမှာဝင်နိန်တတ်တေ အကောင်ချေ*(ပင်လယ်ပင်စွပ် ကပိုင်ရှာမှာလီသွတ်သွတ်)*

ပင်းကန်–(က)(လှော်တက်ကြီး) နောက်ပြန်ဆွဲလို့ လှော်ရရေ တက်ကြီး (ခ)ပြိုင်လောင်းတိမှာ လောင်းလှော်သားတိထိုင်ဖို့လုပ်ထားရေတန်း *(ကိုးစပ်ကိုးလန် ကိုး ပင်းကန်–သံဂျပ်)*

ပင်းတန်းခတ်–လောင်းကိုတက်အရှည်ကြီးနန့်နောက်ပြန်ဆွဲလှော်သည်။

ပန်ဇင်းငှက်–(ဒိန်ညင်းငှက်) ရိကန်တိမှာ ငါးရှာစားရေ ငှက်ချေတစ်မျိုး။

ပန်တရာ–အချိုးအစား/ လုပ်ပုံပိုင်ပုံစံနစ် *(ယင်းကောင်လုပ်ခီကေ တစ်ခါလေ့ ပန်တရာမလာ–အဆင်မပြေပြေမဖြစ်)*

ပန်း–(က)အဆုတ်နာကြောင့်လိုင်ခြောင်းထဲကတရှီးရှီးမြည်သည်(ခ)ပန်းပွင့်(ဂ)ညောင်းသည်(ခရီးပန်း)(ဃ)အဝီးက ကွေ့ပါတ်လို့လာသည်။

ပန်းကျား–(နတ်စည်တို) နတ်ခြင်း တီးရေစည်။

ပန်းချားပွင့်–အနီရောင်အဆုပ်လိုက်ပွင့်ရေ ဟင်းရည်ကြိုရရေ ပန်းပွင့်။

ပန်းချေ–ယောကျ်ားအင်္ဂါဇာတ် *(ပန်းသီ/ပန်းညှိုး)*

ပန်းစုတ်–မိန်းမစိတ် ပေါက်နိန်ရေ ယောကျ်ား/ ဂန်ဒူး /မယူမ *(ဂျီပုန်း)*

ပန်းတူ–(ဆေးတံ)ဆီးရွက်ကြီးထည့်လို့သောက်တေဆီးအိုး/ မြီဆအိုး။

ပန်းတျား–(စဉ်တော်ရှည်)အခမ်းအနားတိမှာ တီးရေစည်(အရှည်)

ပန်းနီ(အသီး)–(အခွံ နီရဲ နေသော်လည်း မရင့်မှည့် သေးသော အသီး)

ပန်းပီး–(အရှုံးပေးခြင်း) စကားပုစ္ဆာ မီးစွာကို အဖြေ မသိကြောင်း ဝန်ခံသည် *(ငါမသိ ပန်းပီးရေ အဖြေကို နင် ပြန်ပြောပြ ရဖို့)*

ပန်းဖဲ–(ပန်းဘဲ) သံထည် အသုံးအဆောင် လုပ်ငန်း/ လုပ်တေလူ။

ပန်းဝှက်–စကားပုစ္ဆာမီးသည် *(အဖိုးပြော သွားတစ်ရာ=ခေါင်းဖြီး)*

ပလ္လင်–(က)ဘုရားတင်ခုံ(ခ)အုန်းပင်/ ထန်းပင်ထိပ်ဖူးပိုင်း *(ပလ္လင်ထက်ကို ရောက်အောင် တက်ပနာ ထန်းသီးကို အခိုင်လိုက် ခွပ်ချလိုက်)*

ပုန်းဖြီ–(ထုတ်တန်း)အိမ်ဆောက်ရာမှာပုန်းလျားအထက်က ထပ်တင် ရရေ သစ်သားတန်း။

ပုန်းရည်–(အချဉ်ရည်)အသီးတစ်ခုခုနန့်ချက်တေ ချိုင်ရေသောက်။

ပိုင်–(ကဲ့သို့)*(ယင်းပိုင်တစ်ချက်မပြောကေ့/ ယင်းပိုင် မလုပ်ကတ်ပါကေ့)*

ပျပျက်–မဖုံးအုပ်ဘဲ *(အကျ်ီတိကိုနှင်းပျပျက်နန့် ပစ်ထားကတ်လာ)*

ပျပျက်သေ့သေ့–(က)(ပျက်ရယ်ပြု)အရေးမကြီးအောင်/အရေး မကြီးရေပိုင်လုပ်ပစ်သည် *(အရေးကြီးစကားကို ပျပျက်သသေ့ မလုပ်ပစ်ကေ့)* (ခ)ပေါ့ပေါ့ဆဆ *(စကားကို ပျပျက်သသေ့ မပြောကေ့)*

ပျပျောက်ခုံ– ပျော်လို့ဖြစ်ဖြစ် / နာလို့ဖြစ်ဖြစ် ခုန်ဆွခုန်ဆွ လုပ်သည်။ *(စာမေးပွဲ အောင်လို့ ပျပျောက် ခုံနီန်ရေ)*

ပျာ–(က)ဆားအနည်းငယ် င်သည် *(မြစ်ရီ တစ်ဆိကေ ပျာလာဗျာလ်)* (ခ)လူကြီးမိဘတိကို သဘောကျအောင်ပြောပြပြီး အခွင့်အရေး ယူသည် *(မြီးတိက အဖိုးသေကို ယင်းပိုင် ပျာစားနီန်ကတ်တေယေ)*

ပျာလာ–ထမင်းစားလောင်ပွန်း *(ထမင်း တစ်ပျာလာ ပီးအုံးသိ)*

ပျင်–တစ်ခုခုလုပ်သည် *(ဇာပျင်နီန်ပါလေအစ်ကို– ဇာလုပ်နီန်ကတ်လေ)*

ပျစ်–(က)ကြပ်ညပ် ဖိကပ်နိန်သော *(လူထပ်မတင်ကေ့ဖိ ကားထက် မှာလူတိပျစ်နီန်ဗျာလ်)*(ခ)စီးထန်းနိန်သော *(ထမင်းရည် ပျစ်နီန်ဗျာလ်)* (ဂ)အပျစ်လုပ်သည် *(အကျွန်ရို့ အုန်းနှက်ဖက် ပျစ်နီန် ကတ်ပါရေ)* (ဃ)အသားငါးတိကင်ဖို့ ကြကြားချေနှစ်ထပ်ရက်ထားရေ ဝါးကပ်။ *(ပုဇွန်ချေကို ပျစ်နန့် ကင်ထားရေ စားကောင်းထမန်း)*

ပျို့–(က)အန်ဖတ်မထွက်ဘဲလီအန်သည် (ခ)အဆီစားလို့များ အ'သည်။ *(ဝက်သားအဆီစားစွာများလို့ပဇ ပျို့လားရေထော)*(ဂ)ကဗျာလင်္ကာတစ်မျိုး *(ကော်ကော်နှပျို့)*

ပျိုင်း–(က)ချိုးဖို့မလွယ်သော *(မှင်းကျိုးသား ကကောင်းပင်ပျိုင်းရေကာ)* (ခ)သွက်လက်မှု မရှိသော *(အေသူ အလုပ်ကကောင်း ပျိုင်းရေ)*

ပြပြိတ်ချေ– (ပါးပါး လှီးထားသော) အငယ်ချေ/ပပါးချေ *(နံနံပင် ကိုဒါးနန့် ပြပြိတ်ချေ တွာထားလိုက်)*

ပြပြောင့်သသား–(က)အဆင်ပြေပြေ *(အားလုံး ပြပြောင့်သသားကျကတ်ယင့်လား)* (ခ) ရိုးရိုး သားသား *(အားလုံးသူ ပြပြောင့် သသားလုပ်ကတ်ကေ အဆင်ပြေနိုင်ပါရေ)*

ပြား–(က)(မြေနိမ့်ပိုင်း) ရီဝပ်တေမြေနိမ့်ပိုင်း (ခ) ဖဇင်းဝပ်သည်။

ပြားချေ–(ကျပ်တန်) တစ်ပြားတန်ဖေချာ။

ပြားဆတ်–(ဒရယ်)တောအစ/ပြားပြင်တိမှာကျက်စားတတ်တေ ဒရယ်။
ပြီ–ကြိတ်ကြိတ်တိုးဖြစ်နိန်သည် *(ဘုန်းကြီးပျံပွဲမှာ လူတကာ့လူ ပြီနိန်ရေ)*
ပြီ–(ပြေ) ချိုင်နှောင်ထားစွာ ပြုတ်လားသည် *(ကြိုး ပြီလို့ ရီထဲမှာလောင်း မျိုးပါလ ခဗျာလ်/ဒယောပြီနိန်ဗျာလ်)*
ပြွီ–(ပုလွေ)ပလွီ/ခြီးခြောင်း။
ပြု–(က)ပစ္စည်းစုံဝယ်သည် *(စျီးပြုသည်)* (ခ)ဒုက္ခရောက်အောင် ပြုစားသည် *(စုန်းပြုသည်)* (ဂ)ပြုမူသည် *(မြေပြုလို့ ထိုင်ရေ)*
ပြုးသိပြုးသွင်–သဘောကျလို့ ပြပြုးချေ လုပ်နိန်သည်။
ပြင်ပေါက်–လူစွမ်းလူစရှိသည်/ ရုံးပြင်ကနား ပေါက်ရောက်သည်။
ပြင်ပေါ်ရီ–(အပေါ်ရံ) အပြင်ရီ /စိတ်မပါဘဲ လူမြင်ကောင်းရုံဖြစ်သော။
ပြင်လကောင်–လယ်ကွင်းပြင်။
ပြင်သာလိပ်–ပင်လယ်လိပ်ကြီး။
ပြင်း–(က)အလွန်လျှင်မြန်စွာ *(အခုသကြောင့်က မြင်ခသိ ရေအခု သီဗျာလ် ကကောင်းပင်ပြင်းရေကာ)* (ခ)အရှိန်များသည် *(လက်သံ ပြင်းရေ)* (ဂ)အာနိသင်ကြီးသည် *(အရက်ပြင်းရေ /ဆီးပြင်းရေ)*
ပြတ်–(က)အသားကိုဒါးနဲ့လှီးမိသည် *(ဒါးပြတ်တေ)* (ခ)စျီးလျှော့ပီးဖို့ ပြောသည် *(စျီးပြတ်သည်)*
ပြိုင်တောင်မွိ–ဟင်းချက်စားရေအပင်ချေတမျိုး(ဖလံတောင်ငှေး) ။
ပြိုင်း–(က)(ထိုးထိုးထောင်ထောင်ဖြစ်သော) *(ဝင်ထိုင် ကတ်လေ ဓာဖြစ်လို့ အပြိုင်းပြိုင်းရပ်နိန်လေ)* (ခ)သစ်မာတစ်မျိုး *(ပျဉ်းကတိုး)*
ပြိုင်းပေါက်–(ကလေး မတ်တပ်စမ်းသည်) အချေ ရပ်စောက် ရပ်တတ်လာသည် *(ထိုင်တတ်တေ တွားတတ်တေ ပြိုင်းပေါက် ပါလတ်တေ)*
ပြိန်း–(က)အရွက်ဖါးဖါးမြေပေါက်ဂမုန်းမျိုး (ခ)အကြမ်းဖျင်း *(အားလုံးပေါင်း ဓာလောက်ကျလေ အပြိန်း တချက် တွက်ကြည့်လိုက်)*
ပြွန်–(က)(ပိုက်ချောင်း)ရီပိုက်/ ဆီးပိုက်စသည်(ခ)မြစ်ကြီးနှစ်ခုကိုဆက်နိန်ရေချောင်း။
ပွစွာ–အကြီးသန်/ အများကြီး *(ကွန်ပစ်လို့ ငါးတိ ရခစွာ ပွစွာလာ)*

ပွါ–ရောဂါထသည် *(အရှုးပွါနိန်လာ ကကောင်းမမွန် မနိန်)*
ပွါချနာ–စိတ်မပြည့်ရေလူ။
ပွါစိပ်–ငါးကျပ်သား/တစ်ပွါ၏တဝက်။
ပွဲစား–(က)ဒလာ(ခ)အလှူ မင်္ဂလာပွဲတိကို အားပီးဖို့ လားရောက်သည် *(ပွဲစား လားကတ်တေ ထင်ရေ ဒေါင်ဆင် ထားကတ်တေ)*
ပွဲပြို–စီစဉ်ထားစွာတိအားလုံးပျက်လားသည်
ပွင့်ချင်းတူ–စရိုက်လက္ခဏာတူသော *(အရက်သမားချင်း ပွင့်ချင်းတူ)*
ပွင့်ဖြူ–မရင့်မှည့်ဘဲခူးထားသောငရုပ်သီးခြောက် *(အေတစ်ခေါက်ပါရေ နင့်ငရုပ်သီးမှာ ပွင့်ဖြူတိများရေ အယင်စျီး မပီးနိုင်)*
ပွတ်–(က)(ပွတ်တိုက်သည်) တစ်ခုခုဖြင့် အသာအယာချေ တိုးပီးသည် (ခ)(ပေတေနေသည်) သောက်လိုက်စားလိုက် ဆလယာသတ် နိန်သည် *(ယင်းပိုင် ပွတ်နိန်ရေအကောင်ကို ဓာမမ ကပင်ကြိုက်ဖို့လဲ)* (ဂ)အချောကိုင်ထားသောသစ်လုံး *(သစ်သားကို ပွတ် ထိုးနိန်ရေ)* (င)လိမ်းကျံသည် *(အနာကိုဆီးပွတ်လိုက်/ငါးကိုဆားပွတ်ထားလိုက်)*
ပွန်းချိ–ကပ်စီးနဲသူ။
ပိုင်စရာ–(သွားရေစာ) အပျင်းပြေ /ဝမ်းဆာပြေ စားရရေ မုန့်စသည်။
ပေစိ–မျက်စိတိတ်တက်ခတ်နိန်သော *(ဓာလုပ်နိန်လေ မျက်လုံးပေစိနန့်)*
ပျောကြည့်–ကျော်၍ ကြည့်သည် *(အပြင်ကိုတချက် ပျောကြည့်လိုက် အချေတိ ဓာလုပ်နိန်ကတ်လေလို့)*
ပျောင်–ပိန်ရှုံ့သည် *(ဝါကြီးမ ပါး ပျောင်ပျောင်နန့်/သံပုံးပျောင်လားရေ)*
ပျောင်း–(က)ပျိုင်းသော(မှင်းကျိုးကိုင်း ကကောင်းပျောင်းရေ (ခ)ပျော့ပျောင်းနိန်သော *(ကောက်ညင်းပေါင်း ပျောင်းနိန်ရေ)*
ပြောခဲနက်ဆိုခဲနက်–ပြောဆိုဆုံးမရ ခက်သော။
ပြောတွင်းဆိုတွင်း–ပြောလို့တောင် မပြီးခင်/ပြေနိန်ယင့်ပင်း *(ပြောတွင်း ဆိုတွင်း အိမ်ကထွက်လခ ပြန်ဗျာလ် ရိန့်နာသတ်)*
ပြောသားအလို–ပြောရေကြားရေစကားအတိုင်းဆိုကေ။
ပြောက်တံ–ရက်ကန်းစင်မှာ သုံးရေ ဝါးတံချေ /အလွန်ပိန် ရှည်ရေလူ။

ပြောင်းကျိုင်/ ပြောင်းကျယ်–(မီးပြောင်း) မီးမှုတ်ပီး ရေလီပြောင်း။
ပေါင်ကျိတ်ခွါ–အနာရှိန်ကြောင့် ပေါင်ရင်းတွင် အကျိတ်ထွက်သည်။
ပေါင်း–(လေ့အမိုး)လောင်းကြီးရို့ သမ္ဗန်ရို့မှာတပ်တေ အမိုး*(တက်လေး ချောင်းနန့် အပြင်းလှော် မောက်တော်ရှင်မ ပေါင်းထဲက =လိပ်)* (ခ)ရီငွေ့ဖြင့်ကျက်အောင်ချက်သည်*(ကောက်ညင်းပေါင်း စသည်)*
ပေါက်နတ်–ဆရာမပါဘဲအလိုလျှောက် ဖြစ်လာရေ နတ်ကောင်းမ။
ပွေလာဦး–အစအဦး ဖြစ်သော*(ပွေလာဦး ကပင် ဘဖြူကို မပါစီကေ့လို့ မင်းရို့ကို ငါပြောထားရေ မလား)*

(ဖ)

ဖ–ပစ္စည်းချင်း လဲလှယ်သည်*(မင်းစာအုပ်နဲ့ ငါ့စာအုပ် ဖ ကတ်မေ)*
ဖကပ်–(မျောက်လက်)တိုက်တာ/ တန်းခါးရို့ကို သော့ခတ်တေသံကွင်း။
ဖကပ်သတ်–(ရိုက်နှက်သည်)ပြားပြား ဝပ်ပါအောင်/ ထရံမှာလူကို ကပ်လို့ တုတ်နန့် သတ်သည်။
ဖဇင်းမှောက်–(ဝမ်းလျားမှောက်သည်)မြေကြီးတွင်ပြပြား မှောက်နီသည်။
ဖပြုတ်ကြွက်စုတ်–ဆင်းဆင်းရဲရဲ ညညစ်ပပတ်ဖြစ်သော*(အလှူအိမ် ဆိုတိုင်း ဖပြုတ်ကြွက်စုတ် ဝင်ချင်တိုင်း ဝင်လာလို့ မရ)*
ဖဖုံပစ်–မလုပ်မကိုင် အချိန်ဖြုန်းနိန်သည် *(ထိုမှာ ကြည့်ထော နင့်အဘ ဖဖုံပစ်လို့ ထိုင်နိန်ယင့်ထော)*
ဖဖူးကြကြက်–(ပြည့်ဖေါင်းနေသော)ပြပြည့်ဖဖေါင်း/ ဝဝတုတ်တုတ်။
ဖဖူးမှုတ်–အားလုံးကအလိုလိုက်ထားသည်*(သားဦးဖြစ်လို့ တအိမ်လုံးက ဖဖူးမှုတ်ထားရေ)*
ဖဖူးရောင်–(ရောင်ကိုင်းနေသော)သီဆုံးလားလို့ရောင်နီသည်*(ဖဖူးရောင်လို့ လာအိပ်နီကေ ထမင်းစားဖို့ ဖေချာ အသူရှာဖို့လဲ)*
ဖဖတ်သီ–အလွန်ပန်ပန်းသည်*(ဆယ်မိုင်လောက်ခရီး ခြီကျင်လျှောက်လာရစွာ ဖဖတ်သီပါရေ)*
ဖရကု(ဘုရားကု)–ကျန်းမာလာအောင် ဘာသာရေးနည်းနန့် ကုသခြင်း။

ဖရချိုး–အလွန်ရှားပါးသော*(လူကောင်းသူကောင်း ဖရချိုးလောက်ရှားရေ)*

ဖရိုးဖရာ–(ပေါက်တတ်ကရ)အစီအစိုင်မကျ/ အခိပ္ပါယ်မရှိသော*(မသိဘဲ နန့် ဖရိုးဖရာ လာပြောမနီကေ့ ပြဿနာ တက်မယ်)*

ဖလာလီ–(ဖလံနယ်)အမွှီးပွဆောင်းဝတ်ထည်*(ချမ်းရေဖလာလီအကျီ ယူခ)*

ဖလာသတ်–ကန့်လန့်လုပ်သည်။

ဖလီ–(ချိန်ခွင်)အလီးချိန်ရေကရိယာ။

ဖါချုပ်ကေ–ဆင်းရဲလို့ ဖါနန့်ချုပ်လို့ နိန်ရရေလူ/ ငမွဲ။

ဖါထည်–(ဖါထေးထားသော အထည်)နဂိုထက် ဖါထား ရေနီရာက များ နိန် ရေ အဝတ်အထည်။

ဖာထမ်း–ရှာတကာကိုလှည့်စီးရောင်းရေလူ/ အခြေတကျမရှိရေလူ။

ဖါသားချ–(ကြားဝင်ထိမ်းသိမ်းပေးသည်)အချင်းချင်း နားလည်မှု မလွဲရအောင် ကြားကဝင်လို့ထိမ်းပြောပီးသည် *(နင်ရို့လင်မယားကြားမှာ ဖါသားချ ပီးရစွာ မလွယ်)*

ဖာသိဖာသာ–ကိုယ်နဲ့ မဆိုင်ရေ ပုံစံမျိုး နိန်ခြင်း။

ဖါး–ဖေါင်းကားနီသည်*(ဝမ်းဖဖါးနန့် နင့်လင် လာနီရေ /ချက်ဖါး)*

ဖါးကရား–ကိုရိုးကားရားလုပ်တတ်သော။

ဖါးခံ–(တုံးခုသည်)သစ်သားတန်းကို တဆိကေ မြင့်လားအောင် တုံးချေ တစ်ခု ခုပီးသည်။

ဖါးချခွ–လုပ်သမျှရှုံးဖို့ လက္ခဏာ*(ယင်းသူ့မှာ ဖါးချခွ ပါရေ လုပ်သမျှ အဆင်ပြေဖို့မရှိ)*

ဖီးကျ–မကောင်းမှု ဘေးဒဏ်ကို သားစိုင်မြီးဆက် ခံရသည်။

ဖီးသင့်–အတိတ်က လုပ်ခရေ မကောင်းမှုဒဏ်ကို ခံစားရသည်။

ဖုံဆီဖုံဆိုး–စုတ်စုတ်ပြတ်ပြတ်ဖြစ်သော*(ဖုံဆီဖုံဆိုး လားနိန်ကေ အဖသေကို လူအားမနာ ပွဲစားလားကေ ဘရသျှတ္တာချေ ဝတ်လို့ လားလီ)*

ဖုံဆိုး–အမှိုက်သရိုက်များ။

ဖုံပြာသတ်–အရှက်နဲသော*(မျက်နှာ ဖုံပြာသတ်လို့ အိမ်ပြန်လာရေကာ)*

ဖုံပြို–(အစီအစဉ်ပြိုပျက်သည်)အစီအစိုင်အားလုံး ပျက်လားသည်။

ဖိုးသိုးဖသာ–ရင်တလှပ်လှပ်ခုံနိန်သော*(ရည်းစားနန့် တွိရဖို့ ဆိုလို့ ရင်ထဲမှာ ဖိုးသိုးဖသာ ဖြစ်နိန်ရေ)*

ဖုတ်တိုက်–တဆီတိကိုမွှီးစပ်ထားပြီးကေ သူတပါးကို ဒုက္ခပီးခိုင်းသည်။

ဖုတ်ထုတ်–ဝင်ပူးနေသော ဖုတ်ကောင်အား ဆရာဖြင့် ပြန် ထုတ်သည်။

ဖုတ်ဝင်–(က)သီဆုံးပြီး လူခန္ဓာထဲကို ဖုတ်ခေါ်တဆီဝင်ပူးပြီးလူကောင်း ပိုင် နိန်ထိုင်သည် (ခ)အစားအလွန်ကြီးသော *(စားရေလား ဆိုစွာမှာ ဖုတ်ဝင် ဝင်လို့)*

ဖက်ခံ–ရင်းနှီးအောင်လုပ်ယူသည်*(သူ့ငွေးကို ဖက်ခံထားမှ ဖေသာမသေ ချီးလို့ ရနိုင်ဖို့)*

ဖက်ချေ–ငါးလိပ်ကျောက် ပေါက်စချေ။

ဖက်ဆလိပ်–(ဆေးပေါ့လိပ်)ဆီးရွက်ကြီးနန့် ဆီးရိုးတိကို သနပ်ဖက်နန့် လိပ်ထားရေ ဆီးလိပ်။

ဖက်လံစူး–(ခရာဆူးခြုံ)ရိုင်းမှာပေါက်တေအရွက်မှာစူးပါရေသစ်ပင် ချေ မျိုး *(ဆလီခြုံ)*

ဖက်နှုန်း–ပြိုင်ဆိုင်သည်*(အရွှးနန့် ဖက်နှုန်းလို့ ရန်ဖြစ်နိန် ကတ်လာ)*

ဖက်လိပ်–နားမှာပန်ရေရွှေပြား/ ငွေပြားအလိပ်ချေ *(ဖက်လိပ်နားတောင်း)*

ဖက်လိုင်စိုင်း–(လောက်သေရွက်)အရွက်မှာ လည်ပင်းငယ်နိန်တတ်တေ ခြုံပုတ်ပင်ချေ။

ဖင်ကြောတင်း–ဘဝင်မြင့်နိန်သည်*(မော်တော်ဂါရီချေ တစ်စင်းရှိလို့ အေသူ ကကောင်း ဖင်ကြောတင်း နိန်ရေ)*

ဖင်ခေါင်းကျယ်–အပြောကြီးရေလူ။

ဖင်ချိတ်တိုက်–(က)(ကြိုးပေးသည်)ကြိုးပီးကွပ်မျက်သည်*(ဆဒမ်ဟူစိန် ဖင်ချိတ်တိုက် ခံရရေ)*(ခ)ကြက်/ ငှက်/ ငါးရို့ကိုတန်စုတ်ထိုး မီးကင် သည် *(ချက်ဖို့ အိုးကမရှိ ဖင်ချိတ် တိုက်လိုက်ဖိ)*

ဖင်ဆီ–သတ္တိ *(ယင်းသူ သချိုင်းကို တစ်ယောက်ထဲလားဖို့ ဖင်ဆီမရှိ)*

ဖင်ပူမာဒရာ–(အမြန်လိုနေသည်)မနိန်နိုင်မထိုင်နိုင် အလျင်လိုနိန်သည်။

ဖင့်–ကြန့်ကြာသည်*(အေသူ တစ်ကောင်လုပ်စွာ ကကောင်း ခရီးဖင့်ရေ)*

ဖန်ဒါဂျီ–ယာယီသုံး/ တစ်ခါသုံးဖြစ်သော*(အေမိုးတွင် မှာနိန်ဖို ဖန်ဒါဂျီ အိမ်ချေတစ်လုံး ဆောက်လိုက် နောက်မှ တိုက်ဆောက်ကတ်မေ။*
ဖြဖြိုးသသီ–ပေါပေါများများဖြစ်သော*(ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာအလှူနန့်တွိလို့ ဖြဖြိုးသသီ ကျလာရေ)*
ဖြဖြောင်းဆာ–အသံတဖြောင်းဖြောင်းမြည်လို့ *(သစ်ကိုင်း ဖြဖြောင်းဆာလို့ကျိုးကျလားရေ)*
ဖြားဆီတက်– ဖြားရီပြန်တက်စ အခါ ရီပြင်မှာ အဆီတိပေါ်လာသည်။
ဖြားတိုင်–မြစ်ထဲမှာ ဖြားရီအတက်နန့်အကျကြားမှာရီမလားဘဲတန့်နိန်ရေ အချိန်တိုချေ။
ဖြားပြင်–(လတာပြင်)ဖြားကျလားရေအခါ ပေါ်လာရေကျုပ်ပြင်(နုံးပြင်)
ဖြားသီ–(ဒီရေ အတက်အကျ နှေးခြင်း) ဖြာအတက် အကျ ကြာခြင်း။
ဖြားသီရက်–လဆန်း /လဆုတ် (၁၀) ရက်နိန့်။
ဖြိန့်–(ထုံကျင်)ကိုယ်ခန္ဓာ တစ်နိန်ရာရာမှာ ခါတ်လိုက်တေပိုင်ကျိုင် နိန်သည်*(ကင်းကိုက်လိုက်စွာ လက်ထိပ်မှာ ဖြိန့်ဖြိန့်နိန် ဖြစ်နိန်ပါရေ)*
ဖြိုး–(က)ဆူဖြိုးသည် (ခ)အကျိုးအများကြီးရှိသည်*(ဖေချာတစ်ထောင်နန့်ရင်းလိုက်စွာ တစ်သိန်းလောက် မြတ်လို့ကကောင်းဖြိုး လာရေ)*
ဖြိုး–အကျိုးမရှိရေနိန်ရာမှာ သုံးပစ်သည်(ရီတိကို အလကားဖြိုးမပစ်ကေ့)
ဖြိုးစာပိုက်–ဖေချာတိ ဖြိုးတီးပစ်တေလူ*(ငါ့လက်ကောက်ကို ယူလို့ ချဲထိုးပစ်တေ ဖြိုးစာပိုက်)*
ဖြူ–(က)(မိုးပက်)အိမ်အမိုးအောက်ထိ မိုးရီပေါက်ကျသည်*(ထိုမှာ မိုးဖြူနိန်ရေ ပြတင်းပေါက်ပိတ်လိုက်)*(ခ)ခန္ဓာမှာ ဆူးအရှည်ကြီးတိပါရေတွင်းနန့်နိန်ရေသတ္တဝါ (ဂ)အဖြူရောင်။
ဖြူး–အထက်ပေါ်ရီချေ ကြဲချသည် *(လယ်မှာ မြေသြဇာ ဖြူးနိန်ရေ)*
ဖြတ်–(က)နာကျင်လို့လူးလိမ့်နေသည်*(ဖေချာခိုးလို့လတ် သားကိုသတ်ထားစွာ နန်းဖြတ်နိန်ရေ)* (ခ)ဖြတ်တောက်သည်*(ထင်းဖြတ် တေ)* (ဂ)တစ်ခုခု ကိုစွန့်လွှတ်သည်*(ဆီးလိပ်ဖြတ်/အရက်ဖြတ်သည်)*
ဖွါ–(မီးမွှေးသည်)မီးတောက်အောင်လုပ်သည်*(မီးဖွါနိန်ရေ)*

ဖွါး–(သေသေသပ်သပ်မဟုတ်သော)ပပိတ်သသိပ်မရှိသော*(အေကလိန့်မေ ကကောင်း ဖွါးရေ ဖေသာကိုပီးမလောက်)*

ဖွဲ့ရာကျ–ဆင်းရဲမွဲတေလားသည်(*ဖွဲ့ရာကျမှာ မွဲချင်လို့ ချဲထိုးနီပြန်ဗျာလ်)*

ဖွတ်–(က)(စိစိညက်ညက်ကြီအောင်ထုသည်)*(ဖွတ် သတ်ပလိုက်တေ)* (ခ)တွားလားသတ္တဝါတစ်မျိုး။

ဖွတ်ခေါင်းဆို့–အသုံးမကျရေလူ*(ဆဲရေစကား)*

ဖွတ်သတ်–ပစ္စည်းတခုခုကိုကိုင်လို့အမာခံတခုဘက်မှာကြီမွလားအောင် ထိ ပြင်းစွာထုသည်။

ဖွပ်–သန့်ရှင်ဖြူဖွီးလားအောင်လုပ်သည်(အဝတ်ဖွပ်/ဆန်ဖွပ်သည်)

ဖျက်ဖျို–အစကနိန်လို့ ပြန်စသည်*(နင်ရို့မကျေနပ်ကေ ဖျက်ဖျိုကတ်မေ)*

ဖျင်–(က)အဝတ်စ(ခ)တရိစ္ဆာန်ကိုယ်မှ အသားများကိုလှီးထုတ်ယူသည် *(အသားဖျင်သည်)*

ဖျင်း–အရည်အခြင်း မရှိသော*(ယင်းသူကကောင်း ဖျင်းရေ မခိုင်းခီကေ့)*

ဖျိုက်–(က)(ညှစ်)ဖိညှည့်သည်(ခ)နှိပ်ပီးသည်*(ဘာဘာကိုဖျစ်ပီးခလိုက်)*

ဖျိုင်–(ဖြန်ဖြေသည်)ရန်ငြိမ်းအောင် စိစပ်ပီးသည်။

ဖေါ်–(က)မြုပ်နိန်ရာမှပြန်ဖေါ်သည်(ခ)ပြန်ရွီးယူသည်*(ငါ့ ဝန်လာဖေါ်ရေ အစီး ဓာလောက်ကျလေ တွက်လိုက်)*

ဖေါက်ကျာထိုး–(မဟုတ်မဟပ်) ဖေါက်ဆီဖေါက်ဆတ် လုပ်သည်/ပြော သည်*(နင့်ကမခိုင်းဘဲ ဓာဖြစ်လို့ဖေါက်ကျာထိုးလို့ လားပြောခီလေ)*

ဖေါက်ကျီ–မဆီမဆိုင်မိမိတာဝန်ကျသည်*(နင်ရို့ဖေချာပျောက်စွာ ငါနန့် ဓာဆိုင်လေ ဘင်းဂျီမဟုတ် ဖေါက်ကျီ ကာတခု)*

ဖေါက်ဆတ်–(က)မနပ်သော *(ထမင်းဖေါက်ဆတ်)*(ခ)စိတ်ဆတ်သော/ ဒေါသထွက်လွယ်သော *(စိတ်ဖေါက်ဆတ်)*

ဖေါက်ဆီဖေါက်ဆတ်–မဟုတ်တရုပ် မဆီမဆိုင် ပြောသော။

ဖေါက်နှစ်–အသိအလိမ္မာ*(ယင်းကောင်မှာ ဖေါက်နှစ်ကမရှိ)*

ဖေါင်းကာ–(က)အနားသတ်အကာအရံ (ခ)ပြဿနာဖြစ်သော*(နင်လုပ်ခီ ကေပင်ဖေါင်းကာ တက်လာရေ)*

ဖေါင်းကား–ပြဿနာဖြစ်သော*(သူလုပ်ကေ အမြဲဖေါင်းကား တက်တေ)*
ဖျော–(က)ရိပ်ပူမှာစိမ်သည်*(ရပူနန့် ဖျောလိုက်)*(ခ)သုံးစွဲ/ ဖျောက်ဖျက်သည် *(ဖေချာအားလုံး ကော်မီတီဝင်တိ ဖျောပစ်လိုက်ကတ်တေ)*
ဖျောင်–ဖျောက်ဖျက်လိုက်သည်/ ခိုးသူသည် *(အသင်းပိုင် ဖေချာတိကို အတွင်းရေမှူး ဖျောင် ပလိုက်တေ)*
ဖျောင်း–တဖြည်းဖြည်း ပွတ်ကြည့်သည်(*ဖဲဖျောင်းသည်*)
ဖြောက်–သွက်လက်သည်*(အေသူ အလုပ် ကကောင်း ဖြောက်တေ)*

(ဗ)

ဗခါ–(မက်ခရု)လျှာမှာ အဖြူကွက်ချေတိ ပေါ်တတ်တေရောဂါ။
ဗခုပ်–ကောင်းစွာ မဖွံ့ဖြိုး မကြီးထွားရေအသီး။
ဗဒရီ–အရက်လုံရုံချေ ဝတ်ထားရေ ခါးဝတ်။
ဗရဗ္ဗီသတ်–ရှုတ်ထွေးနိန်သည်*(အခန်းထဲမှာ ပစ္စည်းတိလုံးဗရဗ္ဗီသတ်နိန်ရေ)*
ဗရမ်းပက်ကျိ–(ဗရန်းဗတာ) ဗြန်းဒိုးကာရစကားဖြစ်သော။
ဗလဗ္ဗီသတ်–(ရှုပ်ထွေးနေသော) ရှုပ်ထွေးနိန်သည်။
ဗလာဂျီ–အကြောင်းမရှိ အကြောင်းရှာလို့ အပြစ်ချခံရသည်။
ဗလံ–(က)(ဘီလား)အနံ့ပြင်းရေရီကန်တိမှာနိန်ရေအတောင်ပါပိုးကောင် (ခ)အိပ်ရာထဲ မှာသီးပေါက်တတ်တေအချေ /အလွန်အနံ့နံရေလူ။
ဗလိ–(ဖေါင်စီးငဏန်း)ရိုင်ပြားပြင်တိမှာနိန်ရေ ငဏန်းအငယ်ချေတစ်မျိုး။
ဗလီ–မူဆလင် ကုလားမသိပ်။
ဗဟရီ–အသုံးမကျသောလူ/ အဓိပ္ပါယ်မရှိရေစကား *(အလကား ဗဟရီ စကားတိကို နားမယောင်ကေ့)*
ဗအ–(စကားထစ်သူ)စကားကို အထစ်ထစ်ပြောရေလူ။
ဗာဒလီ–(လင်းဆွဲ)သစ်ပင်/ ကျောက်ဂူတိမှာဇောက်ထိုးနိန်တတ်တေငှက်။
ဗာယီ–ကုလားလူမျိုး *(မူရင်းကုလားဘာသာစကားတွင်–အစ်ကို)*
ဗါလတီ–ရီခတ်တေ အဝကကား ချေနန့်လက်ဆွဲသံပုံး။
ဗီဇရာ–ဥပဒေအရပိတ်ပင်ထားသောပစ္စည်း*(ယင်းဘီစရာ ဝန်တိကို ငါရို့ အိမ်ကို တင်မလာကေ့)*

ဗက်ကာ–(ခဲဒိုး)ကြီးပြားပစ် ကစပ်စွာမှာသုံးရေ ဂိုင်*(ခဲ/ကြီးရို့နန့်လုပ်)*

ဗက်ကာစား–နှစ်ဦးအကျိုးတူ ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်သည်*(တစ်ဝက်စား)*

ဗက်ကား–ဦးဂြို အလွန်ကားရေကျွဲ/နွား/နရှက် ကကောင်းကားရေလူ။

ဗက်ပြဲ–မျက်နှာခွက်အလွန်ကြီးရေ/ကားရေလူ။

ဗန္ဒတ်–မျိုးမစစ်သော/သွီးရောသော *(ယင်သူက ရခိုင်အစစ်က မဟုတ် ဗန္ဒတ်ရာ /တရုပ်နန့်ရခိုင်ဗန္ဒတ်)*

ဗန်းဒီ–(ကြေမွနေသော)ဖဖွတ်ညညက်ကြီနိန်သော*(မင်းဒယောက ဗန်းဒီ လိုက်နိန်ဗျာလ် ဝေးသတ်ပလိုက်ဖိ အသစ်တစ်ထည်ငါဝယ် ပီးမယ်)*

ဗိန္ဒု–(က)အဖုအပိန့်ချေ/အစက်အပြောက်ချေတိ(ခ)ကိန်ဂဏန်း ကိုးလုံး ပါ သင်္ချာအရီအတွက် (ဥပမာ–ဗိန္ဒု = ၁၀'၀၀၀'၀၀၀'၀၀၀'၀၀၀)

(**<u>ခေါဘဏီ/အခေါဘဏီ ပြန်ကြည့်ပါ</u>**)

ဗုံးထောင်–(ငါးထောင်သည်) အသွားတပ် မတ်တပ်မြှီးချေ တစ်မျိုးနန့် ငါးထောင် ဖမ်းသည်။

ဗယ်ဆလိန်–(ခေါင်းလိမ်းဆီ) ဆံပင်မှာနိမ်းရရေ ဆီပျောင်း။

ဗျူ–(က)(လင်ပန်း)လောင်ပွန်းအကြီး /သံနန့် လုပ်ထားရေ ဒေါင်းလန်း (ခ)တစ်ခုလေ့မကျန်တော့သော *(မင်းလာစွာ နောက်ကျ ရေကမရှိ အလှူမှာ တခုလေ့မရှိဗျာလ် ဗျူ ရာကျန်ဗျာလ်)*

ဗြဗြန်းဆာ–အသံအကျယ်ကြီးမြည်လို့*(ပျာလာ ဗြဗြန်းဆာလို့ကျကွဲရေ)*

ဗြာရီကျွတ်–(မွဲပြာနေသူ)အလွန် ဆင်းရဲရေလူ။

ဗြားစား–(က)မှောက်လဲသည်(ခ)အားလုံးပြိုလဲပျက်စီးသည်*(သူများတိပိုင် စပါးကုန်ကူး ခီပါရေ ဗြားစား လခယင့်)*

ဗြက်–အပြားလိုက်/အနံ့။

ဗြည့်သိုး–လူကောင်ကြီးပြီးကေ အသိညာဏ်နဲရေလူ။

ဗြန်းဖီးကာရ–(အခြေအမြစ်မရှိစကား)အခြီအမြစ်မရှိသော/အဆက် အစပ်မရှိ ရေစကား/လုပ်ရပ်။

ဗြုတ်ဗြသုံးဆယ်–စံနစ်မကျ/အရောရောဖြစ်သော*(ဖုန်းကြီး ဆွမ်းကပ်ဖို့ ရှီးဝယ်ခိုင်းလိုက်တေမှာ ဗြုတ်ဗြသုံးဆယ် လုပ်လာရေ)*

ဖွီ–(လက်ဖွေ)လက်ဝါးဖဝါး ရှိ့မှာပါရေ ခရုပါတ်ပုံလိုင်းများ။
ဖိုင်းခိုးချေ–(နှံပြည်စုတ်)ဂွမ်းစချေ ငှက်မွှီးချေတိနန့်သစ်ရွက်ကိုလိပ်လို့ အိမ်ဆောက် တတ်တေငှက်ချေ။
ဖောင်ဒူပြန်–(က)(ကျွန်းပြန်)ဖောင်ဒူ ကျွန်းပြန်လူမိုက်(ခ)ထောင်ထွက် ကျွန်းပြန်ရှိ့၏အတိုချေကိုက်ထားရေ ဆံပင်ပုံစံ (ကတုံးဆံတောက်) (ဖောင်ဒူကျွန်း=မာန်အောင်ကျွန်း)
ဖေါင်းခေါက်–အလွန်မတ်စောက်သော။
ဖွေ–ဦးစားပီးခံရခြင်း*(ဥပမာ အသင်းနှစ်သင်း ကစပ်ကတ်တေ နိုန်ရာမှာ ဖွေကျရေ အသင်းရေ အယင် ကစပ် ခွင့်ရပါရေ)*
ဖွေကောက်–(ကြိုက်ရာရွေးသည်)စိတ်ကြိုက်ရွီးသည် /ဦးစားပီး ခံရရေ ဘက်ကို ရွီးချယ်သည်။
ဖွေယူ–ဂရုစိုက်သည် /အသိအမှတ်ပြုသည်*(ယင်း အရူးစကားကို ဖွေယူ မနိုန်ပါကတ်ကေ့)*
ဖွေ့အုပ်–ကျမ်းစာအုပ်/ တရားစာအုပ် အထူကြီး။
ဖြောက်အိုး–စကားအလွန်များသော/ အသံကကောင်းကျယ်သူ။
ဖြောင်–(က)ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း/ မကွယ်မဝှက်သော (ခ)နှစ်ယောက်ဆိုင် ကျသည် *(ဘောလုံးကို ဖြောင်ခံသည်)* (ဂ)အရောအနှောမပါသော *(ငါရှိ့အလှူမှာ ဝက်သားကို ဖြောင်ချက်ထားရေ)*

(ဘ)

ဘဒို–အရပ်အလွန်ပုသောသူ။
ဘမော်–ထိပ်ဆုံးကဖြစ်သော *(စာပင် မတတ်ခကေလေ့ ဖေချာချမ်းသာ ရွာမှာ အေသူ ဘမော် ဗျာလ်)*
ဘ'ဘော–ပေါတောတောလူ *(ယင်းဘ'ဘောကို ခိုင်းလို့ ဖြစ်ဖို့လားဝေ)*
ဘယက်–လိုင်ပင်းမှာဆွဲရေ ရင်ဖတ်တန်းဆာ*(ဘယက်တန်းဆာဒွါဒရာ)*
ဘရာဘရယ်–ဖရိုးဖရာ/ ဗရန်းပက်ကျိ *(ဘရာဘရယ် လာပြောမနိုန်ကေ့)*
ဘရသျှတ္တာ–(တိုက်ပုံအကျႌ) ပြင်ခံအကျႌ *(ဘရသျှတ္တာချေတိ မသေတိ ဝတ်လို ဒေါင်ဆင်လာရေ ဓာကို ပွဲစားလား ကတ် လေ)*

ဘရန်း–(က)(ပါးသိုင်းမွေး)နပန်းစကပင်မိတ်ထိဆက်နိန်ရေ မုတ်ဆိတ်မွှီး (ဘရန်းမွှီး)(ခ)စက်သနပ်။

ဘရန်းပက်ကျို–(မဟုတ်မဟပ်)မဟုန်မမှန် အရမ်းကာရော ကျိုပီကျိုပက်။ *(ဘရန်းပက်ကျို လာပြောမနိန်ကေ့ စကားကောင်းပြောနိန်ကတ်တေ)*

ဘဟရီ–အဓိပ္ပါယ်မရှိ/ အကျိုးမရှိသောစကား/ လုပ်ရပ်*(ဗဟရီ စကားတိကိုလေ့ နားထောင်နိန်ကတ်လာ ကိုယ့်အလုပ် ကိုယ်လုပ်ကတ်)*

ဘာကီ–အလကား/ တန်ဖိုးမရှိသော။

ဘာစင် –ကွမ်းသီး စရေ အသီးနုံ့တိ နိန်ပူလှန်းရေစင်မြင့်။

ဘာစင်ပင်–(ဗန်ဒါပင်)အရွက်ဖါးဖါး အစိကိုစားရရေ ပင်စောက်ပင်မျိုး။

ဘာဘူနာဘူ–အောက်ကျခံဆက်ဆံသည်*(မွဲကေလေ့ လူဆိုးသူခိုး တိကိုတော့ခါ ဘာဘူနာဘူ မလုပ်နိုင်)*

ဘာယောင်းသီး–ခရမ်းသီး။

ဘာသာလဝါ– အကျိုးမရှိဘဲ ထိုယောင်ယောင် ဒေယောင်ယောင် နန့် *(ယင်းပိုင် ဘာသာလဝါနန့် တစ်ဘဝ ဆုံးလီဖို့ဗျာလ်)*

ဘာဟုန်–ကျားသတ္တဝါ။

ဘုဂလန့်–ဆန့်ကျင်ကန့်လန့်လုပ်သည် *(ယင်းသူက ဘုဂလန့်လုပ်ရမှ ကျေနပ်တေ အကောင်)*

ဘုရားကု–လူနာကျန်းမာလာအောင် ဘာသာရေးနည်းနန့် ကုသည်။

ဘုရားကိုးမရ တရားကိုးမရ–အလွန့်အလွန်ကြောက်လန့် တုန်လှုပ်စွာဖြင့် *(ကျားလို့ ပြောလိုက်စွာနန့် ဘုရားကိုးမရတရားကိုးမရ ထွက်ပြီးလာ ကတ်တေ)*

ဘုရားချီး–အလွန့်အလွန် ရှားပါးသော*(လူရှိုးလူကောင်းဆိုစွာ ဘုရားချီးလောက် ရှားရေ)*

ဘုရားသတ်–(ဘုရားရိုက်ခံရစေ)ဘုရားကိုသက်သီထား ကျိန်တွယ်ခြင်း။

ဘုဝေ–ကိုယ့်သားသမီး /တူ တူမတိကို ချစ်လို့ခေါ်ရေစကား*(ဘုဝေ မှာဓာဖြစ်လို့ ငိုနိန်လေ)*

ဘူချီး–လုပ်သမျှအရှုံးပေါ်သူ/ အောက်ကျနောက်ကျ လူမျိုး။

ဘူစိကျ–(က)နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အဆင်ပြေ လားသည်*(အေ သမီးရောက်မ နှစ်ကောင် ကကောင်း ဘူစိကျနိန်ကတ်တေကာ)*(ခ)သဘောတူညီမှု ရသည်*(အသွင်းပီးဖို့ကိစ္စ တရက်လုံးငြင်းနိန်ရစွာ အခုမှဘူစိကျရေ)*

ဘူရောင်–ခန္ဓာကိုယ် ကြီးပြီးကေ ခွန်အား မရှိရေလူ *(ဘူရောင်ရာ လူက ဆင်ကောင်လောက် ရှိပြီးကေ ဆန်ချေ တစ်အိပ်တောင် မနိုင်)*

ဘူးသီးပိုး–(ကျောပိုးသည်)လူ/ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို နောက်ကုန်း ထက်မှာ တင်လို့ထမ်းလာသည်။

ဘိဓာ–သုံးစား မရလောက်အောက် ပျော့နိန်သော /အလွန်အိုမင်းသော။

ဘီစရာ–ဥပဒေအရ တားမြစ်ထားသောပစ္စည်း*(ထိုးဆီး/ဘိန်းစရေဥပဒေ အရတား မြစ်ထားရေပစ္စည်း အားလုံး)*

ဘီရာ–ကွမ်းရွက်တစ်ရာအစည်း။

ဘီလပ်တီ–အကျင့်ပျက်မ*(ဘီလပ်တီမ သိုင်းခေါင်ကျော်နိန်ဗျာလ် အိမ် ပြန်မရောက်သိ)*

ဘီလပ်နံနံ–(ရှမ်းနံနံ)မြေကြီးမှာကပ်ပေါက်တေ အရွက်ရှည်ရှည်ချေနန့် အနံ့ပြင်းရေအပင်ချေ။

ဘီးဘီ–အကျင့်မကောင်းသော*(ဘီးဘီဒေါင်း/ဘီးဘီမ)*

ဘီလာလီ–သစ်သားချောင်း အရှည် *(ဒရင်းစည် အောက်မှာ ဘီလာလီ တစ်ချောင်း ခံထားလိုက်)*

ဘီသျှတ္တရာ– ပြပြားဝပိုင်း နန့်အဆိပ်စူးပါရေ ရိုင်နင်ငါးမျိုး /ငါးပြသွင်။

ဘီသျှတ္တရာမ–လျှပ်ပေါ် လော်လီသောမိန်းမ *(ဘီသျှတ္တရာမ ယောကျ်ား တိနန့် တရှုံးရှုံးလုပ်နိန်လာ အရှက်ပင်ကမရှိ)*

ဘဲ–(က)(ကရား)အဖန်ရည်ထည့်ရေနှုတ်သီးပါရီပူအိုး(ခ)ရီထဲမှာကူး ခတ်နိုင်/ကုန်းတွင်လည်းကျက်စာနိုင်/ပျံလည်းပျံနိုင်ရေသတ္တဝါ။

ဘဲချပ်–မန်ဒါလီဘဲ။

ဘွဲ့–တစ်ဦးတစ်ယောက် အကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားရေ သာခြင်း *(ပိုးဝါဘွဲ့)*

ဘွဲ့အုပ်–ကျမ်းဂန်စာအုပ်။

ဘင်းဂလီ–ခေါ်တောကုလား။

ဘင်းထမ်း–(ပခုံးထမ်းတံပိုး)လူပက်ခုန်းဖြင့် ကုန်ထမ်း ထမ်းပိုးချေ။
ဘန်းဇီးကာရ–(မဟုတ်မဟပ်စကား /အလုပ်) အထူးထူး ကာရစကား /မဟုတ်တရုပ်လုပ်ရပ်။
ဘန်းရ–အလွန်ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသည်*(ဂျပန်ကအစ်ကိုဘက်က နာရီချေ တစ်လုံး ပို့လိုက်တေဆိုဝါ ထိုလူ့ပြဒေလူ့ပြနန့် တကားကားနန့် ကကောင်း ဘန်းရနိန်ရေ မလားယေ)*
ဘန်းဒီ–(ကြေမွနေသော)ဖဖွတ်ကြီနီသော*(သဘော်ဥဘန်းဒီ/မင်းဒယော က ဗန်းဒီ လိုက်နိန်ဗျာလ်)*
ဘယ်ကျ–ယောကျ်ား အူကျရောဂါရသည်။
ဘယ်သေ–နိ/ ရက်/ အချိန်/ နိန်ရာကိုညွှန်းစကား*(ဘယ်သေခါလာဖို့မှန်း မသိဘဲ ထိုင်စုန့်နိန်လာ)*
ဘယ်ကျာ–ဘယ်လက်အားရေလူ/ ဘယ်သန်/ ဘယ်လက်နန့်လုပ်သည်။
ဘုန်းဒါး–အသက်ကြီးပြီး ညာဏ်နဲရေလူ*(အရေးကြီးကေယင်းဘုန်းဒါးမ ကို မလုပ်ခိုင်း ခီကေ့)*
ဘုံကြီးဆင်–အကွက် အကြီးသန်နန့် ဒယောအဆင်တစ်မျိုး။
ဘုံပိတ်–(မျက်နှာကြက်) အိမ်ခေါင်/ ကျောင်းခေါင်မိုး အတွင်း ဘက်က ပိတ်ထားရေ မျက်နှာကြက်။
ဘုံပေါက်–ကုသိုလ်ကံကြောင့် နတ်ပြည်မှာ နတ်နန်းပေါက်နိန်သည်။
ဘိန်းသရဇင်–ယင်မျိုးအရာရှိ*(လင်က ဘိန်းသရဇင် မယားဘိန်းဘုရင်)*
ဘိတ်–(ရွှံ့ပျောင်း)ကျမန့်*(ကျွဲတစ်ကောင် ကန်ပျက်မှာ ဘိတ်မြုပ်နိန်ရေ)*
ဘိတ်ထိုး–ကျောက်ရောဂါ ကာကွယ်ဆီး ထိုးသည်။
ဘို့တက်–နွားပျိုများတွင် နောက်ကုန်းထက်မှာအလုံးတစ်လုံးထွက်လာခြင်း /သန်မာထွားကျိုင်းရေ လူပျိုချေ။
ဘုတ်ကလီဆီဆွတ်–အရွက်အစိမ်းသုတ်တစ်မျိုး။
ဘုတ်အုပ်–စာအုပ်။
ဘေးသတ်–တည့်တည့်မဟုတ်သော /ကန့်လန့် လုပ်သော *(စကားကို ဘေးသတ် မပြောကတ် ကေ့တချက်/အဖျက်စကားပြောသည်)*

ဘောဒူ–သစ်သားတူကြီး/ သစ်သားတင်းပုတ်ကြီး။
ဘောလဂိုင်း–ပေါတောတောလူ။
ဘောဟိတ်–မိမိ၏ပိုင်ဆိုင်မှု/ အောင်မြင်မှုတစ်ခုခုကိုလူတကာသိအောင် ထုတ်ဖေါ်ကြွားဝါသည်*(အန္တရာယ်ကင်းပရိတ် နာစွာမှာ သိန်းရာပြတ် တန်ရေ စိန်လိုင်ဆွဲနန့် လက်ကောက်တိဝတ်ပြစွာ ယင်းကောင်မ ငါရို့ ကို ခေါ်ပြီးကေ သတ်သတ် ဘောဟိတ် ပြစွာရာ မလားဟော့)*
ဘော်တလီ–(မိန်းမဘော်လီ)မိန်းမအထဲခံ ရင်စည်းအင်္ကျီ ခါးအရှည်။
ဘော်လီသန်–အလွန်အားကောင်းရေလူ။
ဘောက်ကတတ်–(တတ်ယောင်ကားလူမျိုး)နိန်ရာတကာ အားလုံးသိရေ ပုံနန့် ဆရာလုပ်တတ်သူ*(ဘောက်ကတတ်ကျော်ခေါင် ထရုံထောင်)*
ဘောက်ကျ–စကားအက်သည်။
ဘောက်ခြိုးတက်–(က)(ခြိုးတက်)ထမင်းငြိုးကျသည်(ခ)ကြာလွန် အားကြီးလို့ ဂျီးတက်နိန်သည်။
ဘောက်ရှု–အလုပ်လုပ်ကေအောင်မြင်မှုမရှိရေ။
ဘောက်သာ–(က)(ဂုံနီအိပ်)ပိုးဟပ်ခြည်မျှင်နန့် ရက်ထားရေ အထည်ကြမ်း*(ကွမ်းသီးကိုဘောက်သာ အိပ်နန့်ထည့်ထားလိုက်)* (ခ)လူညံ့*(ဇာရဖို့ လူကိုက ဘောက်သာရာ)* (ဂ)အများအပြား*(ထိုမှာ ထမင်း မစားရသိရေ လူတိ ဘောက်သာပြတ် ကျန်သိရေ)*
ဘောက်သီး–အပိုဆု*(အေလောက်ပပင်ပပန်း လုပ်ပီးစွာ ဘောက်သီးချေ မသေ မပီးပါလာ)*
ဘောင်ဒူပြန်–(က)ဘောင်ဒူကျွန်း(ခေါ်)မာန်အောင်ကျွန်း)ကပြန် လာရေ ကျွန်းပြန်လူမိုက်(ခ)ကျွန်းပြန်တိကိုက်တေဆံပင်ပုံစံ*(ကတုံးဆံတောက်)*
ဘောင်းစား–(ဘဝင်မြင့်ပြီးပြို ပျက်သွားသည်) မြင့်ဂါသတ်ပြီးကေပျက်စီးလားသည်*(ဖေချာချေတဆိကေ ရခီစွာနန့် ဖေါင်းစား လားခရေ)*
ဘောင်းဆုပ်–လက်နန့်အဆုပ်လုပ်ထားသော ထမင်းခဲ။
ဘောင်းတက်–(က)အမြင့်ကိုထောင်တက်သည်(ခ)ပျက်စီးလားသည်။
ဘောင်းထုပ်–နန်းတွင်းရာထူးအလိုက် ဝတ်ဆင်ရရေ ခေါင်းပေါင်း။

ဘွေကောက်–(သာရာရွှေးသည်)မကြိုက်ကေလေ့အခွင့်အရေးအများကြီး ရနိုင်ရေဘက်(သို့)အလုပ်ကိုရွီးချယ်သည် *(အသက်ပင် ကြီးကေလေ့ ဖေချာရှိလို့ ယင်းဝါကြီးကို ဘွေကောက်ယူရေ)*

ဘွေယူ–အလီးအနက်ထားသည် *(အရှူးစကားကို ဘွေမယူ ကတ်ပါကေ့)*

(မ)

မကလိန်သီး/မပြန်သီး–(က)ရာသီလွန်မှ ထပ်မံသီးလာရေအသီး(ခ)အသက်ကြီး အရွယ်လွန်မှ ထပ်မံ ရရေသားသမီး။

မကန်မဝှံ–လိုစွာထက်ပိုလို့ အလွန်များပြားစွာဖြင့် *(ဝါကြီးမ တစ်ယောက် စားဖို့စွာကို ဇာဖြစ်လို့ ထမင်းတိ မကန်မဝှန် ယူလာခလေ)*

မချင်–မနှစ်သက်/မလိုလားသော(ငါလာစွာကို ကကောင်းမချင်လာမသိ)

မဂျေ့–(မီးခဲ) ထင်းမီး တောက်ပြီးရေခါ ရဲလို့ကျန်နိန်ခရေ မီးအခဲ။

မဂျေ့ခဲ–(မဟုတ်မခံသူ)ဒေါသကကောင်းကြီးရေလူ/မဟုတ်မခံ ရေလူ။

မင–မလုံမလောက်ဖြစ်သော။

မညင်းခပ်–(မရမ်းခြောက်)မညင်းသီးကို ပပါးချေလှီးလို့ မိုးစာအတွက် နိန်လှမ်းထားရေ အခြောက်။

မတစ်ရာသား–လူတန်းစားအစုံ *(ဘုန်းကြီးကျောင်းကို မတရာသား လာစွာ အဆန်းက မဟုတ်)*

မတန်ချိချ–(မတန်မတရား)မတန်တဆစျီးနှုန်းနန့်/မတရားလျှော့စျီးနန့် *(ဖေချာအရေးကြီးလို့ အိမ်ကို မတန်ချိချရောင်း လိုက်ရရေ)*

မတန်းဖတ်–ကျန်းမာလာဖို့အတွက်လုပ်ပီးရဖို့ရိုးရာဟောစာ တမ်းဖတ်သည် *(ဥပမာ–တနင်္ဂနွီနိန့်ဖျားသော် အာကာသစိုးနတ် ဖမ်းစား၏ ထမင်းဆယ်ဆုပ်–ပန်းဆယ်ပွင့်ဖြင့် ဆီမီးဆယ်တိုင် ဖြင့် မွီးနိန့်မှာ မွီးနံထောင့် အရပ်၌ ပူဇော်လေ ပျောက်၏)*

မထီတောက်တဲ့–(မထီမဲ့မြင်)အားမနာပြုလုပ်သည်/အလီးအနက်မထားဘဲလုပ်/ပြောသည်(စကားပြောကေ မထီတောက်တဲ့ လုပ်မနိန်ကေ)

မထုံတောက်တဲ့–(မထီတောက်တဲ့) ပြောရေစကား ကိုနားထောင်ရေပိုင် နားမထောင်ရေပိုင်လုပ်နိန်ခြင်း။

မပြားမနား–မကွဲအပြား/မတိမ်းမယိမ်း/တဆိကေရာ ကွာခြားသော။
မပြုန်သီး–(က) မကလိန်သီး /ရာသီလွန်မှ သီးသောအသီး (ဂ)မိဘအသက် ကြီးမှမွီးသော/မိဘတိ အိုမှမွီးလို့ ခန္ဓာမကြီးထွါးရေ အချေ။
မယူမ–(မိန်းမရှာ) ယောကျ်ားဖြစ်ပြီးကေ မိန်းမ စိတ်ပေါက်နိန်ရေ လူ။
မရတ်ဝမ်းလိုက်–(မီးယပ်ဝမ်းလိုက်)သွီးနုသားနု အချိန် အစား မှားလို့ နာတာရှည် ဝမ်းကျရောဂါ ဖြစ်သည်။
မရိုးပေါက်ပေါက်–(ပေါက်ပေါက်ဆုပ်) စပါးကိုဖေါက်လို့ လုပ်ထားရေ ပပေါက်ဆုပ်မုန့်။
မရိတ်ပင်–(ဆံမိတ်ပင်) အနံ့ပြင်းရေ နံနံမျိုး အပင်ချေ။
မရွတ်–ရိင်ဖင်ချွန်း ခရုတစ်မျိုး။
မရွတ်လိုက်–(မီးယပ်ရောဂါရသည်)အချေမွီးရေအခါ မီးကင်စွာနိန်ရာမကျလို့ မီးမကျက်လို့ နာတာရှည်ရောဂါရသည်။
မသထာရီစာ–(စေတနာမပါဘဲ ပေးကမ်းသော အစားအစာ)မကျွေး ချင်ဘဲ ကျွေးရေအစားအစာ/ မပီးချင်ဘဲပီးရရေပစ္စည်း။
မသူဒရှု–(စိတ်စနိုးစနောင့်)စိတ်ထဲမှာ သံသယဖြစ်နိန်သည် *(စိတ်ထဲမှာ တစ်ခုခု မသူဒရှု ဖြစ်နိန်ရေ)*
မသိပ်–မူဆလင် ကုလားဗလီ *(ကုလားမသိပ်)*
မသုန်–တစ်မိုးတွင်းလုံး*(တစ်မသုန်အငှါးခံစွာ ဖေချာငါးသောင်းရာရရေ)*
မဟုတ်ပြုန်လာ–ဟုတ်မှန်ကြောင်းထောက်ခံခြင်း *(စကားနန့်အဓိပ္ပါယ် ဆန့်ကျင်နိန်လို့ထူးခြား)*
မအားမခံ–အခြားလုပ်ဖို့စွာတိအများကြီးရှိနိန်သည် *(မအားမခံ ရေကြား က ရောက်မရို့အလှူဖြစ် လို့ လာစွာဒေ)*
မအားရာ–ယေကျ်ားအင်္ဂါစပ်*(မင်းကြည့်ရစွာမအားရာ ဝဲပေါက်ပေါက်လို့ တစ်ချက်ပင်က မငြိမ်ကာ)*
မအုံ့မရာ–မပြောကောင်းပြောကောင်း/မနိူင်းကောင်းနှိုင်းကောင်း။
မအို့လိုလိုအို့လိုလို–မထုံတောက်တဲ့ လုပ်နိန်ခြင်း။
မအပ်မရာ–မဆီလျော်သော/မလုပ်ကောင်းသော။

မာ–(က)ကျန်းနိန်သော*(သံချောင်းပိုင်ပင် မာရေကာ)* (ခ)ကျန်းမာသော *(အေအိမ်သားတိ မာကတ်ယင့်လား)*

မာဇီ–(ဘင်္ဂါလီစကား) ခေါင်းဆောင် / ပွဲစား။

မာလက–သီဆုံးခြင်း*(သူခိုးဝေါခိုင်ငှက်ဖျားထလို့ မာလက ဖြစ်လားရေ)*

မာဂဒ–တိရိစ္ဆာန်တိနားလည်ရေစကား။

မာဆရစ်–ခြည်မျှင် အချောစား။

မာထ–(က)ဦးခေါင်း (ခ)စိတ်မပြည့်သော*(ယင်းသူက မာထ ရာ)*

မာဒရာ–ခြီလက် မသန်မစွမ်းသူ / အကြောဆွဲရောဂါရှိသော။

မာဖလာ–(က)(ဖလံနယ်)အမွှီးပွဆောင်းဝတ်အကျီ(ခ)ယောကျာ်းတိလိုင် ပင်းမှာပါတ်တေ ပုဝါ။

မာလခွံ–(က)အုံးသီးအမာခွံ (ခ)လူဦးခေါင်းခွံ။

မာလာပြန်ဖတ်–ပီရှက်မှာရှီးထားရေ ဂါထာတစ်ထောင်ပါရေဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော်ကို စာတတ်ပီတတ် လူတစ်ယောက်က တစ်ရက်ထဲ နန့် အပြီး ဖတ်ပြပြီးကေ နာယူရေလူတိကလေ့ တစ်ရက်ထဲနန့် နာယူရ ရေ အလေ့*(ယင်းပိုင်နာယူကေ နောက်ပွင့်ဖို့အရိမေတ္တေယျ ဘုရားရှင် နန့် တွိရဖို့လို့ ယုံကြည်ကတ်ပါရေ)*

မား–(နဲနဲပိုမြင့်သော)တဆိကေပိုမြင့်သော*(တိုင်ကို သူရို့ထက် မမားချေ ဖြစ်နိန်အောင် စိုက်ရဖို့)*

မဲကျီ–အလွန်အသားမဲသောမိန်းမ။

မူလကျီ–မူယာမာယာ။

မဏ္ဍလာ–(ခမောက်)ဝါးနှီးနန့်ရက်ထားရေခေါင်းဆောင်း / ခမောက်ပြား ချေ (မိုးသီးပေါက်ကျရေကိုယ်နာရေ မဏ္ဍလာယူခ ပါရဲဗ – ပါရဲဗ မဏ္ဍလာ မဆောင်းသာ––)

မဏ္ဍလာစ–(အစငယ်ပြီးနောက်ပိုင်းကြီးကျယ်လာခြင်း)အစမှာအငယ်ချေ နန့်စ ပြီးကေ နောက် ပိုင်းကြီးမားကျယ်ပြန့်လာသော လုပ်ငန်းမျိုး *(လုပ်ငန်းလုပ်ကေ စေတီပိုင်မစ ရ မဏ္ဍလာပိုင် စရဖို့)*

မင်ဒရာဇီ–အသားမဲ မြေတူးကုလား/ မဒရပ်ဘက်မှလာသော ကုလားမဲ။

မင်းလွှတ်မီးကျောင်း–ဩဇာရှိရေလူက နောက်ခံပီးထားလို့ ဆိုးချင်တိုင်း ဆိုးနိန်ကေလေ့ အရေးယူမခံ ရရေလူ။

မင်းလမ်း–(အများပိုင်မြေလမ်း) လယ်ကွင်း ကြားတိမှာ ကျွဲနွားကျောင်းဖို့ ရွာပိုင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားရေမြေ *(ရွာပိုင်စားကျက်မြေ)*

မင်းကျွန်/မင်းကျွန်မ–အိမ်ထောင်ကျ/အိမ်ထောင်ကွဲပြီးသော ကျား/မ။

မင်းမနိုင်–အလွန်ဆိုးရေလူ။

မန်းလိုက်–(မန်းဝင်)ပိုးဝင်၍အနာရင်းခြင်း*(အနာမှ ညှော်နံ့ နံကေလေ့ မန်းလိုက် တတ်တေ)*

မျာ–မိမိ၏အောင်မြင်မှု/အသာစီးရမှုကြောင့်ဝမ်းသာ ကျေနပ်စွာ နားနိန်သည် *(ဘဖြူရို့ ထီပေါက် ထားလို့ ကကောင်း မျာနိန်စွာဗျာလ်)*

မျာသိုင်–(မိန်းမပိုးပန်းသည်)အပျိုမချေတိကိုပိုးပန်းသည်*(ပွိုင့်မှာမျာသိုင် စောင်လားကတ်မေ)*

များကာ–အများစု*(လူတိုင်းမဟုတ်ကေလေ့ များကာထောက်ခံဖို့ လိုရေ)*

မျက်ကွင်းရက်–ဒယော/ထရံ စသည်ရို့ကို အကွက်ဖေါ်လို့ ရက်သည်။

မျက်စိကျ–စိတ်ဝင်စားသည်*(ငါ အေကလိန့်မေချေကို မျက်စိကျနိန်ရေ)*

မျက်စိချ–တစေ့တစောင်း ကြည့်ထားခြင်း *(ငါစျီးလားခီမေ အချေတိကို တချက် မျက်စိချထားလိုက်)*

မျက်စိမကြည့်မျက်နှာမကြည့်–(ဘယ်သူ့မျက်နှာမှမထောက်) တစ်ခုကို လေ့အရေးမစိုက်ဘဲ။

မျက်တွင်းကျ–မျက်တွင်းဟောက်ပက်ဖြစ်သည်။

မျက်နှာသိ–(အသိ) ကိုယ်နန့် သိနိန်ကတ်တေလူ။

မျိုင်း–(ဖိမ်ခံနေသည်)အီးအီးချိုင်းချိုင်းနားနိန်သည်*(ကကောင်းမျိုင်း နိန် ပါရေကာ အို ဂိုးဂိုချေ)*

မြာ–(အပျိုမ) ကလိန့်မေချေ။

မြာတိုင်–အူတိုင် *(ပိန်းနဲသီး မြာတိုင်ကို ဆီဆွတ်လို့ ကိုင်ရပါရေ)*

မြာဒင်–(ပြိုင်လေ့တက်မ'တင်ခုံ) ပြိုင်လောင်းပွဲက တက်မထိမ်းရေ ခုံ။

မြို–သားသမိန်းမထွန်းကားနိုင်သော။

မြှု–(ကလေးကို စသည်)အချေကိုမန်ပါအောင်/ငိုအောင်စ’သည်။
မြှုဆန်–ဒေါသဖြစ်အောင်/စိတ်ညစ်အောင်ဂလန့်လုပ်နိန်သည်။
မြှူး–ငါးထောင်ဖမ်းရေ အသွားတပ်ကရိယာ။
မြီကျ–(ကြွေးတင်သည်) အကြွေးတင်သည်/ဒါဒေါင်ကျသည်။
မြီကိုင်–(ကြွေးယူသည်)လာဖို့ရာသီ စပါး/ကွမ်းသီးပီးရဖို့ဆိုရေဂတိနန့် အတိုးနန့်ဖေချာချီးယူသည်*(အဖသေ ဆီးကုဖို့ကအရေးကြီး နိန်ရေ အတိုး ဓာလောက်ပင်ဖြစ်ဖြစ် မြီကိုင် လိုက်ကတ်ဖို့ဗျာလ်)*
မြီဆအိုး–(မြေဆေးတံ) မြေကြီးနန့် မီးဖုတ် လုပ်ထားရေ မြေပန်းတူ။
မွှ–ဘဝင်မြင့်နိန်သည်/ သွီးမြောက်နိန်ခြင်း*(ဖေချာချေ ဆိုကေတဖွေရှိလို့ ယင်းသူ ကကောင်း မွှနိန်ရေ)*
မြက်–(က)မြက်ပင်(ခ)လိုင်ခြောင်းထဲမှာဆို့နိန်ခြင်း/ကပ်နီခြင်း (ဂ)ဆား တဆိကေများသော*(ကင်းမွှန်း လှော်ထားစွာ ဆားတဆိကေ မြက်တေ)*
မြက်မြက်ချေ–ဆားလေးသော*(ကင်းစွန်းရှက်လှော် ဆားမြက်မြက်ချေ)*
မြင့်ဂါသတ်–(ဘဝင်မြင့်သည်)ဘဝင်မြင့်နိန်သည်*(စက်ဴပူကတစ်ခေါက် ပြန်လာခါကပင် ယင်းသူတစ်ခုလေ့ မလုပ်မကိုင်မြင့်ဂါသတ်နိန်ရေ)*
မြင်း–(က)တိရစ္ဆာန်မြင်း(ခ)တဆိကေပိုမြင့်သော*(ထိုဘက်ကလမ်းဒေါင့် က အိမ်မြင်းမြင်းချေ အကျွန်ရို့အိမ်ပါယေ)*
မြင်းသပေါ်ဖြား–(ဒီရေအတက်ကြမ်းသော)ရီတက် ကြမ်းရေဖြား *(တန်း ဆောင် မုန်းလပြည့် ညည့် တက်တေဖြားရီ ကို ခေါ်လေ့ရှိပါရေ)*
မြင်းသရိုက်–(ဒူလာရောဂါ) အရိုးတွင်းက ထုံကျင်ကိုက်ခဲရေ ရောဂါ။
မြင်းဖေါင်–(လူသေတင်တလားငယ်) လူသီကိုတင်လို့ ပူဇော်ရေတလား *(ဆရာတော်ဈာပနမှာ တလားချေမြင်းဖေါင်ချေတော့ ခါမပါလို့မရ)*
မြန်စင်–ရောဂါကင်းစင်ကျန်းမာလာသည်*(ရောဂါကတော့ ကောင်းလား ဗျာလ် မြန် မစင်နိုင်သိ)*
မြန်း–(က)ရောဂါသက်သာသည်(*အေနိန့်တဆိကေမြန်းရေ)* (က)ငြမ်း *(ဘုရားပြင်ဖို့ မြန်းဆင်ထားရေ)* (ဂ)ထွက်ခွါလားသည် *(မောင်ဘ ရန်ကုန်ကို မြန်း လားခဗျာလ်)*

မြို့ပေါက်–လူတောတိုးသော/ ပေါက်ပေါက်ရောက်ရောက် ရှိသော။
မြှင့်–(က)အထက်ကိုပင့်သည်(ခ)ခိုးယူလားသည်*(အသင်းပိုင် ဖေသာတိကို အားလုံး ဥက္ကဌ မြှင့်လားခရေ)*
မြိတ်–(က)(မိတ်) ခန္ဓာအပူဖုချေ တိထခြင်း (*ခန္ဓာမှာ မြိတ်ပေါက်တေ*)
(ခ)အငယ်ချေဖြစ်သော*(ငရုပ်သီးစိမ်းကို မြိတ်နိန်အောင်တွာထားလိုက်)*
(ဂ)အမျှင်မျှင်ဖြစ်သော *(ကြက်သွန်မြိတ်/ ဆံမြိတ်)*
မိုးဂျောက်–(တံခါးဂျလက်)တန်းခါးကိုပိတ်တေခါ အထဲဘက်က တတ်ထားရရေ သတ္တုချောင်း*(တန်းခါးကို မိုးဂျောက်ချထားလိုက်)*
မိုးသထ–(မိုးသောက်စောစော)မိုးလင်းခါစ စစောစီးစီး။
မွ–(ဦးထုပ်)(က)ခေါင်းမှာဆောင်းရေ ဝထုပ်*(နိန်ပူကေ မွဆောင်ထားပါ)*
(ခ)ရှုရှုချေဖြစ်နိန်သည်*(ငါ့ပဲလှော်ကို တစ်ချက်စားကြည့် မွနိန်ယင့်)*
မိုးစာလှောင်–မိုးတွင်းခါစားဖို့ ရိက္ခာစုခြင်း။
မိုးဖြူ–(မိုးပက်)လီထလို့ခေါင်မိုး/ ပြူတင်းအတွင်းပိုင်းထိမိုးရီ ကျသည်။
မိုးကျောက်–(မိုးသီး)မိုးရီနန့်အတူတူ အာကာက ကျလာရေရီခဲတုံးချေ။
မိုးဖျင်း–(မိုးဖွါးကျ)မိုးစက် အငယ်ချေတိနန့် တဆိကေချေ ရွာရေမိုး။
မိုးရီသရီ –ဖေါဖေါသီသီ /မဆင်မခြင်*(ရရေ ဖေချာကို မိုးရီသရီ သုံးပလိုက်ကေ နောက်ခါဒုက္ခ တွိကတ်ရဖို့)*
မိန်းစား–(မီးစား)မီးရောင်အောက်မှာပိုလို့လှပနိန်သည် *(အေ မင်းသမီး မိန်းရောင်အောက်မှာဆိုကေ ကကောင်း မိန်းစားရေ)*
မိန်းစောင့်–(မီးနေစောင့်) အချေမွီးရေ မိခင်ကို ညည့်အိပ်ညည့်နိန် လာရောက်စောင့်ရှောက်ခြင်း*(ကျွန်းရွာတိမှာ ယင့်ခလေ့ ခုထိရှိပါသိရေ)*
မိန်းဆိုက်–(မီးဆိုက်)ထင်းအဖြစ်နန့်မီးတိုက်သည်/ ဖျက်ဆီးသည်။
မိန်းတင်–(သံကိုဆေးသား တင်သည်) သံထည် ပစ္စည်းတိကို သံသားပိုလို့ မာလာအောင် အဆီးတင်ခြင်း။
မိန်းတွင်း–(မီးနေ)မိခင်အချေမွီးနိန်လို့ မီးကင်နိန်ရရေ ကာလ။
မိန်းဖွါ–(မီးမွှေး)ထင်းတိ/ လောင်စာတိနန့်မိန်းတောက် အောင်လုပ်သည်။
မိန့်–အမှတ်မရသော*(မေမေမှာစွာဆီး မိန့်ကျန်လိုက်တေ ပြန်လားခီမေ)*

မိန့်မောသီသတ်–အာရုံစူးစိုက်မှုမရှိဘဲ*(မိန်းမောသီသတ် လားနိန်လို့ယေ ဂါရီနန့်အကက် မိရေ)*

မုန်းဓာပြ–(မုန်စရာလုပ်) လူမုန်းအောင် ကန့်လန့်လုပ်သည်။

မိုက်–(က)မလိမ္မာသော(ခ)အလင်းရောင်မရှိလို့ မှောင်နိန်သော*(အပြင်မှာ မိုက်နိန်ဖျာလ် ဓါတ်တောက် ယူလီကတ်)*

မှိုင်–ငိုင်နေသည်/ ငေးမှိုင်နေသည်။

မှိုင်း–(က)(အရက်မူးသည်)အရက်ယာဓ်သည်(*အရက်မှိုင်းနိန်ရေ*)(ခ)မှုံဝါး နိန်သော *(မိုးသထ စောစောနှင်းကျလို့ မှိုင်းနိန်ရေ)* (ဂ) မျက်စိမှုန် သည် *(ဝါကြီးမ မျက်စိမှိုင်း နိန်ဖျာလ်)* (ဃ)မီးခိုးမှိုင်း။

မွန်း–(က)မွန်းကျပ်နိန်သည်(ခ)နူးညံ့ပြီးခမွမွချေနန့်အရသာရှိသော*(အော မှာငါရို့အိမ်က ကင်းဇွန်းဥပြုတ်ကိုစားကြည့် နန်းုး မွန်းနိန်ရေကား)*

မွတ်–အလွန်ဆန္ဒပြင်းပြသည်*(မြို့ကိုပြောင်းဖို့ မွတ်တေကမရှိ အခုဓာပိုင် တွိလေ ချခ ရော်ပြန် လို့လာဖျာလ် မဟုတ်လား)*

မွတ်ကျိတ်တက်–(နန့်ကြောထ)မနိန်နိုင် မထိုင်နိုင်ဆန္ဒပြင်းပြနိန်သည်။

မွတ်မွတ်စက်စက်–ကောင်းကောင်းမွန်မွန်*(စာကိုမွတ်မွတ်စက်စက် ဖတ် ကတ် သေးမနိန်ကတ်ကေ့)*

မွှန်–(က)အနံ့ကြောင့်လီရှူမရဖြစ်သည်*(ငရုပ်သီး လှော်နံ့မွှန်နိန်ရေ)*(ခ) (ဟောက်)အိပ်တေခါအသက်ရှူသံကျယ်ကျယ်ကြီးမြည်ခြင်း *(အေစွာ အိပ်ကေ ကကောင်းမွှန် တတ်တေ)* (ဂ)လိင်စိတ်ကြောင့် အဆိုးအ ကောင်း မခွဲနိုင်ခြင် *(အေကောင် မ ’ စိတ် မွှန်နိန်ရေ)*

မှက်–(က)သွီးစုတ်ယင်ကြီးတစ်မျိုး(ခ)စုန်းအကြီးစား။

မှုန့်စိ–(အလွန်သေးငယ်သော) အငယ့်ချေ *(လူက မှုန့်စိချေဟာ ရှိသိရေ မယား တောင်းနိန်ဖျာလ်)*

မွိ–(က)ချချာလည်နိန်သော*(ပင်ကာမွိနိန်ရေ)* (ခ)စိတ်ရှုပ်*(စိတ်မွိနိန်ရေ)*

မွီး–(မွေးဖွါး)အချေမျက်နှာမြင်သည်။

မွီးစပ်–(မွေးစား)အပြီးအပိုင် ခေါ်ယူစောင့်ရှောက်ထားသည်။

မေဓူသီး–(မရမ်းအချိုသီး) မညင်းချိုသီး/ သရက်ချိုသီး။

မော်–(က)မြစ်ဘက်ကိုထိုးထွက်နိန်ရေ နံ့းမြေနှလွှင်ပြင်(ခ)မော့ထားသည်။
မော်ရာ–ကြိမ် ဖင်ထိုင်ခုံ ပပုချော။
မောက်ကလီဆီထိုး–အများကြီးပိုလို့*(ငါးတစ်သိုက်ဆိုကေလေ့ အရီးကို မောက်ကလီဆီထိုး ပီးလိုက်ပါရေကား)*
မောင်ညို့–(ကြက်တူရွေး)ကျီး။
မောင်မဲသီး–(ဖီးကြမ်း)နှပျိုးသီးတစ်မျိုး။
မောင်း(က)(အလီးချိန်)တစ်ယူနစ်ကို (၂၅)ပိဿာရှိရေအလီး ချိန်စံနစ်။ *(ကွမ်းသီးတစ်မောင်း)*(ခ)ဆန်ဖွပ်မောင်း(ဂ)အသံမြည်ရေမောင်း။
မောင်းကာ–(အဖီ) အိမ်နန့်ဆက်လို့ဘေးဘက်က တိုးချဲ့ဆောက်ထားရေအယတ်/ မောင်းရုံစသည်။
မောင်းကာကြီး–ကိုယ့်အခြေအနေနန့်မလိုက်အောင်ကြီးကျယ် နိန်ရေလူ *(ကိုယ့်မှာက စားစရာနိန်စရာတောင်မရှိ စကားပြောကေ ကကောင်းကြီးကျယ်ရေ အိမ်ကလဆွီး မောင်းကာကြီး ဆိုရေလူမျိုးကာ)*
မောင်းကာချ–တစ်ခုခုဖြင့်ကာသည်*(မျက်စိမွဲနိန်လို့ စာကို မျက်စိမောင်းကာချလို့ရာ ဖတ်ရရေ)*
မောင်းကျ–လက်မောင်းအရင်းမှာ မြှင့်လို့မရအောင် အားနည်းနိန်သည် / နာနိန်ခြင်း။
မောင်းကျွတ်–(ချိုင်းပြုတ်အကျိဓ)အကျိဓမောင်းပြုတ်။
မောင်းတင်–(က)အားပြုထားခြင်း*(ယင်းကောင်ကိုတွိကေ စားပလိုက်ဖို့လို့မောင်းတင်ထားရေ)* (ခ)လက်မောင်းအရင်း လီဝင်လို့ လက်ကို မတင်နိုင် မချနိုင်ဖြစ်နိန်သည်(ခ)သေနပ်မောင်းတင်သည်။
မောင်းပိုင်း –လက်အတိုအကျိဓ *(အကျိဓမောင်ပိုင်း)*
မောင်းပြုတ်– (က)လက်မောင်းရင်းအဆစ်ပြုတ်သည် (ခ)အကျိဓလက်ကတီးပြတ်(ချိုင်းပြတ်အကျိဓ)
မောက်တင်–(က)အမောက်ရှိသော*(ဇရက်မောက်တင်)*(ခ)မာနကြီးသော။
မောက်တော်–မြင့်မြတ်သော/ မိဖုရားကြီး*(တက်လေးချောင်းနန့် အပြင်းလော်ာ မောက်တော်ရှင်မ ပေါင်းထဲက = လိပ် (ပန်းဝှက်ခြင်း)*

မှောင်–(က)မှောင်မိုက်သည်(ခ)စာရင်းကွာသည်/မရှင်းမလင်း ဖြစ်သည် ဖေချာစာရင်းကွာနိန်သည် *(ဖေချာ မှောင်နိန်ရေ)*

မျောက်–(ဆော့) အလွန်သေးသော /ငြိမ်ငြိမ်မနိန်သော *(အေကလေချေ ကကောင်းမျောက်တေ တခုစီ လားလုပ်နိန်ပြန်ဗျာလ်)*

မျောက်ကိုက်–အရုပ်ဆိုးသူ*(ရုပ်ကိုက မျောက်ကိုက်ရုပ်အသူကြိုက်ဖို့လဲ)*

မျောက်ခြောက်ခြောက်–မိမိမှာ သတ္တိအမှန်မရှိဘဲ ခြောက်ကြည့်သည်။

မျောက်ငိုပင်–အကိုင်းအခက်နဲပြီး ချောပြောင်နိန်သောပင်စောက်ပင်မျိုး။

မျောက်မထား–လင်ငယ်/မယားငယ်နိန်သည်။

မျောက်မျိုမျောက်မျောက်–အငြိမ်မနိန်ဘဲ လျှောက်လုပ်တတ်သော။

မျှော်စပ်–(မျှော်ကိုး)အခွင့်အရေးမျှော်ကိုးလို့ ခယဝပ်တွား လုပ်နိန်သည်။

မြေကိုင်–မြေဖုတ်ဖမ်းစားသည်။

မြေစာပစ်–(ယတြာချေခြင်း)သီကိန်းရှိရေလူဘက်က ခြီသည်းလက်သည်း ဆံပင် အဝတ်စတိ ကိုယူပြီး မြေမြှုပ် ယပ်တရာ လုပ်သည်။

မြေစိုက်–မြေကြီးမှာ တိုင်စိုက်လို့ ဆောက်ထားသော *(အဆောက်အဦး)*

မြေထိုင်–မြေကြီးနန့် ကပ်လို့ဆောက်ထားသော *(အဆောက်အဦး)*

မြေပြုထိုင်–(ပဆစ်ဒူးတုပ်ထိုင်)ခြီထောက်နောက်ကိုခေါက်လို့ထိုင်သည်။

မြေလှန်–(က)မြေကြမ်းရေနိန်ရာကို ဂမ္ဘီရနည်းနန့်စီရင်ပြီးကေမြေကြီးကို ထက်အောက်လှန်ပစ်သည်။(ခ)မတွိတွိအောင် ကမ္ဘာပတ်ရှာသည်။

မြောင်–ရီမြောင်းချေ။

မြောက်ဘက်လား–(သေနာ–ဆဲခြင်း)သီလားဖို့ကောင်းအောင်ဆိုးရေလူ မသာလောင်း *(ရခိုင် ရိုးရာမြောက်ဘက် အရုပ် မှာသချိုင်းရှိသည်)*

မြောက်အု–ပြုတ်စားရရေ နွယ်ပင်အအု တမျိုး (ကင်းဗွန်းဥ)

(ယ)

ယနာနာ–(ယောင်ချာချာ)ငေးမောလို့ကျန်နေသော*(သူများတိ ကောလိပ် ကျောင်း လားကတ်စွာကိုကြည့်ပြီးကေယနာနာနန့် ကျန်လိုက်တေ)*

ယာ–(က)တောင်စောင်းစိုက်ခင်း (ခ)မယောင်မလည် ထွက်လားသည် *(ယင်းသူ အနားကို ရောက်လာပြီးမှ ယာလို့ ထွက်လားခရေ)*

ယက်–(က)ခြီထောက်နန့် ကုတ်ခြစ်သည် *(တာယက်သည်)*(ခ)လျှာဖြင့် ပွတ် သည်*(လျှာနန့်ယက်တေ)* (ဂ)ပင်လယ် လှိုင်ကြီး *(မိုးသံလီသံ လှိုင်ဂယက်ကေ ယက်အူသံနန့် တော်သံလည်းကျူး––)*

ယက်ယက်ချေ–အလွယ်တကူ*(ဝါကြီးနန့်ပြိုင်ကေ လပျိုချေက ယယက် ချေ နိုင်ရေနင့်ရာ)*

ယက်သေ့–ရီထဲက ငါးတိကိုယိုးယူရေ ဝါးနှီးနန့်ရက်ထားရေ ဆကာ။

ယက်အူ–ပြင်းထန်သောပင်လယ်လှိုင်းထသံ*(မိုးသံလီသံ လှိုင်းဂရက်ကေ ယက်အူ သံနန့် တော်သံလည်းကျူး–––––)*

ယင်ရွဲသီး–ရွှေ ချိန်ရေအခါ အသုံးပြုရေ ရွေးသီး။

ယင်သူယင်သား–(ဦးရာလူစံနစ်) အယင်ရောက်တေလူ ရစတန်း။

ယင့်–စကားကို အသံရှည်ရှည်ဆွဲပြောသည် *(စကားယင့် /အယင့်ရှည်)*

ယင်း–စော၍ဖြစ်သော *(ဆီးခန်းမှာ ယင်း လို့ရောက်နိန်ရေ လူနာတိကို အယင် ဝင်ခိုင်းရဖို့ နောက်ရောက်တေလူ ဓာဖြစ်လို့အယင်ဝင်လေ)*

ယင်းကျေးဇူး–(ထို့ကြောင့်)ယေတွက်နန့်/ယင်းအတွက်နန့်။

ယင်းလူ–လင်ယောကျ်ားကို ရည်ညွှန်းရေစကား *(ယင်းလူမှာ လားဖို့ရှိစွာ ကိုစိတ်ချလက်ချ လားလီဖိ တခုလေ့ ပူမနိန်ကေ့)*

ယာဇ်ဖီယာဇ်ဖတ်–(မူးမူးရူးရူး) အရက်မူးမူးနန့် *(ယာဇ်ဖီယာဇ်ဖတ်နန့် ဘုန်းကြီး ကျောင်းကို တက်လာရေ)*

ယီးဆွဲ–လောင်းကိုတပြိုင်တည်းလှော်ဖို့သံပြိုင်အော်သံ*(ဟေးလားမောင်ရို့ ယီးဆွဲ––ယီးဆွဲ)*

ယီးတီးယားတား–မလေးမစား*(ယီတီးယားတား တော့လာမလုပ်ကေ့ ဘဖြူ အကြောင်း သိလားကတ်ရဖို့)*

ယီးယင်–(ဒန်း)ပခွက်/ယိုင်း *(လာ အဘုချေ ယီးယင်စီးခလိုက်)*

ယီးယင်ထ–နန့်ကြောထသည်/လွသည်*(တောင်ကိုတက်ဝါးရစီ ချောင်း ကိုဆင်း ငါးရစီ–အစံမေ ယီးယင်ထကေ လင်ရစီလေး–လင်ရစီ)*

ယီးယင်ထိုး–(က) (ရှေ့နောက်လွဲသည်) အရှိန်နန့် ရှိနောက် လွဲသည်/ ယိုင်းစီးသည်(ခ)အားနည်းလို့/မူးလို့ခန္ဓာကိုယ် ယိမ်းယိုင်နိန်သည်။

ယွ–(က)(လျော့)တောင့်တင်း ခိုင်မာမှုမရှိသော*(အေမှာ ကြိုးယွနိန်သိရေ တဆိကေဆွဲ အုန်းသိ)* (ခ)မပြည့်သော *(ပစ္စည်းထည့်စွာ ယွနိန်သိရေ ထပ်ထည့်အုန်းသိ /အေသူကစိတ်ပင်လေ့ စိတ်ယွနိန်ရေဟန်)*

ယွထီယွထုတ်–ကျစ်လစ်မှု/ သန်မာမှုမရှိသော*(အေကလေချေကယွထီယွထုတ်နန့် ဓာပိုင် အပြီးပြိုင်ဖို့လဲ)*

ယွတ်–(ဟိုက်ကျ)အောက်ကိုလျော့ကျနိန်သည်*(မမှာ ကြိုးကို တတင်းချိုင်ထား အထုပ်တိ ယွတ် ကျနိန်ဗျာလ်)*

ယွတ်ထီယွတ်ထုတ်–တောင့်တင်းခိုင်မာမှုမရှိသော။

ယို့–(က)ရှက်ကြောက်တေ အမူအရာနန့်လုပ်နိန်သည် *(နင့်မှာ လူရှိမှာ ယို့လို့မနိန်ကေ့ တချက်)*(ခ)ချော့မော့လို့/ အလိုလိုက်လို့/ သီးခံလို့ *(နင်ရို့ကို ယို့လို့ထားဖို့ ငါ့မတတ်နိုင်)*

ယိုင်–(က)ဘေးကိုစောင်းနိန်သည် (ခ)ယဉ်ကျေးသည် *(အေ ကျားချေကကောင်းပင် လူနန့်ယိုင်ရေကာ)*

ယိုင်ပျက်–(ပြန်မပြောနားမထောင်)လိမ္မာဖို့ပုံစံနန့် ကကောင်းဆိုးသော။

ယိုင်း(က)ရှိနောက်ယိမ်းထိုးသည်*(နတ်ကောင်းမတိအယိုင်းယိုင်းကနိန်ရေ)* (ခ)(ဒန်း)ပုခွက်အကြမ်း။

ယေမတောင်–(အဲဒါပေါ့)ယင်းရှင့်မလားယေ *(ယေမတောင် အရီးလေ–အရီးသမီးနန့် ကြိုက်နိန်ရေ ကျောင်းဆရာချေ ဆိုစွာယေ)*

ယောက်–(က)တစ်နိန်ရာရာမှာပတ်ထားသည်*(ဒယောကိုလိုင်မှာယောက်ထားရေ)* (ခ)ရက်ကန်း ရက်ဖို့ ခြည်ကို စံနစ်တကျ ပြင်ဆင်သည် *(ခြည် ယောက်နိန်ရေ)* (ဂ)ထုတ်တန်းအထက်ကထပ်ဆင့်တပ်ဆင်ရေ သစ်သားတန်း *(ထုတ်မှာသတ် ယောက်မှာသတ်)*

ယောက်စိယောက်စိုင်–တစ်ယောက်တလေ/ တစ်ယောက်စနှစ်ယောက်စ *(လူတိုင်း ရွှေတူးလားကတ်ကေလေ့ ယောက်စိယောက်စိုင် ရှိစွာရာ)*

ယောက်စိုင်–တယောက်ချင်း *(ဆရာဝန်နန့် ပြဖို့ လူနာတိ ယောက်စိုင်ယောက်စိုင် ဝင်ကတ်)*

ယောင်–ကဲ့သို့*(နတ်သမီးယောင်လှ /ဘုန်းကြီးကျောင်းယောင် ကြီးရေ)*

ယောင်–(က)အိပ်နိုန်ရာကစကားပြော/ လမ်းလျှောက်ခြင်း(ခ)အနားစပ်တလျှောက်ဖြစ်သော*(ချောင်းနားယောင် အုန်းပင်စိုက်ထားရေ)*
ယောင်း–(က)အဝိုင်း/ လေးထောင့်မဟုတ်သော*(မြေကွက်ယောင်းနိုန်ရေ)* (ခ)စောင်းပြောသည် *(ငါ့ကိုလာလို့ ယောင်းမနိုန်ကေ့)*
ယွေ့–(ရွှဲ့)ပုံမှန်အနိုန်အထားမှစောင်းနိုန်သော*(မင်းမှာအိမ်ဆောက် ထားစွာက ယွေ့နိုန်ရေထော)*

(ရ)

ရကြက်–(ပြည်ကြီးငါး)ခြေလက်အများကြီးနန့်ငါးတစ်မျိုး။
ရခူ(ရီခူ)–(ရေခူ)အရိုး မရှိသောပင်လယ်ငါးတစ်မျိုး(ဂျယ်လီဖစ်ရှ်)
ရခိုင်မြို့–မြောက်ဦးမြို့*(၁၉၈၀–ခလောက်ထိမြောက်ဦးမြို့ကို ရခိုင်မြို့လို့ ဝါကြီးဝါကြီးမတိ ခေါ်ခ ကတ်ပါသိရေ)*
ရဂုံးခတ်–(ရေကူး)ရီကူးသည်။
ရန်ကြိုင်–(က)(ညမွှေးပန်း) ညည့်မှာမွှီးရေပန်းတစ်မျိုး/ ရိုးလှသန္တာ (ခ) စက်ရုံချက်ရန်ဆီ အကြိုင်။
ရပေါ်ဆီ–(အပေါ်ယံ)လူမြင်ကောင်းရုံဖြစ်သော*(ယင်းကောင်တိရပေါ်ဆီ ရာဝေ အရေးကြီးကေ တခုလေ့ အားကိုးလို့မရ)*
ရပေါ်နင်း–(ကိုယ်ဖော့သည်)ခြီနန့်လက်နန့်ခတ်လို့ ရီထဲမှာ ရပ်နိုန်သည်။
ရဖြုံးစင်–(ရေကပြင်)ရီသုံးခန်း*(ဟင်းဓား တိကို ရဖြုံးစင်မှာ ဆီးခီကတ်)*
ရဖြိုးရဖြာ–ဖြိုးဖြိုးသီသီ/ စည်းကမ်းမရှိ*(ဖေချာတိကိုယင်းပိုင် ရဖြိုးရဖြာ သုံးပစ်ကတ်ကေ အရှောကြီးရှေခါ ဓာကိုသုံးကတ်ဖို့လဲ)*
ရဘုတ်–(က)ဥပုတ်(ခ)လကို ဖမ်းတတ်တေပုတ်*(လကို ရပုတ်ဖမ်းရေ)* **(ဂ)**(ဘုတ်ငှက်)မြစ်နား ခြုံပုတ်တိမှာ နိုန်ပြီးကေ ဖြားအတက် အကျမှာ မြည်တတ်တေငှက်မျိုး*(ရဘုတ်မြည်နိုန်ဗျာလ် ဖြားတက်ဖို့ဗျာလ်)*
ရရှောင်းသတ်–(ဆူညံကျယ်လောင်စွာ) အလွန်ဆူညံစွာ *(ရရှောင်းသတ် မနိုန်ကတ်ကေ့ လူကြီး တိ တရားထိုင် နိုန်ရေ)*
ရဟုဆိုက်–အခက်အခဲအကြီးအကျယ်ဖြစ်သည်*(ခရီးလားခါနိုန်းမှာဖေချာပျောက်လားခလို့ ရဟု ဆိုက် နိုန်ရေ)*

ရီအုန်းပင်–(ဓနိပင်)ရိုင်းအစပ်တိုမှာပေါက်တေပင်စည်မရှိရေအုန်းတစ်မျိုး။ *(ကုလားအုန်းပင်–ရီအုန်းပင် နေဝ်ဇာဦးဖ–လရတတ် ဒင်္ဂါးတစ်ရာ–)*

ရက်ချိုင်–တစ်ရက်ခြားနှစ်ရက်ခြား*(အေသူ ငှက်ဖျားဖြစ်လို့ အခုရက်ချိုင်ဖျားနိန်ပါရေ ဆရာ)*

ရက်ပြတ်–(က)အမြဲတန်း/ မကြာမကြာ*(ဖေချာချေတဆိကေချေရဖို့ ရှိစွာရက်ပြတ်လာတောင်းနိန်ရေ)*(ခ)တရက်လုံး(*မင်းကို ရက်ပြတ်တရက်စောင့်နိန်ခသိရေ)*

ရင်–(က)ခန္ဓာကိုယ် အထက်ပိုင်း(*ထမီ ရင်တင် ဝတ်ထားရေ)* (ခ)ပြည့်တင်း နိန်သည်*(နို့ရင်နိန်ရေ)*

ရင်ကန်–ခက်ခဲသော*(ရှိမှာတွိရဖို့ အခက်အခဲတိက ရင်ကန်ရာသိ)*

ရင်ဆာ–(ရင်နာ)အလွန်စိတ်မကောင်းဖြစ်သည်*(ယင်းလူ မယားငယ် ယူလားစွာ ငါ ရင်ဆာရေ)*

ရင်ဆို့–ရင်ထဲမှာမွန်းကျပ်လားခြင်း။

ရင်တင်–ရင်ဆိုင်ရဖို့ အခက်အခဲ *(ရှိမှာလုပ်ရဖို့စွာတိက ရင်တင်ရာသိ)*

ရင်ရှူးခတ်–(အလျှင်စလို) အလွန်အမင်း ဆန္ဒ စောနိန်သော *(ရင်ရှူးခတ်မနိန်ကတ်ပါကေ့ စိတ်အအီးနန့် စိုင်းစာ ကတ်ရပါဖို့)*

ရင့်–(က)ခူးဆွတ်ချိန် တန်နိန်ပြီးသောအသီး*(ကွမ်းသီးတိ ရင့်နိန်ဗျာလ်)* (ခ)ရင့်မာသည်*(ဗူးသီးအရင့်)*(ဂ)မထီလေးစားလုပ်သည်*(မင်းစကားပြောကေ ကကောင်း ရင့်ရေကာ)*

ရင်းတန်းခတ်–(တက်ရှည်ဖြင့်လှေလှော်သည်)လောင်းကို တက်အရှည်ကြီးနန့်နောက်ပြန် ဆွဲလို့ အားရပါးရလှော်သည်။

ရုံတန်း–(ကြွက်လျှောက်)ထရုံကပ်ဖို့အတွက်ဆင်ထားရေသစ်သားတန်း။

ရန်ခဲပဆာ–စကားများ ရန်ဖြစ်ကြခြင်း*(မင်းရို့ ရန်ခဲပဆာဖြစ်နိန်လိမယ်လို့လူကြီးတိ လိုက်ပါလာရေ)*

ရန်ပလီ (Refree)–အားကစပ်ပွဲက ဒိုင်လူကြီး။

ရမ်း–(ရောင်ရမ်း) *(အနာဖြစ်လို့လက်ရမ်းနိန်ရေ)*

ရမ်းဘောက်လီ–အနောက်တောင်မုတ်သုန်လီ(ရမ်းဘောက်ထကေမိုးကျရေ)

ရှူးဇနား–(ငါးမုတ်)ပင်လယ်ငါးတစ်မျိုး။
ရှူးဇာကိုင်–(မူဆလင်ဥပုတ်)ကုလားတိ အစာမစားရရေဥပုတ်စောင့်သည်။
ရှာနာ–တစ်ရှာလုံးကိုထိခိုက်သည်/ ရှာကိုခိုက်ခြင်း*(လူသီ အလောင်းကို ရှာကိုမသွင်းရ ရှာနာရေ)*
ရှာဟုံ–တရှာလုံး *(ဒါးမြကို ရှာဟုံ ထွက်လို့လိုက်ပလိုက် ကတ်တေ)*
ရှီး–(က)သီးသန့်စီဖယ်ထုတ်သည် *(ဆန်ကို စပါးလုံး ရှီး လိုက်အုံး)* (ခ)စာရီးသည်–စာတစ်ရွက်ရှီးနိန်ရေ(ဂ)ရှောင်ရှားသည်*(ချပိုက်ဟာရီ မျိုးဆိုကေ ဓာလောက်ဖေသာရှိရှိ ငါ့သမီးနန့်မပီးစပ် ငါရှို့ကရှီးရေ)*
ရွက်ကျင်ပြန်–(ရွက်နုပြန်)အရွက်ဟောင်းကြွီ အရွက်သစ်ထွက်လာခြင်း။
ရွင့်ဖြာသတ်–(လေလွင့်နေခြင်း)အလုပ်မလုပ်ဘဲ လျှောက်လားနိန်သည်။
ရွန်းသီး–(လွန်းသီး)ရက်ကန်းစင်မှာသုံးရေ အဖေါက်ခြည်လုံး။
ရွမ်း–(ဝင်းရောင်လာ)အသီးများမှည့်ဖို့ဝင်းလာသည်။
ရွမ်းဘြင်း–အရောင်ဝင်းလာရေ မှည့်ဖို့နီးနီးအသီး။
ရိန့်နာ–(က)(ပလိပ်ရောဂါ)ကူးစက်လွယ်ရေ လည်ပင်းမှာအကျိတ်ထွက် တတ်တေရောဂါ(ခ)အလွန်လျှင့်မြန်စွာ*(ရိန်နာသတ်သတ်လို့ကကောင်း ပင် ယင်မြန်ပါရေကာ)*
ရိုက်ဖေါင်း(Riffle) – ပြောင်းရှည်ရိုင်ဖယ်သနပ်။
ရိုင်–(က)ဆန်ရိုင်(ခ)ခေါင်းမူးသည်(ခေါင်ရိုင်သည်) (ဂ)ဒါးနန့်ပတ်လို့ ထစ်သည်*(မဆီမဆိုင် ကပိုင်သားကို ဒါးနန့်ရိုင်)*
ရှား(ရကောက်သံနှင့်ဖတ်)–(က)ရှိုးထုတ်လာသည်*(ကကောင်း ရှားလို့ လာပါရေကာသမက်တက် လားဖို့လား)* (ခ) စွဲမက်စီရေ အရသာ တစ်မျိုး *(လှော်စာရည် ရှားနိန်ရေထော)*
ရှက်ပင်–(ထိကရုံး)တို့မိထိမိကေ အရွက်ကုတ်လားတတ်တေ အပင်ချေ။
ရှိ–(ရွှေ့လျားသည်)နိန်ရာပြောင်းလားသည်*(နိန်ရာတဆိကေ ရှိလားရေ)*
ရှိ –(ရွှေ့)နိန်ရာပြောင်းသည်*(မှန့်ဇုတိကို အခန်းထဲ ရှိထားလိုက်)*
ရှစ်–(တူးခါးသည်)မိန်းအပူလွန်လို့ အပူလောင် လားသည် *(ငါးကြော် ထားစွာ ရှစ်နိန်ဗျာလ် အလျှင်ချလိုက်ဖိ)*

ရှ–အသံတိုးတိုးမြည်သည်*(ငှါ ဝမ်းရှ နိန်ရေ/ရှရှ ရှရှနန့် လှုတိ ဇာဖြစ် နိန်ကတ်လေ)*
ရှိုင်–(ယိုင်တိုင်တိုင်)ခေါင်းမူးမူးချေ ဖြစ်နိန်သည် *(ခေါင်းရှိုင်နိန်ရေ)*
ရွှေ–(က)(ရွယ်)လက်နန့်သတ်ဖို့/ခြီနန့်ကျောက်ဖို့ဟန်ပြင်သည်*(သတ် ပင်ကမသတ်ရသိ လက်နန့်ရွှေပြလိုက်စွာနန့်ငိုနိန်ရေ)*(ခ)သစ်သား အထက်ပြီ ဒါးနန့်ပပါးချေခွါသည်*(တိုင်ကိုဒါးနန်တဆိကေရွှေပလိုက်)*
ရောင်ရင်–(အောင်လောင်ငှက်)(က)ငှက်ကြီးတစ်အမျိုး (ခ)စကားကိုအသံ အကျယ်ကြီး ရရောင်းသတ်လို့ပြောပြောတတ်တေလူ။
ရောင်ဆီ–(သဘော်ာဆေး)အရောင်သုတ်ဆီးအမျိုးမျိုး။
ရောင်းရင်းခတ်–(ဆူဆူညံညံ)ဆူညံနိန်သော။
ရှောက်ကြည့်–ရှောင်းကြည့်သည်*(အပေါက်ချေက တချက်ရှောက်ကြည့် လိုက်တေမှာ ဘုရားလူကြီးတိ အရက်သောက်နိန်ကတ်စွာရာမလား)*
ရှောက်ရှာ–(တိရိစ္ဆာန် အချင်း) *(နွားရှောက်ရှာ/ဆင်ရှောက်ရှာ–စသည်)*

(လ)

လကျယ်–လူမိုက်။
လညက်ဆိုး–အမိုက်သရိုက်တိ။
လတားခတ်–ရှုံးပြနိန်သည်*(နိုင်ငံခြားကရလာရေ ဖေချာချေနန့်တစ်နား ရာ လတားခတ်တေ အခုကုန်လို့ စားစရာတောင် မဟိဗျာလ်)*
လထုပ်သာရ–အရည်အခြင်းမရှိသူ/အရှက်အိန္ဒြေ မရှိသော။
လ'ပ'ဂဏန်း–အရည်အခြင်းမရှိ/အနှစ်မရှိရေလူ/ပညာမတတ်တေလူ။
လပြဆွမ်းတင်–ပေါ့ပေါ့ဆဆလုပ်လာသည် *(အောကိစ္စ အရေးကြီး ရေ လပြဆွမ်းတင် လုပ်မလာကေ့)*
လပြာစိုင်–(လိပ်ပြာစဉ်)တစ်ခုခုကြောင့် လန့်လားပြီးကေ စကားမိန်းမရ ဖြစ်နိန်သည်။
လပျက်(လူပျက်)–(လူရွှင်တော်) ဇာတ်မှာ ရယ်စရာလုပ်ပြရရေလူ။
လပေါ်သရီ–ပပေါ့ဆဆ/မသေမသပ်ဖြစ်သော*(အလုပ်တိကို ပြီးကေကျိ ဆိုပြီး လပေါ်သရီမလုပ်ကေ့ သသေသပ်သပ် လုပ်ကတ်)*

လမုံ့–(ဝါးယင်း)ချောင်းပိတ်ရာ/ ခြံချငါးရှာရာမှာသုံးရေဝါးချောင်းချေတိ ကို ကြားကြားချေ ကြိုးနန့် ရက်ထားရေဝါးထရံ *(––လမုံ့ပိတ်ရာ ခြံချရာကို ငါးရှာခေါ်မတော်သည့်ခိုက် လုကြင်သွယ်မေမလိုက်ကေ့ ငါးနန့်မတူ ငတောက်တူ ငရှူးကေ အီးလိမ့်မေကား–ငွေယ်ခြင်း)*

လရတတ်–(လူချမ်းသာ)ဖေချာချမ်းသာသူ/ သားသမိန်းများရေ မိသားစု။

လလီးပပစ်–အလေးအနက်ဖြစ်သော*(အေသူစကားပြောကေ ကကောင်း လလီးပပစ် ကျရေ)*

လီသင်းထုန်း–လီဖြတ်ရောဂါ။

လူ–(က)လူသား(ခ)သူများအရာဖြစ်သော*(ယင်း အထုပ်အပိုးတိက ငါရို့ စွာတိက မဟုတ် လူ စွာတိရာ)*

လူးကျ–လိမ့်ကျသည်။

လွား–(သေသည်)သီဆုံးသည်*(အဆင့်အတန်း မရှိသော သီဆုံးခြင်းမျိုး)*

လက်ကကောက်နန့်–မိမိကိုယ်တိုင်အားထုတ်ခြင်း*(အိမ်မှာဆိုကေ ထင်း ချေ တစ်ပေါက်တောင် လက်ကကောက်နန့် မပေါက် သူများဘက် မှာ ဆိုကေ ကကောင်း ကောင်းရေ)*

လက်ကတီး–(ချိုင်းကြား)လက်မောင်းရင်းနှင့် ခန္ဓာ ကြားနိန်ရာ။

လက်ကတီးခတ်–အခြားတစ်ယောက် ဒုက္ခရောက်လားစွာကိုဝမ်းသာလို့ လက်မောင်းဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ရိုက်ခတ်/ တီးခတ် ပြသည်။

လက်ကျင်–(လက်သတ်မွေးထားသော)ယိုင်ပါးအောင် သင်ထားသည်/ စံနစ်တကျ လေ့ကျင့် သင်ကြားထားသော*(ယင်းစွာကို အချေကပင် လက်ကျင် မွီးစပ် လာစွာအစ်ကို ဓာခိုင်းခိုင်း စိတ်ချရရေ)*

လက်ကျိတ်–(လက်ဖံ)တန်းတောင်ဆစ်နန့်လက်ကောက်ဝတ်ကြားလက် အပိုင်း*(လူကလက်ကျိတ် ယောက်ရာရှိသိရေမယားလိုချင်နိန်ဗျာလ်)*

လက်ခရေး–(က)လက်ချဉ်းသက်သက် *(ဘုရား တောင်ကုန်းထက် ကို လက်ခရေးလားဖို့အတူတူ အုတ်ခဲချေတစ်ခဲပင်ဖြစ်ဖြစ်ကိုင်လို့လား လီ ကတ်)*(ခ)အကျိုးမရှိသော(*ကုန်ကူးလား ခီစွာ ဒါးမြတိုက် ခံရ လို့ လက်ခရေး ပြန်လာရရေ)*

လက္ခဏာပြတ်–လက်ဝါးပြင်ကို ကန့်လန့်ဖြတ် နိန်ရေ လိုင်း *(ရှင်ကေ ရွှေထီး သီကေမြေကြီး ဆိုရေ နိမိတ်)*

လက်ခ–(က)(လက်နီး)လက်ကို မပူရအောင်အောက်ကခံပီးရရေ အဝတ် မပူရအောင်အောက်ကခံပီးရရေအဝတ်(ခ)ကိုယ်စားခါးစာခံလုပ်ခြင်း။ (ဂ)အလွန်ညစ်ပေနိန်သော။

လက်ခုပ်–လက်ဝါးနှစ်ဘက်ကိုဆက်စပ်ထားသော*(လက်ခုပ်နန့် ရီခပ် လာရေ /လက်ခုပ်တီးရေ)*

လက်ခုပ်တစ်ဖေါင်–လူကြီးရပ်စောက်ရပ်ပြီး လက်ကိုအမြင့်ဆုံး ထောင် ထားရေအမြင့်*(အိမ်ကို ထရံကာထားစွာအမြင့် တစ်ရပ်နန့်လက်ခုပ် တစ်ဖေါင် ရှိရေ)*

လက်ခုပ်သီး–(သော့ခလောက်)*(တန်းခါးကို လက်ခုပ်သီး ခတ်ထားလိုက်)*

လက်ဆီထွက်–စိတ်လှုပ်ရှားမှုကြောင့် လက်ဝါးပြင်မှ ချွေးထွက်သည်။

လက်တင်ခြီတင်–ကိုယ်ထိလက်ရောက်*(နင် ငါ့သမိန်းချေကို လက်တင် ခြီတင် ပြောဖို့မလို)*

လက်တက်–အထူးကျွမ်းကျင်လာသည်*(အေပန်းပုဆရာ အေနှစ် ကကောင် လက် တက်လာရေ)*

လက်ထွန်းပစ်–(ကြိုးရှည်နှင့်ငါးမျှားသည်)အလီးဆွဲထားရေ ကြိုးအရှည် ကြီးနန့် မြစ်ချောင်းများတွင်ငါးမျှားသည်။

လက်နက်–(နယ်စပ်)ဥယျာဉ်ခြံ/ စိုက်ခင်း နှစ်ခုထိစပ်နိန် ရေနိန်ရာ။

လက်နက်သတ်–လယ်/ ဥယျာဉ်ခြံ နယ်နမိတ်သတ်မှတ်သည်။

လက်ပျက်လိုက်–လက်ချောင်းများတွင် အနာဖြစ်ပြီးအတွင်းမှ အသား များပျက်စီးသည့်ရောဂါရသည်/ အသားပုတ်သောအနာ။

လက်ဖ–လက်ပြောင်းလက်လွဲလုပ်သည်။

လက်ဖျားဆစ်–အကျႌလက်ရှည်။

လက်ဖျားသိန်–အကျႌကိုလက်ရှည်ဝတ်ထားသော*(အပြင်မှာ ကကောင်း ချမ်းရေ အကျႌကို လက်ဖျားသိန်ဝတ် ခကတ်/ ပျာလာ ဆီးရေနိန် ရာမှာ လက်ဖျားသိန်ဝတ်ထားရလာ)*

လက်ဖွဲ့–(က)မင်္ဂလာဆောင်မှာလက်ဆောင်ပီးသည် (ခ)ရောဂါပျောက်အောင်/မပြုစားနိုင်အောင်/မကောင်းဆိုးဝါးတိ မကပ်နိုင်ရအောင်အထူးစီရင်ထားရေ အဆောင်*(လက်ဖွဲ့ထိုးသည်)*

လက်မကောင်း–ခိုးဝှက်တတ်သော *(အေကောင်ချေ လက်မကောင်း ဒေအိမ်ကိုမသေလာကေ သတိထားကတ်)*

လက်မ'ထွတ်–(အုန်းသီးဗွန်းခြစ်)အုန်းသီးအနု /အရွယ်နုပျိုသော။

လက်ရှည်–(က)လက်ကောက်ဝတ်ထိအရှည်ရှိသောအကျႌ (ခ)(အလစ်သုတ်သူ)ခိုးတတ်သူ *(အခြေအနေ အလိုက် ခိုးတတ်သူ)*

လက်လှုပ်–(လက်ပြင်)လက်မောင်း အရင်း ပက်ခုံး နောက်ဖက် နိန်ရာ *(လက်လှုပ် နိန်ရာမှာ လီဝင်နိန်လို့ လက်ကိုမြှင့်လို့ မရဒေ)*

လက်သယိုင်လိုက်–(အသားပုတ်ရိုသောအနာ)လက်မှာကုသဖို့ခက်တေအသားများပုတ်ရိုရေ အနာဖြစ်သည်။

လက်သာ–(ဆံပင်ညှပ်ဆရာ) ဆံပင်ကိုက်ဆရာ*(လက်သာမြင် လက်သဲရှည်ရေ–စကားပုံ)*

လက်သပ်–တတိုးချေအသိပီးထားသည်*(ဝင်မပြော စီချင်ကေ အစကပင်လက်သပ် ထားရဖို့)*

လင်းကြဲ–ကိုယ်တုံးလုံး ဖြစ်သော*(လင်းကြဲ တုံးတုံး ရီချိုးနိန်ရေ)*

လင်းပြန်တက်–အိန္ဒြေကင်းမဲ့သည်(က)ညည့်အလုပ်လုပ်ပြီးကေမိုးလင်းမှပြန်လာရေမိန်းမ (ခ)မိန်မတိအရှက် အိန္ဒြေ မရှိဘဲတဟီးဟီး ရယ်နိန်သည် (ဂ) မိန်းမပျက်*(လင်းပြန်တက်မ အမျိုးတိ သိက္ခာကျရေ)*

လင်ချာဆို–(သမက်လောင်းရွေး)သမီးနန့်နစပ်ဖိသမက်လောင်းရွီးသည် *(နပျိုးသီး ကျာကျာ မှည့်လတ်တေ ကြာဇံလင်ချာ ဆိုလတ်တေ––)*

လင်းညို–ဆီးဘက်ဝင်အပင်(လင်းနေ)

လန့်ဆန်–(ကန့်လန့်)ပြောဆို ဆုံးမရေ စကားကို ဆန့်ကျင်လုပ်သည် *(မင်း စကားပြောကေ လန့်ဆန် စီပြောရေကာ)*

လယ်ကျ–လယ်ထွန် လုပ်ငန်းပြီးစီးသည် *(လယ်ကျကေ မင်းကို ဖေချာတစ်သိန်း ပီးမယ်)*

လယ်တစ်ခွက်–စတုရန်းဝါးအပြန်တစ်ရာရှိရေ လယ်/ခြံမြေဧရိယာ။ *(ဝါးတစ်ပြန်= ၁၂–တောင်)*

လုံထုံ–ထုထုအအ လူမျိုး။

လုံး–(က)ဘောလုံးပုံဖြစ်သော(ခ)ပစ္စည်းကိုသိမ်းဆည်းသည် *(ကိုယ့်ဝန်တိကို လုံးထားကတ် နက်ဖန်ခါ ခရီး ဆက်ထွက်ကတ်ရဖို့)*

လုပ်ဆီး–(ပလုပ်ကျင်း)ပါးစပ်ကို ရီသို့မဟုတ်ဆီးရည်တစ်ခုခုနန့်သန့်ရှင်းအောင်ဆီးသည်။

လှည့်–(က)နိန်ရာမရှိဘဲအရပ်မျက်နှာပြောင်းသည်(ခ)ခေတ္တခဏချေးငှါးသည်*(ဆီးကုဖို့ လိုနိန်လို့ ကျွန်တော့်ကို ဖေချာ တဆိကေ လှည့်ပါ)*

လှန်–(က)ဖုံးထားသည့်အရာကို ဆွဲမသည်(ခ)ငွေပြန်အမ်းသည်– ပိုရေဖေချာပြန်ပီးသည် *(ငါးဝယ်စွာက ငါးရာကျရေဆိုကေ အေမှာ တစ်ထောင်တန် ပီးပါရေကား ငါးရာ လှန် ရပါဖို့)*

လှပ်–(က)(လှယ်)ထည့်စရာအိုး/ခွက်/တောင်းများကိုလွပ်နိန်အောင် အချင်းချင်း ပေါင်းပီးသည် *(အေဖက်အိုးက ရီကို ထိုဘက်အိုးမှာ လှပ်လိုက်)* (ခ)တဆိကေ ဖွင့်ကြည့်သည် *(ဒယောကို တစ်ချက်လှပ်လို့ ပြလိုက် အနာဇာပိုင်ရှိလေသိရအောင်/အိုးအဖုံးကို လှပ်ထားလိုက်)*

လိပ်ကိုက်–မသေမသပ်/မလှမပသော *(ရှပ်ကိုက လိပ်ကိုက်ရှပ် ရာ)*

လိပ်ခံ–(တုံးခုသည်)နိမ့်ရေနိန်ရာအောက်မှာ တုံးတစ်ခုကို ခုပီးသည်။

လွ–(နန့်)အိန္ဒြေမရဖြစ်သောအပြုအမူ*(အေကလိန့်မေ ကကောင်းလွရေ)*

လိုင်ကြောတင်း–ရန်လိုသော /မာနကြီးသော*(အေသူကစကား ပြောကေ လိုင်ကြော တတင်းနန့်)*

လိုင်ပင်းကြီး–ရာထူးကြီးကြီးရှိသူ/ဩဇာအာဏာရှိရေလူ။

လိုင်မှာယောက်–လိုင်ပင်းမှာပါတ်ထားသည်*(ယက်သေ့အောင်အရက်မူးပနာ ဒယောကိုလိုင်မှာ ယောက်လို့ လမ်းလျှောက်လား နိန်ရေ)*

လိုင်သားတက်–အားအင်ပြည့်ဖြိုးလာသည်/ခြီရာတိုင်းလာသော။

လွမ်းစာအု–စိမ်းစားအု/ကပ္ပလီအု။

လှိုက်ကာ–အခန်းဆီးကလကာ။

လွှတ်–(က)ကိုင်ထားရာက လျှော့ပီးလိုက်သည်*(ငါးကိုရီထဲကို ပြန်လွှတ်လိုက်)*(ခ)လားခိုင်းသည်*(မောင်ဖြူကို ဈီးဝယ်ဓောင်လွှတ်လိုက်တေ)* (ခ)အကျင့်တစ်ခုခုကိုစွန့်သည်*(ငါအရက်ဆီးလိပ်လွှတ်လိုက်ပျာလ်)*

လေမနိန့်–(ဘိလပ်ရည်)ပုလင်းသွပ် အချိုဖျော်ရည်အမျိုးမျိုး။

လေ့–စိတ်ပါသည် / အားသန်သည် *(အေသူ အရက်သောက်ဖို့ ဖက်ကိုကကောင်းလေ့ရေ/နိုင်ငံရေးလုပ်ဖို့ လေ့ရေ)*

လေးပွါတက်–အပျော်လွန်သည်*(ထိုင်နိန်ရေ လူတစ်ကောင်လုံးကို မမြင်အက်မိအောင်ထိ လေးပွါတက် လာရေ)*

လေးဟပ်ယိုင်–ကိုယ့်ကိုကိုယ် မထိမ်းနိုင်/ ရပ်စောက်တောင် ကကောင်းမရပ်နိုင်ဖြစ်နိန်သည်*(အရက်မူးလားဆိုစွာမှာ အိမ်ကိုတောင်လေးဟပ်ယိုင်လို့ရာ ရောက်လာရေ)*

လောကျိတ်–(ခါးတောင်းကျိုက်)ဒယောကို ရှိကအစကို သိမ်းပြီး ပေါင်ကြားကသွင်းလို့နောက်ခါးမှာ ချိတ်ထားသည် *(အောက်ပေါ်ကျိတ်)*

လောင်ပွါ–ထီ/ ကံစမ်းမဲ*(ဘုရားလောင်ပွါ တစ်ရွက်လောက် ဝယ်ပါအုံး)*

လောင်လင်ခတ်–(ပြာရာခတ်)ပြာရာခတ်နိန်သည် / မနိန်နိုင် မထိုင်နိုင်ဖြစ်နိန်ခြင်း*(ဘီသျှတ္တရာမ လင်ငယ်နန့်လင်ကြီးကြားမှာလောင်လင်ခတ် နိန်ရေ)*

လောင်ပွန်း–(လင်ပန်း) ထမင်းစားပျာလာကြီး*(ထမင်း တစ်လောင်ပွန်း)*

လောင်းပွဲ–(လိုက်ပွဲ)ထမင်းတိ ဟင်းတိ ကုန်ကေထပ် ထည့်ပီးဖို့အသင့်ပြင်ထားရေ အပိုထမင်းပွဲ/ ဟင်းပွဲ။

လှောက်–ထပ်ဖြည့်ပီးသည်/ အပိုပီးသည်*(ထိုဘက်ဝိုင်းမှာဟင်းတိငါးတိလျှော့နိန်ရေ တဆိကေလှောက် ထည့်လိုက်ကတ် /ငါးတစ်သိုက်ဝယ်စွာမှာ ဆယ်ကောင်လောက် အလှောက်ပီး လိုက်သိရေ)*

လှောင်–(သိုလှောင်သည်)*(အေနှစ်ငရုပ်သီး တစ်ရာလှောင်းထားရေ)*

(ဝ)

ဝ(က)စားလို့ကျေနပ်ပြီးစီးသည်*(ထမင်းဝ ဗျာလ်)* (ခ)မလိုလားသောမနှစ်သက်သော*(ယင်းကလိန့်မေနန့် ပြောဖို့စွာကို ကကောင်းဝရေ)*

ဝကင်း–(အိုးကင်း)စားစရာတိ/ မုန့်တိကို မီးနန့်လှော်ရေအိုး။
ဝခြိုး/ ဘောက်ခြိုး–(ခြိုး) ထမင်းခြိုး။
ဝရူ–(က)(အဝေးကြီး)အဝီးကြီး*(မဟာမုနိဘုရားကို ရောက်ဖို့က အရာလှေ့ ဝရူ လိုသိရေထမင်းစားထားဂတ်)*(ခ)ပြောရေအတိုင်းလုပ်တတ်သည် *(အေသူက ဝရူဆိုကေ ဝရူဗျာလ် နောက်ဆုတ်ဖို့မဟုတ်)*
ဝဒွန်းပုတ်–(ဦးဒွန်းပုတ်)အချေတိမှာ ငယ်ထိပ်ချေကို ဖုံးရုံထားရေဆံပင်။
ဝတုတ်–(မျှစ်)ဝါး အပင်ပေါက်ချေ။
ဝထုပ်–(ဦးထုပ်)အဝတ်နန့်လုပ်ထားရေ ခေါင်းဆောင်း /မွ။
ဝဒန်းတက်–ပြဿနာပေါ်သည်*(အေကလိန့်မေ လားလီရာဝဒန်းတက်တေ)*
ဝနန့်ရ–ကိုယ်ဖို့တစ်ဖို့ရာသိသည်/ ကိုယ်ရဖို့ ဝ’ဖို့ရာသိရေလူ*(အားလုံး မျှမျှတတ စိုင်းစားကတ်ပါ ဝနန့်ရ မပြောကတ်ပါကေ့)*
ဝဖြီး– (ဘီး) ခေါင်းဖြီး။
ဝရဇ်သီး– (ဥသျှစ်သီး)ဖျော်ရည် ဖျော်သောက်ရရေ အသီးတစ်မျိုး။
ဝလောက်–ဦးဏှောက် *(အေမှာ ဆင်ဝလောက်မုန့် ကောင်းရေနန့်ကား)*
ဝလောက်ဆီ–ဦးဏှောက်။
ဝသုံ–ကပ်ကမ္ဘာ *(သမီးဘာဘာ အမေရိကကို လားခစွာ ဇာဝသုံမှာ ပြန်လာပါဖို့လဲ မေမေ)*
ဝသီ–အကျင့် *(မိန်းမအလှပချေ မြင်တိုင်းကြိုက်စွာ ယင်းသူ့မှာ ဝသီရာ)*
ဝါ–(က)လိမ်လည်သည်*(ငါ့ကိုလာလို့ ဝါမနိန်ကေ့ အားလုံးသိပြီးသား)* (ခ)ခန္ဓာကိုယ်အထက်အောက်အစိတ်အပိုင်း *(အထက်ဝါ/အောက်ဝါ) (အထက်ဝါ ကြီးကြီးနန့် ထိုမှာလာနိန်စွာ အကျွန့်အိမ်ရှင်ပါယေ အရီး)*
ဝါကြီး/ ဝါကြီးမ–(အဖိုး/ အဖွါး)ဘဝအတွေ့အကြုံ ပညာဗဟုသုတတိနန့် ပြည့်စုံရေ သက်ကြီး ရွယ်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်။
ဝါကိုင်–ရဟန်းတော်များ ဝါဆိုခြင်း။
ဝါဇီ–ကျားသတ္တဝါ။
ဝါးကျ(ဝကျ)–လယ်မြေဧရိယာ အတိုင်းစပါးထွက်သည်*(လယ်ဝါး တစ်ရာမှာ စပါး တောင်းတစ်ရာနှုန်း ထွက်ခြင်း)*

ဝါးတစ်ပြန်–တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်အလျား*(လယ်မြေ အတိုင်းအတာ)*
ဝါးရှောင်း–ဝါးအခြောက်အကျိုးအပဲ့များ *(မီးဖွါ လို့မရကေ ဝါးရှောင်း ထည့် ဖွါပါလင့် ဝေ)*
ဝါးအု–(အာတာလွတ်ဥ)မီးဖုတ်/ပြုတ်လို့ဆီနန့်တို့စားရရေအုတစ်မျိုး။
ဝီ–(က)(ဝေမျှသည်)အညီအမျှခွဲပီးသည် (ခ)အဆက်မပြတ်သော*(နှင်းဝဝီ ချေနန့်လမ်းလျှောက်နိန်ရေ)*
ဝက်–အညီအမျှ နှစ်ပုံခွဲသည်*(အမွီရရေမြေကြီးကို ညီအစ်ကို နှစ်ယောက် ဝက်လို့ယူကတ်)*
ဝက်ခုပ်–(ဝက်ခြံ)မျက်နှာမှာပေါက်တေ　　အဆီဖုချေတိ။
ဝက်သားခြောက်ကောင်–(ယောက်ဖခွေးခေါ်ငှက်) အမြင့်ပျံငှက်တစ်မျိုး။
ဝင်ခံ–လာရောက်ပူးပေါင်းသည်/အရှုံးပီးသည်။
ဝင်သီး–(ဇလုတ်)လည်ခြောင်းထဲက အစာမျိုပီးရေ အစိတ်အပိုင်း (ရီမျို)
ဝဋ်ဆိုက်–မကောင်းမှုဘေးဒဏ် ကျရောက်လာသည်/ခံစားနိန်ရသည်။
ဝဋ်လိုက်– ဘဝအဆက်ဆက် မကောင်းမှု ဘေးဒဏ်သင့်သည် *(လူတိ တရိစ္ဆာန်တိကို မနှိပ်စက်ရ ဒုက္ခမပီးရ ဝဋ်လိုက် တတ်တေ)*
ဝံလက်–လင်းယုန်ငှက်/စွန်ပုတ်/ဒေါင်းရန်။
ဝှံ–(ရဲသော)သတ္တိရှိသော*(မင်းရို့ထဲက ဝှံ ရေအကောင် ထွက်လတ်)*
ဝန်တကာလက်ငင်း–(ကြွေးမဟုတ်သော)လုံးဝ ဒါတောင်မရောင်းခြင်း။
ဝန်နုပ်ကေ–(တိုလီမုတ်စရောင်းကုန်)ရောင်းကုန် အစိတ်ကေချေတိ*(အပ်ချေ ခြည်သီးချေတိကိုဝယ်ချင်ကေ ဝန်နုပ်ကေတန်းကို လားပါလီ)*
ဝန်ပိ–တာဝန်များဖြင့်ဖိစီး နိန်သည်။
ဝန်ဖေါ်–(အပေါင်ပစ္စည်းပြန်ရွေးသည်)ပေါင်ထားသောပစ္စည်း ပြန်ရွီးသည်။
ဝန်ရောင်–(ဝန်ပွ)ထုထည်ကြီးပြီး တန်ဖိုးနည်းရေ ကုန်ပစ္စည်း။
ဝမ်းက–(က)ဝေဒနာကြောင့် အသက်ရှုရခက်ပြီး ဝမ်းဗိုက်ကြွက်သားတိ နိမ့်တုံမြင့်တုံဖြစ်နိန်ခြင်း*(အေမှာ အချေ ဝမ်းကနိန်ဗျာလ် ထိုင်ကြည့် နိန်ကတ်လာ ဆီးသမား အပြင်းခေါ်ခီကတ်)*
ဝမ်းခြင့်–(ဝမ်းရစ်)ဝမ်းထဲက ခခဲချေ ဖြစ်နိန်သည်။

ဝမ်းနူးဝမ်းပါး–လွမ်းဆွတ်သည် *(သီတွင်မယေကြွီလု လေးမျက်နှာကို မမျှော်ရှုကေ ဝမ်းနူးဝမ်းပါး မိုးသံလီသံ လှိုင်းဂယက်ကေ–––)*

ဝမ်းပေါက်–လူနာဝမ်းလားသည် *(သုံးရက်နန့် ဝမ်းပေါက်ကေ လူနာအခြေအနေ မကောင်းယေ သီတတ်တေ)*

ဝမ်းရီဆာ–(မွေးရကျိုးမနပ်သော)မွီးရကျိုးမနပ် ဖြစ်လားသော *(နင့်ကိုမွီးရစွာ ဝမ်းရီရာဆာရေ တစ်နိန် ရာမှာလေ့ အားကိုးမရ)*

ဝှက်–(က)မမြင်အောင်သိမ်းထားသည် (ခ)စံပြဖြစ်သော *(ရခိုင် လူမျိုးထဲမှာ ဆိုကေ ဆရာတော်ဦးဥတ္တမ ရေဝှက်လို့ ဆိုရလောက်တေ ရခိုင်သားဖြစ်တေ)* (ဂ)ဟုတ်ယင့် *(ဟုတ်တေဝှက်)*

ဝှန်–(က)ပြည့်ခြင်းထက်ပိုသည် *(ရီဝှန်ကျနိန်ဗျာလ် ပိုက်ကိုပိတ်လိုက်ဖိ)* (ခ)သတိလက်လွတ်ဖြစ်သည် *(အေကလေချေ ကကောင်း ဝှန်ရေ)*

ဝိုင်း–(ခ)ပိုင်နက်နယ်မြေ *(ငါရို့ဝိုင်းထဲကို အပြင်လူအဝင်မခံကေ့)* (ခ)ဝိုင်းရံသည် / ဖဲဝိုင်းစသည်။

ဝေးတိုက်–(ပေ့ကောင်)ယောကျာ်းချင်း ကိုယ့်အောက်ငယ်ရေလူကိုပြောရေခါ ရည်ညွှန်းရေစကား *(လူကြီးကို ဝေးမတိုက်ရ)*

ဝေးပစ်–(က)(လွှင့်ပစ်)အဝီးကို ရောက်လီ အောင်လက်နန့် ပစ်သည်။ (ခ)အသုံး မလိုလို့စွန့်ပစ်သည်

ဝေါ–(ဥဩ)တောအူ/ကျီးအူ/နိန်ဦးရာသီမှာ အော်မြည်တတ်တေငှက်ချေ။

(သ)

သကာကျ–(အကြိုက်တွေ့)အကြိုက်တွိ / သဘောကျသည်။

သကာဆီ–အကြိုက်တွိခြင်း *(အရက်သမားကို အရက်ဆိုင် မန်နိန်ဂျာခန့်ကေ သကာဆီနှင့်ရာယေ)*

သကာရည်–အနှမ်းရည်ချို *(ရီအနှမ်းပင်က ရရေ အချိုအရည်ကို ပျစ်ခဲ နိန်အောင် ကြိုထားရေအရည်)*

သကျို–သားအိမ်/မိန်းမအချေမွီးရေလမ်းကြောင်း *(နင့်မှာ သကျိုကျနိန်ရေ ဆရာဝန်နန့် ပြကြည့်ပါလင့်)*

သချီးခြိုက်–(ကော်တရာ)ဖေချာ အလွန် နမြောရေလူ။

သတင်းရိသောက်–(သက်တန့်)မိုးရွာဖို့ခါ(သို့)မိုးရွာပြီးလို့နိန်ပြန်ထွက်
လာရေအခါရို့မှာ နိန်ရှိရာအရပ်နဲ့ဆန့်ကျင်ဘက် အာကာ ထက်မှာ
ပေါ်တတ်တေ ရောင်စုံ စက်ဝိုင်းခြမ်းကြီး။

သန–ယုတ်နိမ့်လားသည်*(ယင်းဘီးဘီမနန့် တိုက်မိစွာင့်ါလက် သနရေ)*

သနရှုပ်–အဆက်မပြတ်ခြောင်းဆိုးသည် / တီဘီရောဂါ *(သူ့ရောဂါက
သနရှုပ် လိုက်နိန်ဗျာလ်)*

သနဘတ်ရည်–(ရှာလပတ်ရည်)လက်ဖျော် အချိုရည် အမျိုးမျိုး။

သပျက်လိုက်–(အသားရိပုတ်အနာ)ကိုယ်မှာအနာဖြစ်ပြီးကေ အသားတိ
ပုတ်လားရေ အနာရောဂါ။

သပုန်စား–အလွန်နုံရေ အရေလူ။

သပုတ်သရီ–လူတစ်ယောက် မကောင်းကြောင်းကို ပုံကြီးချဲ့လို့ နာမည်
ပျက်အောင် လုပ်ကြံပြောဆိုသည် *(နင်က ငါ့အကြောင်းကို သပုတ်
သရီ တရွာလုံးလိုက်ပြောနိန် ရအောင် လင်လုဘက်က မဟုတ်)*

သဘာ–ဘဝအတွိအကြုံ *(သဘာရင့်ရေ)*

သဘောက်–(က)ဖျာကြမ် (ခ)ကျွန်မွေးသော သားသမီး။

သပွတ်အူလိုက်–(ရှုပ်ထွေးသော) ကကောင်း ရှုပ်ထွီး နိန်သော *(မင်းရို့
ပြဿနာ က သပွတ်အူလိုက်လို့ နိန်ရေ)*

သမက်စီ–မယားမိသားစုအိမ်ကို လင်ကလိုက်နိန် ရခြင်း။

သမက်စုတ်– ရိုင်းမှာနိန်ရေ ဖင်ချွန်း ခရုချေတစ်မျိုး။

သမက်တက်–(မင်္ဂလာဆောင်) သမိန့်ရှင်မ အိမ်ကို သမက်ရှင်ကိုလိုက်
ပို့ရေ အခမ်းအနား။

သမက်ရှင်–မင်္ဂလာသတိုးသား။

သမန်ကာချန်ကာ–(အပေါ်ယံ)အထက်ပေါ်ရိဖြစ်သော *(ကျေနပ်အောင်
သမန်ကာချန်ကာ လုပ်ပြလိုက် စွာရာ နင့်သား ကိုနာအောင်မလုပ်)*

သမိန့်ရှင်မ–မင်္ဂလာသတိုးသမိန်း။

သယိုင်လိုက်–(အနာမန်းလိုက်)အနာမန်းလိုက်လို့ရောင်ကိုင်းနိန်သည်။

သယိုင်းကျ–(အိကျ)အောက်ဘက်ကို အိကျနိန်သည်။

သရှုး–(အမြန်)အပြင်းအထန်/ လျှင်မြန်စွာလားသည်*(မော်တော် ကားကို သရှုး မောင်းလားခရေ ဇာဖြစ်နိန်လေမသိ)*
သရစ်–လူကြီးမိဘ/ ဆရာသမား/ ကျေးဇူးရှင်တိကိုနှုတ်ဖြင့်ပြစ်မှားသည်။
သရိုးသပင်လိုက်–အသားတိပုတ်ပြီးကေ အရိုးထိအောင်လိုက်စားနိန်ရေ အနာရောဂါမျိုး။
သရိုးသရီ–စိတ်ထဲ ထင့်တင့်တင့်ဖြစ်သော*(အေလမ်းကို လားရစွာ စိတ်ထဲမှာသရိုးသရီနန့် တစ်ခုခုဖြစ်ဖို့ ထင်ရေ သတိထားကတ် ဝေရို့)*
သရီချ–(သားရေခွါ)တရိစ္ဆာန် အသီကောင် အား အရီခွါသည်။
သဝါလိုက်–(အသားဝါရောဂါရ)ရောဂါကြောင့် အသားအရီဝါနိန်သည်။
သံဘက်ခံ–(က)သစ်သီး၏အစိအိမ်မာနိန်သည်*(အေအပင်ကသရက်သီး သံဘက်ခံနိန်ဗျာလ်)*(ခ)ချွတ်လို့မကျွတ်လွတ်နိုင်ရေတဆီ/ သရဲ*(ငမဲကြီး တဆီဖြစ်နိန်စွာ သံဘက်ခံ နိန်ဗျာလ်လတ်)*
သာရာဘင်း–(သာပေါင်းညာစား)အခွင့်အရေးသာရေဘက်ကို ပေါင်းသူ။
သာလယံ–အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိသော/ အားလုံးနှင့် ဆိုင်သော*(ဥပမာ–သာလယံဇရပ်)*
သားလှကျေးဇူး–ဆီးဘက်ဝင် အပင်ချေတစ်မျိုး။
သုဿနာအိမ်–လမ်းဘက် ဦးတိုက်ထားပြီး အိမ်ရှိဘက်ကို အခေါင်ချိုးထားရေအိမ်မျိုး*(သုဿနာထိုအိမ်ထဲက–ထိုအပျိုမလက်ယပ်ခေါ်ရေ)*
သက်တန့်လိုက်–ခန္ဓာ အသားအတွင်းသို့ နက်ရှိုင်းစွာ လိုက်စားနိန်ရေ အနာဆိုး/ အနာပျက်။
သင်ချီ–ဘုရားကိုအလုပ်အကျွေးပြုလုပ်ရသူလူတန်းစား*(ပါးတော်တောင် အနားမှာ အခုထက်တိုင် သင်ချီရွာ လို့ ရှိပါသိရေ)*
သင်္ဂဇာ–စက္ကူပုန်းချီပညာရှင်/ ဖုန်းကြီးပုံမှာ တလားတိဆင်ပီးရေ လက်မှုပညာရှင် *(မင်းပြားမြို့နယ်မှာ သင်္ဂဇာရွာ လို့ရှိပါရေ)*
သင်သရာထုပ်–နောက်ကျောကုန်းမှာပေါက်တေဘုကြီး/ ဝဠ်ကြွီးပါခြင်း။
သင်သရာပါ–(သံသရာပါ)အတိတ်က မိမိပြုလုပ်ခစ္စာတိကို ဘဝသင်သရာ တလျှောက်ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ် ခံစားရသည်။

သင်းစင်–(က)(သင်းကွပ်ထားပြီးသောသတ္တဝါ) မျိုးမပွါး နိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားပြီးရေတိရစ္ဆာန်(ခ)အိမ်ထောင်ကျပြီးရေယောကျ်ား*(ကျိန်းတောင် လက်ယာ ဖူးပင်ရှာကပါရဲဘ–ပါရဲဘ သင်းစင်––)*

သင်းခတ်–(သင်းကွပ်)အထီးသတ္တဝါကို မျိုးမပွါးနိုင်အောင် သားကြောဖြတ်သည်/ နွားဖေးစေ့အားညှပ်ဖြင့်ညှပ်၍ထုခြီပစ်သည်/ သင်းထုသည်။

သင်းပြည့်–(သင်းမကွပ်ရသေးသော)သင်းကွပ် မထားရေတိရစ္ဆာန်။

သဘော်ဘဉ–(ကတတ်ဉ)အကျိအစွဲ များရေ ချက်စားရရေ ဉတစ်မျိုး။

သင်းမလိုက်– နွားများ မိတ်လိုက်သည် *(နွားမ တစ်ကောင် နောက်သို့ နွားထီးများစွာ မိတ်လိုက်ရန် လိုက်နှိန်ကြခြင်း)*

သင်းသတ်–သစ်ပင်တိကို မလှဲဘဲရပ်စောက်သီအောင် အရင်းကို ဒါးနန့် ပါတ်လို့ခွပ်ပီးသည်။

သင့်အိသင့်အောင်–သင့်တော်ရှံ*(ဆား သင့်အိသင့်အောင်ချေထည့်လိုက်)*

သံပုရာပိုင်း–(ဒယ်အိုး)ကြော်ဗျချေ။

သံဖြူတတ်–သံပုံး/ သွပ်အိုး အဟောင်းအပျက်တိကို ဖါထီးပြုပြင်ပီး ရေလူ/ ကန့်သရီ/ သံဖြူဆရာ။

သန်း–(က)ဖြတ်လို့လားသည်*(အေတစ်ပြင် သန်းပြီးကေ ဉီးရာဇ်တောင် ဘုရားကို မြင်ရဖို့ဗျာလ်)* (ခ)အိပ်ချင်လို့သန်းသည်။

သန္နိပါတ်–ချမ်းတုန်လို့ဖျားရေအဖျား/ ငှက်ဖျားရောဂါရသည်။

သိမ်း–ဉယျာဉ်/ ခြံမြေလုပ်ငန်းလုပ်သည်*(ကွမ်းသီးခြင်း သိမ်းသည်/ ယာ သိမ်းသည်/တလင်းသိမ်း)*

သိုက်–(က)လေးဆယ်သားအချိန်အတွယ်/ ထိုသို့ချိန်တွယ်ရာမှာ သုံးရေ တစ်ဘက်ဆွဲချိန်ခွင် (ခ)ရတနာ လျို့ဝှက် ထားရာနေရာ *(ဘုရားကို သိုက်တူး လားကတ်တေ)*

သိုင်–(ပိုးပန်းသည်)မမချေတိကို အပျိုလူပျိုပိုးပန်းသည်*(ပွိုင့်မှာ မြာသိုင် စောင် လားကတ်မေ)*

သိုင်း–(က)ကိုယ်ခံပညာ(ခ)ကကောင်းရှည်ရေကြိမ်တစ်မျိုး *(သိုင်းကြိမ်)* (ဂ)ကြိုးနန့်တွဲချိုင်သည် *(ဝါးဖေါင်ကို ကြိမ်နန့် သိုင်းထားလိုက်)*

သွ–(က)(ပွ)ကျိတ်မနိန်သော*(သဲပြင် သွသွချေမှာ အလျှင်အလျှင်လားရစွာ မလွယ်ပါကား)* (ခ)လက်ခုတ်သီးကို ဖွင့်ရေအချောင်း *(သော့)*
သွိ–(ခြောက်)ရီအစိုဓါတ်ကုန်ခမ်းလားသည်*(ငါးခြောက်ကိုသွိလားအောင် နိန်ပူမှာ တရက်လောက် ထုတ်လှန်း ထားလိုက်)*
သွီး–(က)(သွေး)ခန္ဓာထဲမှာ ရှိရေ အနိန်ရောင်အရည် (ခ)ထက်မြက်လာအောင်ကျောက်ဖြင့်ပွတ်တိုက်ပီးသည်*(ဒါးသွီးသည်/ဆောက်သွီးသည်)*
သွားကြားရီယို–(စီးပွါး မဖြစ်တဲ့မိန်းမလက္ခဏာ)လင်က ဓာလောက်ပင် စီးပွါးရှာရှာ စီးပွါးမဖြစ် နိုင်ရေ မိန်းမမျိုး။
သွားတိုး–(သွားတိုက်)သွားကိုသန့်ရှင်းအောင်လုပ်သည်။
သွက်–(က)ဖြတ်လတ်သော(ခ)ပျစ်မနိန်သော(သကြားချေ သွက်နိန် ယင့်)
သွင်–(သိန်)ပုံမှန်ကြီးထွားမှုမရှိသော*(အေသူ ခြီထောက်သွင်နိန်ရေ/ကွမ်းသီးအသွင်–အသားမပါ)*
သွင်ကျောက်–(ကျောက်စရစ်)မြစ်ချောင်းတိမှာ သဘာဝအလျှောက် ဖြစ်နိန်ရေ ကျောက်ခဲအလုံးကြီး/အလုံးချေတိ။
သွန်–(က)လောင်းချသည်(ခ)ကြက်သွန်ခြောက်လားသည်။
သွန့်–(လှောင်ပြောင်သည်)စကားကို ပပေါ့ပပျက် ပြောပြီးကေ ရယ်စရာလုပ်ပလိုက်သည်*(ငါ့စကားကို လာလို့ သွန့်မနိန်ကေ့ ငါမကြိုက်)*
သွပ်–(ဒန်)သွပ်အိုး/သွပ်ခွက်စသည်။
သွပ်သွပ်–အသာအယာချေ/မပြင်းထန်သော *(ပင်လယ်ပင်စွပ် ကပိုင်ရှာမှာ လီသွပ်သွပ် နန့် ကစပ်ကတ်မေ–––)*
သဲ–ပိုဆိုးလာသည်*(လူနာရောဂါ သဲလာရေ အခြေအနေမကောင်း)*
သဲစား–(က)လုပ်ငန်းတိဆုံရှုံးလားခြင်း(ခ)ခြီဖဝါးရို့မှာအနာချေဖြစ်သည်။
သဲခြီ–(က)(သဲခြေ)လူခန္ဓာအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ခု(ခ)သတ္တိ*(အလကားသည်းခြီ မရှိရေ အကောင် နိန်ဝင်ကေအိမ်ကိုပြင်တောင် မထွက်ဝံ့)* (ဂ)အမှတ်သညာ*(အေသူ ဓာလောက်ပင်ပြောပြော အမှတ်သဲခြီ မရှိ)*
သဲ့–ရီထဲကပစ္စည်းကိုစစ်ယူသည်*(လယ်ထဲမှာ ငါးသဲ့စောင်လားကတ်မေ)*
သေး–(ဆော့)အမြဲကစပ်နိန်သည်*(အေသူချေ ကကောင်းပင် သေးရေကာ)*

သောင်း–(က)တရုပ်နံနံပင် (ခ)ခမ်းခြောက်လားသည်(နင့် ကြက်သွန်တိ သောင်းလားခဗျာလ်)

သော်ဒလီ–(သော့ကိုင်/ လူချမ်းသာ)ချမ်းသာရေလူ /လုပ်ငန်း အများကို အုပ်ချုပ် ရရေလူ/ သွကိုင်*(သော်ဒလီ သွတစ်ခွီ ခါးမှာချိတ်လို့)*

သော်ရကာမော်ရကာ–(မထိမဲ့မြင်လုပ်သော)ရှုံကီရှုံကားလုပ်သော။

(ဟ)

ဟဂျာ–(လူတောမတိုးသူ)လူအများရှိမှာ တစ်ခုလေမပြောဝံ့ မဆိုဝံ့ရေလူ။

ဟဟဲပင်–ခြောင်း အလွန်ဆိုးလို့ /အလွန်ပင်ပန်းလို့ အသက်ရှူမဝ ဖြစ်သည် *(လူက ဟဟဲပင် နိန်ဗျာလ် တအောင့်ချေ အနား ယူပလိုက်)*

ဟာဗဒူ–ဆုံးမပြုပြင်လို့ မရသူ /သင်လို့မရ သုံးမရသောကျွဲနွား။

ဟာရီ–မိလ္လာသိမ်းလုပ်တေလူ *(ဒုံးနန့် သချီ ဟာရီတစ်မျိုး––)*

ဟာလာ–(က)အခွံဖြစ်သော*(လင် အိမ်ကထွက်လခလို့ရင်ထဲမှာဟာလာကြီး ဖြစ်နိန်ရေ)*(ခ)အကာအရံမရှိသော*(ရင်ဖတ် ကိုဟာလာဖွင့်ထားရေ/ အိမ်တန်းခါးကိုဟာလာကြီးထား ခရေ မပိတ်ခရ)*

ဟာလူ–(မိတ်ဆွေ)ရင်းနှီးရေလူကိုခေါ်ရေအသုံး*(ဟာလူယောက်ဖ ကွန် ပိုက်စောင် လားကတ်မေ လိုက်လတ်ကား)*

ဟီလာတက်–မိန့်မချေအရက်အိန္ဒြေမရှိဟီးဟီးဟားဟား လုပ်နိန်သည်။

ဟက်–လိုင်ခြောင်းရှင်းသည်*(ခြောင်းဟက်/သလိပ်ဟက်)*

ဟက္ကရီကျ–ရှုံ့ရှာဖို့ကောင်းသောလူမျိုး/ အရှက်နဲရေလူ*(အေကောင် သူများသားမယားတိကို ပြစ်မှာရေ ဟက္ကရီကျ ကာတစ်ကောင်)*

ဟက်ဖေ–အဖျားမှာ မြားထိပ်ပုံ အထစ်လုပ်ထားရေ လက်နက်ကရိယာ။

ဟင်း–(က)ပျက်ကွက်သည်/ နောက်ကျသည်*(ထမင်းကို ဖိမ် နန့်စားမနိန်ကတ်ကေ့အလုပ်ဟင်းရေ)*(ခ)စားဖို့ ချက်ထားရေ အသီးရွက်စားစရာ။

ဟင်းကျုံး – ဟင်းရည်ခပ်တေ ဇွန်းကြီး။

ဟင်းခပေါက်သီး–ကင့်ခရားသီး နန့်တူကေလေ့ ကင့်ခရားသီး ပိုင်မခါးရေ နွယ်ပင် အသီးတစ်မျိုး။

ဟင်းခြင်း–ကွမ်းသီးခြံ /သီးနှံစိုက်ခင်း။

ဟင်းဓာကွဲ–(သပိတ်လွယ်ငှက်)အမဲနန့်အဖြူရောင်တိပါရှိရေ ငှက်ချေ။
ဟင်းဓား–(ဟင်းပန်းကန်လုံး)ထမင်းစားရေခါ ငါး/ဟင်း ထည့်ရေခွက်။
ဟင်းညှံ့ချေ–(လိပ်ပျော့)အခွံအပျှ လိပ်ချေ။
ဟန်–(က)ထင်မြင်မှု နောက်ဆက်အသုံး *(ကျော်ဇံရှီ တစ်ယောက် အမေရိက ကိုရောက်နိန်ရေ ဟန်)* (ခ)အကွန်ဆောင်သည် *(ဟန်ဆောင်နိန်ရေ)*
ဟန်က–(သိုင်းက)ဒုတ်သိုင်ဒါးသိုင်းကသည်/ ယိမ်းကကွက်။
ဟန်ပြ–(ဟန်ဆောင်လုပ်ပြသည်)ကွမ်ဆောင်လုပ်ပြသည် *(အမိ အဖတိ ကြေနပ်အောင်ထမင်းတစ်လုပ်နှစ်လုပ် ဟန်ပြ စားပြလိုက်လေဝေ)*
ဟန့်–(က)တားသည် *(သဇင်ဖြူသမက်တက်ကို ကာလသားတိ ဟန့်ရေ လတ်)* (ခ)ကြောက်သည် *(အဖိုးအောင်ဘ ဆိုကေ လူတိုင်းဟန့်ရေ)*
ဟပ်–(က)အဝတ်စ *(ပိတ်ဖြူတစ်ဟပ်/ချနေးဟပ်)* (ခ) ဝင်ရောက်လည် ပတ် သည် *(ကျောက်ဖြူကို ရောက်ကေ အကျွန့်ရို့အိမ်ကိုဖြစ်အောင် ဟပ်ပါအရီး* (ခ)ဆိုက်ကပ်သည် *(သင်္ဘောဟပ်သည်)*
ဟပ်ကတတ်–(နီးနီးလေးဖြစ်သော)အပါးချေဖြစ်သော *(ဘုရားကိုရောက် ဖို့ ဟပ်ကတတ် ချေရာ လိုပါဗျာလ်)*
ဟပ်ကျ–(က)ယှဉ်ပြိုင်၍ *(ယင်းသူနန့်ပြိုင်ဖို့ နင်းရို့ဟပ်လို့တောင်ကမကျ)* (ခ)တွိမိဆုံမိခြင်း *(အေသူက ဟပ်ကျကေပင် ဖေချာချီး ရေဗျာလ်)*
ဟိတ်–ဘုံဘဝ/နိမိတ်ပုံ *(လေးမျိုးနိမိတ် နတ်ပြဟိတ်/အဟိတ်တိရစ္ဆာန်)*
ဟိတ်ရ –ဂုဏ်ရှိသည် *(ကိုယ့်သမိန်းချေ တစ်ယောက် ပါရဂူဆရာဝန်မကြီး ဖြစ်ကေ မိဘတိမှာ ဓာလောက် ဟိတ်ရ လီဖို့လဲ)*
ဟုံးတောင်ညို–(ဒေါသကြီးသူ)ဒေါသ ကကောင်းကြီးရေလူ။
ဟုတ်တိပတ်တိ–ထိထိရောက်ရောက်/ကြိုးကြိုးစားစား။
ဟုတ်တီထိုး–ဟုတ်တီတီလို့ မြည်လို့ယှဉ်ပြိုင် ကစပ်ရရေ ကစပ်နည်း။
ဟုတ်ယောင်ထင်–မဟုတ်စွာကို အဟုတ်ထင်မိခြင်း။
ဟုတ်လူဗလူ–(အဖြစ်မှု)တချက်ချေ သုံးဖြစ်ရုံလုပ်ထားသော *(တဲချေတစ် လုံး ဟုတ်လူဗလူ တစ်မိုးခံလောက်ဆောက်လိုက်ကတ်ဖိ နောက်နှစ် မှ တိုက်ဆောက်ကတ်မေ)*

ဟုန်–(က)အတတ်အသိလွန်လို့သုံးမရဖြစ်ခြင်း(ခ)အပင်အလွန်ကောင်းပြီး အသီးမအောင်ခြင်း *(စပါးတိ ဟုန်လားရေ)*

ဟိန်–(ကိုယ်ပူခြင်း)ပူနွှီးနိန်ခြင်း*(သားချေ ကိုယ်တဆိကေ ဟိန်နိန်ရေကား)*

ဟိုက်–(မောပန်းသည်)ကကောင်း ညောင်းညာနိန်သည်။

ဟိုင်–(မွန်နေသည်)အနံ့နံသည် *(အိပ်ရာမှာ အပုတ်နံ့ ဟိုင်နိန်ရေ)*

ဟိုင်း–(က)မိန်းမများ အိမ်ထောင်မကျဘဲ အရွယ်လွန်သည်*(အပျိုဟိုင်း)* (ခ)အစွယ်မပေါက်တေ ဆင်အကြီးမျိုး*(ဟိုင်းဆင်)*

ဟိန်း–ကြီးမား/မြင့်မားသော*(မဖြူမှာရို့ အိမ်တစ်ဆောင် ဆောက် ထားစွာ ဟိန်းနိန်ယင့် ထော)*

ဟိန္နုတ်မ–(က)ဟိန္နူ ဘာသာဝင်ကုလားမ (ခ)လင်သီကေ နောက်လင်ယူခွင့် မရရေမိန်းမ *(တလင်သီ တလင်မရ ဟိန္နုတ်မ)*

ဟေးတိုက်–ကိုယ့်အောက်ငယ်ရေလူကို ရည်ညွှန်းရေစကား*(ကိုယ့် ထက်ကြီးရေ လူကို ဟေးမတိုက်ရ ရိုရိုသေသေပြောရဖို့)*

ဟေးရမခပ်–တပြိုင်ထဲ လုပ်ဖို့သံပြိုင်အသံပီးခြင်း။

ဟောက်ပက်–နိမ့်ဝင်နိန်သည် *(မျက်စိဟောက်ပက်)*

ဟောင်–(က)တစ်ခုခု ကိုမြင်လို့ ခွီးတိ အသံကျယ်ကျယ်နန့် မြည်ခြင်း (ခ)ပြင်းထန်စွာ အနံ့ဆိုးနံခြင်း(*အခန်းထဲမှာ သီးစို ဟောင်နိန်ရေ*)

ဟွေ–ရှီးအခါက အသက်အရွယ်တူ မိန်းမကြီးအချင်းချင်းထူးသံ*(အမျေ–လို့ခေါ်ကေ ဟွေ–လို့ထူးတတ်တေ)*

(အ)

အ–(က)လည်လည်ဝယ်ဝယ်မရှိသော(ခ)စကားထစ်သော (ဂ)အဆီစားများလို့ပျို့လားခြင်း*(ဝက်သားစားရစွာ အဆီများလို့ အ ’နိန်ဗျာလ်)* (ဃ)မအောင်မမြင်ဖြစ်သည် *(အသီးအ/ကျည်ဆန်အ)*

အကယောင့်/အဂေါင့်ဂေါင့်–အမှန်အဟုတ် *(အကယောင့် ပြောစွာ)*

အကျင်–(ကျင်)အချေမပေါက်နိုင်ရှေ့။

အကျိ–(အရိအရွဲ)ခန္ဒာထဲမှာရှိရေ ပျစ်ချွဲနိန်ရေ အလုံးအခဲ။

အကျိုက်–သတ္တဝါတိတွင်းတူးလို့ထွက်တေမြေစာ*(ပုရစ်အကျိုက်)*

အကျိုင်–မျိုးတူအစု/ အုပ်စု*(အချေတကျိုင်/ နွားတကျိုင်/ မမတစ်ကျိုင်)*
အကြိမ်ကြီးချ–(အပြင်းအထန်) အလီး အနက်/ အပြင်း အထန်ဖြစ်သော *(အကြိမ်းကြီးချ လို့ငိုနိန်ရေ/ အကြိမ်ကြီးချလို့ ရှိခိုးပါယင့်ကား)*
အကောက်ကိုင်–ပြောလာရေစကားကိုမကောင်းထင်သည်/ အဓိပ္ပါယ် တလွဲကောက်ယူသည်*(ယင်းသူက အကောက်ကိုင် လို့စီရာ နိန်ရေ)*
အခဖေး/ အခရေး–အရောအနှောမပါ မပြုပြင်ဘဲ စားခြင်း *(မြောက်ဉကို အခဖေး စားလို့ဓာကောင်းဖို့လဲ ပြုတ်ပြီးကေ ပဲဆီနန့်တို့စားရရေ)*
အခရင်း–အောက်ဆုံးဖြစ်သော/ အောက်တွင်ဖြစ်သော *(စေတီ အခရင်း သစ်ပင်အခရင်း စသည်)*
အခရာ–အဓိကကျသော/ အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သော*(စာသင်စွာမှာ ကြိုးစားမှုက အခရာ ကျပါရေ)*
အခရှိ–အစု/ အုပ်စုလိုက်*(ထိုမှာမမြင်လာအချေတိ အခရှိပြတ်လာနိန်ရေ)*
အခါ–သင့်တင့်လျှောက်ပတ်သော နေ့ရက်/ အချိန်နာရီ။
အခါကြည့်–သမက်ရှင်နန့်အမီးရှင်နိန့်နံတည့်မတည့် တွက်ကြည့်သည်/ မင်္ဂလာဆောင်ဖို့ ရက်ကောင်းရက်မြတ် တွက်ချက်ရွီးချယ်သည်။
အခါကိုင်/ အခိုင်ကိုင်–ပြောခရေစကားတစ်ခုခုကို ဆုပ်ကိုင်ပြော ဆိုခြင်း *(အရက်မူးလို့ ပြောခရေ စကားကို အခါမကိုင် ကတ်ပါကေ့)*
အချာ–(က) (အဝတ်စ)အကျႌချာ (ခ)လောင်းလျာ–မယားချာ/ လင်ချာ *(နှပျိုးသီးကျာကျာ မှည့်လတ်တေ ကြာဖံ လင်ချာ ဆို လတ်တေ)*
အချီးခြူ–ဂျီးများသော/ ကြမ်းတန်းစွာမြည်တွန် ပြောဆိုတတ်သော။
အခိုင်ကိုင်–အမှန်ယူသည်/ အတည်ယူသည်/ လက်ဆုပ် လက်ကိုင်ပြုသည် *(အရှူးစကားကို အခိုင်မကိုင် ကတ်ကေ့)* (အခါကိုင်)
အခြင်ဆင်– အိမ်ကို အခေါင်မိုး မိုးဖို့အတွက် ခေါင်မိုးမှာ လိုအပ်တေ သစ်တန်း/ ဝါးတန်းတိ တပ်ဆင်သည်။
အခြင်း–(က)နည်းစံနစ်*(ကျင်ခြင်း/ နတ်ခြင်း)* (ခ)အကျင့်စရိုက်*(မြင်းကို အခြင်းသိမှ စီးရရေ)*(ခ)လူတစ်ယောက်၏ အတိတ်ကမကောင်းရေ အဖြစ်အပျက်များ*(ယင်းသူ့ အခြင်းကို ပြောရဖို့ဆိုကေ ပြောမကုန်)*

အခြင်းပြော–(အတင်းပြော)သူများကို ကွယ်ရာမှာမကောင်း ပြောသည်။
အခြင်းဖော်–(အတင်းပြော) မိမိအပေါ် အခြားတစ်ယောက်၏ မကောင်းကြောင်းတိ အားနည်းချက်တိကို ပြန်လည်ဖော်ပြောသည်။
အခြင်းများ–ရှီးများသော/ ဂျိဂျတ်များသော/ အလိုများသော။
အခြင်းသိ–အလေ့အထ/ အကျင့်စရိုက်တိ ကိုသိရေလူ အချင်းချင်း။
အချိုင်း–စားမကုန်လို့ကျန်ခရေ အစားအစာ *(ထမင်းချိုင်း/ ဟင်းအချိုင်း)*
အချိတ်တက်–(ငို–ရှိုက်)ပြင်းပြင်းထန်ထန် ငိုရေခါ အသက်ရှူမဝဖြစ်ခြင်း *(အေအချေ အချိတ်ကြီး တက်လို့ပင် ငိုနိန်ရေကာ ဇာဖြစ်လို့လဲ)*
အခေါ်ဘဏီ–(ပါဠိ)(က)အလွန်များသော (ခ)ဂဏန်း–၁၃–လုံးပါသချ်ာအရီအတွက် *(ရီတွက်ပုံ–ခု/ ဆယ်/ ရာ/ ထောင်သောင်း/ သိန်း/ သန်း/ ကောဋိ/ ပကောဋိ/ ကောဋိပကောဋိ/ နဟုတ/ နိန္နဟုတ/ **အခေါ်ဘဏီ** ဗိန္ဒု/ အဗ္ဗုတံ/ နိယဗ္ဗုတံ/ အဟံဟံ/ အဘန်ဘန်/ အဋ္ဋဋံ/ သောဂိန္ဒကံ ဥပ္ပလ္လာန်/ ကုမုဋံ / ပဒုမံ/ ကဌာနံ/ မဟာကဌာနံ/ အသချေ်ယျ)*
အချေ–(က)(ကလေး)အဘုချေ (ခ)မသိနားမလည် တတ်တေလူ။
အဂုတလိုင်း–(အခုတလော)လက်ရှိ အချိန်ကာလအတွင်း *(အဂုတလိုင်း ခွီးတိ ကကောင်းအူရေ)*
အဂုသေကြောင့်က–(ခုနက)လွန်ခရေ အချိန်တိုချေအတွင်းက *(အဂုသေကြောင့်ကသိ ထမင်းစား လို့ မြင်ခသိရေ အခု မရှိပြန်ဗျာလ်)*
အ’ဂျာ–(လူအ)တစ်ခုလေ့ပြန်လှန်ချေပ မပြောတတ်သူ *(အ'ဂျာမှာ အိမ်မှာ ဆိုကေများလိုက်တေစကား လူရှိမှာကျကေအာစီး ထည့်ထားရေပိုင်)*
အဂေါင့်–အမှန်/ အဟုတ်။
အငေါင်း–အချိန်လွန်/ ရင့်ရော်ခြင်း *(အညင်းသီးအငေါင်း /လင်လေ့မရ အငေါင်းမ)*
အစာ–(က)စားစရာ (ခ)တိုက်စား ခတ်ဖြတ်လို့ထွက်လာရေ ဘေးထွက်အပိုင်း အစတိ(ဒါးစာ/ လွှစာ/ သစ်ပင်ကို အစာခံလို့ခွပ်ကတ်)
အစာတက်–နှစ်သစ်မှာ မင်္ဂလာရှိစီဖို့ သင်္ကြန်အတက်နိန့်မှာနိန့်အလိုက် နံအလိုက်　ဘုရားမှာဆုတောင်းသည်။

အစာခံ–အခံအစာ တစ်ခုခုစားထား/ကြိုတင်ထည့်ထားသည်။
အစားခံ–(က)စားခြင်းကိုခံရသည် *(နတ်သမီးခကြိုးမြွီ ဘက်မှာ ရှိမြွီချေ အစားခံရရေ)*(ခ)ကိုယ်စားခံပီးသည်*(သားကျူးလွန်ရေ အပြစ်တိကို အဖသေ အစားခံလားခရေ)* (ဂ)ကြာကြာအစားခံသည်။
အစားစံ–(အစားနှေးသည်) စားသောက်တေ နိန်ရာမှာ ကကောင်း ကြာသည် /ဖြဖြေးစားသည်*(အေသူကကောင်း အစားစံ ရေကား အယင် တဆိကေစား သဘော်ာမီလိုက်ဖို့ မဟုတ်ပျာလ်)*
အစားရှုတ်–အစားကြီးသည်/အစားလောဘကြီးသည်။
အစူးစူး–ဆူးစူးသည်။
အစိအဆံရှည်–အသေးစိတ်ကျလွန်းသော*(ငါ့ကိုအစိမှာအဆန်ရှည်ဗျာလ် လာမိန်း မနိန်ကေ့)*
အစီး–(က)အတိုး*(ရွှေပေါင်ထားစွာ အစီးဇာလောက်ကျလေ)* (ခ)သစ်ပင် သစ်သီးရို့ကထွက်တေပျစ်ချွဲချွဲအရည်*(သရက်သီးအစီး/ပဒကာသီးအစီး)*
အစက်မကျ–လုံးဝပီးကမ်းမှု/လှူဒါန်းမှု မရှိသော*(ယင်းသူ သူများဘက် ကရာ လိုက်လို့စားရေ သူ့ဘက်ကတော့ တစ်ခါလေ့ အစက်မကျ)*
အစင်–(က)ပြောင်စင်သည်ထိ (ခ)သေသည်ထိ *(ရန်သူတိကို အားလုံး အစင် သတ်ပလိုက်တေ)*
အစင်းသိ–အတွင်းရေးကို အားလုံးသိထားသော။
အစိတ်–အခြမ်း*(ငါ့ကို ပဒကာသီး အစိတ်တစ်စိတ် ပီးပါ)*
အစိတ်ကေ–(က)(ကလေးငယ်)အသက်ငယ်လွန်းရေအချေ(ခ)နှစ်ဆယ့် ငါးကွက် ရှိရရေ (ကြွေကွက်)ပဆိတ်ကွက်။
အစိမ်း–(က)မမှည့်သေးသော *(သရက်သီးအစိမ်း)* (ခ)မယဉ်ကျေးသော *(အေကောင်ချေက အစိမ်းချေရာကာ ကကောင်း ရိုင်းရေ* (ဂ)(သရဲ) တစ်ဆီ *(နော်ဇာဉ ရှိမြုပ်သီလခစွာ အခု အစိမ်းမ ဖြစ်နိန်ရေလတ်)*
အစိမ်းသီ–(အစိမ်းသေ)ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရ၍သော်လည်းကောင်း/ရောဂါ ရ၍ သော်လည်းကောင်း ရုတ်တရက် သီခြင်း။
အစိုင်–ဆွေစိုင်မျိုးဆက် *(အစိုင်ကိုကမကောင်း /အစိုင်လိုက်တေ)*

အစိုင်ပုတ်–အကျင့်မကောင်းရေ မျိုးရိုး။
အစိုင်ပြုန်း–တမျိုးလုံး တဆွေလုံး သီဆုံးကုန်သော။
အစိုင်လိုက်–အမျိုးကိုလိုက်သည်/ မျိုးရိုးလိုက်သည်။
အစိုင်အလာ–ဖြစ်ရိုးစဉ်ဆက်/ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော။
အစွယ်ရှင်–(က)အစွယ်ရှိသောသတ္တဝါ(ခ)ပါဝါအာဏာရှိရေလူ။
အစောက်–နက်သော(ကမ်းထောင့်ကို လွန်စွာနန့်အစောက်ကြီး ဗျာလ်)
အစောက်စောက်–လိုရာမရောက်/ အကျိုးမရှိလားလာနိန်ခြင်း*(အစောက်စောက် ရာလားနိန်ဖို့ တတ်တေ အိမ်အတွက် ရီချေတစ်ပုံးပင် မခပ်)*
အဆာ–အသုတ်/ အကြိမ်*(အေအဆာ သိမ်းပြီးကေ ကွမ်းသီးခြင်းပွဲဗျာလ်)*
အဆာကျယ်–အလိုများသော*(အေအချေ ကကောင်း အဆာကျယ်ရေကာ)*
အဆာပလာ–စားကောင်းအောင်/ မျက်စိပသာဒဖြစ်အောင် အပိုဆောင်းလို့ ပြင်ဆင်ပီးရရေ ပစ္စည်း။
အဆံရှည်–အသေးစိတ်လွန်းသည်/ မပြီးပြတ်နိုင်သော။
အဆီ–(က)အသားနန့် တွဲနိန်ရေ အဖြူရောင် အစိတ်အပိုင်း (ခ)သတ္တိ *(ယင်းသူ့မှာ ရည်းစားစကားပြောဖို့ အဆီမရှိ)* (ဂ)လားလိုရာ ခရီးဆုံးဖြစ်သော*(လူစွမ်းမပေါက် မြို့မရောက် ဘောင်းဒွတ်အဆီ ပြန်လတ်စီ ဘောင်းဒွတ်ကိုပင် မြို့ယောင်ထင်)*
အဆီပါ–(အားရဝမ်းသာ ဖြစ်သည်) ကိုယ်နန့်မတည့်ရေလူ တယောက်ယောက် ဒုက္ခရောက်နိန်စွာကို အားရကျေနပ်ကြောင်းပြောရေစကား *(ကောင်းရေ အဆီပါရေ ငါ့ကိုဆဲလားရေ အကောင် အခု ဘာဘာဘက်မှ ဒဏ်ပီး ခံရရေ)*
အဆီးကျ–(က)ဒါးများ သံသားပျော့ လားခြင်း (ခ) မာနကျလား သည် *(ဖေချာ ရှိနိန်ခါက လူကိုလူမမြင် အခု မွဲလားမှ အဆီးကျ လားရေ)*
အဆီးတင်–(က)သံကို မာလာအောင်ပြုပြင်သည် (ခ)လူကို သတ္တိရှိလာအောင် ပြုပြင် သည်*(ယင်းသူ့ကို လူတောထဲ ပြောဝံ့အောင် အရက်ချေ တစ်ခွက်တိုက်လို့ အဆီးတင်ထားရေ)*
အဆဲကျ–မျက်နှာကောင်းမရဘဲ အဆဲအဆိုခံရသည်။

အဆိုး–အကောင်စားမဟုတ်သော/ လူကောင်းသူကောင်းမဟုတ်သော။
အဆိုးမဆိုကေ့–အပြစ်မတင်ကေ့*(စကားနားမထောင်ရေ သားဆိုးကိုအိမ်က နှင်ချလိုက်ကေ ငါ့ကိုအဆိုးမဆို ကတ်ကေ့နန်း)*
အဆိုးမြင်–အပြစ်မြင်သည်/ မကောင်းမြင်သည်။
အဆိုးထုပ်–(ဘောထုပ်)အဟောင်းထည်တိ ပါရေအထုပ်။
အဆိုးအဆာ–(က)အဝတ်/ အထည်အသုံးအဆောင် အဟောင်းအနွမ်းတိ (ခ)လူပေ/ လူညံ့တိ*(လမ်းဘေး အရက်ဆိုင်မှာ လူကြီးလူကောင်းတိ လာဖို့လား အဆိုးအဆာ တိလာလိမ့်မယ်)*
အဆိုင်း–(က)အရွယ်အစား*(အဆိုင်း တူရာတူရာ တစ်ဖွဲ့စီ ဝင်လာကတ်)* (ခ)အလုပ်အစု *(တစ်ဆိုင်းညောင်းကေ နောက်တစ်ဆိုင်း ဝင်ကတ်)*
အဆွီး–(က)(ဆွေးမြေ့)ဟောင်းလို့ရိနိန်သည်*(အိမ်တိုင်တိဆွီးနိန်ဗျာလ်)* (ခ)အသုံးမကျရေလူ *(အေသူက အဆွီးရာကာ တစ်ယောက်)*
အဆစ်ကျ–စကား ဝင်ပြောဖို့ /တစ်ခုခု ဝင်လုပ်ဖို့ အခြေအနိန်ပီးသည် *(စကားကို အဆစ်ကျရေခါ မှဝင်ပြောရရေ မဆီမဆိုင်ဝင်မပြောရ)*
အဆံ–(က)အစိထဲကအနှစ်(ခ)ဆင်ခြီ*(အေသူ ကကောင်း အဆံ ရှည်ရေ)*
အဆံရှည်–ဂျီးများသော/ မပြီးမပြတ်နိုင်သော*(စကားကိုလိုရင်းကိုပြောပါ အစ်ကို အဆန်ရှည် ပနာ ပြောမနိန်ပါကေ့)*
အဆန်–ဆန့်ကျင်၍*(စကားပြောကေ အဆန်အဆန်စီ မပြောကေ့လေဝေ ငါ စိတ်တိုလာဗျာလ်ဒေ)*
အဆန်း–ရိုးရိုးမဟုတ်သော/ အသစ်ဖြစ်သော *(နင့်စကားက အဆန်းကာ)*
အဆန်းတတ်–မလုပ်သင့်သည်ကိုလုပ်သည်။
အညာရီတက်–(မြစ်ရေလျှံသည်)မိုးတွင်းခါ မြစ်ချောင်းရီလျှံတက်သည်။
အညက်ဆိုး–(က)အမှိုက်သရိုက်တိ (ခ)အကျင့်ဆိုး။
အညွန့်အုပ်–(မင်္ဂလာအုပ်)သမက်တက်တေခါသမီးရှင်မအတွက်မင်္ဂလာရှိအောင် အထူးပြင် ဆင်ထားရေ အုပ်။
အညှေ့–(ခန္ဓာကိုယ်ကဂျီး)ခန္ဓာအရီပြားမှာ ဖြစ်နိန်ရေဂျီး*(ရီချိုးကေ သပုံတိုးခယင့်လား အညှေ့ တိုးခယင့် လား)*

အညောင်းကျ–မိန်မတိမှာ အဖြူဆင်းခြင်း။
အတလိ–(တမင်တကာ)တသိန်းတမန်*(ငါကမလုပ်ကေ့ပြောလို့အတလိ လုပ်ပြနိန်ရေ အဆွီးချေ)*
အတင့်ကြည့်–(အလုကြည့်)ဇနီးမယား(သို့)သား–သမီးချေတိကိုအလုပ် မခိုင်းဘဲ အလုကြည့်ထားသည်။
အတန်နန့်ရ–ဈေးသက်သာသော*(အတန်နန့်ရလို့ မှိုပင်းတစ်တောင်းချွတ် လာရေကား မမ အေမှာ ယူခလိုက်ကတ်)*
အတွင်းကောက်–(ကောက်ကျစ်သော)အတွင်းလား /အထဲလားသော။
အတွင်းလား–ကောက်ကျစ်သော။
အတွက်ကျ–ရှင်းရှင်း လင်းလင်းသိလား /နားလည်လားသည်*(ပါလား ရေဖေချာတိ ဓာပိုင်ကုန်လား ခလေဆိုစွာ အတွက်မကျ ဖြစ်နိန်ရေ)*
အတွက်ကတ်– အနစ်နာ မခံလိုခြင်း *(တွက်ကတ် မနိန်ကေ့ ငါရို့ပီးရဖို့ စွာပီးလိုက်ကတ်မေ)*
အတွက်တတ်–ဂဏန်သင်္ချာအတွက်အချက်တတ်ကျွမ်းသူ*(ယင်းလောက် ပင်စာရင်းတိ ရှုတ်နိန်ကေ အတွက်တတ် တစ်ယောက် ခေါ်ရဖို့)*
အတွက်နန့်–ထိုကြောင့်*(ယင်း အတွက်နန့် ယင်း ကလိန်မေကို မယူခီ ကေ့လို့ အစကပင် ငါပြောစွာ)*
အတွက်ပေါ်–(အမှတ်ရသည်)မိန့်နိန်စွာကို ပြန်သတိရသည်(*အေး ဂုမှငါ အတွက်ပေါ်ရေ နက်ဖြန်ခါ အစည်းအဝေး ဖိတ်ထားရေယေ)*
အတွက်ဖေါ်–မိနိန်စွာကို အမှတ်ရအောင် အစဖေါ်ပီးသည်။
အတွန့်တက်–ပြန်လည်မိန်းမြန်းသည်/စောဒကတက်သည် *(ငါပြောစွာ ကို အားလုံးနားထောင် ကတ် အတွန့်တက်နိန်ဖို့ အချိန်မရှိဗျာလ်)*
အထိအစီ–အများကြီးပိုမိုသော*(ယင်းသူ့မိဘတိကအထိအစီချမ်းသာရေ)*
အထဲလား–ကောက်ကျစ်သူ*(အေသူ ကကောင်း အထဲလား ရေ)*
အထူးဂါရ–မဆီမဆိုင်/အဆက်အစပ်မရှိသော*(အထူးဂါရ ငါ့လင်တခါလေ့ အရက်မသောက် နင်ပြောတိုင်း ယုံရဖို့လား)*
အထူးထူး–မဟုတ်မဟပ်/အဓိပ္ပါယ်မရှိသော*(အထူးထူး လာမပြောကေ့)*

အထက်ပြီ–(အထက်ပေါ်ရီ)(က)အထက်ဆုံးက/အပြင်ဆုံးကရှိနိန်သော *(ငါးခြောက်မိန်း ဖုတ်ကို အထက်ပြီတဆိကေခြစ်ပလိုက်)* (ခ)လူမြင်ကောင်းရုံ *(ယင်း လင်မယားက အထက်ပြီ တည့်နိန်ကတ် စွာရာ)*

အထက်ပေါ်ရီ–(အပေါ်ယံ)ပြင်ပေါ်ရီ လူမြင်ကောင်းရုံဖြစ်သော။

အထင်သီ–(သေချာပေါက်)ကျိန်းသီကျ တွက်ထားသော*(မင်းချီးထားရေ ဖေချာကို ပြန်ရဖို့လို့ အထင်သီ တွက်မထားကေ့)*

အထွီး–(က)အငယ်ဆုံးဖြစ်သော(သမိန်းထွီး)(ခ)ရှုပ်ထွီးပွေလိမ်နိန်သော *(ခြည်မျှင်/ကြိုးစသည်)*

အဒါ–အဖီး၏မိဘများ(မိဘ–အဖိုးအဘောင် – အဖီး –အဒါ)*(သတင်းရီသောက် မိုးရီသောက် အဒါရှင်မှာ လင်သုံးယောက်)*

အဒေါင်း –အဘိုသတ္တဝါ*(ကြောင်ဒေါင်း/ကျားဒေါင်းစသည်)*

အနက်–(က)အောက်သို့အနိမ့်(ခ)အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်။

အနက်ထိုး–(တမင်ရွဲ့၍လုပ်သည်)အလေ့ဇီလုပ်သည်/ ပြောသမျှတသိန်းတမန် ဆန့်ကျင်ဘက်လုပ်သည်/ ပိုဆိုးပြသည်။

အနှင်း–(တင်တောင်းသည့်ပစ္စည်း)သားနန့် နစပ်ဖို့သမိန့်ရှင်လောင်းကို လက်ဆောင်ပီးရေ ရွှေ / ငွေ / ပိုင်ဆိုင်မှုတိ။

အန္တွဲ–အမာခွံအသစ်လှယ်ပြီးခါစ ဂဏန်း/မြွီ *(ကလန့်အန္တွဲ /မြွီအန္တွဲခွံ)*

အနှမ်း–စိတ်မပြည့်သော*(အေကလေ အနှမ်းကာ လိမ်လို့ လိမ်မှန်းမသိ)*

အပရိက–အပြင်ပိုင်း/ အရေးမကြီးရေအလုပ်/ တာဝန်/ အထက်ပြီချေ။

အပင်–(က)သစ်ပင် (ခ) ခြီဖဝါးကနိန် ခေါင်းထိအမြင့်/ အရပ်အမောင်း *(အေသူ ကကောင်းကြီး အပင် ရှည်ရေ)*

အပင်း–အောက်လမ်းဖြင့် ပြုစားထားသော ရောဂါအကျိတ်အခဲ။

အပင်းဆို့–စေတနာမပါဘဲပီးသော အစားအစာတိကိုစားသည်။

အပုတ်ကျ–(နောက်ကျသော)ကစပ်ပွဲမှာ လိုက်ရရေလူ / ဆီးရရေလူ ဘိတ်ကျရေဘက်။

အပုတ်ဖမ်း–ကစပ်ပွဲမှာ အပုတ်ကျရေလူက အခြားတစ်ယောက်ဘက်ကို အပုတ်ကျစွာကို လွှဲပီးနိုင်အောင် ဖမ်းသည်။

အပြင်ရီ–(အပေါ်ရံ)လူမြင်ကောင်းရုံချေ*(ယင်းကလိန့်မေ အပြင်ရီလှကေ လေ့ အထဲပုတ်ယေ)*

အပြင်း–(က)(အမြန်ဆုံး) ခွန်အား အပြည့်နန့်အလျှင် ဆောင်ရွက်သည် *(တက်လေးချောင်းနန့် အပြင်းလျော် မောက်တော်ရှင်မ ပေါင်းထဲက ပဂံဒရမောင်တူ တညည့်ထဲမှာ အပြင်းယူ မောင်တူ မိလေ မယား လေ / အပြင်းလားသည် / ထမင်းကို နှောက်မှစား အပြင်းတချက် လိုက် လတ်ဖိ)(ခ)ဆိုးဝါးသော/ပြင်းထန်သော(အပြင်း ဖျားနိန်ရေ)*

အပြင်းနပြင်း–ကံကောင်းထောက်မလို့*(အပြင်နပြင်း ဘုတ်မီ လိုက်လို့ တော်သိရေ မဟုတ်ကေ စာမိန်ပွဲ ဖြေရဖို့မဟုတ်)*

အပွါးထုတ်–အဆောက်အဦး/ခြံကိုတိုးချဲ့သည်/အကျိုးအမြတ်ရအောင် လုပ်သည်။

အပြိန်း–အကြမ်းအားဖြင့် *(တပိဿာကို ဓာလောက်နှုန်းစီ ကျလေအပြိန်း တစ်ချက် တွက်ကြည့်လိုက်)*

အပေါင်–(က)အဖုံးအအုပ်*(မင်းစာအုပ် အပေါင်စုတ်နိန်ဗျာလ်အသစ်တပ် လိုက်ဖိ)* (ခ) အာမခံထားခြင်း *(အေ လက်ကောက်ကို အပေါင်ထား ပါမယ် ဖေချာတစ်သောင်းချက်ထုတ်ပီးပါ)*

အပေါင်ထည်–(အာမခံပစ္စည်း) ဖေချာချီးရေခါ အာမခံထားရေပစ္စည်း။

အပျောက်ပျောက်ခုံ–ဝမ်းသာလွန်းလို့ခုန်ဆွခုန်ဆွလုပ်နိန်သည် *(စာမိန်း ပွဲအောင်လို့လတ် အပျောက်ပျောက်ခုံနိန်ရေ)*

အဖာသသော–ပြုပြင်ဖါထီးထားသော/မူလထက် ပြုပြင်ထားရသည်က ပိုများသော*(မင်းရို့စွာက အဖါသသောနန့်ရာ)*

အဖက်–ဂဏန်းလက်မ/ပုဇွန်လက်မ *(အေ ဂဏန်း အဖက်ကို ဘာဘာ စားဖို့ ထားလိုက်ကတ်မေ)*

အဖက်ခံ–မျှော်လင့်ချက်တစ်ခုခုနန့် တစ်ယောက်ယောက်ကို အရောဝင် ပေါင်းသင်းသည်*(သူဌေးကို အဖက်ခံထားရဖို့)*

အဖက်လုပ်–ပူးပေါင်းသည်/ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသည်*(ယင်းကလိန့်မေ ကို အဖက်မလုပ်ခီကေ့ နင်ပါ နာမည်ပျက်လိမ့်မယ်)*

အဖန်–အကြိမ်*(ဘဝတစ်ရာ အဖန်ငါးရာ ဝဋ်ခံရလိမ့်မယ်)*
အဖန်ဆီ–(က)လဘက်အချိုရည်ဖျိုရန်နှပ်ထားသောအဖန်ရည်(ခ)အဖန်ရည်ခွက်တိမှာ အမြဲသုံး နိန်လို့ ကပ်နိန်ရေ ခြိုး။
အဖန်ရည်–(ရေနွေးကြမ်း) လဘက်ခြောက် ခပ်ထားရေ ရီပူ။
အဖြုတ်ဖြုတ်–အလီလီ/အပိုင်းလိုက်အပိုင်းလိုက်*(ဖေချာချေ တစ်သိန်းကို အဖြုတ်ဖြုတ် ပြန်ပီးနိန်ရေ)*
အဖျားကကောက်–အခိပ္ပါယ် တစ်မျိုးနန့်မရိုးမသား ပြောဆိုသည်/လုပ်ကိုင်သည် *(အေသူ စကားပြောကေ အဖျားကကောက်နန့်)*
အဖျားမမဲ–မကောင်းရေအခိပ္ပါယ်တစ်မျိုးနန့် သွယ်ဝိုက် ပြောသည်။
အဖြင်းဖြင်း–ကံကောင်ထောက်မလို့ *(အဖြင်းဖြင်း ဘုတ် မီလိုက်လို့ရာ မလားဂု မဟုတ်ကေကျန် လိုက်ရဖို့ထော)*
အဘု/အဘုချေ–(ကလေးငယ်)အချေကို ချစ်လို့ခေါ်ရေစကား။
အမျက်–(က)ဒေါသရန်ငြိုး*(အမျက်ထွက်သည်)* (ခ)သစ်သား/ဝါးအဆုံ *(ဒါးကိုဖျက် ဝမျက်/အမျက်ဆုံ)*
အမျယ်–အရွယ်တူမိန်းမကြီး အချင်းချင်းခေါ်ရေအသုံး *(အမျေရို့နိန် လို့ ကောင်း ကတ်ယင့်လား)*
အမျှင်–အရှည်လိုက်ဖြစ်သော(ကြိုးမျှင်/အမျှင်ရှည်သည်)
အမိန်းနန့်သီးနန့်–(ရှိုင်းစိုင်းစွာဆဲသည်)တိုင်းထွာ ဆဲဆိုသည်/ ကြမ်းတမ်းစွာ ဆဲခြင်း *(အကျွန့်ကို အေသူ အမိန်းနန့်သီးနန့် ဆဲပါရေ)*
အမြင်ကတ်–ကြည့်မရလောင်အောင် မုန်းနိန်သည်။
အမြင်ဝ–မပြောဆို မဆက်ဆံချင်လောက်အောင်ဖြစ်နိန်သည် *(ယင်းသူ့ကို ငါအမြင်ဝရေ ယင်းသူနန့် စကားမပြောချင်)*
အမြိုး–စားစရာတစ်ခုခုကို ပိုကောင်းလာအောင်ထည့်ပီးရေပစ္စည်း*(ဟင်းရည်မှာ ပုဇွန်အမြိုးနိုင်နိုင်နန့် ချက်ထားရေ)*
အမေရော်ဂါ–သင့်တင့်ရုံချေ(ဘုန်း*ကြီးကျောင်း လားစွာမှာ အမေရော်ဂါ ဝတ်လာကေ ကျီဇျာလ် သမက်တက် လားစွာကမဟုတ်)*
အမြောက်မြောက်–အပျော်ကြီးပျော်လို့လားနိန်သည်။

အမွှီးတစ်ပင်နာ–(သွီးစုနာ)အမွှီးချောတိ ခြီရင်းမှာ ပိုးဝင်လို့ဖြစ်တေအနာ။
အယားယား–အကျိုးမရှိလျှော့ကျ်လားနိန်ခြင်း *(ယင်းလူ အယားယားရာ လားနိန်ရေ အိမ်အတွက် ဟင်းချောတစ်ဆုပ်ချေပင် ခူးလာဖေါ် မရ)*
အယစ်ရည်ဖတ်–(မူးမူးရူးရူး) အရက် ယာဇ်နိန်သော*(အယာဇ် ရည်ဖတ် နန့် အပင်ထက်ကိုတက်နိန်လာ လူးယက်ကျမယ်)*
အယင့်ရှည်–(လေကြောရှည်)စကားပြောဖြေးဖြေးလလီးပြောသည်/မပြီးနိုင် မဆုံးနိုင် စကားအမျှင်မပြတ်ပြောသည်။
အယတ်–(အဖီ)အိမ်ဘေးက အိမ်ကိုမှီလို့တိုးချဲ့မိုးကာထားရေနေရာ*(အေတစ်မိုး မိဘအိမ်မှာ အယတ်ဆွဲလို့နိန်လိုက်ကတ်ဖို့ဗျာလ်နောက်နှစ်မှ အိမ်သစ်ဆောက်ကတ်မယ်)*
အယတ်ယတ်–တွဲလီတွဲလောင်း /အပြိုပြို အယိုယိုဖြစ်သော*(မင်းအိမ်ကခေါင်မိုးတိ အယတ်ယတ် ကျနိန်ဗျာလ် ပြန်ဆောက်ဖိ)*
အယွတ်ယွတ်–အလဲလဲအပြိုပြို*(မင်းရို့အိမ်ခေါင်မိုး အယွတ်ယွတ်ကျနိန်ဗျာလ် ပြန်ဖြိုလို့မိုးလိုက်ဖိ)*
အယောင်းယောင်း–(က)အလျားလျားအပါးအပါး (ခ)ပုံပျက်ပန်းပျက်။
အယွေ–မိခင်၏ညီမ/မိခင်၏ညီမအရွယ်ကိုခေါ်ရေ အသုံး။
အရာ–(က)ဒဏ်ရာ အမှတ်အသား(ခ)နောက်ထပ်မံလို့*(အရာဖေချာ ချီးဖို့ လာပြန်ဗျာလ် နင့်ကို မလာကေ့ ပြောထားရေမလား)*
အရီကျွတ်–(က)အထက်ပြီအခွံကွာသော(ခ)မွဲပြာကျနိန်သော။
အရပ်မတည့်–နိန့်နံ့ မတည့်လို့ မလားသင့်ရေအရပ်။
အရပ်သုန်း–ကိုယ်နန့်မတည့်လို့ မလားသင့်ရေ အရပ်ဒေသ /လားကေသီကိန်းရှိရေအရပ်*(နင့်အတွက်အရပ်သုန်းရေ ရန်ကုန်ကိုမလားကေ့)*
အရိပ်ကျ–(က)လောင်းရိပ်မိသည်*(သရက်ပင်အရိပ်ကျနိန်ရေ)* (ခ)(ရိပ်မိသည်)ဇာကိုဆိုလိုရေ/ဇာကို ဖုံးကွယ်ထားရေဆိုစွာရိပ် မိသည်/နားလည်သည်/*သဘောပေါက်သည်(ယင်း ပြည်ပက ဝင်လာရေ လူတိ ဇာပိုင်ခြီလှမ်း လှမ်းနိန်ရေဆိုစွာ အခုထိ အရိပ်မကျကတ် သိလား)*
အရှိ–အုပ်စု *(နွားတိ အရှိပြတ် စပါးစားနိန်ကတ်တေ)*

အရှုတစ်ရာ–အလွန်နက်သော*(အေချောင်းကို လားလို့ မငုပ်ခီကေ့ အရှု တစ်ရာ လောက်နက်တေ)*

အရှူးပေါ်–မလုပ်သင့်မလုပ်အပ်သည်ကိုလုပ်သည်*(အရှူးပေါ်ပေါ်လို့ကာ နိန့်ခြင်း ကြောင်တောင် လမ်းမှာ သခြင်းဆိုလို့ လားနိန်ရေ)*

အရှင်ခံ–မိမိပိုင်ဆိုင်ကြောင်းပြောသည်/ ကြော်ငြာသည်။

အရုပ်မျိုးသုံးဆယ်–ပုံစံအမျိုးမျိုးလုပ်ပြသည်/ ပြောပြနိန်သည်*(ယင်းကလေ ကိုခိုင်းခီကေ အရုပ်မျိုးသုံးဆယ် မြင်ရကတ်ဖို့ဗျာလ်)*

အလားလားအပါးပါး–အကျိုးမရှိ ဘဲပျက်စီးလားသော *(မိကောင်းဖခင် သားသမိန်းတစ်ယောက် အရက်သမား တိနန့်ပေါင်းခီလို့ အလား လားအပါးပါး ပျက်စီးလားခရေ)*

အလုံးကြီးကျ–စိတ်အီးချမ်းလားသည်*(သမိန်းချေပျောက်နိန်လို့တညည့် လုံး စိတ်ပူနိန်စွာ အဘောင်ရှင်အိမ်မှာ ရှိနိန်ရေဆိုမှ အလုံး ကြီးကျ လားရေ)*

အလုပလ–(က)လုလုပပဖြစ်သော*(မမချေတစ်ယောက် အလုပလချေထော)* (ခ)ကောင်း မွန် သေသပ်သော*(ဘုရာပန်းကို အလုပလချေ ပြင်ရဖို့ – ငါးတစ်အိုး အလုပလချေ ချက်ထားရေထော)*

အလယ်ချိုတ်–(အိမ်အတွင်းပိုင်း)အိမ်မှာ အိမ်ရှိခန်းနန့် ထရံခြားထားရေ အတွင်းခန်း *(အလယ်ချိုတ် ထရံကိုကျော်လို့ ဝင်ချင်ကေ အိမ်ရှင်သ ဘောတူဖို့လိုရေ)*

အလွယ်ကာသား–(က)လွယ်ကူစွာ*(မိန်းစက် ဂြဂြမ်းဆာလို့ ပြုံနိန်စွာကို အလွယ်ကာသားချေပြင်ပခရေ အေသူကကောင်းတော်ရေ)* (ခ)ပပေါ့ ဆဆ/ ပြီးစလွယ် *(အလုပ်ကို အလွယ်ကာသား မလုပ်ကတ်ကေ့/ စကား ကို အလွယ်ကာသား မပြောကတ်ကေ့)*

အလိုက်တိုင်း–(အတိုင်းသား) ယင်းလိုက်တိုင်း/ ထင်ထင် ရှားရှား*(မင်း အိမ်က ထရံနိမ့်ရေကမရှိ အတွင်းကို အလိုက်တိုင်း မြင်နိန်ရရေ)*

အလှည့်–ကိုလုပ်ခွင့်ပြောခွင့်ရရေအချိန်*(မင်းအလှည့်ပြီးကေ ငါ့အလှည့်)*

အလှည်းခက်–(တံမြက်စည်း) အမှိုက်တိကို သိမ်းယူရေ ပစ္စည်း။

အလှိုင်းလှိုင်း–အစုလိုက်အပုံလိုက်/ များစွာ*(အေနိန့်ခါ ဈီးမှာ မှိုဟင်းတိ အလှိုင်းလှိုင်း တက်တေ)*

အလေ့–အကျင့်*(အေသူ့ အိပ်ရာမဝင်ခင် ဘုရားရှိခိုးရေ အလေ့ရှိရေ)*

အလေ့စီ–(ဆန့်ကျင်လုပ်သည်)မလုပ်ကေ့ လို့ပြောကေ တသိန်းတမန် လုပ်ပြသည်*(နင့်ကို အေရှင့်ကို မလုပ်ပါကေ့ လို့ပြောထားယင့်သား နန့် နင်ငါ့ကို အလေ့စီ လုပ်ပြစွာမဟုတ်လား)*

အလှောက်–အပိုဆောင်းပီးခြင်း*(အရီးရို့ဘက်က ဝန်တိ အများကြီးဝယ် ထား ပါရေ အလှောက် ဆိကေတဇွေ ထည့်ပီးဖို့ကောင်းပါရေ)*

အဝါ–(အစေ့အိမ်)အသီးအထဲက အစိအိမ် *(ဥပမာ= ပိန္နဲသီးအဝါ)*

အဝါအဆာ–စကားကို အမှန်တရားထက်ပိုလို့ တဆိကေပုံကြီးချဲ့ ပြောသည်*(အဝါအဆာပါ ထည့်ပြောရ ဖို့ဆိုကေ အကျွန် မြင်ခရေ မြို့က ထန်းပင်လောက် ရှိပါရေ)*

အဝီ–ဝီစု *(ကိုယ့်အဝီကို ကိုယ် ယူလားလီကတ်)*

အဝင်ခံ–ဆန့်ကျင်နိန်ရာက ပြန်လည်ပူးပေါင်းလာသည်။

အဝတ်ပြန်–(သေဆုံးသည်) ခရီးဝီးကိုလားနိန်ရာမှာ လမ်းမှာ သီဆုံးလား သည်*(ကုလားချေ ထိုင်းကို ဖေချာရှာဖို့လားခစွာ အဝတ်ပြန်လာရေ)*

အဝပ်ကျ–(နေသားကျ)နိန်ပစ်ကျ/ နိန်သားတကျဖြစ်သည် *(ကျောက်ဖြူ မြို့ကို ပြောင်းလာခါစက မပျော်ကေလေ့ အဂုတော့ခါ သားသမီး ချေတိနန့် အဝပ်ကျ နိန်ပါဗျာလ်)*

အဝှန်–အပျော်လွန်ပြီးသတိလက်လွတ်ဖြစ်ခြင်း/ လုပ်သူ*(အဝှန်မ လူတစ် ကောင်လုံး ထိုင်နိန်စွာ မမြင်ရအောင် ဝှန်ကြီး ကျလာရေ)*

အဝှမ်း–အနံ့အပြား*(ရခိုင်ပြည် အဝှမ်း သာသနာထွန်းကားရေ)*

အသပြာ–(က)ငွေသားဒင်္ဂါး (ခ) ဖြူဖြူ အချပ်နှစ်ခုပါရေ စားရရေ ရိင် သတ္တဝါတစ်မျိုး။

အသတင်–အသားတင်*(အသတင် လစာ ဓာလောက်ကျန်လေ)*

အသပျက်လိုက်–(အသားပုတ်အနာ)အသားတိတဆတ်ဆတ်ဆွီးပုတ်လို့ လားရေ အနာရောဂါ။

အသားစား–(ရန်သူ) တစ်ယောက်နန့်တစ်ယောက် အလွန့် အလွန်မုန်းတီးသော ရန်ဘက်*(ယင်းသူနန့်ငါနန့် အသားစား)*
အသဲဆာ–(ရင်နာ)ကကောင်းကြီး စိတ်မကောင်းဖြစ်သည်/ မန်ပါသည် *(ယင်းလူ မယားငယ် ယူလားစွာကို စိုင်းစားမိကေ အသဲဆာရေ)*
အသက်မကျ–အလွန်းကြီး ကြောင့်ကြ စိတ်နန့်လုပ်သော /လားသော *(သားချေမော်တော်ဆိုင်ကယ် မှောက်တယ် ကြားလို့ ပြီးပါလားစွာ မမလေ　အသက်ပင် မကျပါကား)*
အသတ်ကျ–(အရိုက်ခံရ)လက်နန့်/တုတ်နန့်သတ်လို့ဒဏ်ပီးခံရသည်။
အသတ်တောင်း–(တုတ်တောင်း)ဒေါသဖြစ်ဖို့ကောင်းရေ လုပ်ရပ်တိ ကို လုပ်သည် *(အေသူချေ ကကောင်း အသတ်တောင်း နိန်ရေကား)*
အသွင်–ပုံမှန်ကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးခြင်းမရှိသော*(ယင်းသူခြံထောက် သွင်နိန်ရေ –အေကွမ်း သီးက အသွင်ရာ)*
အသွင်းပီး–အနှင်းပီး(တင်တောင်းခြင်း) သမီးရှင်မ အတွက် သမက်ရှင် မိဘတိက ရွှေငွေရတနာ/အိမ်ရာစသည် လက်ဖွဲ့ပီးသည်။
အသောင်း–မအောင်မြင်သော/မရင့်မာသောဝါး။
အသွန်–ကြာလို့ပိန်ရှုံ့လားသည်*(ကြက်သွန်ဥတိ သွန်နိန်ဗျာလ်)*
အဟက်–မြားဦးပုံ အထစ်(*ကျောက်ဟက်/ကျေးဟက်*)
အဟိတ်–အရှိန်အဝါ*(မိဘ အဟိတ်နန့် သားသမိန်းတိ မြွနိန်ကတ်တေ)*
အဟိန်–(က)အပူငွေ့*(ကိုယ်အဟိန်)*(ခ)အရှိန်အဝါ*(မိဘအဟိန်နန့်သားတိဆိုးနိန်ရေ)*
အဟောတကြော်–ကျယ်လောင်ရေအသံနန့်*(အေလောက် ကိစ္စချေကိုပင် တရွာလုံးကြားအောင် အဟောတကြော် ပြောဖို့ကမလိုပါကာ)*
အဟောတော်–(ရွာဆော်)ရပ်ရွာကိစ္စတိကိုအသံကျယ်ကျယ်နန့်တရွာလုံး သိအောင်　ရွာကိုပါတ်လို့ ဟောရရေလူ။
အအုံ့သံမကြား–(တိတ်ဆိတ်နေသော)လုံးဝ တိန်းနိန်သော/အသံ လုံးဝ မထွက်သော *(ငါရို့မှာဖေချာ ရှိကေ ယင်းသူရို့ အမြဲတန်းလာချီးရေ သူရို့ လောင်ပွါပေါက်တေခါတော့ခါ အအုံ့သံပင် မကြား)*

အအောက်စစပ်–မဆီမဆိုင်သော *(အအောက်စစပ် ယင်းကလေနန့် ငါ နန့် ဇာဆိုင်လေ)*

အအုပ်ချုပ်ချုပ်–စည်းကမ်းသေဝပ်စွာဖြင့် ညီညီညွတ်ညွတ်ရှိသော*(မိဘ လက်အောက်မှာ အားလုံ့အအုပ်ချုပ်ချုပ်နိန်ကတ်ရန်မဖြစ်ကတ်ကေ့)*

အာ–(က)ပွင့်အာသည်(ခ)ကျိုးကန်းမြည်သည် (ဂ)စကားများစွာပြောသည်။

အာကာ–ကောင်းကင်။

အာဂ–အလွန်တော်သောလူ *(အယင်ကလူ မောင်သာဖြူ ဘိန်းတစ်ပဲရှု အာဂလူ ခြင်တစ်ကောင်ကိုက် တမိုးပစ် ချီးတစ်ပုပေါက် နတ်ပြည် ရောက် –စာပြောင်)*

အာစိထည့်–စကားပြန်မပြော နိုင်အောင်ဖြစ်လားသည် /တိန်းနိန်သည် *(အေသူမယားရှိမှာ ဆိုကေအာစီထည့် ထားရေပိုင် အသံပင်မထွက်)*

အာစက်–သူပြောရေပိုင် ဖြစ်တတ်တေသော*(အေသူ အာစက် ရှိရေ)*

အာဒါ–ပုလင်းတဝက်*(နှမ်းဆီ တစ်အာဒါပီးပါ)(တစ်အာဒါ=၂၀–သား)*

အာဒီ–အာဒါ၏တစ်ဝက်(၁၀–ကျပ်သား)

အာလဝ–တောကျိုးကန်းကြီး။

အာဂန္တု–(ဧည့်သည်)ကိုယ်အိမ်ကို/ ရွာကို ရပ်ဝီးကလာလည်ရေ လူစိမ်း။

အာဂန္တုကဝတ်–(ဧည့်ဝတ်) အာဂန္တု ရောက်လာကေ အိမ်ရှင်က ဆောင် ရွက်ပီးရဖို့ ယိုင်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ ဝတ္တရား။

အာပေါ်ရှင်–(ဆီးရွှင်ခြင်း)သီး ရက်ပြတ်ရက်ပြတ် ပေါက်သည်။

အာမတွိလျှာမတွိ–မလုံမလောက်သော*(မုံ့ချေ တဆိကေလာပီးလို့ ငါရို့ အိမ်မှာ အာမတွိလျှာမတွိ)*

အာသာ–(ဆန္ဒ)စားချင်/ သောက်ချင်/ လားချင်ရေဆန္ဒ*(လူနာက ချိုင်သီး စားဖို့ အာသာရှိနိန်ရေ)(အာသီသ)*

အား–(က)လွပ်လပ်နိန်သော/ အလုပ်တာဝန်မရှိသော*(ထိုတောင်းအားနိန် ကေ စပါးထည့်ထားလိုက် /နင် အားနိန်ကေ ငါနန့်တစ်ချက်လိုက် လတ်)* (ခ)ခွန်အား။

အားပြု–မှီခိုအားထားသည်*(ဒူးနာလို့တုတ်ကိုအားပြု လျှောက်နိန်ရရေ)*

အားစမ်း–(က)ခွန်အားချင်းပြိုင်ကြည့်သည်(ခ)တဖက်အင်အားကိုအရိပ်အကဲကြည့်သည်။

အားတင်–အထက်စီးနန့်ပြုမူသည်*(ဖေချာရှိလို့ ယင်းသူရို့ငါရို့ကို ကကောင်း အားတင် ချင်နိန်ရေ)*

အားဒမ–(အတင်းအကြပ်)မရမနိန်/အတင်း အကြပ် *(မရှိစွာကို အားဒမ တောင်းလို့ ရဖို့လား)*

အားနာဘာယ–တရိုတသေ/လေးလေးစားစား*(ယင်း အခင်ကြီးနန့် ကျွန်တော်ရို့ အားနာဘာယ နိန်ကတ်စွာပါ)*

အားလာကြီး–ခန္ဓာအလွန်ကြီးသော*(မောင်ချေ ဆိုလို့ကြည့် လိုက်ပါရေ အားလာကြီး ရာမနား)*

အားလော့ကက်–အားဖြည့်ပီးသည်။

အီ–(က)ရိုးအီ (ခ)နှေးကွေးလာသည် *(ဖြားအီ လာဗျာလ်)* (ဂ)အဆက်မပြတ် ငိုသည်*(အချေ အီနိန်ရေ)* (ဃ)ကောင်းကောင်းမသွိသော(အဝတ်တိကို နိန်လှမ်းလိုက်အုံး အီ နိန်သိရေကား)

အီး–(က)မပူသော/ချမ်းသော *(အေနှစ် ဆောင်းခါ ကကောင်း အီးရေ)* (ခ)အဆိပ်ရှိငါးစူးလို့/အဆိပ်ရှိသတ္တဝါကိုက်လို့နာကြင်ခြင်း*(ငါးနဲ့မတူငတောက်တူ ငရူစူးကေ အီးလိမ့်မယ်)* (ဂ)ပြီးပြတ်သည်*(ချီးထားရေ ဖေချာ ပြန်ပီးလိုက်ကေ အီးဗျာလ်မနား)*

အု–(က)တိရိစ္ဆာန်ဥသည်(ခ)အငယ့်ချေအငယ့်ချေတိ ညီညီညာညာပြိနိန်ခြင်း*(သမီးချေ ရက်ထားရေ ထမိန် အု နိန်ရေထော)*

အူ–(က)ဝမ်းထဲမှာရှိရေအစာလမ်းကြောင်း(ခ)ရီအစိုဓါတ်ကြောင့်မှိုတက်ခြင်း*(ငါးခြောက်တိ အူနိန်ဗျာလ်)*(ဂ) ခွီးတိအသံရှည်နန့်မြည်ခြင်း။

အူကြောင်း–အလယ်တည့်တည့် လမ်းကြောင်း။

အူတာလိုက်–အစားအစာ/အဝတ် အထည်ရို့ကိုမသွိခင် လီလုံရေနိန်ရာမှာထားမိလို့ မှိုနံ့နံခြင်း။

အက်–(က)ဝင်တိုးမိသည်*(ညည့်မိုက်ထဲမှာ နှစ်ယောက်ချင်း အက်မိရေ)* (ခ)စကားချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည်*(စကား အက်ကတ်တေ)*

အက်မိကေ–(တွေ့မိတိုင်း) တွိတိုင်း တွိတိုင်း*(အေစွာက အက်မိကေ ပင်ဖေချာ ချီးရေဗျာလ် ကာ)*

အင်–(အင်တင်တင်ဖြစ်သည်)တစ်ယောက်နန့်တစ်ယောက်စကားအက်ကတ်ပြီးကေ ဆက်ဆံပြောဆိုဖို့တဆိကေခက်ခဲလားသည်*(ဓာလေ့မဟုတ်တေ ကိစ္စနန့်ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက် အင်လားကတ်တေ)*

အင်ကြင်းပင်–(တရုပ်စံကား)အပွင့်အဖြူ/ အနီပွင့်တတ်တေအပင်တမျိုး။

အင်တန်–မနည်း မများရေပမာဏ *(မြောက်ဦး ကိုရောက်ဖို့ အင်တန်ချေလားရဖို့သိ)*

အင်ဒုံ–(အင်တုံ)အဝကားရီဒုံ *(ပျာလာတိကို အင်တုံမှာ ထည့်လို့ဆီးပါ)*

အင်သား–(မြေအိုးငယ်)ရီပူတည်ရေ အဝကျိုင်း မြေအိုးချေ*(ရီပူချေ တစ်အင်သား တည်လိုက်)*

အင်္ဂနိန်–(ဘိလပ်မြေ)ဇမ်းပွတ်/ ဆီမန်း။

အင်္ဂလိပ်ခြင်း–အင်္ဂလိပ်စကား*(ရခိုင်စကား ပြောစွာကိုနားမလည်ဆိုကေမင်းကို အင်္ဂလိပ်ခြင်းနန့် ပြောရဖို့လား)*

အင်း–(က)ရီနက်ပိုင်းလယ်မြေ(ခ)ဂမ္ဘီရဇယားကွက်။

အင်းချ–သတ္တုပြား/ ပီရွက်/ စက္ကူတစ်ခုခုထက်တွင် ဂမ္ဘီရပညာအရ အစီအရင် ဇယားကွက်ရီးသည်။

အင်းပျိုင်ထ–(အင်ပြင်ထ) မတည့်စွာစားမိလို့/ မတည့် စွာနန့်တိုက်မိလို့ခန္ဓာမှာ အထုထခြင်း။

အင်းမြှပ်–တစ်စုံတစ်ဦးအား ဘေးရောက်အောင်ဂမ္ဘီရအင်းမြှပ်စီရင်သည်။

အန္ဓေကျ–အရုက်မရှိသောသူ/ ရှက်ကောင်းထမန်းဖြစ်သော/ ရွံရှာဖွယ်ရာလူ *(အေကောင် အရှက်မရှိကား အန္ဓေကျကာ တစ်ကောင်)*

အံကျ–(အံဝင်ဂွင်ကျ)ကွက်တိအတိအကျဖြစ်သော။

အံ့ကျ–ခန္ဓာဆူဖြိုးနိန်စွာ/ ကျန်းမာလို့သန်မာနိန်စွာကိုလူတိ တအံ့တသြ ပြောကတ်လွန်းအားကြီးလို့ အချေမှာ ရောဂါဖြစ်ပြီးပိန်ချုံးလာသည် *(အချေကို လူတိုင်းအံ့လို့ အံ့ကျလို့ ခန္ဓာကြုံ လားခရေ)*

အုံးခံ–(အင်းလိုက်)ပြောနိန်ရေစကားကိုနားထောင်နိန်ကြောင်းအသိပီးသံ။

အိုးထ–(အလွန်ဆူညံစွာ)*(ပွဲမှာလူတိကလူအိုးထနိန်ရေ)*

အိုးခွက်–(က)ရိခပ်တေရီးအိုး (ခ)ချက်ပြုတ်တေအိုးတိခွက်တိ။

အိုးချေခွက်ချေ–(လွယ်ကူသော)ကကောင်းလွယ်သော*(အိမ်ထောင်ပြုရေ ဆိုစွာ အိုးချေခွက်ချေ ကစပ်စွာမဟုတ်)*

အိုးစခြွမ်း–(မြေအိုးကွဲ) မြီအိုးအကွဲ/ အဖဲ့အစတိ။

အိုးပနံသာ–အထူးပြုလုပ်ထားရေ မြီအိုး။

အိုးဖေါက်မ–လင်လိုချင်နိန်ရေအပျိုမ*(ထမင်းချက်ယင့်ပင် အိုးကိုဖေါက် လို့ ဆန္ဒပြခြင်း)*

အပ်–(က)အဝတ်ခြုပ်တေ နဖါးပေါက်ပါသံချောင်းချေ (ခ)လယ်ထွန်ရေ ထွန်တုံး(ဂ)ခါတ်တည့်သည်/ အဆင်ပြေသည်*(အေလူနာအေးဆီးနန့် အပ်တေ/ ဒေါက်တာအေးချမ်း အမေရိကန် နန့်အပ်တေ)* (ဃ)အပ်နှံ *(ဖေချာ တစ်သိန်း အပ်ထားရေ)*

အပ်က–ညာဏ်ရည်နိမ့်ရေလူ။

အမ်း–(က)ဖေချာပြန်ပီးသည်(ခ)ပြည့်ကားနိန်သော*(အရက်သောက်အား ကြီးလို့ မျက်နှာ အမ်းနိန်ရေ)*(ဂ)ပြန်လို့မချေပနိုင်ဖြစ်သည်*(သူခိုး ကို ခိုးလာရေဝန်နန့်တူတူ ဖမ်းမိကေ အမ်းနိန်ဗျာလ်ယေ)*

အိမ်ကြောက်–အိမ်အောက်။

အိမ်ရှင်–(က)အိမ်ပိုင်ရှင်(ခ)လင်ယောကျာ်း*(အကျွန့် အိမ်ရှင် ခရီးထွက် လားခပါရေ)*

အိမ်ရှင်မ–ဇနီးမယား။

အိမ်ရှင်မချေ–(မြွေတစ်မျိုး)လူနိန်အိမ်တိမှာ မှီခိုနိန်ထိုင်တတ်တေအဆိပ် မရှိရေ မြွီချေတစ်မျိုး။

အုံး–(က)အုပ်မှိုင်းနိန်သည်(မိုးအုံးနိန်ရေ) (ခ)ပြည့်ဖေါင်းနိန်သည် *(မျက် နှာခွက် အုံးနိန်ရေ)*

အုန်းတလူ–အကျိကို ခေါင်းဆီးဖို့အတွက်သုံးရရေ သစ်ပင်။

အုန်းနှက်ဖက်–(ခရို)ရီအုန်းပင်အရွက်ကို အိမ်ခေါင်မိုးရေ အုန်းပျစ်။

အုန်ဗန်း–အသိပညာဗဟုသုတကကောင်းနဲရေလူ(အုန်းဗန်းကာတကောင်)

အုန်းရည်–(ခရိရည်)ရှိအုန်းပင်ကရရေသောက်ကေယာဖ်တတ်တေအရည်)
အုပ်–(က)ဖိထား/ဖုံးထားသည် *(စပါးပုတ်ကို မိုးကာနန့်အုပ်ထားလိုက်)*
(ခ)ဆွမ်းအုပ်/အညွန့်အုပ်စသည်(ဂ)သစ်သီးကိုအယင်မှည့် အောင် တစ်ခုခုနန့်ဖုံးအုပ်ထားသည် *(သရက်သီးတိကို ဆန်ရိုင်မှာအုပ်ထားရေ)*
အိုက်တိုက်ကြက်တက်–လက်ပူးလက်ကြပ် ဖမ်းတွိလို့မငြင်းမကွယ်နိုင် ဖြစ်သည် *(ထမိန် ခိုးနိန်တုံး ဖမ်းတွိမိခီကေ အိုက်တိုက်ကြက်တက် ဖြစ်နိန်ပါရေနှင့်ရာ)*
အိုင်–(က)ရီတိစုနိန်ရေနိန်ရာ (ခ)အရည်တိစုပုံနိန်သည်။
အိုင်ပစ်–(ငါးပက်သည်)ရီအိုင်ထဲက ငါးကိုဖမ်းဖို့ ရီကိုခပ်ထုတ်သည်။
အေးရမ–အလွန်ကြီးသော *(အေးရမ ဆင်ကြီးတစ်ကောင် မြင်ခရေလတ်)*
အေးဝှက်တကာ–ဟုတ်မှန်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြု လိုက်တေစကား။
အောက်–(က)ငယ်သော/နိမ့်သော (ခ) အစိုဓါတ်ကြောင့် မှိုစိုနံနိန်ခြင်း။
အောက်ကျီ–ဥပဒေရေးရာကျွမ်းကျင်သူ/ ရှိနိန်။
အောက်စဖို–(ကက်သပိုး) ရီချို ငါးချေတစ်မျိုး။
အောက်စီအောက်စပ်–အအောက်စစပ်/ မဟုတ်မဟပ်/ မဆီမဆိုင်။
အောက်ပေါ်ကျိတ်–(ခါးတောင်းကျိုက်သည်)ဒယောကိုလောကျိတ်သည်။
အောက်သား–ဗမာလူမျိုး။
အောက်ရှောက်–ဘဝတိုးတက်လမ်းကိုရှာဘဲ အောက်ကိုသာမျှော်သူ။
အောင်ကြွတ်ကေနန့်ငဗါလီ–(အဆော့သန်သော) ရာမ ဓာတ်တော် လာ မတည့်အတူနိန်မျောက် ညီအစ်ကို နန့်နှိုင်း ခေါ်ခြင်း။
အောင်ဆု–မိမိတို့အောင်မြင်မှုအတွက်ရရေဆု။
ဥပါဒ်–ဘေးဒုက္ခ/ အန္တရာယ်။
ဦးဝေ–သမီးအကြီးဆုံးကိုခေါ်ရေအသုံး။
ဦးတူ–အတူတူပန်းတိုင်ဝင်ခြင်း *(လောင်းနှစ်စင်း ဦးတူဝင်ရေအနိုင် အရှုံး မရှိ ပြန်ပြိုင်ရဖို့)*
ဦးရှု–ဓာပင်လုပ်လုပ် အဖျားရှူး လားတတ်တေလူမျိုး။

ထွန်းအောင်ကျော်